

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om Finlands deltagande i Europeiska åklagarmyndighetens (EPPO) verksamhet och till lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås sådana ändringar i lagstiftningen som förutsätts av rådets förordning (EU) 2017/1939 om genomförande av fördjupat samarbete om inrättande av Europeiska åklagarmyndigheten (EPPO). EPPO är behörig att som oberoende åklagarmyndighet inom EU utreda brott som riktar sig mot EU:s budget och åtala dem som misstänks för brott i nationella domstolar. Myndigheten består av ett centralt åklagarkontor, som har säte i Luxemburg, och av europeiska delegerade åklagare, som är verksamma i medlemsstaterna. EPPO inrättas som ett instrument för fördjupat samarbete och enligt de uppgifter som finns för närvarande kommer 22 medlemsstater i EU, inklusive Finland, att delta i verksamheten i det skede då EPPO inrättas.

I propositionen föreslås först och främst att det stiftas en lag om Finlands deltagande i Europeiska åklagarmyndighetens verksamhet för att komplettera bestämmelserna i förordningen. Dessutom föreslås det ändringar till följd av förordningen i förundersökningslagen, lagen om rättegång i brottmål, lagen om Åklagarmyndigheten, lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen, lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga nordiska länderna samt i lagen om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft när EPPO inleder sin verksamhet. EPPO inleder sin verksamhet tidigast i november 2020, men det slutliga datumet fastställs i ett beslut som kommissionen utfärdar innan verksamheten inleds.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
MOTIVERING	4
1 Bakgrund och beredning.....	4
1.1 Bakgrund.....	4
1.2 Beredning.....	4
2 Förordningens målsättning, innehåll och förhållande till lagstiftningen i Finland	5
2.1 Förordningens målsättning och struktur.....	5
2.2 Förordningens huvudsakliga innehåll och förhållande till lagstiftningen i Finland.....	7
3 Nuläge och bedömning av nuläget.....	87
4 Förslagen och deras konsekvenser.....	88
4.1 De viktigaste förslagen.....	88
4.2 Laglighetskontrollen av EPPO:s verksamhet.....	90
4.2.1 Laglighetskontrollen av EPPO:s verksamhet som helhet	90
4.2.2 Förhållandet mellan de högsta laglighetsövervakarnas ställning som specialåklagare och förordningen och den kompletterande lagstiftningen	93
4.3 Behandling av ministeransvarighetsärenden.....	98
4.4 Anmälan av EPPO som rättslig myndighet i fråga om internationella avtal.....	98
4.4.1 Förordningens bestämmelser om saken	98
4.4.2 1959 års rättshjälpskonvention.....	99
4.4.3 Andra internationella avtal.....	101
4.5 De huvudsakliga konsekvenserna	101
5 Alternativa handlingsvägar	103
5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser.....	103
5.2 Handlingsmodeller som används eller planeras i andra medlemsstater	104
6 Remissvar	104
7 Specialmotivering.....	106
7.1 Lagen om Finlands deltagande i Europeiska åklagarmyndighetens (EPPO) verksamhet	106
7.2 Förundersökningslagen	119
7.3 Lagen om rättegång i brottmål	120
7.4 Lagen om Åklagarmyndigheten.....	121
7.5 Lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen.....	121
7.6 Lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga nordiska länderna	122
7.7 Lagen om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar	122
8 Ikraftträdande.....	124
9 Verkställighet och uppföljning	124
10 Behov av riksdagens samtycke	124
11 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	125
LAGFÖRSLAG	129
1. Lag om Finlands deltagande i Europeiska åklagarmyndighetens (EPPO) verksamhet	129
2. Lag om ändring av 3 kap. 10 a § och 5 kap. 1 § i förundersökningslagen.....	134
3. Lag om ändring av 1 kap. 10 § i lagen om rättegång i brottmål	135
4. Lag om ändring av 11 § i lagen om Åklagarmyndigheten.....	136

RP 184/2020 rd

5. Lag om ändring av 12 § i lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen.....	137
6. Lag om ändring av 9 § i lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga nordiska länderna.....	138
7. Lag om ändring av lagen om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar	139
BILAGA	140
PARALLELTEXT	140
2. Lag om ändring av 3 kap. 10 a § och 5 kap. 1 § i förundersökningslagen.....	140
3. Lag om ändring av 1 kap. 10 § i lagen om rättegång i brottmål	142
4. Lag om ändring av 11 § i lagen om Åklagarmyndigheten.....	143
5. Lag om ändring av 12 § i lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen.....	145
6. Lag om ändring av 9 § i lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga nordiska länderna	146
7. Lag om ändring av lagen om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar	147

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Europeiska åklagarmyndigheten (nedan även EPPO) har inrättats genom rådets förordning (EU) 2017/1939 av den 12 oktober 2017 om genomförande av fördjupat samarbete om inrättande av Europeiska åklagarmyndigheten (nedan EPPO-förordningen). EPPO är behörig att som oberoende åklagarmyndighet inom EU utreda brott som riktar sig mot EU:s budget och åtala dem som misstänks för brott i nationella domstolar. Bakom inrättandet av EPPO ligger ett behov av att effektivare än nu bekämpa brott som riktar sig mot EU:s ekonomiska intressen. Myndigheten består av ett centralt åklagarkontor, som har säte i Luxemburg, och av europeiska delegerade åklagare, som är verksamma i medlemsstaterna. EPPO inleder sin verksamhet tidigast i november 2020, men det slutliga datumet fastställs i ett beslut som kommissionen utfärdar innan verksamheten inleds.

EPPO inrättas som ett instrument för fördjupat samarbete och enligt dagens uppgifter kommer 22 av EU:s medlemsstater, inklusive Finland, att delta i dess verksamhet i det skede då den inrättas. Utanför EPPO står i det inrättande skedet Irland, Danmark, Sverige, Polen och Ungern. Av dem har Sverige ändå meddelat att man som bäst överväger att delta i EPPO:s verksamhet. Den rättsliga grunden för inrättandet av EPPO är artikel 86 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget), som möjliggör fördjupat samarbete, om enhällighet om inrättandet inte nås i rådet. I artikel 86 i EUF-fördraget konstateras att EPPO är behörig att utreda och lagföra gärningsmän och andra medverkande som har begått brott som skadar unionens ekonomiska intressen, i enlighet med EPPO-förordningen. I artikeln konstateras vidare att EPPO ska föra talan för dessa brott vid medlemsstaternas behöriga domstolar.

EPPO:s straffrättsliga behörighet omfattar i enlighet med EPPO-förordningens bestämmelser brott som avses i direktiv (EU) 2017/1371 om bekämpande av bedrägeri som riktar sig mot unionens finansiella intressen (nedan direktivet om EU-bedrägerier) och brott som är oupplösligt sammankopplade med dem, så kallade sammankopplade brott. Direktivets skyldigheter har genomförts i Finland genom lagar om ändring av strafflagen och av lagen om statens revisionsverk som trädde i kraft den 1 april 2019 (368/2019 och 369/2019).

1.2 Beredning

Kommissionen antog ett förslag till förordning om inrättande av Europeiska åklagarmyndigheten (EPPO) den 17 juli 2013 (COM(2013) 534 final), varefter förslaget till förordning behandlades på arbetsgruppsnivå. Innan förslaget till förordning antogs behandlades Finlands inställning till EPPO i riksdagen som ett E-ärende, E 167/2012 rd, LaUU 2/2013. I det skede då förslaget till förordning behandlades i arbetsgruppen överlämnade statsrådet skrivelsen U 64/2013 rd samt de kompletterande skrivelserna 1. JM 25.4.2014, UKU 1/2015 rd, UKU 18/2015 rd, UKU 29/2016 rd, UKU 3/2017 rd, UKU 13/2017 rd. Rådets förordning (EU) 2017/1939 om genomförande av fördjupat samarbete om inrättande av Europeiska åklagarmyndigheten antogs den 12 oktober 2017.

Justitieministeriet tillsatte den 1 mars 2018 en arbetsgrupp med uppgift att bereda ett förslag till lagstiftning som skulle komplettera förordningen. Arbetsgruppens betänkande skulle utarbetas i form av en regeringsproposition. Arbetsgruppen överlämnade sitt enhälliga betänkande den 17 juni 2019 (Lagstiftning som kompletterar förordningen om inrättande av Europeiska åklagarmyndigheten, justitieministeriets betänkande och utlåtanden 30/2019). I betänkandet föreslogs

att det stiftas en lag om Europeiska åklagarmyndigheten som kompletterar bestämmelserna i EPPO-förordningen. Till följd av bestämmelserna i förordningen föreslogs dessutom ändringar i förundersökningslagen, lagen om rättegång i brottmål, lagen om Åklagarmyndigheten, lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen, lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga nordiska länderna samt i lagen om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar.

Justitieministeriet ombad 44 aktörer att yttra sig. Det inkom 17 yttranden. Yttranden begärdes av följande aktörer, av vilka de som angetts med stjärna (*) avgav yttrande: Landskapsåklagarämbetet i landskapet Åland, Auktoriserade jurister rf, Riksdagens justitieombudsman*, Södra Finlands rättshjälps- och intressebevakningsdistrikt, Helsingfors hovrätt, Helsingfors tingsrätt *, Åklagarämbetet i Helsingfors, Helsingfors universitet / Professorerna Sakari Melander och Juha Raitio*, Östra Finlands hovrätt, Åklagarämbetet i Östra Finland, Östra Nylands tingsrätt, Åklagarämbetet i Östra Nyland, Julkiset Oikeusavustajat ry, Centralkriminalpolisen, Högsta domstolen (gavs möjlighet att avge yttrande), Åklagarämbetet i Lappland, Åklagarämbetet i Västra Finland, Åklagarämbetet i Västra Nyland, Jord- och skogsbruksministeriet, Rättsregistercentralen*, Uleåborgs tingsrätt*, Åklagarämbetet i Uleåborg, Birkalands tingsrätt*, Åklagarämbetet i Österbotten, Norra Karelen tingsrätt, Polisstyrelsen*, Gränsbevakningsväsendet, Åklagarämbetet i Salpausselkä, Inrikesministeriet, Åklagarämbetet i Inre Finland, Finlands advokatförbund*, Finlands juristförbund, Suomen Syyttäjähdistys ry*, Dataombudsmannens byrå*, Tullen*, Arbets- och näringsministeriet*, Utrikesministeriet*, Vasa hovrätt*, Riksåklagarämbetet*, Riksfogdeämbetet, Justitiekanslern i statsrådet*, Finansministeriet och Skatteförvaltningen*.

Ett sammandrag av yttrandena har publicerats den 14 februari 2020 (Justitieministeriets publikationer, Betänkanden och utlåtanden 2020:5, <http://julkaisut.valtion-euvosto.fi/handle/10024/162064>). Innehållet i yttrandena behandlas längre fram i propositionen.

Handlingarna från beredningen av regeringens proposition finns tillgängliga på justitieministeriets webbplats, adress <https://oikeusministerio.fi/sv/projekt?tunnus=OM006:00/2018>.

2 Förordningens målsättning, innehåll och förhållande till lagstiftningen i Finland

2.1 Förordningens målsättning och struktur

Syftet med inrättandet av EPPO är att effektivare än nu ingripa i brott som skadar EU:s ekonomiska intressen och sålunda minska de ekonomiska förluster som dessa brott förorsakar unionen och medlemsstaterna. Det ligger i alla medlemsstaters, men i synnerhet de så kallade nettobetalarländernas, intresse att skydda unionens ekonomiska intressen effektivare än nu. Med tanke på inrättandet av EPPO och dess framtida verksamhet är det viktigt att så många medlemsstater som möjligt deltar i EPPO. Med tanke på verksamheten är det dessutom av betydelse hur effektivt medlemsstaterna lyckas avslöja och utreda brotten.

Kapitel I i förordningen innehåller bestämmelser om förordningens syfte samt definitioner av de begrepp som används i förordningen (artiklarna 1–2). I kapitel II i förordningen bestäms om inrättandet av EPPO, myndighetens arbetsuppgifter samt grundläggande principer för verksamheten (artiklarna 3–7). Kapitel III innehåller bestämmelser om inrättandet av EPPO som unionens organ med ansvar för att utreda brott som skadar unionens ekonomiska intressen samt om utövande av åklagares uppgifter i medlemsstaternas domstolar. Enligt bestämmelserna i kapitlet är

RP 184/2020 rd

EPPO ett självständigt och oberoende organ som är ansvarigt inför Europaparlamentet, rådet och kommissionen vad gäller dess allmänna verksamhet.

I kapitel III i förordningen bestäms om EPPO:s ställning, struktur samt organisation (artiklarna 8–21). Kapitlet innehåller bestämmelser om EPPO:s organisation, vars centrala nivå består av ett centralt åklagarkontor och av europeiska delegerade åklagare, som är verksamma i medlemsstaterna. Kapitlet innehåller bestämmelser om den europeiska chefsåklagaren, de europeiska biträdande chefsåklagarna, den administrativa direktören, kollegiet, de permanenta avdelningarna, de europeiska åklagarna och de europeiska delegerade åklagarna. I kapitlet bestäms dessutom vilka bestämmelser som ska tillämpas på utnämning och avsättning av EPPO:s ledamöter.

I kapitel IV i förordningen bestäms om EPPO:s straffrättsliga behörighet och utövande av sin behörighet (artiklarna 22–25). Kapitlet innehåller bestämmelser om de brott som omfattas av EPPO:s behörighet och om EPPO:s territoriella och personella behörighet. I kapitlet bestäms dessutom om information till EPPO som gäller misstankar om brott som omfattas av dess behörighet.

Kapitel V i förordningen innehåller arbetsordningen för utredningar, utredningsåtgärder, lagföring och alternativ till lagföringsbestämmelser om utredningar (artiklarna 26–40). Kapitlet innehåller bestämmelser om inledande av utredningar av brottmål som omfattas av EPPO:s behörighet, fördelning av behörigheter, EPPO:s rätt att överta förfaranden i fråga om brottmål som rapporterats till den samt genomförande av utredningar. I kapitlet bestäms dessutom om bland annat utredningsåtgärder som EPPO förfogar över, gränsöverskridande utredningsåtgärder, överlämnande av personer samt om avslutande av utredningen, inledande av lagföring vid nationella domstolar samt om hänskjutande till och överförande av förfaranden till nationella myndigheter. I slutet av kapitlet finns bestämmelser om utnyttjande av bevisning samt om förenklade åtalsförfaranden.

Kapitel VI i förordningen innehåller bestämmelser om rättssäkerhetsgarantier (artiklarna 41–42). I kapitlet bestäms om misstänkta och tilltalades rättigheter samt om rättslig prövning av EPPO:s beslut. Kapitlet innehåller också bestämmelser om EU-domstolens behörighet att meddela förhandsavgöranden om tolkningen och tillämpningen av EPPO-förordningen.

Kapitel VII i förordningen innehåller bestämmelser om behandling av information och kapitel VIII bestämmelser om dataskydd (artiklarna 43–89). Kapitel VII innehåller bestämmelser om EPPO:s rätt att av nationella myndigheter få information som finns i deras register, bestämmelser om EPPO:s ärendehanteringssystem, information som lagras i det samt om tillgång till informationen. I kapitel VIII i förordningen bestäms om behandling av personuppgifter som inehålls av EPPO.

Kapitel IX i förordningen innehåller bestämmelser om EPPO:s ekonomi och personal (artiklarna 90–98). Kapitlet innehåller bestämmelser om EPPO:s budget, upprättandet och genomförandet av den samt om redovisningen. Dessutom innehåller kapitlet bestämmelser om ställningen för EPPO:s anställda och deras anställningsvillkor.

Kapitel X i förordningen innehåller bestämmelser om förbindelserna mellan EPPO och dess partner (artiklarna 99–105). Kapitel XI, som är det sista i förordningen, innehåller allmänna bestämmelser om bland annat EPPO:s rättsliga ställning, språkanvändning, öppenhet och sekretess, administrativ undersökning samt förordningens ikraftträdande (artiklarna 106–120).

2.2 Förordningens huvudsakliga innehåll och förhållande till lagstiftningen i Finland

Kapitel I. Syfte och definitioner

Artikel 1. Syfte.

Enligt artikel 1 i förordningen inrättas genom förordningen Europeiska åklagarmyndigheten EPPO och fastställs bestämmelser avseende dess sätt att fungera.

Artikel 2. Definitioner.

Artikel 2 i förordningen innehåller definitioner av de begrepp som används i förordningen. Definitionerna omfattar definitioner av medlemsstat, person, unionens ekonomiska intressen, EPPO:s anställda, handläggande europeisk delegerad åklagare samt biträdande europeisk delegerad åklagare. Artikeln innehåller dessutom flera definitioner i anslutning till personuppgifter och behandlingen av dem, såsom behandling av personuppgifter, begränsning av behandling, profilering, pseudonymisering, register, personuppgiftsansvarig, personuppgiftsbiträde, mottagare, personuppgiftsincident, administrativa personuppgifter, operativa personuppgifter, genetiska uppgifter, biometriska uppgifter, uppgifter om hälsa samt definitioner som gäller tillsynsmyndigheter. Artikeln innehåller vidare en definition av internationell organisation.

Kapitel II. EPPO:s inrättande, arbetsuppgifter och grundläggande principer.

Artikel 3. Inrättande.

Artikel 3 i förordningen innehåller bestämmelser om inrättande av EPPO som ett unionsorgan med status som juridisk person. Enligt punkt 3 i artikeln ska EPPO samarbeta med Eurojust och förlita sig på dess stöd i enlighet med artikel 100.

Artikel 4. Arbetsuppgifter.

Enligt artikel 4 i förordningen ska EPPO vara ansvarig för att utreda, lagföra och väcka talan mot förövare av och medhjälpare till sådana brott som skadar unionens ekonomiska intressen och som föreskrivs i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/1371 om bekämpande av bedrägeri som riktar sig mot unionens finansiella intressen (nedan direktivet om EU-bedrägerier) och fastställs i enlighet med förordningen. Enligt artikeln ska EPPO genomföra utredningar samt driva åtal och utöva åklagares uppgifter i medlemsstaternas behöriga domstolar till dess att ärendet har avslutats.

Artikel 5. Grundläggande principer för verksamheten.

I artikel 5 i förordningen bestäms om de grundläggande principerna för EPPO:s verksamhet. Enligt punkt 1 i artikeln ska EPPO säkerställa att dess verksamhet är förenlig med de rättigheter som erkänns i unionens stadga om de grundläggande rättigheterna och enligt punkt 2 ska EPPO:s hela verksamhet följa rättsstatsprincipen och proportionalitetsprincipen. I punkt 3 bestäms att förordningen ska reglera utredningar och lagföring på EPPO:s vägnar. Nationell lagstiftning ska gälla i den utsträckning ett ärende inte regleras av förordningen. Tillämplig nationell lagstiftning ska vara lagstiftningen i den medlemsstat vars europeiska delegerade åklagare handlägger ärendet. När ett ärende regleras av både nationell lagstiftning och förordningen, ska förordningen gälla.

Enligt punkt 4 i artikeln ska EPPO genomföra sina utredningar på opartiskt sätt och söka allt relevant bevismaterial, dvs. bevisning som kan tala till såväl den misstänktes eller tilltalades fördel som nackdel. Enligt punkt 5 ska EPPO inleda och genomföra utredningar utan onödigt dröjsmål. Enligt punkt 6 ska de nationella myndigheterna aktivt bistå och stödja Europeiska åklagarmyndighetens utredningar och lagföring. Alla åtgärder, förhållningssätt eller förfaranden inom ramen för förordningen ska vägledas av principen om lojalt samarbete.

Enligt 104 § i Finlands grundlag (731/1999, GL) leds åklagarväsendet av riksåklagaren, som är högsta åklagare. Det föreskrivs särskilt om åklagarväsendet genom lag. Enligt 2 § i lagen om Åklagarmyndigheten (32/2019) svarar Åklagarmyndigheten självständigt och oberoende för ordnandet av åklagarväsendet. När Finland anslöt sig till Lissabonfördraget godkände man den rättsliga grunden i artikel 86 i EUF-fördraget för EPPO:s inrättande. Den nämnda artikeln har varit en orsak till att Lissabonfördraget har satts i kraft i så kallad inskränkt grundlagsordning (RP 23/2008 rd s. 335, GrUU 13/2008 rd s. 7). I de utlåtanden som riksdagens grundlagsutskott avgett under förhandlingarna om förslaget till EPPO-förordning har man också hänvisat till lagstiftningsordningen i fråga om Lissabonfördraget.

I den nationella lagstiftning som kompletterar förordningen är det först och främst motiverat att föreskriva om EPPO:s ställning som behörig åklagarmyndighet i Finland. Enligt den kompletterande lagstiftningen ska EPPO ha de befogenheter att genomföra utredningar och väcka åtal som avses i förordningen i Finland samt utöva verksamhet som åklagare i Finland på det sätt som anges i förordningen. I den kompletterande nationella lagstiftningen intas också vissa andra bestämmelser om förfaranden som förordningen förutsätter. Det redogörs mer ingående för dem längre fram.

Artikel 6. Oberoende och ansvarsskyldighet.

I artikel 6 i förordningen bestäms om EPPO:s oberoende och ansvarsskyldighet. Enligt punkt 1 i artikeln ska den europeiska chefsåklagaren, de biträdande europeiska chefsåklagarna, de europeiska åklagarna, de europeiska delegerade åklagarna, den administrativa direktören och EPPO:s anställda verka i hela unionens intresse, enligt den definition som ges i lagstiftning, och får varken be om eller ta emot instruktioner från någon person utanför EPPO, någon av medlemsstaterna i EU eller någon av unionens institutioner, organ eller byråer vid fullgörandet av sina skyldigheter enligt denna förordning. Medlemsstaterna i EU och unionens institutioner, organ och byråer ska respektera EPPO:s oberoende och inte försöka påverka myndigheten vid utförandet av dess uppgifter.

I Finlands föreskrivs det om Åklagarmyndighetens oberoende i 2 § i lagen om Åklagarmyndigheten och om åklagarnas oberoende i 10 § i den lagen. Enligt lagbestämmelsen utövar åklagarna självständig och oberoende åtalsprövningsrätt och en åklagare ska i de brottmål som åklagaren handlägger, självständigt och oberoende fatta de avgöranden som omfattas av hans eller hennes beslutanderätt och som gäller förverkligandet av det straffrättsliga ansvaret. I Finland begränsas åklagarnas oberoende endast av den devolutions- och substitutionsrätt som tillkommer riksåklagaren som högsta åklagare och som det föreskrivs i 11 § 2 mom. i lagen om Åklagarmyndigheten. I förarbetena till lagen om Åklagarmyndigheten (RP 17/2018 rd s. 26) konstateras att av tradition har riksåklagaren haft rätt att ingripa i andra underlydande åklagares avgöranden, även om dessa är självständiga och oberoende. Riksåklagaren kan därmed fortfarande överta avgörandet av ett brottmål som ankommer på en underlydande åklagare eller förordna att en underlydande åklagare ska utföra ett åtal eller åtalsprövningen i ett mål.

När en europeisk delegerad åklagare sköter ärenden som omfattas av EPPO:s behörighet är den europeiska delegerade åklagaren inte en tjänsteman som lyder under riksåklagarens devolutions- och substitutionsrätt. Riksåklagaren kan således inte med stöd av 11 § 2 mom. i lagen om Åklagarmyndigheten överta avgörandet av ett ärende efter det att EPPO har beslutat att utöva sin behörighet i ett brottmål som rapporterats till den på det sätt som förklaras längre fram i denna proposition. Begränsningen av riksåklagarens devolutions- och substitutionsrätt gäller endast situationer där en åklagare handlägger ett visst brottmål i egenskap av europeisk delegerad åklagare.

Artikel 7. Rapportering.

I artikel 7 i förordningen bestäms om de rapporter som EPPO ska överlämna till unionens utsedda institutioner om sin verksamhet. I artikeln föreskrivs att den europeiska chefsåklagaren ska en gång per år inställa sig hos Europaparlamentet och hos rådet och på begäran hos medlemsstaternas nationella parlament för att redogöra för EPPO:s allmänna verksamhet.

Kapitel III. EPPO:s ställning, struktur och organisation.

Artikel 8. EPPO:s struktur.

I artikel 8 i förordningen anges att EPPO ska vara ett odelbart unionsorgan, som ska verka som en enda myndighet. EPPO ska verka på central nivå och på decentraliserad nivå. I artikeln bestäms om strukturen för det centrala åklagarkontoret, som verkar på central nivå. Den decentraliserade nivån ska åter bestå av europeiska delegerade åklagare, som ska vara placerade i medlemsstaterna. EPPO och de europeiska delegerade åklagarna ska i sina uppgifter inom ramen för förordningen bistås av EPPO:s anställda.

Artikel 9. Kollegiet.

I artikel 9 i förordningen bestäms om EPPO:s kollegiums anställda och organisation. Enligt artikeln ska kollegiet bestå av den europeiska chefsåklagaren och en europeisk åklagare per medlemsstat. Kollegiet ska ansvara för allmän tillsyn av EPPO:s verksamhet och fatta beslut i strategiska frågor och i allmänna frågor som hänför sig till lagföringspolicyn. Kollegiets behörighet omfattar inte att fatta operativa beslut i enskilda ärenden. Till kollegiets uppgifter hör bland annat att inrätta permanenta avdelningar på förslag från den europeiska chefsåklagaren och i överensstämmelse med myndighetens arbetsordning. Kollegiet ska anta en intern arbetsordning för Europeiska åklagarmyndigheten.

EPPO:s första kollegium har utsetts den 29 juli 2020.

Artikel 10. De permanenta avdelningarna.

I artikel 10 i förordningen föreskrivs om de permanenta avdelningar som hör till EPPO:s interna organisation. De permanenta avdelningarna ska ledas av den europeiska chefsåklagaren eller någon av de biträdande europeiska chefsåklagarna, eller av en europeisk åklagare som utses till ordförande i enlighet med Europeiska åklagarmyndighetens interna arbetsordning. De permanenta avdelningarna ska utöver ordförandeposten ha två permanenta ledamöter var. De permanenta avdelningarna ska kontrollera och leda utredningar och lagföring som genomförs av europeiska delegerade åklagare i enlighet med förordningen. De permanenta avdelningarna ska också säkerställa samordningen av utredningar och lagföring i gränsöverskridande ärenden. Dessutom ska de permanenta avdelningarna fatta beslut i de ärenden som anges i förordningen.

I artikeln bestäms dessutom att den behöriga permanenta avdelningen får, genom den europeiska åklagare som övervakar utredningen eller lagföringen, i överensstämmelse med tillämplig nationell lagstiftning ge instruktioner till den handläggande europeiska delegerade åklagaren. Utifrån artikeln förefaller de permanenta avdelningarnas uppgifter vara av sådan karaktär att artikeln inte förutsätter kompletterande nationell lagstiftning. I artikeln hänvisas till eventuella instruktioner till europeiska delegerade åklagare, men den permanenta avdelningen får ge sådana instruktioner endast genom den europeiska åklagare som övervakar ärendet. Den övervakande europeiska åklagarens åklagarbefogenheter och kompletterande nationell lagstiftning som gäller den behandlas längre fram i denna proposition.

Artikel 11. *Den europeiska chefsåklagaren och de biträdande europeiska chefsåklagarna.*

I artikel 11 i förordningen anges den europeiska chefsåklagarens och de biträdande chefsåklagarnas uppgifter. Enligt punkt 1 i artikeln ska chefsåklagaren i egenskap av chef för EPPO organisera EPPO:s arbete, leda dess verksamhet och fatta beslut i enlighet med förordningen och EPPO:s interna arbetsordning. Enligt punkt 2 ska två biträdande europeiska chefsåklagare utses för att bistå den europeiska chefsåklagaren vid utförandet av hans eller hennes arbetsuppgifter. De biträdande chefsåklagarna ska också fungera som den europeiska chefsåklagarens ersättare när han eller hon är frånvarande eller är förhindrad att sköta dessa uppgifter. Enligt punkt 3 ska den europeiska chefsåklagaren företräda EPPO gentemot unionens institutioner, EU:s medlemsstater och tredje parter. Den europeiska chefsåklagaren får delegera arbetsuppgifter som rör representation till en av de biträdande europeiska chefsåklagarna eller till en europeisk åklagare.

Artikel 12. *De europeiska åklagarna.*

I artikel 12 i förordningen bestäms om de europeiska åklagarnas uppgifter. Enligt punkt 1 i artikeln ska de europeiska åklagarna, på den permanenta avdelningens vägnar och i enlighet med eventuella instruktioner från denna enligt artikel 10.3, 10.4 och 10.5, övervaka utredningar och lagföring som de europeiska delegerade åklagare som handlägger ärendet i sina egna medlemsstater (deras ursprungsmedlemsstat) ansvarar för. De europeiska åklagarna ska lägga fram sammanfattningar av ärenden de övervakat och i förekommande fall förslag till beslut som ska fattas av nämnda avdelning, på grundval av utkast till beslut som utarbetats av europeiska delegerade åklagare.

EPPO:s interna arbetsordning ska innehålla föreskrifter om en mekanism för ersättning av europeiska åklagare, om den övervakande europeiska åklagaren tillfälligt är frånvarande från sina uppgifter eller av andra skäl inte är tillgänglig för att utföra de uppgifter som ankommer på europeiska åklagare. Ersättaren för en europeisk åklagare får fullgöra en europeisk åklagares alla uppgifter utom möjligheten att genomföra en sådan utredning som föreskrivs i artikel 28.4.

Enligt punkt 2 i artikeln får en europeisk åklagare undantagsvis, på grund av den arbetsbelastning som följer av antalet utredningar och lagföringar i dennes ursprungsmedlemsstat eller en personlig intressekonflikt, begära att övervakningen av utredningar och lagföring i enskilda ärenden som handläggs av europeiska delegerade åklagare i dennes ursprungsmedlemsstat anvisas till andra europeiska åklagare, under förutsättning att dessa samtycker till detta. Den europeiska chefsåklagaren ska fatta beslut om begäran på grundval av arbetsbelastningen för en europeisk åklagare. Vid en intressekonflikt som rör en europeisk åklagare ska den europeiska chefsåklagaren bifalla begäran. Europeiska åklagarmyndighetens interna arbetsordning ska fastställa principerna för detta beslut samt förfarandet för den efterföljande tilldelningen av ärendena i fråga. Artikel 28.4 ska inte gälla för utredningar och lagföring som övervakas i enlighet med denna punkt.

I punkt 3 i artikeln bestäms att de övervakande europeiska åklagarna får i ett enskilt ärende, i överensstämmelse med tillämplig nationell lagstiftning och de instruktioner som getts av behörig permanent avdelning, ge den handläggande europeiska delegerade åklagaren instruktioner. Detta är möjligt om det är nödvändigt för en effektiv handläggning av utredningen eller lagföringen eller i rättvisans intresse eller för att säkerställa en konsekvent fungerande EPPO.

I punkt 4 i artikeln sägs att om det enligt en medlemsstats nationella lagstiftning föreskrivs en intern prövning av vissa beslut inom den nationella åklagarmyndighetens struktur, ska prövningen av sådana beslut fattade av den europeiska delegerade åklagaren omfattas av den övervakande europeiska åklagarens övervakningsbefogenheter i enlighet med EPPO:s interna arbetsordning, utan att detta påverkar den permanenta avdelningens övervaknings- och kontrollbefogenheter.

Enligt punkt 5 i artikeln ska de europeiska åklagarna fungera som sambandsmän och informationskanaler mellan de permanenta avdelningarna och de europeiska delegerade åklagarna i sina respektive ursprungsmedlemsstater. De ska kontrollera genomförandet av EPPO:s arbetsuppgifter i sina respektive medlemsstater i nära samråd med de europeiska delegerade åklagarna. De ska, i enlighet med denna förordning och EPPO:s interna arbetsordning, säkerställa att all relevant information från det centrala åklagarkontoret tillhandahålls de europeiska delegerade åklagarna och omvänt.

Utifrån regleringen förefaller det motiverat att de europeiska åklagarna ges samma åklagarbefogenheter som nationella åklagare i den kompletterande nationella lagstiftningen. Detta är motiverat för att säkerställa att en europeisk åklagare undantagsvis kan besluta om vidtagande av utredningsåtgärder i enlighet med artikel 28.4 i förordningen. Medlemsstaterna ska på det sätt som anges i artikel 28.4 säkerställa att den europeiska åklagaren har samma befogenheter som en europeisk delegerad åklagare i respektive medlemsstat. Dessa undantagssituationer behandlas mer ingående i denna proposition i samband med artikel 28 i förordningen.

Artikel 13. De europeiska delegerade åklagarna.

Artikel 13 i förordningen innehåller bestämmelser om de europeiska delegerade åklagarna. Enligt punkt 1 i artikeln ska de europeiska delegerade åklagarna agera på Europeiska åklagarmyndighetens vägnar i sina respektive medlemsstater och ha samma befogenheter som nationella åklagare när det gäller utredningar, lagföring och väckande av talan, utöver och med förbehåll för de särskilda befogenheter och den särskilda ställning som tillkommer dem och på de villkor som anges i förordningen.

De europeiska delegerade åklagarna ska ansvara för de utredningar och lagföringar som de har inlett, tilldelats eller övertagit genom sin rätt att överta förfaranden. De europeiska delegerade åklagarna ska följa den ledning och de instruktioner som ges av den permanenta avdelning som handlägger ärendet samt instruktioner från den övervakande europeiska åklagaren. De europeiska delegerade åklagarna ska också ansvara för att väcka talan och i synnerhet ha behörighet att presentera svaromål, delta vid bevisupptagning samt använda tillgängliga rättsmedel i enlighet med nationell lagstiftning.

Enligt punkt 2 i artikeln ska det finnas två eller flera europeiska delegerade åklagare i varje medlemsstat. Den europeiska chefsåklagaren ska efter samråd och uppnådd överenskommelse med medlemsstaternas berörda myndigheter godkänna antalet europeiska delegerade åklagare och den funktionella och territoriella uppdelningen av befogenheter mellan europeiska delegerade åklagare i varje medlemsstat.

På det sätt som anges i punkt 3 i artikeln får de europeiska delegerade åklagarna även utöva verksamhet som nationella åklagare i den utsträckning som detta inte hindrar dem från att fullgöra sina skyldigheter enligt förordningen. De ska informera den övervakande europeiska åklagaren om sådan verksamhet. Om en europeisk delegerad åklagare vid en given tidpunkt inte kan utföra sina uppgifter som europeisk delegerad åklagare på grund av utövandet av verksamhet som nationell åklagare, ska han eller hon informera den övervakande europeiska åklagaren, som ska samråda med de behöriga nationella åklagarmyndigheterna för att fastställa om prioritet bör ges till deras verksamhet i enlighet med denna förordning. Den europeiska åklagaren får föreslå den permanenta avdelningen att omtilldela ärendet till en annan europeisk delegerad åklagare i samma medlemsstat eller att han eller hon genomför utredningen själv i enlighet med artikel 28.3 och 28.4.

Det förefaller motiverat att i den kompletterande nationella lagstiftningen föreskriva om de europeiska delegerade åklagarnas ställning i det finländska straffprocesssystemet. De europeiska delegerade åklagarna ska i enlighet med den så kallade principen om dubbla hattar stå i tjänsteförhållande till Åklagarmyndigheter och deras befogenheter som EPPO:s tjänstemän ska basera sig på både artikel 13 i förordningen och en specialbestämmelse i den nationella lagstiftningen. Enligt den ska de europeiska delegerade åklagarna, utöver den ställning som baserar sig på och de uppgifter som föreskrivs i förordningen, dessutom ha samma befogenheter som de nationella åklagarna. En person som utnämns till europeisk delegerad åklagare kan inneha en åklagar-tjänst som ordinarie eller för viss tid.

Med beaktande av att antalet brottmål som omfattas av EPPO:s behörighet förväntas vara litet i Finland möjliggör införandet av principen om dubbla hattar att åklagare som utnämns till europeiska delegerade åklagare kan handlägga även nationella brottmål. Detta gör det också möjligt att i situationer där EPPO beslutar att inte utöva sin behörighet i ett ärende som rapporterats till den, kan en europeisk delegerad åklagare fortsätta att handlägga målet i egenskap av nationell åklagare efter EPPO:s beslut. Principen om dubbla hattar gör det dessutom lättare att tillämpa bestämmelserna om informationsutbyte mellan EPPO och den nationella myndigheten. Då är den faktiska mottagaren av information till EPPO i allmänhet en europeisk delegerad åklagare i egenskap av EPPO:s företrädare i Finland.

I den nationella myndighetens samrådsförfarande enligt punkt 3 i artikeln är riksåklagarens byrå behörig myndighet. I enlighet med vad som förklaras nedan innehåller förordningen många bestämmelser där samråd med den nationella myndigheten förutsätts innan beslut fattas vid EPPO. I den kompletterande nationella lagstiftningen föreskrivs om riksåklagarens byrås uppgift att fungera som nationella myndighet vid alla dylika samrådsförfaranden som avses i förordningen.

Artikel 14. *Utnämning och avsättning av den europeiska chefsåklagaren.*

Artikel 14 i förordningen innehåller bestämmelser om utnämning och avsättning av den europeiska chefsåklagaren. Enligt punkt 1 i artikeln ska den europeiska chefsåklagaren utnämnas av Europaparlamentet och rådet i samförstånd för en period på sju år som inte kan förnyas. Rådet ska fatta beslut med enkel majoritet.

Enligt punkt 2 i artikeln ska den europeiska chefsåklagaren väljas ut bland kandidater som är aktiva medarbetare i åklagarväsendet eller rättsväsendet i medlemsstaterna eller aktiva europeiska åklagare och vilkas oberoende inte kan ifrågasättas. De ska dessutom ha nödvändiga kvalifikationer för utnämning till högsta åklagarämbeten eller juridiska ämbeten i sina respektive medlemsstater och relevant praktisk erfarenhet av de nationella rättssystemen, ekonomiska utredningar och av internationellt straffrättsligt samarbete eller ha tjänstgjort som europeiska åklagare. De ska också ha tillräcklig ledarerfarenhet och kvalifikationer för uppdraget.

Enligt punkt 3 i artikeln ska urvalet utgå från en öppen infordran av intresseanmälningar som ska offentliggöras i EU:s officiella tidning, på grundval av vilken en urvalskommitté ska upp-
rätta och lämna in en slutlista över kvalificerade kandidater till Europaparlamentet och rådet. Urvalskommittén ska bestå av tolv personer som valts ut bland före detta ledamöter av Europeiska unionens domstol och revisionsrätten, tidigare nationella ledamöter av Eurojust, ledamöter av nationella högsta domstolar, åklagare på hög nivå och jurister med erkänd kompetens. En av de personer som väljs ut till kommittén ska föreslås av Europaparlamentet. Rådet ska fastställa reglerna för urvalskommitténs arbetsätt och anta ett beslut där dess ledamöter utses på förslag av kommissionen.

Rådet har genom genomförandebeslutet (EU) 2018/1696¹ av den 13 juli 2018 godkänt arbets-
sättet för urvalskommittén. Urvalskommitténs mandatperiod ska vara fyra år. Enligt regel IV i
arbetsättet ska urvalskommittén fatta sina beslut genom konsensus. Vid behov ska urvalskom-
mitténs beslut fattas efter omröstning med enkel majoritet bland de närvarande ledamöterna.
Enligt förfarandet för utnämning av den europeiska chefsåklagaren ska urvalskommittén upp-
rätta en slutlista över tre till fem kandidater, rangordna kandidaterna enligt deras kvalifikationer
och erfarenhet. Rangordningen ska inte vara bindande för Europaparlamentet och rådet.

I punkt 4 i artikeln sägs att om en europeisk åklagare utnämns till europeisk chefsåklagare, ska
hans eller hennes tjänst som europeisk åklagare utan dröjsmål tillsättas i enlighet med det för-
farande som anges i artikel 16.

Enligt punkt 5 i artikeln får Europeiska unionens domstol på begäran av Europaparlamentet,
rådet eller kommissionen avsätta den europeiska chefsåklagaren om den anser att han eller hon
inte längre kan utföra sina uppgifter eller att han eller hon gjort sig skyldig till allvarlig försum-
melse.

I punkt 6 i artikeln sägs att om en europeisk chefsåklagare avgår, avsätts eller lämnar sin post
av andra skäl ska posten omedelbart tillsättas i enlighet med det förfarande som fastställs i arti-
keln.

Laura Codruța Kövesi från Rumänien började arbeta som den första europeiska chefsåklagaren
i november 2019.

Artikel 15. *Utnämning och avsättning av de biträdande europeiska chefsåklagarna.*

Artikel 15 i förordningen innehåller bestämmelser om utnämning och avsättning av de biträ-
dande europeiska chefsåklagarna. Enligt punkt 1 i artikeln ska kollegiet utnämna två europeiska
åklagare som biträdande europeiska chefsåklagare för en mandatperiod på tre år, som kan för-
nyas, men som inte får överstiga deras mandatperiod som europeiska åklagare. Urvalsförfaran-
det ska regleras i EPPO:s interna arbetsordning. De biträdande europeiska chefsåklagarna ska
behålla sin ställning som europeiska åklagare.

Enligt punkt 2 i artikeln ska reglerna och villkoren för fullgörandet av uppgifterna som biträ-
dande europeisk chefsåklagare anges i EPPO:s interna arbetsordning. Om en europeisk åklagare
inte längre kan utföra sina uppgifter som biträdande europeisk chefsåklagare, får kollegiet i
enlighet med EPPO:s interna arbetsordning besluta att avsätta den biträdande europeiska chefs-
åklagaren från denna post.

¹ EUT L282, 12.11.2018

I punkt 3 i artikeln sägs att om en biträdande europeisk chefsåklagare avgår, avsätts eller lämnar sin post som biträdande europeisk chefsåklagare av andra skäl ska posten utan dröjsmål tillsättas i enlighet med det förfarande som fastställs i punkt 1 i denna artikel. Om inte annat följer av bestämmelserna i artikel 16, ska han eller hon förbli europeisk åklagare. På samma sätt som artikel 14 om utnämning av den europeiska chefsåklagaren förefaller inte heller artikel 15 om utnämning och avsättning av de biträdande europeiska chefsåklagarna kräva kompletterande reglering.

Artikel 16. *Utnämning och avsättning av europeiska åklagare.*

I artikel 16 i förordningen bestäms om utnämning och avsättning av europeiska åklagare. Enligt punkt 1 i artikeln ska varje medlemsstat nominera tre kandidater till posten som europeisk åklagare bland kandidater som är aktiva medarbetare i åklagarväsendet eller rättsväsendet i den berörda medlemsstaten och vilkas oberoende inte kan ifrågasättas. Kandidaterna ska ha nödvändiga kvalifikationer för utnämning till höga åklagarämbeten eller juridiska ämbeten i sina respektive medlemsstater och som har relevant praktisk erfarenhet av de nationella rättssystemen, ekonomiska utredningar och av internationellt straffrättsligt samarbete.

Enligt punkt 2 i artikeln ska rådet välja ut och utnämna en av kandidaterna till posten som europeisk åklagare för medlemsstaten i fråga efter att ha erhållit ett motiverat yttrande om kandidaterna från den urvalskommitté som avses i artikel 14.3. Enligt urvalskommitténs arbets sätt ((EU) 2018/1696) ska urvalskommittén fråga ut de kandidater som medlemsstaterna nominerat och rangordna dem enligt deras kvalifikationer och erfarenhet. Om urvalskommittén konstaterar att en kandidat inte uppfyller de villkor som krävs för att utföra en europeisk åklagares uppgifter ska dess yttrande vara bindande för rådet. Däremot ska urvalskommitténs preferensordning inte vara bindande för rådet.

I punkt 3 i artikeln bestäms att rådet ska, med enkel majoritet, välja ut och utnämna europeiska åklagare för en period på sex år som inte kan förnyas. Rådet får besluta att förlänga mandatet med högst tre år vid utgången av sexårsperioden.

Enligt punkt 4 i artikeln ska en tredjedel av de europeiska åklagarna ersättas vart tredje år. Rådet ska med enkel majoritet anta övergångsbestämmelser för utnämningen av europeiska åklagare för och under den första mandatperioden.

Enligt punkt 5 i artikeln får Europeiska unionens domstol på begäran av Europaparlamentet, rådet eller kommissionen avsätta en europeisk åklagare om den anser att han eller hon inte längre kan utföra sina uppgifter eller att han eller hon gjort sig skyldig till allvarlig försummelse.

I punkt 6 i artikeln sägs att om en europeisk åklagare avgår, avsätts eller lämnar sin post av andra skäl ska posten utan dröjsmål tillsättas i enlighet med det förfarande som fastställs i punkterna 1 och 2. Om den europeiska åklagaren i fråga också tjänstgör som biträdande europeisk chefsåklagare ska han eller hon automatiskt avsättas från den sistnämnda posten.

Det förefaller motiverat att i den nationella lagstiftningen föreskriva om förfarandet vid nominering av finländska kandidater till uppdraget som europeisk åklagare. I den nationella lagstiftningen finns för närvarande motsvarande bestämmelser om utnämning till internationella uppdrag som domare eller åklagare till exempel i lagen om nominering av kandidater för uppdrag som domare vid eller ledamot av internationella domstolar och Europeiska unionens domstol (676/2016, domarutnämningsslagen) samt i lagen om Finlands deltagande i verksamheten för Europeiska unionens byrå för straffrättsligt samarbete (Eurojust) (1232/2019, Eurojust-lagen). Den förstnämnda lagen tillämpas på förfarandet när Finland nominerar en eller flera nationella

kandidater för lediga uppdrag som domare vid eller ledamot av internationella domstolar och EU-domstolen. Den senare lagen innehåller bestämmelser om utnämning av den nationella medlem i Eurojust som representerar Finland och om medlemmens behörighetsvillkor.

Enligt 6 § i domarutnämningsslagen nominerar statsrådet Finlands nationella kandidater till de uppdrag som avses i lagen utifrån det förslag som beretts av den sakkunnigdelegation som det bestäms om i lagens 3 §. I 4 § föreskrivs om delegationens sammansättning och den ska ha nio ledamöter från olika rättsliga myndigheter, universitetens juridiska enheter samt intresseorganisationer.

I fråga om behörighetsvillkoren för och utnämningen av Eurojusts nationella medlem tillämpas enligt 2 § i Eurojust-lagen vad som föreskrivs om utnämning av och behörighetsvillkor för statsåklagare. Bestämmelser om utnämning av statsåklagare finns i 17 § 2 mom. i lagen om Åklagarmyndigheten. Enligt bestämmelsen utnämns statsåklagarna av statsrådet på framställning av riksåklagarens byrå. Enligt 16 § 2 mom. i lagen om Åklagarmyndigheten är behörighetskravet för statsåklagare annan högre högskoleexamen i juridik än magisterexamen i internationell och komparativ rätt.

Bestämmelser om behörighetsvillkor för domare finns i 10 kap. i domstolslagen (673/2016). Enligt 10 kap. 1 § kan till domare utnämnas rättrådiga finska medborgare som har avlagt annan högre högskoleexamen i juridik än magisterexamen i internationell och komparativ rätt och som genom sin tidigare verksamhet vid en domstol eller i andra uppgifter har visat att de har sådana insikter i tjänstens uppgiftsområde som en framgångsrik skötsel av tjänsten förutsätter samt behövliga personliga egenskaper.

Uppdraget som statsåklagare kan betraktas som en sådan åklagaruppgift på hög nivå som nämns i artikel 6.1 i förordningen. Med beaktande av de allmänna behörighetsvillkor för domare som föreskrivs i domstolslagen kan man konstatera att dessa är något högre än behörighetskraven för statsåklagare. I den nationella lagstiftning som kompletterar förordningen förefaller det ändå inte vara ändamålsenligt att föreskriva om sådana behörighetsvillkor för personer som utnämns till Europeiska åklagare som avviker från eller är högre än de behörighetskrav som föreskrivs i 16 § i lagen om Åklagarmyndigheten.

Artikel 17. Utnämning och avsättning av de europeiska delegerade åklagarna.

I artikel 17 i förordningen bestäms om utnämning och avsättning av de Europeiska delegerade åklagarna. Enligt punkt 1 i artikeln ska kollegiet på förslag av den europeiska chefsåklagaren utnämna europeiska delegerade åklagare som nominerats av medlemsstaterna. Kollegiet får ge avslag åt en person som nominerats om han eller hon inte uppfyller de kriterier som gäller för europeiska delegerade åklagare. De europeiska delegerade åklagarna ska utses för en period på fem år som kan förnyas. Enligt punkt 2 ska de europeiska delegerade åklagarna från tidpunkten för utnämning till europeisk delegerad åklagare till tidpunkten för avsättning vara aktiva medarbetare i åklagarväsendet eller rättsväsendet i respektive medlemsstater som nominerat dem. Deras oberoende ska inte kunna ifrågasättas och de ska ha nödvändiga kvalifikationer och relevant praktisk erfarenhet av det nationella rättssystemet.

Enligt punkt 3 i artikeln ska kollegiet avsätta en europeisk delegerad åklagare om det anser att han eller hon inte längre uppfyller de krav som fastställs i punkt 2, inte kan utföra sina uppgifter eller har gjort sig skyldig till allvarlig försummelse.

I punkt 4 i artikeln sägs att om en medlemsstat beslutar att avsätta, eller vidta disciplinära åtgärder mot, en nationell åklagare som har utnämnts till europeisk delegerad åklagare med hänvisning till skäl som inte hör samman med hans eller hennes skyldigheter enligt denna förordning, ska den informera den europeiska chefsåklagaren innan den vidtar några åtgärder. En medlemsstat får inte avsätta eller vidta disciplinära åtgärder mot en europeisk delegerad åklagare med hänvisning till skäl som hör samman med hans eller hennes skyldigheter enligt denna förordning utan samtycke från den europeiska chefsåklagaren. Om den europeiska chefsåklagaren inte samtycker får den berörda medlemsstaten begära att kollegiet prövar ärendet på nytt.

I punkt 5 i artikeln sägs att om en europeisk delegerad åklagare avgår, om hans eller hennes tjänster inte längre behövs för att fullgöra EPPO:s skyldigheter eller om han eller hon avsätts eller lämnar sin post av något annat skäl ska den berörda medlemsstaten omgående informera den europeiska chefsåklagaren och vid behov nominera en annan åklagare till ny europeisk delegerad åklagare i enlighet med punkt 1 i artikeln.

Det förefaller motiverat att i den nationella kompletterande lagstiftningen föreskriva om behörighetsvillkoren för europeiska delegerade åklagare i Finland samt om nomineringsförfarandet. Eftersom europeiska delegerade åklagare enligt punkt 2 i artikeln ska vara aktiva medarbetare i det nationella åklagarväsendet, är det motiverat att ge Åklagarmyndigheten en tyngre roll i nomineringsförfarandet som gäller dem än i förfarandet för nominering av kandidater till uppdraget som europeisk åklagare. Det slutliga beslutet om utnämning av europeiska delegerade åklagare fattas ändå av EPPO:s kollegium i enlighet med artikel 17.1. Medlemsstaterna ansvarar för att nominera kandidater till delegerade åklagare åt EPPO. I Finland motsvarar nomineringsförfarandet förfarandet för utnämning av statsåklagare så att kandidaterna nomineras av statsrådet på framställning av riksåklagarens byrå. I Finland föreslås att det föreskrivs om de europeiska delegerade åklagarnas ställning i enlighet med principen om dubbla hattar så att de europeiska delegerade åklagarna också ska vara nationella åklagare och handlägga rent nationella brottmål när de inte är förpliktade av EPPO att arbeta med uppdrag som omfattas av EPPO:s behörighet. Av denna orsak ska på behörighetsvillkoren för europeiska delegerade åklagare tillämpas samma behörighetsvillkor som förutsätts av åklagare i 16 § 2 mom. i lagen om Åklagarmyndigheten.

Artikel 18. *Den administrativa direktörens status.*

Artikel 18 i förordningen innehåller bestämmelser om statusen för EPPO:s administrativa direktör. Enligt artikeln ska den administrativa direktören utses av kollegiet från en förteckning över kandidater som föreslås av den europeiska chefsåklagaren efter ett öppet urvalsförfarande i enlighet med EPPO:s interna arbetsordning. I syfte att ingå den administrativa direktörens avtal ska EPPO representeras av den europeiska chefsåklagaren. Mandatperioden för den administrativa direktören ska vara fyra år och han eller hon ska vara ansvarig inför den europeiska chefsåklagaren och kollegiet. I slutet av denna period ska kollegiet göra en bedömning vid vilken hänsyn tas till en utvärdering av den administrativa direktörens arbetsinsats. Kollegiet kan förlänga den administrativa direktörens mandatperiod en gång med en period på högst fyra år på förslag från den europeiska chefsåklagaren som tar hänsyn till den bedömning som avses ovan. Genom ett beslut från kollegiet efter ett beslut fattat med två tredjedels majoritet av ledamöterna får, utan att det påverkar gällande regler för uppsägning i tjänsteföreskrifterna och anställningsvillkoren, den administrativa direktören entledigas.

Artikel 19. *Den administrativa direktörens ansvarsområden.*

Artikel 19 i förordningen innehåller bestämmelser om den administrativa direktörens ansvarsområden. Den administrativa direktören ska leda EPPO för administrativa och budgetmässiga

ändamål. Utan att det påverkar kollegiets eller den europeiska chefsåklagarens befogenheter ska den administrativa direktören vara oberoende vid utförandet av sina uppgifter och han eller hon får varken be om eller ta emot instruktioner från någon regering eller något annat organ. Den administrativa direktören ska vara EPPO:s rättsliga ombud för administrativa och budgetmässiga ändamål, genomföra EPPO:s budget och ansvara för genomförandet av de administrativa uppgifter som tilldelats EPPO. Till dessa uppgifter hör bland annat EPPO:s löpande administration och personalförvaltningen, att genomföra de beslut som antas av den europeiska chefsåklagaren eller kollegiet, att utarbeta ett förslag till preliminär beräkning av EPPO:s inkomster och utgifter och lägga fram det för den europeiska chefsåklagaren och att ge stöd till den europeiska chefsåklagaren och de biträdande europeiska chefsåklagarna i utförandet av deras uppgifter.

Artikel 20. *Tillfälliga administrativa arrangemang för EPPO.*

Artikel 20 i förordningen innehåller bestämmelser om tillfälliga administrativa arrangemang för EPPO. Enligt punkt 1 i artikeln ska kommissionen på grundval av preliminära budgetanslag i den egna budgeten ansvara för inrättandet av EPPO och för dess inledande administrativa verksamhet till dess att myndigheten har förmåga att genomföra sin egen budget. Kommissionen får efter samråd med rådet utse en tjänsteman från kommissionen som ska fungera som tillförordnad administrativ direktör för EPPO och utöva de uppgifter som anvisats till den administrativa direktören. Enligt punkt 2 får den tillförordnade administrativa direktören godkänna alla utbetalningar som omfattas av anslag i EPPO:s budget och får ingå avtal, inklusive anställningsavtal. I punkt 3 sägs att när kollegiet tillträder i enlighet med artikel 9.1 ska den tillförordnade administrativa direktören utöva sina uppgifter i enlighet med artikel 18. Den tillförordnade administrativa direktören ska upphöra att utöva denna uppgift när den administrativa direktören tillträder efter att ha utnämnts av kollegiet i enlighet med artikel 18. Enligt punkt 4 ska kommissionen, till dess att kollegiet tillträder i enlighet med artikel 9.1, utöva dess uppgifter som fastställs i den här artikeln i samråd med en expertgrupp som består av företrädare för medlemsstaterna.

Artikel 21. *EPPO:s interna arbetsordning.*

I artikel 21 i förordningen bestäms om EPPO:s interna arbetsordning, som reglerar organisationen av EPPO:s arbete. Efter det att EPPO har inrättats ska den europeiska chefsåklagaren utan dröjsmål utarbeta ett förslag till EPPO:s interna arbetsordning, för antagande av kollegiet med två tredjedels majoritet. Ändringar i EPPO:s interna arbetsordning får föreslås av alla europeiska åklagare och ska antas om kollegiet med två tredjedels majoritet beslutar om detta. Genom arbetsordningen bestäms om EPPO:s interna arbete och den har inga direkta verkningar för medlemsstaternas nationella myndigheter eller deras samarbete med EPPO.

Kapitel IV. *EPPO:s behörighet och utövande av sin behörighet.*

Artikel 22. *EPPO:s materiella behörighet.*

Enligt artikel 22.1 ska EPPO ha behörighet i fråga om brott som skadar unionens ekonomiska intressen som fastställs i direktivet om EU-bedrägerier, så som det införlivats genom nationell lagstiftning. EPPO är behörig oavsett om den brottsliga handlingen enligt direktivet om EU-bedrägerier skulle kunna klassificeras som en annan typ av brott enligt nationell lagstiftning. När det gäller sådana brott som avses i artikel 3.2 d i direktivet om EU-bedrägerier ska EPPO inte ha behörighet annat än när en uppsåtlig handling eller underlåtenhet enligt definitionen i den bestämmelsen har anknytning till territoriet i två eller flera medlemsstater och inbegriper en total skada på minst 10 miljoner euro.

Enligt artikel 3.2 d i direktivet om EU-bedrägerier, som avses i punkten, avses med uppsåtliga brott som riktar sig mot unionens finansiella intressen i fråga om inkomster från egna medel som härrör från mervärdesskatt, varje handling eller underlåtenhet som begåtts inom ramen för gränsöverskridande bedrägliga upplägg. Det bedrägliga upplägget kan för det första innebära användning eller presentation av falska, felaktiga eller ofullständiga uppgifter eller dokument avseende mervärdesskatt, om detta leder till en minskning av medel från unionens budget. För det andra kan upplägget innebära undanhållande av information avseende mervärdesskatt som ska lämnas i enlighet med särskilda föreskrifter, om detta leder till en minskning av medel från unionens budget. För det tredje kan upplägget innebära presentation av korrekta uppgifter avseende mervärdesskatt i syfte att bedrägligen dölja en utebliven betalning eller otillbörligen skapad rätt till återbetalning av mervärdesskatt.

Finsk lagstiftning har bringats i överensstämmelse med kraven i direktivet om EU-bedrägerier genom lagarna om ändring av strafflagen (368/2019) och om ändring av 17 § i lagen om statens revisionsverk (369/2019). I lagens förarbeten (RP 231/2018 rd) anses att lagstiftningen i Finland har motsvarat direktivets krav på ett bra sätt redan före genomförandeåtgärderna. Bestämmelser om de brott som avses i direktivet finns i 29 kap. i strafflagen, som innehåller bestämmelser om brott mot den offentliga ekonomin. Straffbestämmelser som är väsentliga med tanke på den behörighet som anges i artikel 22.1 i förordningen är skattebedrägeri (29 kap. 1 § i strafflagen), subventionsbedrägeri (SL 29:5) och subventionsmissbruk (29:7). Väsentliga straffbestämmelser i strafflagen är dessutom bestämmelsen om penningtvätt i 32 kap. 6 §, bestämmelserna om givande av muta i SL 16 kap. (SL 16:13 och 14 a) samt bestämmelserna om tagande av muta i SL 40 kap. (SL 40:1 och 4) och om missbruk av tjänsteställning (SL 40:7). Av betydelse är dessutom bestämmelsen om bedrägeri i SL 36 kap. (SL 36:1).

Enligt punkt 2 i artikeln ska EPPO också ha behörighet i fråga om brott som rör deltagande i en kriminell organisation enligt definitionen i rambeslut 2008/841/RIF, så som det införlivats i nationell lagstiftning, om fokus för en sådan kriminell organisations brottsliga verksamhet är att begå något av de brott som avses i direktivet om EU-bedrägerier. Rambeslutet har inte ansetts förutsätta ändringar i den nationella lagstiftningen (RP 263/2014 rd s. 4–5). Deltagande i en organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet har kriminaliserats i SL 17 kap. 1 a §, som senast har ändrats i överensstämmelse med internationella skyldigheter genom den lag som trädde i kraft 2015 (L 2015/564, RP 263/2014 rd).

Enligt punkt 3 i artikeln ska EPPO:s behörighet omfatta även varje annat brott som är oupplösligt sammankopplat med en brottslig handling som omfattas av punkt 1 (sammankopplade brott). I fråga om sådana brott får EPPO utöva behörighet endast i överensstämmelse med artikel 25.3. Dessa bestämmelser om utövande av behörigheten behandlas längre fram i samband med artikel 25.

Enligt punkt 4 i artikeln ska EPPO under inga omständigheter ha behörighet i fråga om brott som rör nationella direkta skatter. Hit räknas också brott som är oupplösligt sammankopplade med sådana. Förordningen påverkar inte medlemsstaternas skatteförvaltnings struktur eller funktionssätt.

Som helhet förefaller artikel 22 i förordningen inte förutsätta kompletterande nationell lagstiftning, utan de lagändringar som företagits i samband med genomförandet av direktivet om EU-bedrägerier är tillräckliga för att EPPO:s materiella behörighet ska överensstämma med vad som anges i förordningen även i Finland.

Artikel 23. *EPPO:s territoriella och personliga behörighet.*

I artikel 23 i förordningen bestäms om EPPO:s territoriella och personliga behörighet. Enligt led a i artikeln ska EPPO ha behörighet i fråga om de brott som avses i artikel 22 om dessa brott helt eller delvis har begåtts på en eller flera medlemsstaters territorium. Enligt led b ska EPPO ha behörighet i fråga om brott som har begåtts av en medborgare i en medlemsstat, under förutsättning att en medlemsstat är behörig i fråga om sådana brott när de begås utanför dess territorium. Enligt led c ska EPPO ha behörighet i fråga om brott som har begåtts utanför medlemsstaterna av en person som när brottet begicks omfattades av tjänsteföreskrifterna eller av anställningsvillkoren. Förutsättningen är även då att medlemsstaten är behörig i fråga om sådana brott när de begås utanför dess territorium. Även i vissa andra artiklar hänvisas det till tjänsteföreskrifterna och anställningsvillkoren och de preciseras i skäl 114 i ingressen och fotnoten till den. Det är fråga om rådets förordning nr 31 (EEG), nr 11 (EKSG) om tjänsteföreskrifter för tjänstemän och anställningsvillkor för övriga anställda i Europeiska ekonomiska gemenskapen och Europeiska atomenergigemenskapen.

Artikeln förutsätter att EPPO i Finland kan utöva straffrättslig behörighet i den utsträckning som förutsätts i leden a–c. Tillämpningsområdet för finsk straffrätt är vidsträckt och bestämmelser om det finns i SL 1 kap. Enligt territorialprincipen i 1 § i kapitlet tillämpas finsk lag på brott som begåtts i Finland. Paragrafen kan tolkas så att den i enlighet med vad som förutsätts i artikel 23 a omfattar även brott som delvis begåtts i Finland. Väsentligt är också 1 kap. 10 § 1 mom., enligt vilket ett brott anses vara begånget såväl där den brottsliga handlingen företogs som där den rekvisitsenliga följden av brottet framträdde. Enligt 2 mom. anses ett brott som stannade vid försök vara begånget även där den rekvisitsenliga följden antingen sannolikt eller enligt gärningsmannens uppfattning skulle ha framträtt om brottet skulle ha fullbordats. Enligt 3 mom. anses en anstiftares och en medhjälparens brott vara begånget både på den ort där delaktighetsgärningen utfördes och på den ort där gärningsmannens brott anses vara begånget.

För led b är SL 1 kap. 6 § 1 mom. av betydelse, enligt vilket finsk lag tillämpas på brott som en finsk medborgare har begått utanför Finland. Som finsk medborgare anses den som vid gärningstidpunkten eller när rättegången inleds är finsk medborgare. Med finsk medborgare jämföras den som vid gärningstidpunkten eller när rättegången inleds är varaktigt bosatt i Finland, samt den som påträffas i Finland och som när rättegången inleds är medborgare eller varaktigt bosatt i ett annat nordiskt land. Har brottet förövats inom ett område som inte tillhör någon stat, är en förutsättning för straffbarheten att på brottet enligt finsk lag kan följa fängelse i över sex månader. Med finsk medborgare jämföras den som vid gärningstidpunkten eller när rättegången inleds är varaktigt bosatt i Finland, samt den som påträffas i Finland och som när rättegången inleds är medborgare eller varaktigt bosatt i ett annat nordiskt land.

1 kap. 6 § berörs av kravet på dubbel straffbarhet enligt 11 § 1 mom. i samma kapitel, där det sägs att när ett brott har begåtts inom en främmande stats område kan finsk lag tillämpas med stöd av 5, 6 och 8 § endast om gärningen är straffbar också enligt lagen på gärningssorten och om även en domstol i den främmande staten kunde ha dömt ut straff för gärningen. För brottet får härvid inte i Finland dömas ut en påföljd som är strängare än den som stadgas för brottet enligt lagen på gärningssorten.

I 1 kap. 11 § 2 mom. görs undantag från kravet på dubbel straffbarhet i fråga om vissa brott. Enligt momentet tillämpas finsk lag på gärningen, även om det i lagen på gärningssorten inte föreskrivs något straff för gärningen, om den har begåtts av en finsk medborgare eller en i 6 § 3 mom. 1 punkten avsedd person och straff för gärningen föreskrivs bland annat i 16 kap. 13, 14, 14 a eller 14 b § och även om dessa paragrafer tillämpas med stöd av 20 § i det kapitlet eller i 40 kap. 1–4 eller 4 a §, om gärningsmannen är en riksdagsledamot, en utländsk tjänsteman eller en ledamot av ett utländskt parlament. Uppmärksamhet kan dessutom fästas vid SL 1 kap.

4 § 1 mom., enligt vilket finsk lag tillämpas på brott som nämns i 40 kap. och som har begåtts utanför Finland av en person som avses i 40 kap. 11 § 1, 2, 3 och 5 punkten.

Vid det nationella genomförandet av direktivet om EU-bedrägerier avstod man från kravet på dubbel straffbarhet i fråga om de i direktivet avsedda brott där dubbel straffbarhet fortfarande var en förutsättning för att finsk lag skulle tillämpas. Kravet på dubbel straffbarhet gäller i enlighet med 1 kap. 11 § 2 mom. i den gällande strafflagen inte följande brott i 29 kap. i strafflagen: skattebedrägeri (SL 29:1), grovt skattebedrägeri (SL 29:2), subventionsbedrägeri (SL 29:5), grovt subventionsbedrägeri (SL 29:6), subventionsmissbruk (SL 29:7) samt det nya brottet grovt subventionsbedrägeri (SL 29:7a). Den dubbla straffbarheten har dessutom undanröjts i fråga om penningtvätt enligt 32 kap. 6 § i strafflagen, grov penningtvätt enligt 32 kap. 7 §, bedrägeri enligt 36 kap. 1 § och grovt bedrägeri enligt 36 kap. 2 § i den lag. I fråga om samtliga uppräknade gärningar är förutsättningen att gärningen är ett bedrägeri enligt artikel 3.2 i direktivet om EU-bedrägerier som riktar sig mot unionens ekonomiska intressen eller ett annat brott enligt artikel 4.1 – 3 som riktar sig mot unionens ekonomiska intressen.

I och med genomförandet av direktivet föreligger krav på dubbel straffbarhet inte heller i fråga om missbruk av tjänsteställning enligt strafflagens 40:7, grovt missbruk av tjänsteställning enligt 40:8, missbruk av Europeiska unionens medel som riksdagsledamot enligt 40:8 eller grovt missbruk av Europeiska unionens medel som riksdagsledamot enligt 40:8 b när gärningen utgör förskingring enligt artikel 4.3 i direktivet om EU-bedrägerier och om gärningsmannen är en riksdagsledamot, en utländsk tjänsteman eller en ledamot av ett utländskt parlament.

De ovan beskrivna bestämmelserna om brott som begåtts utanför Finland är relevanta också i situationer som avses i artikel 23 c, där det är tillåtet av förutsätta att medlemsstaten är behöriga i fråga om de brott som kommer i fråga.

Av betydelse för den nationella lagstiftningen är i detta avseende för det första SL 40 kap. 12 § 3 mom., enligt vilket på utländska tjänstemän tillämpas, med undantag för avsättningspåföljden, enligt 1 punkten bestämmelserna i 1–3 och 14 § i kapitalet. Enligt 2 punkten tillämpas på utländska tjänstemän bestämmelserna i 5 och 7–10 § i kapitlet, om det är fråga om en utländsk tjänsteman som med stöd av ett internationellt avtal eller någon annan internationell förpliktelse på finskt territorium utför kontroll, övervakning, förföljande, upprätthållande av allmän ordning och säkerhet eller förebyggande av brott och förundersökning, eller som på finskt territorium med stöd av lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden utför förundersökning eller andra tjänsteuppdrag på basis av en begäran om rättshjälp som har framställts eller godkänts av en finsk myndighet. Enligt 3 punkten tillämpas vidare på utländska tjänstemän bestämmelserna i 7 och 8 § i kapitlet, om gärningen utgör sådan förskingring som avses i artikel 4.3 i direktivet om EU-bedrägerier. Enligt 40 kap. 12 § 5 mom. i strafflagen tillämpas bestämmelserna i 4, 4 a, 8 a, 8 b och 14 § i kapitlet även på ledamöter av utländska parlament.

Med anledning av det sagda är 40 kap. 11 § 4 punkten väsentlig, enligt vilken med utländsk tjänsteman avses den som har utnämnts eller valts till en administrativ eller rättslig tjänst eller uppgift hos en främmande stat eller inom en offentlig internationell organisation eller domstol eller inom ett offentligt internationellt organ, eller som annars sköter en offentlig uppgift för en främmande stats eller en offentlig internationell organisations eller domstols eller ett offentligt internationellt organs räkning. När det gäller täckningen för definitionen av utländsk tjänsteman kan man hänvisa till lagens förarbeten (RP 77/2001 rd s. 54), där definitionen anses uttryckligen omfatta en person som inom något annat organ som grundats med stöd av Europeiska gemenskapernas grundfördrag eller som på basis av uppdrag handhar en uppgift given av ett av Euro-

peiska gemenskapernas organ eller av ett annat organ som grundats med stöd av grundfördraget. Definitionen täcker således även EPPO:s tjänstemän vid sidan av andra EU-institutioners tjänstemän.

Artikel 24. *Inrapportering, registrering och kontroll av uppgifter.*

I artikel 24 i förordningen föreskrivs om inrapportering av uppgifter till EPPO samt om registrering och kontroll av uppgifterna. Enligt punkt 1 ska unionens institutioner, organ och byråer och de av medlemsstaternas myndigheter som enligt tillämplig nationell lagstiftning är behöriga utan onödigt dröjsmål till EPPO inrapportera alla brottsliga handlingar i fråga om vilka den skulle kunna utöva sin behörighet i enlighet med artiklarna 22, 25.2 och 25.3.

I punkt 2 i artikeln sägs att när en rättslig myndighet eller en brottsbekämpande myndighet i en medlemsstat inleder en utredning av ett brott för vilket EPPO skulle kunna utöva sin behörighet, eller när den behöriga rättsliga eller brottsbekämpande myndigheten i en medlemsstat vid någon tidpunkt efter inledandet av en utredning finner att utredningen avser ett sådant brott, ska den myndigheten utan onödigt dröjsmål informera EPPO så att den sistnämnda kan besluta huruvida den i enlighet med artikel 27 ska utöva sin rätt att överta förfaranden.

I punkt 3 i artikeln sägs att när en rättslig myndighet eller en brottsbekämpande myndighet i en medlemsstat inleder en utredning av ett sådant brott som omfattas av EPPO:s behörighet och anser att EPPO i enlighet med artikel 25.3 inte skulle kunna utöva sin behörighet ska myndigheten informera EPPO om detta. Det kan anses att syftet med punkten är att säkerställa att EPPO efter rapporten har möjlighet att bedöma huruvida frågan om åklagarmyndigheternas behörighet på det sätt som anges i artikel 25.6 borde föras till den myndighet som beslutar om behörighetsfördelningen.

I punkt 4 i artikeln bestäms om innehållet i rapporten till EPPO. Rapporten ska minst innehålla en beskrivning av sakförhållandena, däribland en bedömning av den skada som åsamkats, möjlig brottsrubricering och alla tillgängliga uppgifter om potentiella brottsoffer, misstänkta och eventuella andra inblandade personer.

Enligt punkt 5 i artikeln ska EPPO också få information om fall där det inte är möjligt att bedöma huruvida kriterierna i artikel 25.2 för att EPPO ska börja handlägga ett brottmål är uppfyllda. De nämnda kriterierna hänför sig till sådana brott som enligt artikel 22 allmänt faller inom EPPO:s behörighet och där den skada som riktats mot unionens ekonomiska intressen ändå sannolikt är mindre än 10 000 euro. I dessa brottmål får EPPO utöva sin behörighet endast i de undantagssituationer som anges i punkten. Dessa situationer behandlas längre fram i denna proposition i samband med artikel 25.

I den nationella lagstiftningen börjar förundersökningssamarbetet mellan förundersökningsmyndigheten och åklagaren efter en underrättelse till åklagaren som lämnats på det sätt som anges i 5 kap. 1 § i förundersökningslagen. I Polisstyrelsens och riksåklagarens byrås enhetliga anvisningar om underrättelsen anges inte i detalj vilka uppgifter som ska ingå i underrättelsen. I anvisningarna anges däremot i en förteckning med 19 punkter sådana brottmål beträffande vilka underrättelse ska lämnas. I artikel 24.4 i EPPO-förordningen uppräknas de uppgifter som den nationella myndigheten ska foga till rapporten till EPPO. Trots att förteckningen i förordningen är detaljerad, är det motiverat med kompletterande nationell lagstiftning där det hänvisas till de uppgifter som uppräknas i artikel 24.4 i förordningen för att de myndigheter som tillämpar lagen ska ha enhetlig rapporteringspraxis.

Enligt punkt 6 i artikeln ska information som lämnas till EPPO registreras och kontrolleras i enlighet med dess interna arbetsordning och vid kontrollen ska det, på grundval av den information som medlemsstatens myndighet lämnat, göras en bedömning av huruvida det föreligger skäl att inleda en utredning eller utöva rätten att överta förfaranden. I punkt 7 sägs att i de fall där EPPO beslutar att det inte föreligger några skäl att i enlighet med artikel 26 inleda någon utredning eller att i enlighet med artikel 27 utöva myndighetens rätt att överta förfaranden ska motiveringen till detta anges i ärendehanteringssystemet. Därefter ska EPPO informera den myndighet i en medlemsstat som inrapporterade den brottsliga handlingen, samt brottsoffer och, om så föreskrivs i nationell lagstiftning, andra personer som inrapporterade den brottsliga handlingen.

Enligt punkt 8 i artikeln ska EPPO utan onödigt dröjsmål informera de behöriga nationella myndigheterna, om det kommer till EPPO:s kännedom att ett brott som inte omfattas av dess behörighet kan ha begåtts. EPPO ska också översända allt relevant bevismaterial till de behöriga myndigheterna. I Finland ska EPPO i fall som avses i punkten informera den behöriga förundersökningsmyndighetens om ett brott som kommit till EPPO:s kännedom så att eventuell förundersökning kan inledas. I praktiken informerar den europeiska delegerade åklagaren de finska förundersökningsmyndigheterna om dylika brott, som kommit till EPPO:s kännedom, på det sätt som föreskrivs i förundersökningslagen.

Enligt punkt 9 i artikeln får EPPO i specifika fall begära ytterligare relevant information som unionens institutioner, organ och byråer och medlemsstaternas myndigheter har tillgång till. Den begärda informationen kan också avse andra överträdelse som skadat unionens ekonomiska intressen än de som i enlighet med artikel 25.2 omfattas av EPPO:s behörighet. Dessutom får EPPO enligt punkt 10 begära annan information för att göra det möjligt för kollegiet att i enlighet med artikel 9.2 utfärda allmänna riktlinjer om tolkningen av skyldigheten att informera EPPO om fall som omfattas av artikel 25.2. Punkterna 9 och 10 förutsätter inte separat kompletterande reglering, utan när det gäller de nationella myndigheternas utlämnande av uppgifter blir det aktuellt att tillämpa bestämmelser i den allmänna lagen, dvs. lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999, i fortsättningen offentlighetslagen), samt eventuell speciallagstiftning som gäller myndigheten. I 30 § i offentlighetslagen föreskrivs att en myndighet kan lämna ut uppgifter ur en sekretessbelagd handling till en utländsk myndighet eller ett internationellt organ, om samarbetet mellan den utländska och den finska myndigheten regleras i en för Finland bindande internationell överenskommelse eller föreskrivs i en rättsakt som är bindande för Finland och om uppgifter ur handlingen enligt denna lag kan lämnas ut till den finska myndighet som bedriver samarbetet.

Enligt bestämmelserna om underrättelse ska åklagaren dessutom underrättas om ett brott som har kommit för undersökning, när förundersökningsmyndigheterna och åklagarmyndigheterna tillsammans utifrån sina befogenheter har beslutat att brottet ska omfattas av underrättelseskyligheten eller om åklagaren har begärt underrättelse om brottet. Underrättelsen är av central betydelse för inledande av förundersökningssamarbete mellan åklagaren och förundersökningsmyndigheten och av denna orsak ska underrättelsen lämnas i ett så tidigt skede som möjligt efter det att förundersökningen inletts. Riksåklagarens byrå (VKS:2008:2) och Polisstyrelsen (POL-2018-50758, 19.12.2018) har meddelat enhetliga anvisningar om brottmål som åklagaren ska underrättas om, underrättelseförfarandet och åklagarens åtgärder. Riksåklagarens byrås anvisning gäller tills vidare och Polisstyrelsens anvisning 1.1.2019 – 31.12.2023. Syftet med de enhetliga anvisningarna är att förenhetliga praxis i fråga om underrättelser till åklagaren i hela landet.

I anslutning till information till EPPO om en brottslig handling ska förundersökningsmyndigheten även i fortsättningen lämna underrättelse enligt 5 kap. i förundersökningslagen i första

hand till den nationella åklagaren och nämna som grund för underrättelsen att enligt de omständigheter som framkommit i undersökningen kan det vara fråga om ett brottmål som omfattas av EPPO:s behörighet. Det föreslås att till 5 kap. 1 § i förundersökningslagen fogas ett nytt 2 mom., där det föreskrivs att förundersökningsmyndigheten ska utan dröjsmål underrätta åklagaren om ett ärende som på grund av de omständigheter som framkommit kan anses omfattas av EPPO:s behörighet. Syftet med bestämmelsen är att så snabbt som möjligt informera EPPO om att förundersökning inletts i ett brottmål som eventuellt omfattas av EPPO:s behörighet, så att EPPO på det sätt som anges i rådets förordning kan bedöma om EPPO utövar sin behörighet i ärendet eller inte. Inom straffprocesskedjan ankommer det i första hand på förundersökningsmyndigheterna att identifiera mål som eventuellt omfattas av EPPO:s behörighet.

I momentet föreskrivs det att underrättelse ska lämnas på samma sätt som en vanlig underrättelse till åklagaren. När underrättelsen lämnas ska etablerade rutiner följas, och syftet med det nya momentet är inte att skapa något separat förfarande. Av denna orsak är inte ändamålsenligt att införa ett underrättelseförfarande där förundersökningsmyndigheten skulle informera EPPO direkt om brottmål som omfattas av EPPO:s behörighet. Efter underrättelsen bedömer åklagaren om det på grund av omständigheter som nämns i underrättelsen är fråga om ett brottmål där EPPO kan utöva sin behörighet. Om åklagaren bedömer att så är fallet, fullgörs den rapporteringsskyldighet som anges i artikel 24 i förordningen därefter i praktiken så att brottmålet inom åklagarväsendet tilldelas en europeisk delegerad åklagare, som i enlighet med principen om dubbla hattar både fungerar som nationell åklagare och representerar EPPO i Finland.

Artikel 25. EPPO:s utövande av sin behörighet.

Artikel 25 i förordningen innehåller bestämmelser om EPPO:s utövande av sin behörighet. Enligt punkt 1 i artikeln ska EPPO utöva sin behörighet antingen genom att inleda en utredning i enlighet med artikel 26 eller genom att besluta att utöva sin rätt att överta förfaranden i enlighet med artikel 27. Efter det att EPPO beslutar att utöva sin behörighet ska de behöriga nationella myndigheterna inte utöva sin behörighet i fråga om samma brottsliga handling.

I punkt 2 i artikeln bestäms om undantagssituationer där EPPO får utöva sin behörighet i fråga om brott som omfattas av artikel 22 även i situationer där brottet orsakar skador för mindre än 10 000 euro. Enligt det första undantaget får EPPO utöva sin behörighet när ärendet har konsekvenser på unionsnivå som gör att EPPO måste göra en utredning och för det andra om misstänkt för brottet är en tjänsteman eller någon annan anställd vid unionen eller en ledamöter av unionens institutioner. EPPO ska, där så är lämpligt, rådgöra med de behöriga nationella myndigheterna eller unionsorganen för att fastställa huruvida de ovannämnda kriterierna för utövande av behörighet är uppfyllda.

Bestämmelserna i punkt 3 i artikeln begränsar EPPO:s regelmässiga behörighet i fråga om brott enligt artikel 22. Enligt led a i punkten ska EPPO för det första avstå från att utöva sin behörighet i fråga om brott som omfattas av artikel 22.1 när den maximala påföljden enligt nationell lagstiftning för ett sådant brott är likvärdig med eller mindre sträng än den maximala påföljden för det oupplösligt sammankopplade brott som avses i artikel 22.3. EPPO ska ändå inte avstå från att utöva sin behörighet i situationer där det misstänkta sammankopplade brottet i gärningshelheten har varit bidragande till att begå det misstänkta EU-bedrägeriet.

En annan situation där EPPO ska avstå från att utöva sin behörighet är om det finns anledning att anta att de skador som unionens ekonomiska intressen åsamkats eller sannolikt kommer att åsamkas genom ett brott som avses i artikel 22 inte är större än de skador som något annat

RP 184/2020 rd

brottsoffer åsamkats eller sannolikt kommer att åsamkas. Denna grund ska emellertid inte tillämpas när det är fråga om de brott som avses i artikel 3.2 a, b och d i direktivet om EU-bedrägerier.

Som i punkten nämnda brott enligt artikel 3.2 i direktivet om EU-bedrägerier som riktar sig mot unionens finansiella intressen anses följande gärningar. Enligt led a anses som bedrägeri som riktar sig mot unionens finansiella intressen i fråga om icke-upphandlingsrelaterade utgifter, varje handling eller underlåtenhet som enligt led i avser användning eller presentation av falska, felaktiga eller ofullständiga uppgifter eller dokument, om detta leder till att medel eller tillgångar från unionens budget eller från budgetar som förvaltas av unionen eller för dess räkning, otillbörligen uppbärs eller innehålls, och enligt led ii undanhållande av information som ska lämnas i enlighet med särskilda föreskrifter, om gärningen har samma effekt som i led i. I led iii avser gärningen eller underlåtenheten användning av sådana medel eller tillgångar för andra syften än de som medlen ursprungligen har beviljats för.

I enlighet med vad som konstaterades i regeringens proposition om genomförande av direktivet om EU-bedrägerier (RP 231/2018 rd s. 18–19) förutsatte bestämmelserna i artikel 3.2 a i direktivet inga ändringar i finsk lagstiftning. Beträffande punkt 2 a i och ii konstaterades bland annat att straffbestämmelserna i fråga om subventionsbedrägeri enligt SL 29 kap. 5 § 1 mom. – samt grovt subventionsbrott enligt 6 § – uppfyller kraven i direktivet. I fråga om punkt 2 a iii konstaterades det i regeringens proposition att straffbestämmelsen i SL 29 kap. 7 § om subventionsmissbruk uppfyller direktivets förpliktelser.

Artikel 3.2 b i direktivet motsvarar till väsentliga delar led a, som granskats ovan. En viktig skillnad är att det är fråga om upphandlingsrelaterade utgifter. Ett ytterligare villkor är en begränsning till handlingar som begås i syfte att uppnå olovlig vinning för gärningsmannen eller annan person genom att orsaka en förlust för unionens finansiella intressen. I regeringens proposition (RP 231/2018 rd s. 19–20) konstaterades allmänt att artikel 3 b inte kräver ändringar i den finska lagstiftningen.

I led d anses som bedrägeri som riktar sig mot unionens finansiella intressen i fråga om inkomster från egna medel som härrör från mervärdesskatt, varje handling eller underlåtenhet som begåtts inom ramen för gränsöverskridande bedrägliga upplägg med avseende på användning eller presentation av falska, felaktiga eller ofullständiga uppgifter eller dokument avseende mervärdesskatt, om detta leder till en minskning av medel från unionens budget, eller undanhållande av information avseende mervärdesskatt som ska lämnas i enlighet med särskilda föreskrifter, om gärningen har samma effekt, eller presentation av korrekta uppgifter avseende mervärdesskatt i syfte att bedrägligen dölja en utebliven betalning eller otillbörligen skapad rätt till återbetalning av mervärdesskatt. I regeringens proposition (RP 231/2018 rd s. 22–23) konstaterades att artikel 3.2 d i direktivet om EU-bedrägerier inte kräver ändringar i den finska lagstiftningen. Av de nuvarande straffbestämmelserna förefaller rekvisiten för skattebedrägeri enligt SL 29 1 § bli tillämpliga (punkt 2 d i och ii), samt i fråga om artikel 3.2 d ii i direktivet rekvisiten för bedrägeri enligt SL 36 kap. 1 §.

Enligt 25.4 i förordningen får EPPO, med de berörda nationella myndigheternas samtycke, utöva sin behörighet i fråga om sådana brott som avses i artikel 22 i ärenden som annars skulle stanna utanför tillämpningen av punkt 3 b, om det förefaller som om EPPO är bättre skickad att utreda eller lagföra brottet.

Bedömning enligt artikel 25.3 b i förordningen riktar sig sålunda mot sådana brott som enligt artikel 22 faller inom EPPO:s allmänna behörighet och de skador som åsamkats unionens ekonomiska intressen sannolikt är mindre än andra sakägare. I fråga om mervärdesskattebedrägerier

RP 184/2020 rd

ska denna skada i vilket fall som helst vara större än 10 miljoner euro, för med hänvisning till vad som sagts ovan stannar mindre handlingar än så utanför EPPO:s behörighet redan med stöd av den begränsande bestämmelsen i artikel 22.1 i EPPO-förordningen.

Under förhandlingarna om förslaget till EPPO-förordning ansåg riksdagens lagutskott att artikel 18 om sammankopplade brott i förslaget till förordning var mycket problematiskt i ljuset av bestämmelsen om rättslig grund i artikel 86 i EUF-fördraget (LaUU 23/2013 rd). Lagutskottet fäste särskild uppmärksamhet vid att i artikel 18 om sammankopplade brott definierades inte alls de brott som kan komma på fråga om sammankopplade brott. Den lösa formuleringen betraktades som problematisk med tanke på den straffrättsliga legalitetsprincipen (LaUU 1/2015 rd, LaUU 9/2015 rd). I sitt utlåtande LaUU 20/2016 rd betonade lagutskottet att när det gäller sammankopplade brott är det viktigt att säkerställa att den sammankopplade behörigheten gäller endast det som är nödvändigt med tanke på målen för Europeiska åklagarmyndigheten. Även grundlagsutskottet uttalade sig om sammankopplade brott under förhandlingarna om EPPO-förordningen. Grundlagsutskottet ansåg i sina utlåtanden (GrUU 61/2016 rd och GrUU 19/2017 rd) att det var viktigt att sammankopplade brott hölls inom ramen för artikel 86 i EUF-fördraget, men såg inga grundlagsproblem i formuleringarna i fråga om sammankopplade brott.

Med beaktande av det som sagts om förordningen ovan kan det anses att i en situation enligt artikel 25.4 i förordningen kan de nationella myndigheternas samtycke gälla endast brott enligt artikel 22 i förordningen och tillämpningen av artikel 25.4 ska gälla endast fall enligt artikel 25.3 b. Slutresultatet förefaller vara att det inte är nödvändigt att i lagen begränsa den nationella myndighetens behörighet att ge ovannämnda samtycke.

I punkt 5 i artikeln bestäms att EPPO ska utan onödigt dröjsmål informera de behöriga nationella myndigheterna om alla eventuella beslut att utöva eller att avstå från att utöva Europeiska åklagarmyndighetens behörighet.

Artiklarna 24 och 25 i förordningen innehåller flera omnämmanden av informationsutbyte och rapportering mellan EPPO och de nationella rättsliga eller brottsbekämpande myndigheterna. I enlighet med principen om dubbla hattar är EPPO:s representanter i samtliga fall de europeiska delegerade åklagarna, vilkas uppgift är att förmedla information mellan EPPO:s centrala nivå och medlemsstaternas myndigheter. Det förefaller inte behövas mer detaljerad kompletterande bestämmelser om rapporteringen och informationsutbytet på lagstiftningsnivå, eftersom det redan föreskrivs om myndigheternas rätt att få och lämna ut uppgifter på andra ställen. För att säkerställa informationsgången kan man komma överens om de praktiska förfarandena genom myndighetsanvisningar som utarbetas mellan åklagarväsendet samt andra nationella myndigheter och de europeiska delegerade åklagarna som EPPO:s representant. Enligt skäl 53 i förordningens ingress är det nödvändigt att fullgöra de nationella myndigheternas rapporteringsskyldighet, som bör ges en bred tolkning, om EPPO ska kunna fungera väl. Härigenom försöker man säkerställa att nationella myndigheter rapporterar ärenden där det inte omedelbart är möjligt att bedöma kriterier som gäller utövandet av EPPO:s behörighet. Sådana är enligt ingressen till exempel skadans omfattning eller den tillämpliga påföljden.

I punkt 6 i artikeln sägs att om meningsskiljaktighet uppstår mellan Europeiska åklagarmyndigheten och den nationella åklagarmyndigheten om huruvida den brottsliga handlingen omfattas av artikel 22.2 eller 22.3 eller artikel 25.2 eller 25.3 ska de nationella myndigheter som är behöriga att besluta om behörighetsfördelning avseende lagföring på nationell nivå besluta vem som ska vara behörig i fråga om utredningen av ärendet. Medlemsstaterna ska ange vilken nationell myndighet som ska besluta om behörighetsfördelningen.

Saken påverkas också av artikel 42.2 c som förklaras nedan och enligt vilken EU-domstolen ska vara behörig att meddela förhandsavgöranden i enlighet med artikel 267 i EUF-fördraget om tolkningen av artiklarna 22 och 25 i förordningen med avseende på en behörighetskonflikt mellan EPPO och de behöriga nationella myndigheterna. Enligt artikel 267 i EUF-fördraget får nationella domstolar begära förhandsavgöranden av Europeiska unionens domstol bland annat i fråga om giltigheten och tolkningen av unionens förordningar, direktiv och beslut, ett beslut i frågan är nödvändigt för att döma i saken. När en sådan fråga uppkommer i ett ärende vid en domstol i en medlemsstat, mot vars avgöranden det inte finns något rättsmedel enligt nationell lagstiftning, ska den nationella domstolen föra frågan vidare till domstolen. I praktiken gäller detta de högsta domstolarna.

I den kompletterande lagstiftningen ska den nationella myndighet som nämns i artikel 25.6 anges. Eftersom det är fråga om att avgöra behörighetsfördelningen mellan den nationella åklagarmyndigheten och EPPO, vore den naturliga lösningen att behörigheten tillerkänns riksåklagaren, som i enlighet med GL 104 § utövar den högsta åklagarmakten i Finland. I den gällande lagen är riksåklagaren också med vissa undantag behörig att förordna att brott som begåtts ska prövas i Finland (SL 1:12). I den lösning som väljs måste man beakta att ärenden måste kunna föras till Europeiska unionens domstol för förhandsavgörande på det sätt som krävs i artikel 42 i förordningen och i artikel 267 i EUF-fördraget.

En alternativ lösning vore att reglera förfarandet som möjliggör domstolsbehandling på samma sätt som i lagen om förebyggande och lösning av tvister om utövande av jurisdiktion i straffrättsliga förfaranden och om överföring av förundersökning och lagföring mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen (295/2012, nedan lagen om förebyggande av jurisdiktionstvister). Enligt 19 § i lagen får ett beslut om att överföra förundersökningen eller lagföringen från en annan medlemsstat till Finland eller från Finland till en annan medlemsstat till tingsrätten. Tingsrättens beslut får inte överklagas genom besvär. Överklagande skjuter inte upp verkställigheten av beslutet, om inte den tingsrätt som behandlar ärendet bestämmer något annat.

Ett annat alternativ vore att det inte skulle vara möjligt att föra riksåklagarens avgörande i en behörighetskonflikt till domstol förrän i samband med handläggningen av huvudsaken. Då skulle bestämmelserna om processinvändningar i 16 kap. i rättegångsbalken bli tillämpliga. Fördelen med detta alternativ är att det inte skulle behövas några separata bestämmelser om förfarandet som avviker från den nationella processen. Lösningen skulle också möjliggöra förfarandet med förhandsavgörande enligt artikel 42 i förordningen på samma sätt som i nationella fall. Det skulle dock behövas kompletterande bestämmelser om att det är möjligt att stridiggöra behörighetsfrågan i samband med behandlingen av huvudsaken.

Som tredje alternativ kunde man överväga att ett ärende som gäller en behörighetskonflikt i första instans avgörs av en domstol på framställning av antingen en europeisk delegerad åklagare eller riksåklagaren. Då vore det naturligt att koncentrera behörigheten till Helsingfors tingsrätt, som också fattar beslut som grundar sig på flera andra instrument som gäller samarbete mellan EU:s medlemsstater. Även i detta alternativ skulle det behövas bestämmelser som tryggar det förfarande för förhandsavgörande som krävs i artikel 42.2 c i förordningen i den omfattning som artikel 267 i EUF-fördraget förutsätter. Tingsrättens avgörande måste således kunna föras till högsta domstolen antingen med iakttagande av den normala ordningen för överklagande eller på det sätt som gäller till exempel vid utlämning mellan Finland och andra medlemsländer i EU samt de nordiska länderna, där beslut av Helsingfors tingsrätt får överklagas genom besvär hos högsta domstolen, om högsta domstolen beviljar besvärstillstånd. Det andra alternativt vore att tingsrättens beslut inte kan överklagas genom besvär, som i den ovannämnda lagen om förebyggande av jurisdiktionstvister.

I ärendet bör man försäkra sig om att förfarandet är smidigt och sträva efter att behörighetskonflikter kan lösas i ett så tidigt skede som möjligt. Det är också viktigt att säkerställa att prövningen kan fortgå utan avbrott trots en pågående behörighetskonflikt. Med avseende på denna granskning är alternativ två, som nämns ovan, problematiskt. Det har inte heller ansetts ändamålsenligt att en domstol avgör behörighetskonflikter i första instans, eftersom den inte har en sådan roll i förundersökningen som krävs för att fatta beslut om utövande av behörigheten. I propositionen har man därför stannat för en lösningsmodell som i stor utsträckning liknar alternativ ett. Det kan anses att den på ett sätt som mest naturligt passar det finländska systemet gör det möjligt att få behörighetskonflikter avgjorda inom skäligen tid. En skillnad jämfört med lagen om förebyggande av jurisdiktionstvister, som behandlas ovan, är emellertid att i de situationer som avses i förordningen är det alltid fråga om meningsskiljaktigheter mellan EPPO och de nationella åklagarmyndigheterna. Den omständigheten kan anses tala för en sådan lösning att riksåklagarens beslut skulle behandlas regelmässigt även i en domstol. Även för att säkerställa att regleringen uppfyller kraven på rättsskydd och sökande av ändring i GL 21 § vore det motiverat att i lagen uttryckligen säkerställa att beslut som fattats i behörighetskonflikter kan föras till en domstol för avgörande. Dessutom kan det anses motiverat att ärendena kan föras till domstol för att effektivt möjliggöra EU-domstolens rätt att fatta förhandsavgöranden, som förutsätts i artikel 42.2 c i förordningen. Det vore ändamålsenligt att koncentrera behörigheten uttryckligen till Helsingfors tingsrätt, till vilken behörigheten har koncentrerats även i flera andra situationer som gäller EU:s straffrättsliga instrument. Eftersom det inte går att söka ändring i Helsingfors tingsrätts beslut genom besvär, ska den ha skyldighet att begära förhandsavgörande av EU-domstolen när villkoren enligt artikel 267 i EUF-fördraget är uppfyllda.

Kapitel V. Arbetsordning för utredningar, utredningsåtgärder, lagföring och alternativ till lagföring.

Artikel 26. Inledande av utredningar och fördelning av behörigheter inom EPPO.

I artikel 26 i förordningen bestäms om inledande av utredningar och fördelning av behörigheter inom EPPO. I punkt 1 i artikeln sägs att om det i enlighet med tillämplig nationell lagstiftning finns rimliga skäl att anta att ett brott som omfattas av EPPO:s behörighet håller på att begås eller har begåtts, ska den europeiska delegerade åklagaren i en medlemsstat som enligt sin nationella lagstiftning är behörig i fråga om brottet inleda en utredning och ange detta i ärendehanteringssystemet.

I punkt 2 i artikeln sägs att om EPPO efter kontrollen i enlighet med artikel 24.6 beslutar att inleda en utredning ska den utan onödigt dröjsmål informera den myndighet som inrapporterade den brottsliga handlingen i enlighet med artikel 24.1 eller 24.2.

I punkt 3 i artikeln bestäms att om ingen utredning inletts av en europeisk delegerad åklagare ska den permanenta avdelning som tilldelats ärendet, i enlighet med de villkor som anges i punkt 1, ge en europeisk delegerad åklagare i uppdrag att inleda en utredning.

Enligt punkt 4 i artikeln ska som regel ett ärende inledas och handläggas av en europeisk delegerad åklagare från den medlemsstat där den brottsliga verksamheten huvudsakligen utövas eller, om flera sammanhängande brott som omfattas av EPPO:s behörighet har begåtts, i den medlemsstat där merparten av brotten har begåtts. En europeisk delegerad åklagare från en annan medlemsstat som har behörighet i ärendet får endast inleda eller ta emot instruktioner av den behöriga permanenta avdelningen om att inleda en utredning om en avvikelse från regeln är

vederbörligen berättigad med hänsyn till platsen där den misstänkte eller tilltalade har sin stadigvarande vistelseort, den misstänktes eller tilltalades nationalitet eller den plats där den huvudsakliga ekonomiska skadan har uppstått.

I punkt 5 i artikeln sägs att fram till dess att ett beslut om att väcka åtal i enlighet med artikel 36 har fattats får den behöriga permanenta avdelningen i ett ärende som rör mer än en medlemsstats jurisdiktion och efter att ha rådgjort med de europeiska åklagarna och/eller europeiska delegerade åklagarna, besluta att omtilldela ärendet till en europeisk delegerad åklagare i en annan medlemsstat, slå samman eller dela upp mål och, för varje enskilt ärende, välja den europeiska delegerade åklagare som ska handlägga ärendet, om sådana beslut generellt är i rättvisans intresse och uppfyller de kriterier för valet av handläggande europeisk delegerad åklagare i enlighet med punkt 4 i artikeln.

I punkt 6 i artikeln bestäms att när den permanenta avdelningen fattar ett beslut om att omtilldela, slå samman eller dela upp ett mål ska den ta vederbörlig hänsyn till det aktuella läget i utredningarna.

Enligt punkt 7 i artikeln ska EPPO utan onödigt dröjsmål informera de behöriga nationella myndigheterna om alla eventuella beslut att inleda en utredning.

Artikel 27. Rätt att överta förfaranden.

Artikel 27 i förordningen innehåller bestämmelser om EPPO:s rätt att överta förfaranden. Enligt punkt 1 i artikeln ska EPPO, efter att ha mottagit all relevant information i enlighet med artikel 24.2, fatta sitt beslut om huruvida den ska utöva sin rätt att överta förfaranden snarast möjligt, dock senast fem dagar efter att mottagit informationen från de nationella myndigheterna, samt underrätta de nationella myndigheterna om detta beslut. Den europeiska chefsåklagaren får i ett enskilt ärende fatta ett beslut om att förlänga tidsfristen med en period på maximalt fem dagar och ska underrätta de nationella myndigheterna om detta.

I punkt 2 i artikeln bestäms att under de perioder som avses i punkt 1 ska de nationella myndigheterna avhålla sig från att fatta några sådana beslut enligt nationell lagstiftning som kan leda till att EPPO hindras från att utöva sin rätt att överta förfaranden. De nationella myndigheterna ska dock, i enlighet med nationell lagstiftning, vidta eventuella brådskande åtgärder som krävs för att garantera en effektiv utredning och lagföring.

I punkt 3 i artikeln sägs att om EPPO på annat sätt än genom den information som avses i artikel 24.2 blir medveten om att en utredning i fråga om ett brott för vilket den kan vara behörig redan pågår hos de behöriga myndigheterna i en medlemsstat, ska den utan dröjsmål underrätta dessa myndigheter om detta. Efter att i vederbörlig ordning ha informerats i enlighet med artikel 24.2 ska EPPO fatta ett beslut om huruvida den ska utöva sin rätt att överta förfaranden. Beslutet ska fattas inom de tidsfrister som fastställs i punkt 1 i artikeln.

Enligt punkt 4 i artikeln ska EPPO, vid behov, rådgöra med de behöriga myndigheterna i den berörda medlemsstaten innan den beslutar huruvida den ska utöva sin rätt att överta förfaranden. Enligt punkt 5 ska de behöriga myndigheterna i medlemsstaterna, i de fall EPPO utövar sin rätt att överta förfaranden, överföra ärendeakten till EPPO och avstå från att vidta ytterligare utredningsåtgärder i fråga om samma brott.

Det förefaller nödvändigt att i den nationella lagstiftningen ange den i förordningstexten nämnda nationella myndighet som EPPO enligt punkt 4 ska samråda med före beslutet. Myn-

digheten ska vara den myndighet som informerat EPPO om saken, m.a.o. åklagaren. I den nationella lagstiftningen är det dock nödvändigt att närmare ange den aktör som ska föreläggas begäran om samråd inom åklagarväsendet. Uppgiften kunde tilldelas riksåklagarens byrå, som enligt 4 § 1 mom. 5 punkten i lagen om Åklagarmyndigheten ska sköta det nationella och internationella samarbetet inom sitt verksamhetsområde.

Enligt punkt 6 i artikeln kan EPPO:s rätt att överta förfaranden utövas av en europeisk delegerad åklagare från en medlemsstat vars behöriga myndigheter har inlett en utredning avseende ett brott som omfattas av artiklarna 22 och 23. Om en europeisk delegerad åklagare, som har mottagit informationen i enlighet med artikel 24.2, överväger att inte utöva rätten att överta förfaranden ska han eller hon underrätta den behöriga permanenta avdelningen genom den europeiska åklagaren i hans eller hennes medlemsstat för att göra det möjligt för den permanenta avdelningen att fatta ett beslut i enlighet med artikel 10.4.

I punkt 7 i artikeln sägs att om EPPO har avstått från att utöva sin behörighet ska den utan onödigt dröjsmål underrätta de behöriga nationella myndigheterna om detta. De ska, när som helst under förfarandena, underrätta EPPO om eventuella nya sakförhållanden som kan ge EPPO skäl att ompröva sitt beslut att inte utöva sin behörighet. EPPO får därefter utöva sin rätt att överta förfaranden, förutsatt att den nationella utredningen ännu inte har avslutats och att ett åtalsbeslut inte har lämnats till en domstol. EPPO ska fatta beslutet inom den tidsfrist som fastställs i punkt 1 i artikeln.

I punkt 8 i artikeln sägs att om kollegiet, avseende brott som åsamkat eller sannolikt kommer att åsamka unionens ekonomiska intressen skador för mindre än 100 000 EUR, anser att det, med hänvisning till hur allvarligt brottet är eller komplexiteten i förfarandet i det enskilda ärendet, inte finns något behov av utredning eller lagföring på unionsnivå ska det i enlighet med artikel 9.2 utfärda allmänna riktlinjer som gör det möjligt för europeiska delegerade åklagare att oberoende och utan onödigt dröjsmål fatta beslut om att inte överta ärendet. I riktlinjerna ska kollegiet med alla nödvändiga uppgifter specificera de omständigheter på vilka de är tillämpliga genom att fastställa tydliga kriterier, varvid hänsyn särskilt ska tas till brottets art, hur brådsakande läget är samt de behöriga nationella myndigheternas åtagande att vidta alla åtgärder som är nödvändiga för fullständig ersättning för skador som åsamkats Europeiska unionens ekonomiska intressen.

Enligt punkt 9 i artikeln ska den europeiska delegerade åklagaren, för att säkerställa en enhetlig tillämpning av riktlinjerna, underrätta den behöriga permanenta avdelningen om varje beslut som fattats i enlighet med punkt 8 och varje permanent avdelning årligen rapportera till kollegiet om tillämpningen av riktlinjerna.

Artikel 28. *Genomförande av utredningar.*

Artikel 28 i förordningen innehåller bestämmelser om genomförande av utredningar. Enligt punkt 1 i artikeln får den europeiska delegerade åklagare som handlägger ett ärende, i enlighet med denna förordning och nationell lagstiftning, antingen vidta utredningsåtgärder och andra åtgärder på egen hand eller instruera behöriga myndigheter i sin medlemsstat. Dessa myndigheter ska, i enlighet med nationell lagstiftning, se till att alla instruktioner följs och vidta de åtgärder som har anvisats till dem. Den handläggande europeiska delegerade åklagaren ska genom ärendehanteringssystemet rapportera till den behöriga europeiska åklagaren och den permanenta avdelningen om alla viktiga händelser i ärendet, i enlighet med bestämmelserna i EPPO:s interna arbetsordning.

Enligt punkt 2 i artikeln ska de behöriga nationella myndigheterna när som helst under de utredningar som genomförs av EPPO vidta sådana brådskande åtgärder enligt nationell lagstiftning som krävs för att säkerställa effektiva utredningar även när de inte specifikt agerar med stöd av en instruktion som getts av den handläggande europeiska delegerade åklagaren. De nationella myndigheterna ska utan onödigt dröjsmål informera handläggande europeisk delegerad åklagare om de brådskande åtgärder som de har vidtagit.

Enligt punkt 3 i artikeln får den behöriga permanenta avdelningen, på förslag av den övervakande europeiska åklagaren, besluta att omtilldela ett ärende till en annan europeisk delegerad åklagare i samma medlemsstat i de fall där den handläggande europeiska delegerade åklagaren inte kan genomföra utredningen eller lagföringen, eller underlåter att följa instruktionerna från den behöriga permanenta avdelningen eller den europeiska åklagaren.

I punkt 4 i artikeln bestäms att den övervakande europeiska åklagaren får i undantagsfall, efter godkännande av den behöriga permanenta avdelningen, fatta ett beslut om att personligen genomföra utredningen, antingen genom att personligen vidta utredningsåtgärder och andra åtgärder eller genom att instruera de behöriga myndigheterna i sin medlemsstat, i de fall där detta framstår som absolut nödvändigt med hänsyn till utredningens eller lagföringens effektivitet på grundval av ett eller flera av nämnda kriterier. Dessa kriterier är hur allvarligt brottet är, särskilt med tanke på dess möjliga återverkningar på unionsnivå, att utredningen avser tjänstemän eller övriga anställda vid EU eller ledamöter av unionens institutioner eller att den omtilldelningsmekanism som föreskrivs i punkt 3 har fallerat. I dessa undantagsfall ska medlemsstaterna se till att den europeiska åklagaren har rätt att begära eller beordra utredningsåtgärder och andra åtgärder och att denne har alla de befogenheter, skyldigheter och förpliktelser som en europeisk delegerad åklagare har enligt denna förordning och nationell lagstiftning.

De behöriga nationella myndigheterna och de europeiska delegerade åklagare som berörs av ärendet ska utan onödigt dröjsmål informeras om beslut som fattats i enlighet med punkt 4 i artikeln.

Ovannämnda bestämmelser har en avsevärd inverkan på den europeiska åklagarens befogenheter i ett enskilt brottmål som handläggs av EPPO. Artikelns bestämmelser förefaller föranleda ett allmänt behov av att beakta den europeiska åklagarens befogenheter i den kompletterande lagstiftning så att den europeiska åklagaren i de undantagsfall som nämns i artikeln kan beordra utredningsåtgärder förbi den europeiska delegerade åklagaren. Detta säkerställs genom att ge den europeiska åklagaren samma åklagarbefogenheter som de nationella åklagarna i Finland. De befogenheter som i undantagsfall ges den europeiska åklagaren i förordningen tycks omfatta endast utredningsåtgärder, och till exempel inte handläggning av brottmålet i olika domstolar. I artikel 12 i förordningen, där det bestäms om de europeiska åklagarnas uppgifter, begränsas de europeiska åklagarnas befogenheter att utföra utredning enligt artikel 28. 4. Exempelvis en annan europeisk åklagare som ersätter den finska europeiska åklagaren har inte möjlighet enligt förordningen att utföra utredningsåtgärder i Finland själv eller beordra de finska förundersökningsmyndigheterna att utföra utredning i enlighet med artikel 28.4.

Artikel 29. *Upphävande av privilegier eller immunitet.*

Artikel 29 i förordningen innehåller bestämmelser om upphävande av privilegier eller immunitet. I punkt 1 i artikeln sägs att när EPPO:s utredningar inbegriper personer som skyddas genom privilegier eller immunitet i enlighet med nationell lagstiftning, och sådana privilegier eller sådan immunitet utgör ett hinder för utredningen i fråga, ska den europeiska chefsåklagaren utfärda en motiverad skriftlig begäran om upphävande av privilegierna eller immuniteten i enlighet med de förfaranden som fastställs i nationell lagstiftning.

I punkt 2 i artikeln sägs att när EPPO:s utredningar inbegriper personer som skyddas genom privilegier eller immunitet i enlighet med unionsrätten, särskilt protokollet om Europeiska unionens immunitet och privilegier, och sådana privilegier eller sådan immunitet utgör ett hinder för utredningen i fråga, ska den europeiska chefsåklagaren utfärda en motiverad skriftlig begäran om upphävande av privilegierna eller immuniteten i enlighet med de förfaranden som fastställs i unionslagstiftningen.

Artikel 30. Utredningsåtgärder och andra åtgärder.

Artikel 30 i förordningen innehåller bestämmelser om utredningsåtgärder och andra åtgärder. Enligt punkt 1 i artikeln ska medlemsstaterna åtminstone i de fall där det brott som utreds är belagt med en maximal påföljd på minst fyra års fängelse säkerställa att de europeiska delegerade åklagarna har rätt att begära eller beordra de utredningsåtgärder som anges i punktens led.

Åtgärder är enligt punkt 1 a i artikeln genomsökning av lokaler, tomter, transportmedel, privata bostäder, kläder och annan personlig egendom eller datasystem samt vidtagande av de åtgärder som krävs för att bevara deras integritet eller undvika att bevismaterial förstörs eller förorenas.

Åtgärder enligt punkt 1 b i artikeln är erhållande av relevanta föremål eller handlingar antingen i originalformat eller i annat angivet format.

Åtgärder enligt punkt 1 c i artikeln är erhållande av lagrade krypterade eller dekrypterade data-uppgifter, antingen i originalformat eller i annat angivet format, inbegripet bankkontouppgifter och trafikuppgifter med undantag för uppgifter som bevarats specifikt i enlighet med nationell lagstiftning i överrensstämelse med artikel 15.1 andra meningen i Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/58/EG.

Åtgärder enligt punkt 1 d i artikeln är frysning av hjälpmedel eller vinning av brott, inbegripet tillgångar, som förväntas bli föremål för förverkande av den behöriga domstolen och där det finns anledning att tro att den som äger, innehar eller är ansvarig för de hjälpmedlen eller den vinningen kommer att försöka hindra en dom om förverkande.

Åtgärder enligt punkt 1 e i artikeln är avlyssning av elektronisk kommunikation till och från den misstänkte eller tilltalade via alla de elektroniska kommunikationsmedel som den misstänkte eller tilltalade använder.

Utredningsåtgärder enligt punkt 1 f i artikeln är spårning av ett föremål med tekniska metoder, inbegripet kontrollerade varuleveranser.

Enligt punkt 2 i artikeln kan, utan att det påverkar tillämpningen av artikel 29, de utredningsåtgärder som anges i punkt 1 vara förenade med villkor i enlighet med tillämplig nationell lagstiftning om den nationella lagstiftningen innehåller särskilda restriktioner som är tillämpliga på vissa kategorier av personer eller yrkesverksamma som är bundna av tystnadsplikt.

Enligt punkt 3 i artikeln kan utredningsåtgärderna i punkt 1 c, e och f vara förenade med ytterligare villkor, inbegripet begränsningar, som föreskrivs i tillämplig nationell lagstiftning. I synnerhet får medlemsstaterna begränsa tillämpningen av punkt 1 e och f i artikeln till specifika grova brott. En medlemsstat som avser att använda sig av en sådan begränsning ska i enlighet med artikel 117 till EPPO anmäla den relevanta förteckningen över specifika grova brott.

Bestämmelser om straffprocessuella tvångsmedel finns i tvångsmedelslagen (806/2011). De utredningsåtgärder som uppräknas i artikel 30.1 a i förordningen förefaller motsvara tvångsmedlen enligt 8 kap. i tvångsmedelslagen, av vilka väsentliga med tanke på ledet är i synnerhet bestämmelserna om genomsökning av platser (8 kap. 1–4 § i tvångsmedelslagen), bestämmelserna om genomsökning av utrustning (8 kap. 20–21 § i tvångsmedelslagen) och bestämmelserna om genomsökning av personer (8 kap. 30–32 § i tvångsmedelslagen). Beslut om genomsökning av platser, utrustning och personer fattas i princip av en anhållningsberättigad tjänsteman, vilket också åklagare är med stöd av 2 kap. 9 § 1 mom. 4 punkten i tvångsmedelslagen.

I fråga om ovannämnda tvångsmedel som är av betydelse med tanke på ledet ska maximipåföljden för det brott som utreds i regel vara fängelse i minst sex månader. Vid kroppsbesiktning enligt 8 kap. 32 § i tvångsmedelslagen ska misstanken dock gälla ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst ett år. I vilket fall som helst förefaller det klart att förordningens krav på att tvångsmedlen enligt ledet ska användas åtminstone i fall där maximistraffet för det brott som utreds är fängelse i minst fyra år inte innebär några problem med tanke på den gällande nationella lagstiftningen.

I led a i artikeln förutsätts dessutom möjlighet att vidta vissa åtgärder som krävs för att bevara bevismaterialets integritet eller undvika att det förstörs eller förorenas. Som sådana åtgärder kan till exempel i fråga om genomsökning av platser betraktas bestämmelsen i 8 kap. 6 § 3 mom. i tvångsmedelslagen om avlägsnande av en person som finns på förrättningsplatsen eller begränsning av personens rätt att röra sig där, och i fråga om genomsökning av utrustning föreläggande att säkra data, som möjliggörs av 8 kap. 24 § i tvångsmedelslagen. Av betydelse med tanke på alla typer av genomsökning som är väsentliga för ledet är till exempel bestämmelserna om brådskande ärenden, genom vilka man kan avvika från det normala beslutsförfarandet.

I fråga om punkt 1 a i artikeln kan man således som helhet bedöma att ledet inte kräver ändringar i den nationella lagstiftningen.

Utredningsåtgärderna enligt punkt 1 b och c i artikeln tycks motsvaras av för det första bestämmelserna om beslag samt kopiering av handlingar i 7 kap. i tvångsmedelslagen samt bestämmelsen om omhändertagande av anordning för genomsökning av utrustning i 8 kap. 22 §. Enligt 7 kap. 1 § 2 mom. i tvångsmedelslagen gäller förutsättningarna för beslag av föremål, egendom och handlingar också information som finns i en teknisk anordning eller i något annat motsvarande informationssystem eller på dess lagringsplattform (data). Enligt 7 kap. 7 § i tvångsmedelslagen beslutar en anhållningsberättigad tjänsteman om beslag och om kopiering av handlingar. Av betydelse kan dessutom vara teknisk observation av utrustning enligt 10 kap. 23 § i tvångsmedelslagen, varom beslut enligt 24 § i det kapitlet ska fattas av domstolen på yrkande av en anhållningsberättigad tjänsteman.

I hänvisningen till artikel 15.1 andra meningen i direktiv 2002/58/EG i punkt 1 c i artikeln är det fråga om att med stöd av den meningen får medlemsstaterna bland annat vidta lagstiftningsåtgärder för att begränsa omfattningen av de rättigheter och skyldigheter som anges i vissa artiklar i direktivet när en sådan begränsning i ett demokratiskt samhälle är nödvändig, lämplig och proportionell för att skydda nationell säkerhet, försvaret och allmän säkerhet samt för förebyggande, undersökning, avslöjande av och åtal för brott eller vid obehörig användning av ett elektroniskt kommunikationssystem. Det är således fråga om ett undantag från tillämpningsområdet för led c, som gör det möjligt att i fråga om trafikuppgifter avvika från det som annars krävs i ledet.

I 7 kap. i tvångsmedelslagen finns inga särskilda trösklar som baserar sig på maximistraffet för det brott som utreds för användning av tvångsmedlen enligt kapitlet. I 8 kap. 22 § i den lagen är

tröskeln på det sätt som konstaterats ovan ett maximistraff på fängelse i minst sex månader, vilket kan betraktas som oproblematiskt med stöd av början av artikel 30. Bestämmelserna om beslag samt kopiering av handlingar i 7 kap. i tvångsmedelslagen berörs dock av förbuden mot beslag och kopiering i 3 och 4 § i det kapitlet. När det gäller dem kan man för det första beakta ovannämnda artikel 30.2, enligt vilken utredningsåtgärderna kan vara förenade med villkor i enlighet med tillämplig nationell lagstiftning om den nationella lagstiftningen innehåller särskilda restriktioner som är tillämpliga på vissa kategorier av personer eller yrkesverksamma som är bundna av tystnadsplikt. Av betydelse för led c är dessutom punkt 3, enligt vilken utredningsåtgärderna kan vara förenade med ytterligare villkor, inbegripet begränsningar, som föreskrivs i tillämplig nationell lagstiftning. Det förefaller därför klart att led c inte föranleder behov av ändringar i den nationella lagstiftningen.

När det gäller led b kan det påpekas att bestämmelsen i punkt 3 om ytterligare villkor och begränsningar som möjliggörs i fråga om utredningsåtgärder i den nationella lagstiftningen inte gäller led b. Väsentlig i detta avseende är dock punkt 5 om att förfarandena och metoderna (modalities) för att vidta åtgärderna ska styras av tillämplig nationell lagstiftning. Punkten kompletteras av skäl 70 i förordningens ingress, enligt vars senare mening de tillgängliga utredningsåtgärderna kan vara föremål för begränsningar i enlighet med nationell lagstiftning. När det gäller den andra meningen i punkt 3 kan det dessutom påpekas att den gäller i synnerhet begränsning till grova brott, utan att utesluta begränsning även på andra grunder. Sålunda kan man som helhet bedöma att inte heller artikel 30.1 b kräver ändringar i den nationella lagstiftningen.

De åtgärder som anges i punkt 1 d i artikeln motsvaras av bestämmelserna om kvarstad och tillfällig kvarstad i 6 kap. i förundersökningslagen samt bestämmelserna om beslag i 7 kap. i den lagen. Enligt 6 kap. 2 § i tvångsmedelslagen meddelas kvarstad av domstol. På det sätt som föreskrivs i 2 mom. kan innan ett åtal väcks en anhållningsberättigad tjänsteman yrka att egendom ska beläggas med kvarstad och efter det att åtalet har väckts åklagaren och även en målsägande för att säkerställa att skadestånd eller gottgörelse betalas till målsäganden själv. Enligt 7 kap. 7 § i tvångsmedelslagen beslutar normalt en anhållningsberättigad tjänsteman om beslag och om kopiering av handlingar. 6 och 7 kap. i tvångsmedelslagen innehåller inga särskilda trösklar som baserar sig på maximistraff för det brott som utreds för användning av tvångsmedel enligt kapitlet. Bestämmelserna om beslag samt kopiering av handlingar i 7 kap. i tvångsmedelslagen berörs dock av förbuden mot beslag och kopiering i 3 och 4 § i det kapitlet.

På motsvarande sätt som i fråga om led b kan det också i fråga om led d påpekas att bestämmelsen i punkt 3 om ytterligare villkor och begränsningar som möjliggörs i fråga om utredningsåtgärder i den nationella lagstiftningen inte gäller led d. Väsentlig i detta avseende är dock punkt 5 om att förfarandena och metoderna (modalities) för att vidta åtgärderna ska styras av tillämplig nationell lagstiftning. Punkten kompletteras av skäl 70 i förordningens ingress, enligt vars senare mening de tillgängliga utredningsåtgärderna kan vara föremål för begränsningar i enlighet med nationell lagstiftning. När det gäller den andra meningen i punkt 3 kan det dessutom påpekas att den gäller i synnerhet begränsning till grova brott, utan att utesluta begränsning även på andra grunder. Sålunda kan man som helhet bedöma att inte heller artikel 30.1 d kräver ändringar i den nationella lagstiftningen.

Nationella bestämmelser om tvångsmedel som motsvarar avlyssning av elektronisk kommunikation via elektroniska kommunikationsmedel i punkt 1 e i artikeln ingår i synnerhet i 10 kap. 3 § i tvångsmedelslagen. Beslut om teleavlyssning ska på det sätt som föreskrivs i 10 kap. 5 § i tvångsmedelslagen fattas av domstolen på yrkande av en anhållningsberättigad tjänsteman. Väsentlig med tanke på ledet är punkt 3 i artikeln, som det hänvisats till ovan och enligt vilken utredningsåtgärderna i ledet kan vara förenade med ytterligare villkor, inbegripet begränsningar,

som föreskrivs i tillämplig nationell lagstiftning och i synnerhet får tillämpningen av ledet begränsas till specifika grova brott. En medlemsstat som avser att använda sig av en sådan begränsning ska i enlighet med artikel 117 till EPPO anmäla den relevanta förteckningen över specifika grova brott. Enligt den sista meningen i artikel 117 ska medlemsstater som avser att begränsa tillämpningen av artikel 30.1 e och f till specifika grova brott anmäla en förteckning över dessa brott till EPPO. Det förefaller således motiverat att i samband med att förordningen genomförs meddela EPPO de straffbestämmelser i 10 kap. 3 § i tvångsmedelslagen som möjliggör teleavlyssning och de villkor som hänför sig till dem. När det gäller ledet kan man som helhet bedöma att ledet inte kräver några ändringar i den nationella lagstiftningen.

Nationella tvångsmedelsbestämmelser som motsvarar spårning av ett föremål, inbegripet kontrollerade varuleveranser, som definieras i punkt 1 f i artikeln, ingår i 10 kap. 21, 22, 41 och 42 § i tvångsmedelslagen. I 10 kap. 21 § i tvångsmedelslagen föreskrivs om teknisk spårning av ett föremål, och beslut om annan teknisk spårning än teknisk spårning av en person fattas av en anhållningsberättigad tjänsteman. Enligt 10 kap. 21 § 2 mom. i tvångsmedelslagen får teknisk spårning riktas mot föremål, ämnen eller egendom som är föremål för ett brott eller som en misstänkt antas inneha eller använda, om personen är skäligen misstänkt för ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst ett år. Med stöd av 3 mom. är maximistraffets tröskelvärde dessutom fängelse i minst fyra år, om syftet med teknisk spårning är att följa hur en misstänkt förflyttar sig genom att en spårningsanordning fästs i de kläder som personen bär eller i ett föremål som personen bär med sig (teknisk spårning av en person). Kontrollerade leveranser får användas på det sätt som föreskrivs i 10 kap. 42 § 2 mom. i tvångsmedelslagen, om det finns anledning att misstänka ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år. Det förutsätts dessutom att leveranserna kan övervakas och att det går att ingripa i dem vid behov. Åtgärden får inte heller orsaka betydande fara för någons liv, hälsa eller frihet eller avsevärd risk för betydande miljö-, egendoms- eller förmögenhetskada. Enligt 10 kap. 42 § 1 mom. i tvångsmedelslagen fattas beslut om kontrollerade leveranser som utförs av polisen av chefen för centralkriminalpolisen, chefen för skyddspolisen, chefen för en polisinsättning eller av en för uppdraget förordnad anhållningsberättigad tjänsteman som särskilt utbildats för hemligt inhämtande av information. I fråga om led f kan man således som helhet och även med beaktande av regleringen i punkt 3, som det hänvisas till ovan, konstatera att ledet inte kräver några ändringar i den nationella lagstiftningen.

I punkt 4 i artikeln bestäms att de europeiska delegerade åklagarna ha rätt att utöver de åtgärder som avses i punkt 1 begära eller beordra alla andra åtgärder i deras medlemsstater som är tillgängliga för åklagare enligt nationell lagstiftning i liknande nationella ärenden. De europeiska delegerade åklagarna ska ha motsvarande befogenheter som andra nationella åklagare och punkt 4 kräver därför ingen kompletterande nationell reglering.

EPPO-förordningens förpliktelser kan inte utifrån granskningen ovan anses kräva att nya tvångsmedel tas in i tvångsmedelslagen eller att de nationella villkoren eller förfarandena för användning av tvångsmedel ändras jämfört med nuläget. De tvångsmedel som anges i tvångsmedelslagen och som de nationella åklagarna förfogar över jämte villkoren för deras användning är som helhet tillräckliga med tanke vad som krävs i artikel 30 i förordningen.

Eftersom användningen av tvångsmedel begränsar de grundläggande rättigheterna, som tryggas i grundlagen, måste bestämmelserna om tvångsmedel vara exakta och noga avgränsade. Av denna orsak förefaller det motiverat att i ta in en bestämmelse i lagen som preciserar de tillgängliga tvångsmedlen och de allmänna villkoren för deras användning. Det är motiverat att för det första ta in en förteckning över de tvångsmedel som kan komma på fråga i verksamhet enligt förordningen. Här bör man beakta i synnerhet punkt 4 i artikeln, enligt vilken de europeiska delegerade åklagarna har rätt att utöver de åtgärder som avses i punkt 1 begära eller beordra alla

andra åtgärder i deras medlemsstater som är tillgängliga för åklagare enligt nationell lagstiftning i liknande nationella ärenden.

I 23 § 1 mom. i den gällande lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden (4/1994) uppräknas de tvångsmedel som kan användas vid rättshjälp med stöd av den lagen. Dessa tvångsmedel är genomsökning, beslag och förelägganden att säkra data, televlyssning, teleövervakning, inhämtande av information i stället för televlyssning, inhämtande av lägesuppgifter för att nå misstänkta och dömda, inhämtande av basstationsuppgifter, systematisk observation, förtäckt inhämtande av information och teknisk observation, täckoperationer, bevisprovokationer genom köp, kontrollerade leveranser samt upptagande av signalement. När direktivet om en europeisk utredningsorder på det straffrättsliga området (2014/41/EU) genomfördes nationellt ansågs det motiverat att i motsvarande förteckning i 9 § 1 mom. i lagen om genomförande av direktivet om en europeisk utredningsorder på det straffrättsliga området (430/2017) dessutom inta följande tvångsmedel enligt tvångsmedelslagen: kopiering av handlingar (7 kap. 2 §), avspärning av utredningsplatser och utredningsobjekt (9 kap. 1 §), prov för att konstatera intag av alkohol eller andra berusningsmedel (9 kap. 2 §), bestämning av DNA-profiler (9 kap. 4 §) samt styrd användning av informationskällor (10 kap. 39 §).

I den förordning som nu föreligger för behandling är det fråga om prövning av brott enligt direktivet om EU-bedrägerier som skadar unionens ekonomiska intressen samt om lagföring av och väckande av talan mot dem som begått och är delaktiga i brotten. Straffförpliktelserna enligt direktivet täcks nationellt av följande bestämmelser i strafflagen: sanktionsbedrägeri (SL 29:5), sanktionsmissbruk (SL 29:7), bedrägeri (SL 36:1), skattebedrägeri (SL 29:1), penningtvätt (SL 32:6), givande av muta (SL 16:13), givande av muta åt riksdagsledamot (SL 16:14a), tagande av muta (SL 40:1), tagande av muta som riksdagsledamot (SL 40:4) och missbruk av tjänsteställning (SL 40:7) samt den nya bestämmelsen om missbruk av Europeiska unionens medel som riksdagsledamot (SL 40:8a) (RP 231/2018 rd s. 44 och lag 368/2019). EPPO har också behörighet i fråga om brott som gäller deltagande i en kriminell organisations verksamhet, om fokus för en sådan kriminell organisations brottsliga verksamhet är att begå något av de brott som avses i direktivet om EU-bedrägerier. Dessutom har EPPO behörighet i fråga om varje annat brott som är oupplösligt sammankopplat med en brottslig handling som beskrivs ovan. Det är väsentligt att förteckna sådana tvångsmedel som kan komma i fråga i EPPO:s verksamhet i detta avseende. Uppmärksamhet kan bland annat fästas vid att det kan vara fråga om å ena sidan åtgärder som den handläggande europeiska delegerade åklagaren vidtar bara i Finland och å andra sidan om situationer där en annan medlemsstats handläggande europeiska delegerade åklagare begär att en biträdande europeisk delegerad åklagare som är verksam i Finland ska utföra utredningsåtgärder.

I samband med behandlingen av leden i punkt 1 har sådana tvångsmedel enligt tvångsmedelslagen förtecknats som motsvarar de utredningsåtgärder som krävs i punkten. När det gäller dem är det klart att de ska ingå i den förteckning som föreslås här. Dessutom måste förteckningen med stöd av punkt 4 innehålla andra sådana tvångsmedel som kan tänkas behövas i EPPO:s verksamhet, med beaktande av EPPO:s ovan beskrivna materiella behörighet och verksamhet. Det förefaller motiverat att ta in den på detta sätt utformade förteckningen över tvångsmedel som EPPO förfogar över som 1 mom. i bestämmelsen om villkoren för EPPO:s användning av tvångsmedel. I enlighet med vad som konstaterats ovan innehåller den nationella lagens bestämmelser om tvångsmedel som motsvarar de utredningsåtgärder som krävs i punkt 1 i artikeln inga trösklar eller begränsningar som är problematiska med tanke på förordningen. Väsentlig med tanke på andra utredningsåtgärder än de som uppräknas i punkt 1 är i detta avseende punkt 4, som beskrivs ovan, där de villkor som satts i den nationella lagstiftningen för användning av tvångsmedel inte begränsas. Väsentligt är att de tvångsmedel som de europeiska delegerade

åklagarna förfogar över inte begränsas på andra grunder än sådana som också är tillämpliga på motsvarande andra fall enligt den nationella lagstiftningen.

Redan för närvarande är principen när det gäller användning av tvångsmedel vid internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden – om begäran om rättshjälp avser eller uppfyllandet av den förutsätter användning av tvångsmedel som avses i tvångsmedelslagen – att användningen av tvångsmedel skulle vara tillåten enligt finsk lag, om den gärning som ligger till grund för begäran hade begåtts i Finland under motsvarande förhållanden. Principen har bekräftats bland annat i 15 § 1 mom. i lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden och i 9 § 2 mom. i lagen om genomförande av direktivet om en europeisk utredningsorder på det straffrättsliga området. Det är motiverat att bekräfta motsvarande princip även i fråga om den förordning som nu behandlas, också med beaktande av artikel 31.5 d i förordningen, där det väsentliga med tanke på användningen av tvångsmedel i gränsöverskridande situationer är om tvångsmedlet i fråga kan användas enligt lagstiftningen i den europeiska delegerade åklagarens medlemsstat i ett motsvarande nationellt fall. Det förefaller motiverat att ta en bestämmelse som bekräftar principen som 2 mom. i bestämmelsen om villkoren för EPPO:s användning av tvångsmedel. Dessutom är det motiverat att i den föreslagna paragrafen ta in en förtydligande bestämmelse om att på förfarandet vid fattandet av beslut om användning av tvångsmedel och vid användningen av tvångsmedel ska tillämpas vad som föreskrivs i finsk lag. Det är framför allt fråga om tvångsmedelslagens bestämmelse, men av betydelse kan också vara till exempel bestämmelser i lagen om brottsbekämpning inom Tullen (623/2015). I paragrafen ska dessutom beaktas bestämmelsen i artikel 32, som behandlas närmare längre fram, om att åtgärderna ska verkställas i enlighet med denna förordning och lagstiftningen i den biträdande europeiska delegerade åklagarens medlemsstat och att den biträdande europeiska åklagaren ska i princip följa formaliteter och förfaranden som den handläggande europeiska delegerade åklagaren uttryckligen har angett. Det förefaller motiverat att en bestämmelse med denna formulering tas in som 3 mom. i paragrafen om villkoren för EPPO:s användning av tvångsmedel.

I övrigt kan det redan i detta sammanhang påpekas att till exempel i nämnda 9 § 3–6 mom. i lagen om genomförande av direktivet om en europeisk utredningsorder på det straffrättsliga området föreskrivs det om vissa undantag i fråga om trösklarna enligt tvångsmedelslagen för användningen av tvångsmedel i nationella situationer, när det är fråga om gränsöverskridande samarbete enligt direktivet om en europeisk utredningsorder. Den förordning som nu föreligger för behandling gäller till skillnad från direktivet både nationella och gränsöverskridande situationer när det är fråga om användningen av tvångsmedel. Dessutom är det fråga om en förordning som i princip kan tillämpas direkt utan kompletterande nationell lagstiftning. Sålunda förefaller det inte motiverat att för gränsöverskridande situationer som avses i artikel 31 i desto större utsträckning upprepa den nationella lagens bestämmelser om användning av tvångsmedel vid gränsöverskridande utredningar. De åtgärder som enligt artikel 32 i förordningen uppdragits åt den biträdande delegerade åklagaren ska vidtas i enlighet med förordningen och lagstiftningen i den biträdande europeiska delegerade åklagarens medlemsstat.

Enligt punkt 5 i artikeln får de europeiska delegerade åklagarna bara beordra de åtgärder som avses i punkterna 1 och 4 i artikeln när det finns rimliga skäl att anta att de särskilda åtgärderna i fråga kan rendera information eller bevismaterial som är till nytta för utredningen och när det inte finns någon mindre ingripande åtgärd med vilken de skulle kunna uppnå samma mål. Förfarandena och metoderna för att vidta åtgärderna ska styras av tillämplig nationell lagstiftning.

Enligt 1 kap. 3 § i tvångsmedelslagen ska tvångsmedel användas så att man inte ingriper i någons rättigheter mer än vad som är nödvändigt för att syftet med användningen ska nås. Tvångsmedel ska användas så att ingen i onödan orsakar skada eller olägenhet. Dessutom begränsas användningen av tvångsmedel av de villkor för användningen av respektive enskilt tvångsmedel

som föreskrivs i samband med de enskilda tvångsmedlen. Ansvar för vidtagande av de åtgärder som avses i artikel 30.1 och 30.4 i förordningen ankommer enligt den nationella tvångsmedelslagstiftningen på förundersökningsmyndigheterna. Enligt 5 kap. 2 § i förundersökningslagen ska förundersökningsmyndigheten på åklagarens begäran göra förundersökning eller utföra förundersökningsåtgärder. Förundersökningsmyndigheten ska också annars iaktta de föreskrifter som åklagaren meddelar för att säkerställa att ärendet utreds så som avses i 1 kap. 2 § i förundersökningslagen. Dessutom beslutar åklagaren också om tvångsmedel i målet efter det att förundersökningsmyndigheten avslutat förundersökningen och materialet överförs till åklagaren. Bestämmelserna kan som helhet anses vara förenliga med punkt 5, enligt vilken förfarandena och metoderna för att vidta åtgärderna ska styras av tillämplig nationell lagstiftning. Den nationella regleringen kan således även som helhet anses vara förenlig med vad som krävs i punkt 5 i artikeln.

Artikel 31. *Gränsöverskridande utredningar.*

Artikel 31 i förordningen innehåller bestämmelser om gränsöverskridande utredningar. Enligt punkt 1 i artikeln ska de europeiska delegerade åklagarna verka i nära samarbete med varandra genom att biträda och regelbundet rådgöra med varandra i gränsöverskridande fall. När en åtgärd behöver vidtas i en annan medlemsstat än den handläggande europeiska åklagarens medlemsstat ska denne besluta om antagandet av den nödvändiga åtgärden och anvisa den till en europeisk delegerad åklagare som finns i den medlemsstat där åtgärden behöver vidtas.

I punkt 2 i artikeln bestäms att den handläggande europeiska delegerade åklagaren får anvisa alla åtgärder som är tillgängliga för honom eller henne i enlighet med artikel 30. Motiveringen och antagandet av sådana åtgärder ska styras av lagstiftningen i den handläggande europeiska delegerade åklagarens medlemsstat. Om den handläggande europeiska delegerade åklagaren anvisar en utredningsåtgärd till en eller flera europeiska delegerade åklagare från en annan medlemsstat ska han eller hon samtidigt informera sin övervakande europeiska åklagare.

I punkt 3 i artikeln sägs att om domstolsgodkännande krävs för åtgärden enligt lagstiftningen i den biträdande europeiska delegerade åklagarens medlemsstat ska den biträdande europeiska delegerade åklagaren inhämta det godkännandet i enlighet med lagstiftningen i den medlemsstaten. Om det vägras ett domstolsgodkännande för den anvisade åtgärden ska den handläggande europeiska delegerade åklagaren dra tillbaka anvisningen. Om lagstiftningen i den biträdande europeiska delegerade åklagarens medlemsstat inte kräver ett sådant domstolsgodkännande medan lagstiftningen i den handläggande europeiska delegerade åklagarens medlemsstat kräver det, ska godkännandet emellertid inhämtas av den senare europeiska delegerade åklagaren och lämnas in tillsammans med anvisningen.

Enligt punkt 4 i artikeln ska den biträdande europeiska delegerade åklagaren vidta den anvisade åtgärden eller instruera den behöriga nationella myndigheten att göra det.

I punkt 5 i artikeln sägs att när den biträdande europeiska delegerade åklagaren anser att anvisningen är ofullständig eller innehåller en uppenbar relevant felaktighet, åtgärden av motiverade och objektiva skäl inte kan vidtas inom den tidsfrist som anges i anvisningen, en alternativ men mindre ingripande åtgärd skulle kunna åstadkomma samma resultat som den anvisade åtgärden, eller den anvisade åtgärden inte finns eller inte skulle vara tillgänglig i ett liknande inhemskt ärende enligt lagstiftningen i hans eller hennes medlemsstat, ska han eller hon informera sin övervakande europeiska åklagare och rådgöra med den handläggande europeiska delegerade åklagaren i syfte att lösa frågan bilateralt.

I punkt 6 i artikeln sägs att om den anvisade åtgärden inte finns i en renodlat inhemsk situation, men skulle vara tillgänglig i situationer som omfattas av rättsliga instrument om ömsesidigt erkännande eller gränsöverskridande samarbete, får de berörda europeiska delegerade åklagarna, med de berörda övervakande europeiska åklagarnas samtycke, använda sig av sådana instrument.

I punkt 7 i artikeln föreskrivs att om de europeiska delegerade åklagarna inte kan lösa frågan inom sju arbetsdagar och anvisningen kvarstår ska ärendet hänskjutas till behörig permanent avdelning. Detsamma gäller om den anvisade åtgärden inte vidtas inom den tidsfrist som angetts i anvisningen eller inom rimlig tid.

Enligt punkt 8 i artikeln ska den behöriga permanenta avdelningen i den utsträckning som krävs höra de europeiska delegerade åklagare som berörs av ärendet och sedan utan onödigt dröjsmål och i enlighet med tillämplig nationell lagstiftning samt denna förordning avgöra huruvida och när den efterfrågade anvisade åtgärden eller en ersättningsåtgärd ska vidtas av den biträdande europeiska delegerade åklagaren, och sedan meddela beslutet till nämnda europeiska delegerade åklagare genom behörig europeisk åklagare.

Enligt skäl 71 i förordningens ingress bör europeiska delegerade åklagare utöver den minimiuppsättning utredningsåtgärder som förtecknas i förordningen ha rätt att begära eller beordra åtgärder som är tillgängliga för åklagare enligt nationell lagstiftning i liknande nationella ärenden. Möjlighet att använda en sådan åtgärd bör säkerställas i alla situationer där den angivna utredningsåtgärden finns men kan vara föremål för begränsningar i enlighet med nationell lagstiftning. I gränsöverskridande ärenden bör den handläggande europeiska delegerade åklagaren kunna förlita sig på biträdande europeiska delegerade åklagare när åtgärder behöver säkerställas i andra medlemsstater. I skäl 72 i ingressen sägs att om ett rättsligt tillstånd krävs för en sådan åtgärd, bör det tydligt fastställas i vilken medlemsstat tillståndet ska inhämtas. I varje ärende bör det endast finnas ett tillstånd.

Möjligheten enligt förordningen att använda sig av rättsliga instrument om ömsesidigt erkännande eller gränsöverskridande samarbete bör inte ersätta de särskilda reglerna om gränsöverskridande utredningar i enlighet med EPPO-förordningen. Möjligheten att använda sig av rättsliga instrument om ömsesidigt erkännande eller gränsöverskridande samarbete bör snarare komplettera dessa regler, så att det säkerställs att en åtgärd som är nödvändig i en gränsöverskridande utredning men som inte är tillgänglig i nationell rätt i en renodlat inhemsk situation kan användas i enlighet med den nationella lagstiftning som genomför det relevanta instrumentet, när utredningen eller lagföringen genomförs. Enligt skäl 74 i ingressen bör förordningens bestämmelser om gränsöverskridande samarbete inte påverka tillämpningen av befintliga rättsliga instrument som underlättar gränsöverskridande samarbete mellan nationella myndigheter som inte är åklagarmyndigheter eller rättsliga myndigheter.

När det gäller gränsöverskridande utredningar måste man göra skillnad mellan två olika situationer. I den ena är en finsk europeisk delegerad åklagare handläggande åklagare och begär att få vidta utredningsåtgärder i en annan medlemsstat. I det andra fall är den som begär en annan medlemsstats europeiska delegerade åklagare och den begärda utredningsåtgärden vidtas i Finland, varvid en finsk europeisk delegerad åklagare är biträdande europeisk delegerad åklagare. Dessa situationer berörs av den bestämmelse som i samband med behandlingen av artikel 30 ovan ansågs nödvändig att foga till den nationella lagen, och som säger när förordningen kräver att tvångsmedel ska användas är en förutsättning för användningen att den skulle vara tillåten enligt finsk lag, om den gärning som utreds hade begåtts i Finland under motsvarande förhållanden. Dessutom införs lagstiftning som kompletterar förordningen särskilt för situationer där en finsk europeisk delegerad åklagare begär att få utföra en åtgärd i en annan medlemsstat. I

den kompletterande lagstiftningen hänvisas allmänt till finsk lagstiftning när man begär att få vidta sådana utredningsåtgärder i en annan medlemsstat som skulle kräva tillstånd av en domstol.

Praxis i Finland blir således ett rättsläge där en europeisk delegerad åklagare ska begära tillstånd av en domstol i fråga om alla sådana gränsöverskridande utredningsåtgärder som i Finland kräver tillstånd av en domstol. Begäran om tillstånd påverkas inte av om de åtgärder som kräver tillstånd av en domstol vidtas på en europeisk delegerad åklagares begäran i en annan medlemsstat eller på en annan medlemsstats begäran i Finland.

Den kompletterande reglering som beskrivs ovan är viktig för att garantera att den bevisning som fåtts genom utredningsåtgärderna kan användas i straffprocessens senare faser. Av de tvångsmedel som anges i tvångsmedelslagen krävs domstolens beslut eller tillstånd för anhållande av den som är misstänkt för ett brott (2 kap. 10 §), åläggande av häktningsarrest (2 kap. 12a §), begränsning av en anhållens kontakter (4 kap. 4 §), förstärkt reseförbud (5 kap. 1 a §), meddelande av reseförbud efter det att åtal väckts (5 kap. 4 §), kvarstad (6 kap. 2 §), teleavlyssning och annat motsvarande inhämtande av information (10 kap. 5 §), teleövervakning och inhämtande av lägesuppgifter (10 kap. 9 §), inhämtande av basstationsuppgifter (10 kap. 11 §), bostadsavlyssning och teknisk avlyssning som riktas mot en anhållen misstänkt (10 kap. 18 §), observationen som riktas mot en hemfridsskyddad plats eller mot en misstänkt som berövats sin frihet på grund av brott (10 kap. 20 §), teknisk spårning av en person (10 kap. 22 §), teknisk observation av utrustning (10 kap. 24 §) samt installation av en anordning, metod eller programvara som används för teknisk observation i utrymmen som används för stadigvarande boende (10 kap. 26 § 1 mom.).

Enligt 10 kap. 55 § i tvångsmedelslagen avses med överskottsinformation information som fåtts genom teleavlyssning, teleövervakning, inhämtande av basstationsuppgifter och teknisk observation, när informationen inte har samband med ett brott eller när den gäller något annat brott än det för vars utredning tillståndet har getts eller beslutet fattats. I 56 § föreskrivs om användning av överskottsinformation. Enligt 1 mom. är utgångspunkten att överskottsinformation får användas i samband med utredning av brott, om informationen gäller ett brott för vars utredning man skulle ha fått använda det tvångsmedel genom vilket informationen har fåtts. Enligt 2 mom. får överskottsinformation också användas, om användningen av överskottsinformationen kan antas vara av synnerlig vikt för utredningen av brottet och om det för brottet föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst tre år. Dessutom får överskottsinformation användas om det är fråga om de brott som uppräknas i momentet.

I situationer enligt artikel 31, där det är fråga om utredning i en annan medlemsstat och den biträdande delegerade åklagaren vidtar utredningsåtgärder i Finland, kan det anses som motiverat att på förutsättningarna för utlämnande av överskottsinformation från Finland till den andra staten ska tillämpas principerna enligt 10 kap. 56 § i tvångsmedelslagen till den del det är fråga om de materiella förutsättningarna för utlämnande av information. Till den del det är fråga om procedurbestämmelserna i 10 kap. 56 § i tvångsmedelslagen förefaller det inte motiverat att tillämpa dem. I propositionen föreslås att en förtydligande bestämmelse om saken tas in i lagen. Det kan betraktas som motiverat att i bestämmelsen reglera utlämnande till andra EU-medlemsstater, trots att för närvarande kan inga andra medlemsstater komma i fråga i situationer enligt förordningen än de som deltar i EPPO:s verksamhet. Hänvisningen till artikel 31 i bestämmelsen begränsar dock tillräckligt tillämpningen av bestämmelsen till att gälla endast de medlemsstater som deltar i EPPO:s verksamhet. Den föreslagna formuleringen behöver inte heller ändras i en situation där en EU-medlemsstat som i detta skede stannar utanför EPPO beslutar att delta i EPPO:s verksamhet.

Artikel 32. *Verkställande av anvisade åtgärder.*

I artikel 32 i förordningen bestäms att de anvisade åtgärderna ska verkställas i enlighet med förordningen och lagstiftningen i den biträdande europeiska delegerade åklagarens medlemsstat. Formaliteter och förfaranden som den handläggande europeiska delegerade åklagaren uttryckligen har angett ska följas såvida inte sådana formaliteter och förfaranden strider mot de grundläggande rättsprinciperna i den biträdande europeiska delegerade åklagarens medlemsstat.

I artikeln fastställs principen att när EPPO utövar sin behörighet i någon medlemsstat tillämpas till alla delar bestämmelserna i den nationella lagstiftningen, till exempel när förundersökning görs. Förordningens bestämmelser ändrar inte de finska myndigheternas behörighetsarrangemang. Ansvar för att förundersökning görs vilar fortfarande på förundersökningsmyndigheterna, och förundersökningsmyndigheterna och inte åklagaren leder undersökningen även i ärenden som omfattas av EPPO:s behörighet. Åklagarens deltagande i förundersökningen baserar sig likaså på de befogenheter som getts åklagaren i förundersökningslagen samt på befintliga förundersökningssamarbetsrutiner.

Det hänvisas till artikeln i den bestämmelse som fogas till den nationella lagen och som behandlas i samband med granskningen av artikel 30 ovan. Enligt bestämmelsen tillämpas vad som föreskrivs i finsk lag och i artikel 32 på förfarandet vid fattandet av beslut om användning av tvångsmedel och vid användningen av tvångsmedel. Syftet med hänvisningen är i enlighet med vad som angetts ovan bland annat att förtydliga att de formaliteter och förfaranden som den handläggande europeiska delegerade åklagaren har meddelat ska tillämpas, om de inte strider mot de grundläggande principerna i lagstiftningen i den biträdande europeiska delegerade åklagarens medlemsstat. I övrigt förefaller artikel 32 inte kräva kompletterande nationella lagstiftningsåtgärder.

Artikel 33. *Provisoriskt frihetsberövande och gränsöverskridande överlämnande.*

Artikel 33 i förordningen innehåller bestämmelser om provisoriskt frihetsberövande och gränsöverskridande överlämnande. Enligt punkt 1 i artikeln får den handläggande europeiska delegerade åklagaren begära eller beordra att den misstänkte eller tilltalade anhålls eller häktas i enlighet med den nationella lagstiftning som är tillämplig på liknande nationella ärenden. I punkt 2 i artikeln sägs att i de fall där det är nödvändigt att anhålla och överlämna en person som inte befinner sig i den medlemsstat där den handläggande europeiska delegerade åklagaren finns ska den senare utfärda, eller begära att den behöriga myndigheten i den medlemsstaten utfärdar, en europeisk arresteringsorder (EAW) i enlighet med rådets rambeslut 2002/584/RIF.

Rambeslutet om en europeisk arresteringsorder har i Finland genomförts genom lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen (2003/1286, den europeiska utlämningslagen). Enligt 12 § i lagen är distriktsåklagarna och specialiståklagarna inom domkretsen för Helsingfors tingsrätt behöriga att sköta de åklagaruppgifter som hänför sig till en europeisk arresteringsorder och som är utlämning av en person som uppehåller sig i Finland från Finland till en annan av EU:s medlemsstater och begäran om att en person som uppehåller sig i en annan av EU:s medlemsstater ska utlämnas till Finland för att åtgärder för väckande av åtal skall kunna vidtas eller ett frihetsstraff verkställas. Enligt 3 kap. 54 § i lagen görs begäran om utlämning av den åklagare som är behörig att utföra åtal i brottmålet i fråga när begäran gäller gripande och utlämning till Finland av en person som uppehåller sig i en annan medlemsstat.

I den nationella lagstiftning som kompletterar EPPO-förordningen är det ändamålsenligt att komplettera den europeiska utlämningslagen genom att till de behöriga åklagarmyndigheterna

i 12 § foga den europeiska åklagaren och de europeiska delegerade åklagarna när det är fråga om brottmål som faller inom EPPO:s behörighet och utlämningen hänför sig till situationer som anges i artikel 33 i förordningen. Inga kompletterande ändringar behöver göras i bestämmelsen om behörig myndighet när utlämningen sker från en annan medlemsstat till Finland. Den gällande bestämmelsen anger att begäran framställs av den åklagare som är behörig att utföra åtal i brottmålet i fråga. I brott som faller inom EPPO:s behörighet är en europeisk delegerad åklagare behörig med samma åklagarbefogenheter som en nationell åklagare.

Även på de grunder som anförs vid behandlingen av artikel 104 nedan förefaller det motiverat att föreskriva om behöriga åklagare på ett sätt som motsvarar de ovan relaterade bestämmelserna i lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga nordiska länderna (1383/2007, nedan den nordiska utlämningslagen), vars bestämmelser motsvarar bestämmelserna i den europeiska utlämningslagen. I lagen om utlämning för brott (456/1970, nedan den allmänna utlämningslagen) förefaller det däremot inte finnas något behov av tekniska ändringar som gäller de behöriga myndigheterna. I lagens 26 §, som gäller utlämning till Finland, föreskrivs att en polis- eller åklagarmyndighet är behörig myndighet. Den gällande lagstiftningen kan således anses vara tillräcklig att garantera en europeisk delegerad åklagare behörighet att i ett ärende som handläggs av EPPO begära att en person som i Finland är misstänkt, åtalad eller dömd för ett brott ska utlämnas till Finland.

Artikel 34. Hänskjutande till och överförande av förfaranden till nationella myndigheter.

Artikel 34 i förordningen innehåller bestämmelser om hänskjutande till och överförande av förfaranden till nationella myndigheter. I punkt 1 i artikeln sägs att när en utredning som genomförts av Europeiska åklagarmyndigheten visar att de sakförhållanden som är föremål för utredningen inte utgör ett brott i fråga om vilket myndigheten i enlighet med artiklarna 22 och 23 har behörighet, ska den behöriga permanenta avdelningen utan onödigt dröjsmål besluta att hänskjuta ärendet till de behöriga nationella myndigheterna.

I punkt 2 i artikeln sägs att när en utredning som genomförs av EPPO visar att de närmare villkor för utövandet av dess behörighet som anges i artikel 25.2 och 25.3 inte längre är uppfyllda, ska den behöriga permanenta avdelningen besluta att utan onödigt dröjsmål hänskjuta ärendet till de behöriga nationella myndigheterna innan den inleder lagföring vid nationella domstolar.

I punkt 3 i artikeln sägs att om kollegiet, avseende ett brott som åsamkat eller sannolikt kommer att åsamka unionens ekonomiska intressen skador för mindre än 100 000 euro, anser att det, med hänvisning till hur allvarligt brottet är eller komplexiteten i förfarandet i det enskilda ärendet, inte finns något behov av att utreda eller lagföra ett ärende på unionsnivå och att det skulle tjäna effektiviteten i utredningen eller lagföringen, ska det i enlighet med artikel 9.2 utfärda allmänna riktlinjer som gör det möjligt för de permanenta avdelningarna att hänskjuta ärendet till de behöriga nationella myndigheterna.

Dessa riktlinjer ska också göra det möjligt för de permanenta avdelningarna att hänskjuta ett ärende till de behöriga nationella myndigheterna om EPPO utövar en behörighet i fråga om brott som avses i artikel 3.2 a och b i direktivet om EU-bedrägerier och om de skador som unionens ekonomiska intressen åsamkats eller sannolikt kommer att åsamkas inte är större än de skador som något annat brottsoffer åsamkats eller sannolikt kommer att åsamkas. I punkten preciseras att sådana hänskjutanden också ska inbegripa eventuella oupplösligt sammankopplade brott som omfattas av EPPO:s behörighet i enlighet med vad som avses i artikel 22.3. För att säkerställa en enhetlig tillämpning av riktlinjerna ska varje permanent avdelning årligen rapportera till kollegiet om tillämpningen av riktlinjerna.

Enligt punkt 4 i artikeln ska den permanenta avdelningen meddela varje beslut att hänskjuta ett ärende till de nationella myndigheterna på grundval av punkt 3 till den europeiska chefsåklagaren. Inom tre dagar efter att den europeiska chefsåklagaren mottagit denna information kan han eller hon begära att den permanenta avdelningen omprövar sitt beslut om den europeiska chefsåklagaren anser att enhetligheten inom EPPO:s hänskjutningspolicy kräver detta. Om den europeiska chefsåklagaren är ledamot av den berörda permanenta avdelningen, ska en av de biträdande europeiska chefsåklagarna utöva rätten att begära denna omprövning.

I punkt 5 i artikeln bestäms att om de behöriga nationella myndigheterna inte godtar övertagandet av ärendet i enlighet med punkterna 2 och 3 inom en tidsram på högst 30 dagar, ska EPPO fortsätta att vara behörig att lagföra eller avskryva ärendet i enlighet med de regler som fastställs i denna förordning. I punkt 6 sägs att i de fall där EPPO överväger ett avskrivande i enlighet med artikel 39.3 ska den permanenta avdelningen utan dröjsmål hänskjuta ärendet till den myndigheten. I punkt 7 sägs att om den nationella myndigheten, efter ett hänskjutande i enlighet med punkt 1, 2 eller 3 i artikeln och artikel 25.3 beslutar att inleda en utredning ska EPPO överföra ärendeakten till den nationella myndigheten, avhålla sig från att vidta några ytterligare utrednings- eller lagföringsåtgärder och avsluta ärendet. I punkt 8 sägs att om en ärendeakt överförs i enlighet med punkt 1, 2 eller 3 i artikeln och artikel 25.3 ska EPPO informera berörda unionsinstitutioner, unionsorgan och unionsbyråer samt, när det är lämpligt enligt nationell lagstiftning, misstänkta, tilltalade och brottsoffer om överföringen.

Artikeln innehåller således bestämmelser för situationer där de nationella myndigheterna har informerat EPPO om ett brottmål som omfattas av dess behörighet och EPPO på det sätt som anges i artikel 25 i förordningen har beslutat att utöva sin behörighet i ärendet, men beslutar senare när utredningen framskrider att återföra handläggningen av ärendet till medlemsstatens behöriga myndighet, med andra ord Åklagarmyndigheten i Finland. Ärenden som EPPO återför till den nationella åklagaren förefaller inte kräva kompletterande lagstiftning. I praktiken fortsätter åklagaren att handlägga brottmålet och sannolikt fortsätter samma europeiska delegerade åklagare förundersökningssamarbetet i målet och utför åtalsprövning i egenskap av nationell åklagare.

I Finland kan handläggningen av ett brottmål som kommit till en åklagare för åtalsprövning överföras till ett annat åklagardistrikt till exempel för att det på grund av parternas boningsort eller sammanslagning av målhelheten är ändamålsenligare att handlägga brottmålet på en annan ort än den där förundersökningen ursprungligen gjordes. I dessa situationer överförs handläggningen av ärendet inom myndigheten, och parterna informeras inte separat om överföringen under åtalsprövningen. Parterna får information om att brottmålet överförts i form av antingen åklagarens beslut om åtalseftergift eller tingsrättens stämningsansökan.

Behovet av att förskriva om skyldighet för EPPO att informera om att handläggningen av ett mål återförts till den nationella åklagarmyndigheten bör bedömas med avseende på huruvida överföringen innebär sådana rättigheter eller skyldigheter för parterna att de borde få information om överföringen så snabbt som möjligt för att kunna bevaka sina rättigheter och fullgöra sina skyldigheter. Eftersom ett brottmål som EPPO handlagt och som överförs på det sätt som anges i artikel 34 inte medför att handläggningen avslutas utan att åtalsprövningen fortsätter inom en rent nationell straffprocess, förefaller ovannämnda rättigheter eller skyldigheter inte uppstå. Till följd av gällande nationell praxis förefaller det sålunda inte finnas något behov av lagstiftning som kompletterar förordningen vad gäller denna artikel.

Artikel 35. *Avslutande av utredningen.*

Artikel 35 i förordningen innehåller bestämmelser om avslutande av utredningen. I punkt 1 i artikeln sägs att när den handläggande europeiska delegerade åklagaren anser att utredningen är slutförd ska han eller hon till den övervakande europeiska åklagaren lämna in en rapport med en redogörelse för ärendet och ett utkast till beslut om huruvida lagföring ska ske vid en nationell domstol eller huruvida hänskjutande av ärendet, avskrivande eller förenklat åtalsförfarande i enlighet med artikel 34, 39 eller 40 bör övervägas. Den övervakande europeiska åklagaren ska översända dessa handlingar till den behöriga permanenta avdelningen och, om han eller hon anser det nödvändigt, låta dem åtföljas av den övervakande europeiska åklagarens egen bedömning. När den permanenta avdelningen i enlighet med artikel 10.3 fattar det beslut som föreslås av den europeiska delegerade åklagaren ska han eller hon i enlighet därmed gå vidare med denna fråga.

I punkt 2 i artikeln sägs att om den permanenta avdelningen, med utgångspunkt i de inkomna rapporterna, tror att den inte kommer att fatta det beslut som föreslås av den europeiska delegerade åklagaren ska den, där så är nödvändigt, göra en egen genomgång av ärendeakten innan den fattar ett slutgiltigt beslut eller ger den europeiska delegerade åklagaren ytterligare instruktioner.

Enligt punkt 3 i artikeln ska det i tillämpliga fall i den europeiska delegerade åklagarens rapport också tillräckligt motiveras varför talan i ärendet väcks antingen vid en domstol i den medlemsstat där han eller hon finns eller, i enlighet med artikel 26.4, vid en domstol i en annan medlemsstat som har behörighet i ärendet. Bestämmelserna i artikel 35 förefaller gälla EPPO:s interna beslutsförfarande i samband med att utredningen av ett brottmål som man handlagt avslutas och eventuella åtalsåtgärder vidtas i medlemsstatens domstol.

Artikel 36. *Lagföring vid nationella domstolar.*

Artikel 36 innehåller bestämmelser om lagföring vid nationella domstolar. I punkt 1 i artikeln sägs att när den europeiska delegerade åklagaren lägger fram ett utkast till beslut med förslag om väckande av talan i ett ärende ska den permanenta avdelningen, i enlighet med de förfaranden som fastställs i artikel 35, fatta beslut om detta utkast inom 21 dagar. Den permanenta avdelningen kan inte besluta att avskriva ärendet om det i ett utkast till beslut föreslås att talan ska väckas i ett ärende.

I punkt 2 i artikeln sägs att om den permanenta avdelningen inte fattar ett beslut inom tidsfristen på 21 dagar ska det beslut som föreslås av den europeiska delegerade åklagaren anses vara godkänt.

I punkt 3 i artikeln sägs att om flera olika medlemsstater har behörighet i ärendet ska den permanenta avdelningen i princip besluta att talan väcks i den handläggande europeiska delegerade åklagarens medlemsstat. Den permanenta avdelningen får dock, med beaktande av den rapport som tillhandahållits i enlighet med artikel 35.1, besluta att talan ska väckas i ärendet i en annan medlemsstat, om det finns tillräckligt berättigade skäl att göra det, med hänsyn tagen till de kriterier som anges i artikel 26.4 och 26.5, och instruera en europeisk delegerad åklagare i den medlemsstaten i enlighet med detta.

Enligt punkt 4 i artikeln kan den behöriga permanenta avdelningen före beslutet om att väcka talan i ett ärende, på förslag av den handläggande europeiska delegerade åklagaren, besluta att förena flera ärenden där flera olika europeiska delegerade åklagare genomfört utredningar mot samma person(er) med siktet inställt på lagföring i dessa ärenden vid domstolarna i en enda medlemsstat som, i enlighet med sin lagstiftning, har behörighet i vart och ett av dessa enskilda ärenden.

I punkt 5 i artikeln sägs att så fort ett beslut har fattats om i vilken medlemsstat talan ska väckas, ska det utifrån nationell lagstiftning fastställas vilken nationell domstol i den medlemsstaten som är behörig.

Bestämmelser om väckande av åtal finns i 5 kap. 1 § i lagen om rättegång i brottmål. Enligt bestämmelsen väcker åklagaren åtal genom att tillställa tingsrättens kansli en skriftlig stämningensansökan. Enligt BRL 5 kap. 1 § 2 mom. blir ett brottmål anhängigt då stämningensansökan har kommit till kansliet. Bestämmelser om de saker som ska uppges i stämningensansökan finns i BRL 5 kap. 3 §. För närvarande överförs stämningensansökan elektroniskt inom Sakari-systemet från åklagaren till domstolen. Avsikten är att i framtiden ersätta Sakari-systemet med AIPA-systemet, varvid allt rättegångsmaterial i regel ska överföras på elektronisk väg från åklagaren till domstolen.

Bestämmelser om laga domstol i brottmål finns i BRL 4 kap. Enligt BRL 4 kap. 1 § ska åtal för ett brott prövas av domstolen på den ort där brottet har begåtts. Ett brott anses vara begånget både där gärningen begicks och där följden av gärningen framträdde eller, om brottet stannade vid ett försök, där följden av det fullbordade brottet skulle ha framträtt. Om ett brott har begåtts på flera orter som hör till olika domkretsar, är domstolen på varje ort behörig. Enligt 3 mom. kan åtal för ett brott också prövas av den domstol inom vars domkrets den som ska åtalas bor eller stadigvarande vistas, om det med hänsyn till den utredning som ska läggas fram, rättegångskostnaderna och andra omständigheter anses lämpligt att målet behandlas av den. Av betydelse för tillämpningen av EPPO-förordningen är dessutom BRL 4 kap. 2 §. Enligt paragrafen prövas, om inte något annat föreskrivs någon annanstans i lag, åtal för ett brott som har begåtts utanför Finland av domstolen på den ort där den som ska åtalas bor, vistas eller påträffas eller av domstolen på den ort där målsäganden har sitt hemvist. Enligt förordningen ska nationell lag tillämpas på handläggningen av brottmål som omfattas av Europeiska åklagarmyndighetens behörighet, och därför förefaller det inte finns något behov av att ändra bestämmelserna om forum för brottmål som omfattas av EPPO:s behörighet i den nationella lagstiftningen. De europeiska delegerade åklagarna har samma territoriella befogenheter som de nationella åklagarna i hela landet.

I punkt 6 i artikeln sägs att om så är nödvändigt för återvinning, administrativ uppföljning eller kontroll ska det centrala åklagarkontoret meddela behöriga nationella myndigheter, berörda parter och unionens relevanta institutioner, organ och byråer om beslutet att lagföra.

I punkt 7 i artikeln sägs att i de fall där åklagaren, efter att domstolen meddelat sin dom, har att besluta huruvida ett överklagande ska lämnas in, ska den europeiska delegerade åklagaren lämna in en rapport med ett förslag till beslut till den behöriga permanenta avdelningen och invänta dess instruktioner. Om det skulle vara omöjligt att invänta dessa instruktioner före utgången av den tidsfrist som fastställs i nationell lagstiftning ska den europeiska delegerade åklagaren ha rätt att lämna in överklagandet utan föregående instruktioner från den permanenta avdelningen, varefter den europeiska delegerade åklagaren utan dröjsmål ska lämna in rapporten till den permanenta avdelningen. Den permanenta avdelningen ska därefter instruera den europeiska delegerade åklagaren att antingen vidhålla eller återkalla överklagandet. Samma förfarande ska gälla när den handläggande europeiska delegerade åklagaren i enlighet med tillämplig nationell lagstiftning intar en ståndpunkt under domstolsförfarandet som skulle leda till att ärendet avskrivs.

Enligt den gällande lagstiftningen beslutar åklagaren självständigt om sökande av ändring i tingsrättens dom hos hovrätten. Åklagaren har inte självständig rätt att söka ändring i hovrättens dom hos högsta domstolen, utan enligt 11 § 1 mom. 2 punkten i lagen om Åklagarmyndigheten beslutar riksåklagaren om inlämnandet av en åklagares ansökan om besvärstillstånd till högsta

domstolen och om vem som företräder åklagarna i högsta domstolen. När en åklagare överväger att söka besvärstillstånd hos högsta domstolen lämnar åklagaren i praktiken in ansökan om besvärstillstånd och besvären till riksåklagarens byrå i enlighet med riksåklagarens allmänna anvisning om åklagares sökande av ändring hos högsta domstolen (VKS:2009:1) Enligt anvisningen ska en åklagare som utfört ett åtal och som överväger om det finns behov av att söka ändring i hovrättens avgörande i god tid kontakta riksåklagarens byrå för att diskutera det föreliggande problemets prejudikatskaraktär. Åklagaren ska lämna ansökan om besvärstillstånd, som ska riktas till högsta domstolen, till riksåklagaren för presentation senast två veckor före tidsfristen. Efter att riksåklagaren beslutat att ansöka om besvärstillstånd hos högsta domstolen fortsätter i praktiken den åklagare som utfört åtalet att handlägga ärenden även i högsta domstolen, inklusive eventuell muntlig förhandling hos högsta domstolen.

Enligt artikel 4 i EPPO-förordningen ska Europeiska åklagarmyndigheten genomföra utredningar samt driva åtal och utöva åklagares uppgifter i medlemsstaternas behöriga domstolar till dess att ärendet har avslutats. Ovannämnda bestämmelser i artikel 4 samt artikel 36.7 verkar således kräva kompletterande nationell lagstiftning, där det föreskrivs om ansökan om besvärstillstånd hos högsta domstolen på ett sätt som avviker från den gällande lagstiftningen. Den kompletterande lagstiftningen ska vara tillämplig på situationer där den europeiska delegerade åklagaren anser att det är nödvändigt att ansöka om besvärstillstånd hos högsta domstolen i ett brottmål som drivits i EPPO:s namn efter det att ärendet har handlagts först i tingsrätten och på grund av sökande av ändring i hovrätten.

EPPO-förordningens bestämmelser verkar å andra sidan inte kräva kompletterande lagstiftning i fråga om sökande av ändring från tingsrätten till hovrätten. I enlighet med den gällande nationella lagstiftningen beslutar åklagaren självständigt om anmälan av missnöje och överklagande av tingsrättens dom. I situationer där den europeiska delegerade åklagaren anser att ändring i tingsrättens dom, som meddelats i ett brottmål som faller inom EPPO:s behörighet, borde sökas hos hovrätten förfar man i föreskriftnings i enlighet med artikel 36.7 i EPPO-förordningen och 25 kap. i rättegångsbalken. Med andra ord måste den europeiska delegerade åklagaren i enlighet med EPPO-förordningen få den behöriga permanenta avdelningens beslut för att söka ändring.

Utöver den exklusiva behörighet som föreskrivs för riksåklagaren i 11 § i lagen om Åklagarmyndigheten ska även de europeiska delegerade åklagarna vara behöriga att ansöka om besvärstillstånd hos högsta domstolen och företräda EPPO i högsta domstolen när det är fråga om ett brottmål som omfattas av EPPO:s behörighet och som EPPO har övertagit. En specialbestämmelse om ansökan om besvärstillstånd och företrädande tas in i lagen. I 1 mom. hänvisas till 36.7 i EPPO-förordningen, enligt vilken den europeiska delegerade åklagaren ska lämna in ett förslag till beslut avseende överklagande till den behöriga permanenta avdelningen.

Enligt punkt 1 i artikeln ska den permanenta avdelningen fatta beslut om den europeiska delegerade åklagarens förslag till beslut inom 21 dagar. Behoven av att ändra den gällande lagstiftningen om sökande av ändring ska bedömas med tanke på att besvärstiden måste vara tillräckligt lång för EPPO:s interna förfarande. Den europeiska delegerade åklagaren måste ha möjlighet att få den permanenta avdelningens beslut om huruvida ansökan om besvärstillstånd ska göras i tillräckligt god tid innan tidsfristen går ut. Enligt punkt 7 i artikeln ska den europeiska delegerade åklagaren ha rätt att lämna in överklagandet inom den tidsfrist som anges i den nationella lagstiftningen utan föregående instruktioner från den permanenta avdelningen. En tillräckligt lång tidsfrist förhindrar situationer där den europeiska delegerade åklagaren blir tvungen att återkalla överklagandet i enlighet med punkt 7 i artikeln. Det handlar om situationer där den permanenta avdelningen ger instruktioner om att återkalla överklagandet efter att den behandlat

förslaget till beslut. Enligt 30 kap. 5 § 1 mom. i rättegångsbalken är tiden för ansökan om bevärrstillstånd och anförande av besvär 60 dagar från den dag då hovrättens dom eller utslag gavs. Med hänvisning till det som relaterats ovan kan det anses att tidsfristen på 60 dagar som sådan är tillräckligt lång för att garantera den europeiska delegerade åklagaren möjlighet att underkasta beslutet om överklagande den permanenta avdelningens beslutsfattande i enlighet med förordningens bestämmelser. För att trygga EPPO:s förfarande för överklagande från hovrätten till högsta domstolen tycks det inte föreligga något behov av kompletterande lagstiftning som förlänger den gällande tidsfristen.

I 2 mom. i den föreslagna paragrafen föreskrivs att delegerade europeiska åklagare ska föra talan i brott på EPPO:s vägnar. Det föreskrivs inte att den europeiska åklagaren ska ha rätt att företräda EPPO, eftersom de undantagssituationer enligt artikel 28.4 i förordningen där den europeiska åklagaren självständigt kan besluta om utredningsåtgärder förefaller utifrån förordningstexten vara tillämpliga endast i förundersöknings- och åtalsprövningsfasen av brottmål.

Artikel 37. Bevisning.

Artikel 37 i förordningen innehåller bestämmelser om bevisning. Enligt punkt 1 i artikeln får en domstol inte avvisa den bevisning som åklagare vid Europeiska åklagarmyndigheten eller den tilltalade lägger fram enbart på grund av att bevisningen har inhämtats i en annan medlemsstat eller i enlighet med lagstiftningen i en annan medlemsstat. Enligt punkt 2 ska förordningen inte påverka den behöriga domstolens befogenhet att fritt bedöma den bevisning som läggs fram av den tilltalade eller åklagarna vid EPPO.

Bestämmelser om bevisning vid rättegång i brottmål finns i 17 kap. i rättegångsbalken. 17 kap. 1 § i rättegångsbalken innehåller bestämmelser om så kallad fri bevisning. Enligt bestämmelsen har en part rätt att för den domstol som prövar målet lägga fram all den bevisning parten önskar och att yttra sig om varje bevis som har lagts fram i domstolen, om inte något annat föreskrivs i lag. Domstolen ska efter att ha prövat de framlagda bevisen och andra omständigheter som har kommit fram vid handläggningen av målet avgöra vad som har bevisats eller inte bevisats i målet. Domstolen ska grundligt och opartiskt bedöma bevisvärdet av bevisen och de övriga omständigheterna genom fri bevisvärdering, om inte något annat föreskrivs i lag. 17 kap. 24 och 25 § i rättegångsbalken gäller förbud mot att använda skriftliga berättelser och utnyttja bevis, och utifrån dem inverkar det inte på bevisens godtagbarhet att bevisningen har inhämtat i en annan medlemsstat eller i enlighet med lagstiftningen i en annan medlemsstat.

Den nationella lagstiftningen kan således inte anses innehålla något sådant som skulle stå i strid med det som förutsätts i punkt 1 i artikeln. Det kan anses att punkt 2 i första hand förtydligar innehållet. 17 kap. i rättegångsbalken reformerades 2015 (L 732/2015), och bestämmelserna tryggar kraven i artikel 37 på att bevisningen i princip ska kunna utnyttjas fritt. När det gäller utnyttjande av bevisning finns det således inget behov av nationell lagstiftning och inte heller annars något behov av att ändra den nationella lagstiftningen om förbud mot utnyttjande.

Artikel 38. Avyttring av förverkade tillgångar.

I artikel 38 i förordningen föreskrivs om avyttring av förverkade tillgångar. I artikeln sägs att när den behöriga nationella domstolen, i enlighet med kraven och förfarandena enligt nationell lagstiftning, har fattat ett slutligt beslut om förverkande av egendom med anknytning till, eller vinning som härrör från, ett brott som omfattas av EPPO:s behörighet, ska sådana tillgångar eller sådan vinning avyttras i enlighet med tillämplig nationell lagstiftning. Denna avyttring ska inte inverka menligt på unionens eller andra brottsoffers rätt att kompenseras för den skada de

RP 184/2020 rd

lidit. I artikeln framhävs särskilt att i den nationella lagstiftningen ingår också den lagstiftning genom vilken Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/42/EU införlivas.

I artikeln förutsätts alltså att åtgärder enligt den nationella lagstiftningen inte får inverka menligt på unionens eller andra brottsoffers rätt att kompenseras för den skada de lidit. I den gällande nationella lagstiftningen har målsägandes ställning i detta avseende beaktats bland annat i SL 10 kap. 2 § 6 mom., enligt vilken vinning döms inte förverkad till den del den har återburits eller dömts eller döms att betalas till den kränkta i form av skadestånd eller återbäring av obehörig vinst. Av betydelse i gränsöverskridande situationer är också 7 mom. i samma paragraf, enligt vilket domstolen på begäran av den som framställt ett yrkande på skadestånd eller återbäring av obehörig vinst ska avgöra yrkandet på förverkande och lämna över yrkandet på skadestånd eller återbäring för behandling på det sätt som föreskrivs för rättegång i tvistemål, om egendom har frysts eller är föremål för en jämställbar åtgärd i en främmande stat i syfte att trygga ett yrkande på förverkande som döms ut i Finland. I den nationella lagstiftningen har man sålunda uttryckligen försökt säkerställa att åtgärder för att döma egendom eller vinning förverkad inte ska inverka menligt på brottsoffers rätt att kompenseras för den skada de lidit och artikeln kan således inte kräva ändringar i den nationella lagstiftningen.

När det gäller EU:s bestämmelser om saken kan dessutom konstateras följande. På området för straffprocessuellt samarbete gäller rambeslutet om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på beslut om förverkande (2006/783/RIF). I rambeslutet fastställs de regler enligt vilka en medlemsstat ska erkänna och på sitt territorium verkställa ett beslut om förverkande som har utfärdats av en domstol som är behörig i brottmål i en annan medlemsstat. Enligt artikel 16 i rambeslutet ska den verkställande staten fördela de penningbelopp som erhålls vid verkställigheten av beslutet om förverkande så att om det belopp som erhålls vid verkställigheten av beslutet om förverkande understiger 10 000 EUR eller motsvarande belopp ska detta tillfalla den verkställande staten; i samtliga övriga fall ska 50 % av det belopp som erhålls vid verkställigheten av beslutet om förverkande överföras av den verkställande staten till den utfärdande staten.

I de deltagande ländernas samarbete ersätts rambeslutet från och med den 19 december 2020 av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1805 om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande. Genom förordningen utvidgas medlemsstaternas skyldigheter att genomföra beslut om förverkandepåföljder och frysning som meddelats i andra medlemsstater. Den centrala skillnaden jämfört med den gällande situationen är att både förverkandepåföljds- och frysningssituationer regleras i en förordning i stället för genom två separata instrument. Dessutom är förordningen direkt tillämplig rätt till skillnad från de gällande rambesluten. När det gäller förverkandepåföljder kan det betraktas som en central innehållsmässig skillnad att i synnerhet målsägandens ställning stärks vid brott. Om detta handlar artikel 30 i förordningen, där det sägs att om den behöriga myndigheten i den utfärdande staten har utfärdat ett beslut i enlighet med sin nationella rätt, antingen om återställande av förverkad egendom till brottsoffret eller om ersättning till brottsoffret, ska den verkställande myndigheten vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att, när den berörda egendomen har blivit förverkad, den återställs så snart som möjligt till brottsoffret. Bara om beslutet om förverkande åtföljs av ett beslut om återställande av egendomen till brottsoffret eller om ersättning till brottsoffret, eller såvida inte de berörda medlemsstaterna kommit överens om annat, ska den verkställande staten förfoga över de penningbelopp som erhållits till följd av verkställigheten av ett beslut om förverkande på samma sätt som förutsätts i det rambeslut som gäller för närvarande. Förordningen träder i kraft den 19 december 2020, och då ska kompletterande nationella bestämmelser vara i kraft. Regeringens proposition om tillämpning av förordningen och till vissa lagar som har samband med den överlämnades till riksdagen den 17 juni 2020 (RP 102/2020 rd).

Artikel 39. *Avskrivande av ärenden.*

I artikel 39 i förordningen ingår bestämmelser som är tillämpliga på avskrivandet av ärenden. I punkt 1 i artikeln sägs att om lagföring har blivit omöjlig enligt lagstiftningen i den medlemsstat där den handläggande europeiska delegerade åklagaren finns, ska den permanenta avdelningen, med utgångspunkt i en rapport som tillhandahållits av den europeiska delegerade åklagare som handlägger ärendet i enlighet med artikel 35.1, besluta att avskriva ärendet mot en person.

I punkt 1 i artikeln sägs att skäl till detta kan vara enligt led a att den misstänkte eller tilltalade har avlidit eller den misstänkta eller tilltalade juridiska personen har försatts i likvidation, enligt led b att den misstänkte eller tilltalade har en allvarlig psykisk störning, enligt led c att den misstänkte eller tilltalade har beviljats amnesti, enligt led d att den misstänkte eller tilltalade har beviljats immunitet, såvida den inte har upphävts, enligt led e att den nationella preskriptionstiden för att väcka talan har löpt ut, enligt led f att den misstänktes eller tilltalades ärende har redan avslutats med avseende på samma gärningar och enligt led g att relevant bevismaterial saknas. I skäl 81 i förordningens ingrepp konstateras att EPPO:s utredningar i regel bör leda till lagföring i de behöriga nationella domstolarna i ärenden där det finns tillräcklig bevisning och ingen rättslig grund förhindrar lagföring. Enligt skälet fastställs skälen för avskrivande av ett ärende uttömmande i artikel 39 i förordningen.

Enligt punkt 2 i artikeln ska ett beslut i enlighet med punkt 1 inte förhindra ytterligare utredningar på grundval av nya sakförhållanden som EPPO inte hade kännedom om när beslutet fattades och vilka blev kända efter beslutet. Beslutet att återuppta utredningar på grundval av sådana nya sakförhållanden ska fattas av den behöriga permanenta avdelningen.

I punkt 3 i artikeln sägs att om Europeiska åklagarmyndigheten har behörighet i enlighet med artikel 22.3, ska den inte avskriva ett ärende utan att först ha konsulterat de nationella myndigheterna i den medlemsstat som avses i artikel 25.6. I tillämpliga fall ska den permanenta avdelningen hänskjuta ärendet till de behöriga nationella myndigheterna i enlighet med artikel 34.6, 34.7 och 34.8. Detsamma gäller om Europeiska åklagarmyndigheten utövar en behörighet i fråga om brott som avses i artikel 3.2 a och b i direktivet om EU-bedrägerier och om de skador som unionens ekonomiska intressen åsamkats eller sannolikt kommer att åsamkas inte är större än de skador som något annat brottsoffer åsamkats eller sannolikt kommer att åsamkas.

I punkt 4 i artikeln sägs att om ett ärende har avskrivits, ska EPPO officiellt meddela de behöriga nationella myndigheterna och informera de berörda unionsinstitutionerna, unionsorganen och unionsbyråerna samt, när det är lämpligt enligt nationell lagstiftning, de misstänkta eller tilltalade samt brottsoffren om detta avskrivande. De avskrivna ärendena kan också hänskjutas till Olaf eller till behöriga nationella förvaltningsmyndigheter eller rättsliga myndigheter för återvinning eller annan administrativ uppföljning.

I enlighet med vad som konstateras ovan föreskrivs i punkt 3 i artikeln om samråd med den nationella myndigheten i situationer där EPPO överväger att avsluta utredningen i fråga om brott enligt artikel 22.3 i förordningen samt brott som avses i artikel 3.2 a och b i direktivet om EU-bedrägerier, där den skada som åsamkats unionen är mindre än den skada som åsamkats andra målsägande. Brott enligt artikel 22.3 i förordningen avser de så kallade sammankopplade brott som förklaras närmare i denna proposition och som är oupplösligt sammankopplade med brott enligt direktivet om EU-bedrägerier som skadar unionens ekonomiska intressen. I Finland är den myndighet som ska konsulteras riksåklagarens byrå. I punkt 3 i artikeln hänvisas å andra sidan till den nationella myndighet som avses i artikel 25.6, som i Finland föreslås vara uttryckligen riksåklagaren. En mer ändamålsenlig lösning kunde dock i situationer enligt artikel 39.3

vara att utse riksåklagarens byrå till nationell myndighet, varvid riksåklagaren skulle ha möjlighet att överföra uppgiften även på någon annan tjänsteman. Det kan inte anses att lösningen i praktiken avviker på något betydande sätt från förordningens bestämmelser. I stället är det fråga om en möjlighet som omfattas av den nationella prövningsrätten att ordna den nationella processen enligt förordningen så effektivt som möjligt.

När man ska bedöma behovet av kompletterande nationell lagstiftning om information enligt punkt 4 i artikeln måste man skilja mellan två olika situationer när EPPO handlägger en brottsutredning. I den första situationen fattar EPPO beslut om att avsluta utredningen utan att hänskjuta ärendet till den nationella myndigheten och i den andra situationen beslutar EPPO i samband med att ärendet avskrivs att hänskjuta det till de nationella myndigheterna i enlighet med artikel 34.6, 34.7 och 34.8 på det sätt som nämns i punkt 3.

I den förstnämnda situationen kan EPPO:s beslut att avskriva ärendet betraktas som så pass slutgiltigt att beslutet påverkar parternas rättigheter och skyldigheter. I synnerhet för att trygga målsägandens sekundära åtalsrätt finns det ett behov av kompletterande nationell lagstiftning om informationsförfarandet. Enligt den kompletterande bestämmelsen ska EPPO informera inte bara de nationella myndigheterna utan också parterna när EPPO beslutar att avskriva ett ärende utan att hänskjuta det till den nationella myndigheten.

På situationer där EPPO avskriver ärendet och hänskjuter brottmålet till de nationella myndigheterna ska det ovan relaterade informationsförfarandet inte vara tillämpligt. Eftersom handläggningen fortsätter hos den nationella åklagarmyndigheten efter överföringen, sköts även delgivningen av senare avgöranden till parterna av den nationella åklagarmyndigheten eller, efter det att åtal väckts, av domstolen.

Artikel 40. Förenklade åtalsförfaranden.

Artikel 40 i förordningen innehåller bestämmelser om förenklade åtalsförfaranden. I punkt 1 sägs att om den tillämpliga nationella lagstiftningen föreskriver ett förenklat åtalsförfarande som syftar till att avsluta ärendet på grundval av villkor som avtalats med den misstänkte, får den handläggande europeiska delegerade åklagaren i enlighet med artiklarna 10.3 och 35.1 föreslå för den behöriga permanenta avdelningen att detta förfarande tillämpas i enlighet med de villkor som fastställs i nationell lagstiftning. Om EPPO utövar en behörighet i fråga om brott som avses i artikel 3.2 a och b i direktivet om EU-bedrägerier och om de skador som unionens ekonomiska intressen åsamkats eller sannolikt kommer att åsamkas inte är större än de skador som något annat brottsoffer åsamkats eller sannolikt kommer att åsamkas, ska den handläggande europeiska delegerade åklagaren samråda med de nationella åklagarmyndigheterna innan han eller hon föreslår att ett förenklat åtalsförfarande ska tillämpas.

I Finland kan som ett sådant förenklat åtalsförfarande som avses i artikeln betraktas systemet med så kallade åtalsuppgörelse, som trädde i kraft vid ingången av 2015 (L 670/2014). Systemet med åtalsuppgörelse innefattar begränsning av förundersökningen på grundval av erkännande enligt 3 kap. 10 a § i förundersökningslagen, åtalseftergift på grundval av erkännande enligt BRL 1 kap. 8 § 2 mom. samt den egentliga åtalsuppgörelsen, där ett erkänt brottmål behandlas utifrån åklagarens och svarandens domsförslag i en särskild erkännanderättegång enligt BRL 5b kap. I det finländska systemet med åtalsuppgörelse lindras svarandens straffskala på grundval av erkännande i enlighet med SL 6 kap. 8 a § så att gärningen får dömas till högst två tredjedelar av det maximala fängelse- eller bötesstraffet för brottet och lägst det minimum i den straffart som föreskrivs för brottet. I praktiken har den strafflindring som erkännande gett inom det finländska systemet med åtalsuppgörelse varit en minskning med ungefär en tredjedel av vad som annars skulle ha dömts för gärningen.

Systemet med åtalsuppgörelse får i enlighet med BRL 1 kap. 10 § användas i situationer där det för det misstänkta brottet inte föreskrivs strängare straff än fängelse i sex år och det inte är fråga om misstanke om de sexual- eller våldsbrott som närmare anges i lagbestämmelsen. I enlighet med vad som granskats ovan är alltså de brott som omfattas av EPPO:s behörighet och som bestäms utifrån direktivet om EU-bedrägerier i princip sådana där systemet med åtalsuppgörelse kan tillämpas.

I de brott som det hänvisas till i den senare meningen i punkt 1 i artikeln och som avses i artikel 3.2 a och b i direktivet om EU-bedrägerier är det fråga om handlingar eller underlåtenheter som avser användning eller presentation av falska, felaktiga eller ofullständiga uppgifter eller dokument, undanhållande av information som ska lämnas i enlighet med särskilda föreskrifter eller användning av sådana medel eller tillgångar som anges närmare i ledet för andra syften än de som medlen ursprungligen har beviljats för. Nationellt anses sådan verksamhet som straffbart subventionsbedrägeri enligt SL 29 kap. 5 §, subventionsmissbruk enligt 7 § i samma kapitel eller bedrägeri enligt 36 kap. 1 § (RP 231/2018 rd s. 17–20). Med stöd av punkt 1 i artikeln ska den europeiska delegerade åklagaren vid handläggningen av dessa brott, och om de skador som unionens ekonomiska intressen åsamkats eller sannolikt kommer att åsamkas inte är större än de skador som något annat brottsoffer åsamkats eller sannolikt kommer att åsamkas, samråda med de nationella åklagarmyndigheterna innan han eller hon föreslår att systemet med åtalsuppgörelse ska tillämpas. I punkten anges inte samrådssättet eller den åklagaraktör som ska konsulteras desto närmare. Det förefaller motiverat att även för detta ändamål i lagen ange riksåklagarens byrå som den myndighet som ska konsulteras. I fråga om förfarandet iakttas i övrigt bestämmelserna om systemet med åtalsuppgörelse i den nationella lagstiftningen.

Enligt punkt 2 i artikeln ska den permanenta avdelningen fatta beslut om förslaget från den handläggande europeiska delegerade åklagaren. I beslutet beaktas hur allvarligt brottet är, baserat främst på den skada som åsamkats och hur villig den brottsmisstänkte är att ersätta den skada som orsakats av det rättsstridiga handlandet. Tillämpning av förfarandet ska överensstämma med de allmänna mål och grundläggande principer för EPPO som anges i förordningen. Kollegiet ska i enlighet med artikel 9.2 anta riktlinjer för tillämpningen av de ovannämnda grunderna. Det förefaller motiverat att ett beslut där den permanenta avdelningen förordar saken är en förutsättning för att lägga fram ett domsförslag. Härigenom undviks situationer där avdelningen kan förhindra ett domsförslag som redan lagts fram samt bestämmelser om dessa. Av denna anledning föreslås att ett nytt 5 mom. fogas till BRL 1 kap. 10 § och att ett nytt 6 mom. fogas till 3 kap. 10 a § i förundersökningslagen.

I punkt 3 i artikeln sägs att om den permanenta avdelningen samtycker till förslaget, ska den handläggande europeiska delegerade åklagaren tillämpa det förenklade åtalsförfarandet i enlighet med de villkor som fastställs i nationell lagstiftning och registrera det i ärendehanteringssystemet. När det förenklade åtalsförfarandet har avslutats efter att de villkor som avtalats med den misstänkte har uppfyllts, ska den permanenta avdelningen instruera den europeiska delegerade åklagaren att agera i syfte att avsluta ärendet. I punkten hänvisas således till förutsättningar som gäller förfarandet enligt nationell lagstiftning och punkten medför inget behov av att ändra de bestämmelser i den nationella lagstiftningen som gäller systemet med åtalsuppgörelse.

Kapitel VI. Rättssäkerhetsgarantier

Artikel 41. Misstänkta och tilltalades rättigheter.

I artikel 41 i förordningen bestäms om misstänkta och tilltalades rättigheter. Enligt punkt 1 i artikeln ska Europeiska åklagarmyndigheten bedriva sin verksamhet i fullständig överensstämmelse med de rättigheter som fastställs för misstänkta och tilltalade i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna, inbegripet rätten till en opartisk domstol och rätten till försvar. Enligt punkt 2 ska misstänkta eller tilltalade vid Europeiska åklagarmyndighetens straffrättsliga förfaranden åtminstone åtnjuta de processuella rättigheter som fastställs i unionslagstiftningen, inklusive direktiv om misstänkta och tilltalades rättigheter vid straffrättsliga förfaranden. Dessa rättigheter är enligt punkten till exempel rätt till tolkning och översättning, i enlighet med direktiv 2010/64/EU, rätt till information och tillgång till material rörande ärendet, i enlighet med direktiv 2012/13/EU, rätt till tillgång till försvarare och rätt att kontakta tredje parter och få en tredje part underrättad vid frihetsberövande, i enlighet med direktiv 2013/48/EU, rätt att tiga och rätt till oskuldspresumtion, i enlighet med direktiv (EU) 2016/343, samt rätt till rättshjälp, i enlighet med direktiv (EU) 2016/1919.

I punkt 3 i artikeln sägs att utan att det påverkar de rättigheter som avses i kapitel VI ska misstänkta, tilltalade och andra personer som berörs av EPPO:s ärenden åtnjuta samtliga processuella rättigheter som de i enlighet med tillämplig nationell lagstiftning har tillgång till, inbegripet möjligheten att lägga fram bevisning, begära att experter utses eller att expertgranskning sker och att vittnen hörs samt att begära att EPPO utverkar dessa åtgärder på försvarets vägnar.

I förordningen hänvisas till bestämmelser i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna, men inte till bestämmelser i den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (nedan också Europakonventionen). I skäl 83 i förordningens ingress nämns att EPPO särskilt ska respektera rätten till en rättvis rättegång, rätten till försvar och oskuldspresumtion i enlighet med artiklarna 47 och 48 i stadgan. Genom artikel 50 i stadgan, där rätten att inte lagföras eller straffas två gånger för samma brott fastställs, säkerställs vidare att principen om *ne bis in idem* följs när EPPO lagför brott.

I finsk lagstiftning baserar sig förundersökningsprinciperna och de straffprocessuella rättskyddsgarantierna i synnerhet på grundlagens, förundersökningslagen och BRL:s bestämmelser. En rättvis rättegång garanteras i GL 21 §, enligt vilken var och en har rätt att på behörigt sätt och utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad av en domstol eller någon annan myndighet som är behörig enligt lag samt att få ett beslut som gäller hans eller hennes rättigheter och skyldigheter behandlat vid domstol eller något annat oavhängigt rättskipningsorgan. Offentlighet med handläggningen, rätten att bli hörd, rätten att få motiverade beslut och rätten att söka ändring samt andra garantier för en rättvis rättegång och god förvaltning ska tryggas genom lag. Till exempel oskuldspresumtion och rätten att inte lagföras eller straffas två gånger för samma brott (*ne bis in idem*) har ansetts höra till garantierna för en rättvis rättegång (beträffande oskuldspresumtionen t.ex. GrUU 60/2010 rd, GrUU 57/2010 rd, GrUU 4/2004 rd och beträffande *ne bis in idem*-förbudet RP 309/1993 rd, GrUU 9/2012 rd och GrUU 17/2013 rd). 4 kap. i förundersökningslagen innehåller närmare bestämmelser om förundersökningsprinciperna och rättigheterna för dem som deltar i förundersökning. Principer som uppräknas i lagen är till exempel objektivitetsprincipen, oskyldighetspresumtionen, rätt att inte medverka till utredningen av sitt brott, proportionalitetsprincipen, principen om minsta olägenhet, finkänslighetsprincipen, rätten att anlita biträde vid förundersökningen och språkliga rättigheter för den som är delaktig i förundersökningen. BRL innehåller bestämmelser om till exempel den brottsmisstänktes rätt till försvar (2 kap.) och om rättegångsspråket och tolkning (6a kap.).

Till följd av de direktiv om misstänkta och åtalades rättigheter som det hänvisas till i artikeln har man i Finland företagit nödvändiga ändringar i lagstiftningen i samband med det nationella genomförandet av direktiven. På grund av detta och vad som ovan konstaterats om den gällande

nationella lagstiftningen kan man bedöma att de processuella minimirättssäkerhetsgarantierna som anges i artikeln inte medför något behov av kompletterande nationell reglering.

Artikel 42. Rättslig prövning.

Artikel 42 i förordningen innehåller bestämmelser om rättslig prövning. Enligt punkt 1 i artikeln ska processuella beslut av EPPO som är avsedda att ha rättsverkan i förhållande till tredje man kunna bli föremål för prövning vid de nationella domstolarna i enlighet med de krav och förfaranden som föreskrivs i nationell rätt. Enligt punkten gäller detsamma för EPPO:s underlåtenhet att anta processuella beslut som är avsedda att ha rättsverkan i förhållande till tredje man och som den inom ramen för denna förordning hade en lagstadgad skyldighet att anta.

Enligt punkt 2 i artikeln ska EU-domstolen vara behörig att meddela förhandsavgöranden i enlighet med artikel 267 i EUF-fördraget om giltigheten av EPPO:s processuella beslut i den mån en sådan fråga uppkommer vid en domstol i en medlemsstat direkt på grundval av unionsrätten. Dessutom föreligger behörighet att meddela förhandsavgöranden om tolkningen eller giltigheten av bestämmelser i unionsrätten, inklusive EPPO-förordningen, samt omtolkningen av artiklarna 22 och 25 i förordningen med avseende på en behörighetskonflikt mellan EPPO och de behöriga nationella myndigheterna.

I punkt 3 i artikeln bestäms att med avvikelse från punkt 1 i artikeln ska EPPO:s beslut att avskryva ett ärende, i den mån de bestrids direkt på grundval av unionsrätten, kunna bli föremål för prövning vid EU-domstolen i enlighet med artikel 263 fjärde stycket i EUF-fördraget.

Enligt punkt 4 i artikeln ska EU-domstolen i enlighet med artikel 268 i EUF-fördraget vara behörig att avgöra tvister om skadestånd för skada som orsakats av EPPO.

Enligt punkt 5 i artikeln ska EU-domstolen i enlighet med artikel 272 i EUF-fördraget vara behörig att avgöra tvister om skiljedoms klausuler i avtal som ingåtts av EPPO och enligt punkt 6 i enlighet med artikel 270 i EUF-fördraget vara behörig att avgöra alla tvister i personalfrågor.

Enligt punkt 7 i artikeln ska EU-domstolen vara behörig i fråga om avsättning av den europeiska chefsåklagaren eller av europeiska åklagare i enlighet med artikel 14.5 respektive 16.5.

I punkt 8 i förordningen bestäms att förordningen inte påverkar rättslig prövning vid EU-domstolen i enlighet med artikel 263 fjärde stycket i EUF-fördraget av sådana beslut av EPPO som påverkar registrerade rättigheter inom ramen för kapitel VIII och av EPPO:s beslut som inte är processuella beslut, t.ex. EPPO:s beslut om allmänhetens rätt till tillgång till handlingar, beslut om avsättning av europeiska delegerade åklagare som antagits i enlighet med artikel 17.3 i förordningen eller andra administrativa beslut.

Kapitel VII. Behandling av information.

Artikel 43. EPPO:s tillgång till information.

I artikel 43 i förordningen bestäms om EPPO:s tillgång till information. Enligt punkt 1 i artikeln ska europeiska delegerade åklagare kunna erhålla all relevant information som finns lagrad i nationella databaser för brottsutredning och brottsbekämpning samt andra relevanta register som tillhör offentliga myndigheter, på samma villkor som de som gäller enligt nationell lagstiftning i liknande ärenden. Enligt punkt 2 ska EPPO även kunna erhålla all relevant information

som faller inom dess behörighet och som finns lagrad i databaser och register som tillhör unionens institutioner, organ och byråer.

Artikel 44. *Ärendehanteringssystem.*

I artikel 44 i förordningen bestäms om EPPO:s ärendehanteringssystem. Enligt punkt 1 i artikeln ska EPPO inrätta ett ärendehanteringssystem som ska innehas och förvaltas i enlighet med de regler som fastställs i denna förordning och EPPO:s interna arbetsordning. Enligt punkt 2 är syftet med ärendehanteringssystemet att stödja hanteringen av utredningar och lagföring som genomförs av EPPO, särskilt genom hantering av interna informationsarbetsflöden och stöd till utredningsarbete i gränsöverskridande ärenden. Dessutom är syftet med ärendehanteringssystemet att säkerställa säker tillgång till information om utredningar och lagföring vid det centrala åklagarkontoret samt för de europeiska delegerade åklagarna, att möjliggöra korshänvisning till information och extraktion av data för operativ analys och statistiska ändamål och att underlätta kontroll för att säkerställa att behandlingen av operativa personuppgifter är laglig och överensstämmer med relevanta bestämmelser i denna förordning. Enligt punkt 3 kan ärendehanteringssystemet kopplas till den säkra telekommunikationsförbindelse som avses i artikel 9 i rådets beslut 2008/976/RIF.

Enligt punkt 4 i artikeln ska ärendehanteringssystemet innehålla ett register över information som erhållits av EPPO i enlighet med artikel 24, vilket även omfattar alla beslut med anknytning till denna information, ett index över alla ärendeakter och all information från ärendeakterna lagrad i elektronisk form i ärendehanteringssystemet i enlighet med artikel 45.3. Indexet får inte innehålla några andra operativa personuppgifter än de uppgifter som behövs för att identifiera ärenden eller fastställa kopplingar mellan olika ärendeakter.

Enligt punkt 5 i artikeln får EPPO vid behandlingen av operativa personuppgifter utöver ärendeakter endast upprätta automatiserade register i enlighet med denna förordning och EPPO:s interna arbetsordning. Närmare uppgifter om sådana automatiserade register ska anmälas till Europeiska datatillsynsmannen.

Artikel 45. *EPPO:s ärendeakter.*

Artikel 45 i förordningen innehåller bestämmelser om EPPO:s ärendeakter. I punkt 1 i artikeln sägs att om EPPO beslutar att inleda en utredning eller utöva sin rätt att överta förfaranden i enlighet med denna förordning, ska den handläggande europeiska delegerade åklagaren öppna en ärendeakt. Ärendeakten ska innehålla all information och bevisning som är tillgänglig för den europeiska delegerade åklagaren avseende utredningen eller lagföringen vid EPPO. Sedan en utredning väl har inletts ska informationen från det register som avses i artikel 44.4 a läggas till ärendeakten.

Enligt punkt 2 i artikeln ska ärendeakten förvaltas av den handläggande europeiska delegerade åklagaren i enlighet med lagstiftningen i dennes medlemsstat. EPPO:s interna arbetsordning får inbegripa bestämmelser om organisationen och förvaltningen av ärendeakterna i den utsträckning som är nödvändig för att säkerställa att EPPO fungerar som en enda myndighet. Tillgång till ärendeakten för misstänkta och tilltalade och andra personer som är involverade i förfarandena ska beviljas av den handläggande europeiska delegerade åklagaren i enlighet med lagstiftningen i åklagarens medlemsstat.

Enligt punkt 3 i artikeln ska EPPO:s ärendehanteringssystem omfatta all information och bevisning från ärendeakten som får lagras i elektronisk form, i syfte att göra det möjligt för det cen-

trala åklagarkontoret att utföra sina uppgifter i enlighet med denna förordning. Den handläggande europeiska delegerade åklagaren ska säkerställa att informationsinnehållet i ärendehanteringssystemet alltid återspeglar ärendeakten, särskilt att operativa personuppgifter som ingår i ärendehanteringssystemet raderas eller rättas närhelst sådana uppgifter har raderats eller rättats i motsvarande ärendeakt.

Artikel 46. Tillgång till ärendehanteringssystemet.

I artikel 46 i förordningen bestäms om tillgång till EPPO:s ärendehanteringssystem. Den europeiska chefsåklagaren, de biträdande europeiska chefsåklagarna, andra europeiska åklagare och de europeiska delegerade åklagarna ska enligt artikeln ha direkt tillgång till registret och till indexet. Dessutom ska den övervakande europeiska åklagaren samt den behöriga permanenta avdelningen vid utövandet av sina befogenheter i enlighet med artiklarna 10 och 12 ha direkt tillgång till information som lagras i elektronisk form i ärendehanteringssystemet. Den övervakande europeiska åklagaren ska ha direkt tillgång även till ärendeakten. Den behöriga permanenta avdelningen ska på egen begäran få tillgång till ärendeakten.

Andra europeiska delegerade åklagare får begära tillgång till information som lagras i elektronisk form i ärendehanteringssystemet samt till alla ärendeakter. Den handläggande europeiska delegerade åklagaren ska fatta beslut om beviljandet av sådan tillgång för andra europeiska delegerade åklagare i enlighet med tillämplig nationell lagstiftning. Till denna del kräver artikel 46 nationell lagstiftning som genomför den. Om tillgång inte beviljas, får ärendet hänskjutas till behörig permanent avdelning. Den behöriga permanenta avdelningen ska i den mån det är nödvändigt höra de berörda europeiska delegerade åklagarna och därefter fatta beslut i enlighet med tillämplig nationell lagstiftning och denna förordning.

I EPPO:s interna arbetsordning ska närmare bestämmelser fastställas för rätten till tillgång och förfarandet för att fastställa nivån av tillgång till ärendehanteringssystemet för den europeiska chefsåklagaren, de biträdande europeiska chefsåklagarna, andra europeiska åklagare, de europeiska delegerade åklagarna samt personalen vid EPPO, i den mån som krävs för att de ska kunna utföra sitt arbete.

Kapitel VIII. Dataskydd.

Kapitel VIII (artiklarna 47–89) i EPPO-förordningen innehåller förordningens huvudsakliga bestämmelser om dataskydd.

På behandlingen av *administrativa personuppgifter* som Europeiska åklagarmyndigheten behandlar tillämpas Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1725 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter som utförs av unionens institutioner, organ och byråer och om det fria flödet av sådana uppgifter samt om upphävande av förordning (EG) nr 45/2001 och beslut nr 1247/2002/EG (*den nya dataskyddsförordningen för institutioner*), genom vilken dataskyddsbestämmelserna för unionens institutioner har reformerats. På behandlingen av *operativa personuppgifter* som Europeiska åklagarmyndigheten behandlar tillämpas EPPO-förordningens bestämmelser, som i många avseende sammanfaller med Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/680 om skydd för fysiska personer med avseende på behöriga myndigheters behandling av personuppgifter för att förebygga, förhindra, utreda, avslöja eller lagföra brott eller verkställa straffrättsliga påföljder, och det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av rådets rambeslut 2008/977/RIF (*dataskyddsdirektivet för brottmål*). I skäl 93 i EPPO-förordningens ingress konstateras också att förordningens bestämmelser om skydd av personuppgifter bör tolkas och tillämpas i enlighet med tolkningen och

tillämpningen av dataskyddsdirektivet för brottmål. I Finland har dataskyddsdirektivet för brottmål genomförs genom lagen om behandling av personuppgifter i brottmål och vid upprätthållandet av den nationella säkerheten (1054/2018, *dataskyddslagen för brottmål*) samt genom förvaltningsområdenas kompletterande speciallagstiftning.

Genomförandet av dataskydd i EPPO:s verksamhet övervakas av Europeiska datatillsynsmyndigheten i samarbete med den nationella tillsynsmyndigheten. Enligt definitionen i artikel 2.22 i EPPO-förordningen avses med tillsynsmyndighet en oberoende offentlig myndighet som är utsedd av en medlemsstat i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (*allmän dataskyddsförordning*) eller dataskyddsdirektivet för brottmål, som i Finland är dataombudsmannen enligt 8 § i dataskyddslagen (1050/2018).

På samma sätt som EPPO-förordningens bestämmelser överlag tillämpas även förordningens bestämmelser om dataskydd som sådana på EPPO:s verksamhet inom förordningens tillämpningsområde. EPPO-förordningens bestämmelser kräver emellertid ställvis preciserande nationell lagstiftning. Området för sådant nationellt handlingsutrymme beskrivs i samband med de artiklar där dylikt handlingsutrymme finns eller som annars i praktiken förutsätter kompletterande nationell lagstiftning.

Artikel 47. Principer för behandling av personuppgifter.

I artikel 47 i förordningen bestäms om de allmänna principer för behandling av personuppgifter som ska iakttas i fråga om personuppgifter. Personuppgifter ska enligt punkt 1 i artikeln för det första behandlas på ett lagenligt och korrekt sätt. De ska samlas in för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål och inte vidarebehandlas på ett sätt som är oförenligt med dessa ändamål (principen om ändamålsbegränsning). Vidarebehandling för arkivändamål i allmänhetens intresse, vetenskapliga eller historiska forskningsändamål eller statistiska ändamål ska inte anses vara oförenligt med de ursprungliga ändamålen, förutsatt att EPPO vidtar lämpliga skyddsåtgärder för de registrerades rättigheter och friheter. I enlighet med principen om uppgiftsminimering ska personuppgifterna vara adekvata, relevanta och inte för omfattande i förhållande till de ändamål för vilka de behandlas.

I punkten bestäms också om noggrannhetskravet enligt vilket personuppgifterna ska vara korrekta och om nödvändigt hållas aktuella. Alla rimliga åtgärder måste vidtas för att säkerställa att personuppgifter som är felaktiga raderas eller rättas utan dröjsmål, med beaktande av de ändamål för vilka de behandlas. De ska lagras i en form som inte gör det möjligt att identifiera de registrerade under längre tid än vad som krävs för de ändamål för vilka personuppgifterna behandlas (lagringsminimering). Personuppgifter får lagras under längre perioder i den mån personuppgifterna enbart behandlas för arkivändamål i allmänhetens intresse, vetenskapliga eller historiska forskningsändamål eller statistiska ändamål, under förutsättning att EPPO har fastställt lämpliga skyddsåtgärder för de registrerades rättigheter och friheter, särskilt genom att vidta lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder enligt kraven i EPPO-förordningen. I punkten förutsätts dessutom att personuppgifterna behandlas på ett sätt som säkerställer lämplig säkerhet för personuppgifterna, inbegripet skydd mot obehörig eller otillåten behandling och mot förlust, förstöring eller skada genom olyckshändelse, med användning av lämpliga tekniska eller organisatoriska åtgärder.

Enligt punkt 2 i artikeln ska EPPO ansvara för och kunna visa att principerna i punkt 1 efterlevs vid fullständig eller partiell automatiserad behandling av personuppgifter och vid annan behandling än automatiserad behandling av sådana personuppgifter som ingår i eller som avses ingå i ett register.

Enligt punkt 3 i artikeln ska behandling som utförs av EPPO för något annat av de ändamål som anges i artikel 49 än det för vilket de operativa personuppgifterna samlas in tillåtas om EPPO i enlighet med EPPO-förordningen är bemyndigad att behandla sådana operativa personuppgifter för ett sådant ändamål och behandlingen är nödvändig och står i proportion till detta andra ändamål i enlighet med unionsrätten. En ytterligare förutsättning är att användning av operativa personuppgifter i förekommande fall inte är förbjuden enligt den nationella processrätt som är tillämplig på de utredningsåtgärder som vidtas i enlighet med artikel 30. Tillämplig nationell processrättslagstiftning ska vara lagstiftningen i den medlemsstat där uppgifterna erhöles.

Artikel 48. *Administrativa personuppgifter.*

I punkt 1 i artikeln bestäms att på alla administrativa personuppgifter som behandlas av EPPO ska förordning (EG) nr 45/2001 (*den gamla dataskyddsförordningen för institutioner*) vara tillämplig. Den gamla dataskyddsförordningen för institutioner har emellertid upphävts efter det att EPPO-förordningen antogs genom den nya dataskyddsförordningen för institutioner. Enligt artikel 99 i den nya dataskyddsförordningen för institutioner ska hänvisningar till den upphävda gamla skyddsförordningen för institutioner anses som hänvisningar till den nya dataskyddsförordningen för institutioner. Sålunda tillämpas den nya dataskyddsförordningen för institutioner på administrativa personuppgifter som behandlas av EPPO.

Enligt punkt 2 i artikeln ska EPPO fastställa lagringstiderna för administrativa personuppgifter i de dataskyddsbestämmelser som ingår i dess interna arbetsordning.

Artikel 49. *Behandling av operativa personuppgifter.*

I artikel 49 i förordningen bestäms om behandling av operativa personuppgifter.

Enligt punkt 1 i artikeln ska EPPO behandla operativa personuppgifter automatiserat eller i strukturerade manuella register i enlighet med EPPO-förordningen och enbart för de ändamål som uppräknas i punkten. Dessa ändamål är brottsutredningar och lagföringsåtgärder som genomförs i enlighet med EPPO-förordningen, informationsutbyte med behöriga myndigheter i EU:s medlemsstater och med andra unionsinstitutioner, unionsorgan och unionsbyråer i enlighet med EPPO-förordningen samt samarbete med tredjeländer och internationella organisationer i enlighet med förordningen.

I enlighet med punkt 2 i artikeln ska de kategorier av operativa personuppgifter och de kategorier av registrerade vars operativa personuppgifter EPPO får behandla i det index som avses i artikel 44.4 b för varje ändamål som avses i punkt 1 i den här artikeln förtecknas i en separat bilaga.

I punkt 3 i artikeln ges kommissionen befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 115 med avseende på upprättande av en förteckning över de kategorier av operativa personuppgifter och de kategorier av registrerade som avses i punkt 2 i artikeln samt uppdatering av denna förteckning för att beakta informationsteknikens utveckling och mot bakgrund av de framsteg som gjorts inom informationssamhället. Om det är nödvändigt på grund av tvingande skäl till skyndsamhet, kan det förfarande som anges i artikel 116 tillämpas på delegerade akter som antas enligt denna punkt.

Enligt punkt 4 i artikeln får EPPO tillfälligt behandla operativa personuppgifter i syfte att fastställa huruvida dessa uppgifter är relevanta för dess arbetsuppgifter och för de ändamål som avses i punkt 1 i artikeln. Kollegiet ska, på förslag från den europeiska chefsåklagaren och efter att ha hört Europeiska datatillsynsmannen, ytterligare precisera villkoren för behandlingen av sådana operativa personuppgifter, särskilt när det gäller tillgång till och användning av uppgifterna samt tidsfrister för lagring och radering av uppgifterna.

I punkt 5 i artikeln bestäms att EPPO ska behandla operativa personuppgifter på ett sådant sätt att det kan fastställas vilken myndighet som tillhandahållit uppgifterna eller var uppgifterna har hämtats. I punkt 6 bestäms åter att vid tillämpning av artiklarna 57–62 ska EPPO i relevanta fall agera i överensstämmelse med nationell processrätt avseende skyldigheten att ge den registrerade information och möjligheterna att utelämnas, begränsa eller skjuta upp tillhandahållandet av denna information. I förekommande fall ska den handläggande europeiska delegerade åklagaren rådgöra med andra europeiska delegerade åklagare innan han eller hon fattar ett beslut vad gäller artiklarna 57–62.

Artikel 50. *Tidsfrister för lagring av operativa personuppgifter.*

Enligt punkt 1 i artikeln ska EPPO regelbundet göra en översyn av behovet av lagring av de behandlade operativa personuppgifterna. En sådan översyn ska göras senast tre år efter det att de operativa personuppgifterna behandlades för första gången och därefter vart tredje år. Om operativa personuppgifter lagras under en period som överstiger fem år, ska Europeiska datatillsynsmannen informeras om detta.

Enligt punkt 2 i artikeln får operativa personuppgifter som behandlas av EPPO inte lagras längre än fem år efter det att en friande dom i målet vunnit laga kraft; om den anklagade befanns skyldig ska tidsfristen förlängas till dess att den ålagda påföljden har verkställts eller inte längre kan verkställas enligt den dömande medlemsstatens lagstiftning.

I punkt 3 i artikeln bestäms att innan en av de tidsfrister som anges i punkt 2 löper ut ska EPPO göra en översyn av behovet av fortsatt lagring av de operativa personuppgifterna, om och så länge som detta är nödvändigt för att den ska kunna utföra sina uppgifter. Skälen till fortsatt lagring ska motiveras och registreras. Om något beslut om fortsatt lagring av operativa personuppgifter inte fattas, ska uppgifterna automatiskt raderas.

Artikel 51. *Åtskillnad mellan olika kategorier av registrerade.*

I artikeln bestäms om skyldighet att göra åtskillnad mellan olika kategorier av registrerade. Enligt den ska EPPO i tillämpliga fall och i möjligaste mån göra en tydlig åtskillnad mellan operativa personuppgifter som rör olika kategorier av registrerade, såsom personer för vilka det finns tungt vägande skäl att anta att de har begått eller står i begrepp att begå ett brott, personer som dömts för brott, brottsoffer eller personer för vilka vissa omständigheter ger anledning att tro att de kan vara brottsoffer, och andra som berörs av ett brott. Sådana andra personer kan vara till exempel personer som kan komma att kallas att vittna i samband med brottsutredningar eller senare straffrättsliga förfaranden, personer som kan ge information om brott eller personer med kontakter med eller band till personer som dömts för brott.

Artikel 52. *Åtskillnad mellan operativa personuppgifter och kontroll av personuppgifternas kvalitet.*

I artikeln krävs att EPPO så långt möjligt skilja mellan operativa personuppgifter som grundar sig på fakta och operativa personuppgifter som grundar sig på personliga bedömningar. EPPO

ska dessutom vidta alla rimliga åtgärder för att se till att operativa personuppgifter som är felaktiga, ofullständiga eller inaktuella inte överförs eller görs tillgängliga. Vid all överföring av operativa personuppgifter ska EPPO också bland annat i möjligaste mån lägga till sådan nödvändig information som gör det möjligt för mottagaren att bedöma i vilken grad de operativa personuppgifterna är korrekta, fullständiga och tillförlitliga.

I punkt 3 i artikeln sägs att i situationer där det visar sig att felaktiga operativa personuppgifter har överförts eller att operativa personuppgifter olagligen har överförts, ska mottagaren omedelbart underrättas om detta. I sådana fall ska de operativa personuppgifterna rättas eller raderas eller behandlingen begränsas i enlighet med artikel 61.

Artikel 53. *Särskilda villkor för behandling.*

I punkt 1 i artikeln förutsätts att när det krävs enligt EPPO-förordningen ska EPPO sörja för särskilda villkor för behandling och informera mottagaren av sådana operativa personuppgifter om dessa villkor och kravet att uppfylla dem.

Enligt punkt 2 i artikeln ska EPPO dessutom rätta sig efter de särskilda behandlingstvillkor för behandlingen som anges av en nationell myndighet i enlighet med artikel 9.3 och 9.4 i dataskyddsdirektivet för brottmål. Artikel 9.3 och 9.4 i dataskyddsdirektivet för brottmål har genomförts i Finland genom dataskyddslagen för brottmål och kompletterande speciallagstiftning, och EPPO-förordningen kräver alltså inte nationella genomförandebestämmelser till denna del.

Artikel 54. *Överföring av operativa personuppgifter till unionens institutioner, organ och byråer.*

I artikeln bestäms om villkoren för att EPPO ska kunna överföra operativa personuppgifter till unionens andra institutioner, organ och byråer. I enlighet med begränsningarna enligt EPPO-förordningen, i synnerhet artikel 53, får EPPO endast överföra operativa personuppgifter till unionens andra institutioner, organ eller byråer, om uppgifterna är nödvändiga för det legitima utförandet av uppgifter som omfattas av befogenheterna för dessa andra unionsinstitutioner, unionsorgan eller unionsbyråer. Om de operativa personuppgifterna har överförts på begäran av andra unionsinstitutioner, unionsorgan eller unionsbyråer, ska både den personuppgiftsansvarige och mottagaren vara ansvariga för överföringens lagenlighet.

EPPO ska vara skyldig att kontrollera de andra unionsinstitutionernas, unionsorganens eller unionsbyråernas behörighet och preliminärt bedöma om överföringen av de operativa personuppgifterna är nödvändig. Om det uppstår tveksamhet om nödvändigheten, ska EPPO begära ytterligare information från mottagaren. En annan unionsinstitution, ett annat unionsorgan eller en annan unionsbyrå som fått personuppgifter får endast behandla de operativa personuppgifterna för de ändamål för vilka de överfördes.

Artikel 55. *Behandling av särskilda kategorier av operativa personuppgifter.*

I artikeln bestäms om behandlingen av särskilda kategorier av operativa personuppgifter. Som särskilda operativa personuppgifter betraktas uppgifter som avslöjar ras eller etniskt ursprung, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse eller medlemskap i fackförening och behandling av genetiska uppgifter, biometriska uppgifter i syfte att unikt identifiera en fysisk person samt operativa personuppgifter om hälsa eller operativa personuppgifter om en fysisk persons sexualliv eller sexuella läggning. Behandling av sådana uppgifter ska endast vara tillåten om det är absolut nödvändigt för EPPO:s utredningar, under förutsättning att det vidtas lämpliga

skyddsåtgärder för den registrerades rättigheter och friheter och de kompletterar andra operativa personuppgifter som redan behandlas av EPPO.

I punkt 2 i artikeln förutsätts dessutom att EPPO:s dataskyddsombud omedelbart ska informeras om artikeln tillämpas.

Artikel 56. *Automatiserat individuellt beslutsfattande, inbegripet profilering.*

Enligt artikeln ska den registrerade ha rätt att inte bli föremål för ett beslut av EPPO vilket enbart grundas på automatiserad behandling, inbegripet profilering, och har rättsliga följder för honom eller henne eller på liknande sätt i betydande grad påverkar honom eller henne. Profilering definieras i artikel 3 i förordningen.

Artikel 57. *Information om och villkor för utövandet av den registrerades rättigheter.*

I artikeln bestäms om de åtgärder som EPPO ska vidta för att göra det möjligt för den registrerade att utöva sina rättigheter. Enligt artikeln ska EPPO bland annat vidta rimliga åtgärder för att tillhandahålla den registrerade all information som avses i artikel 58. EPPO ska tillhandahålla alla meddelanden enligt artiklarna 56, 59–62 och 75 som avser behandling i en koncis, begriplig och lättillgänglig form och på ett klart och tydligt språk. Informationen ska tillhandahållas på lämpligt sätt, inbegripet elektroniskt. Som en allmän regel ska informationen tillhandahållas i samma format som begäran. EPPO ska även i övrigt underlätta utövandet av den registrerades rättigheter enligt artiklarna 58–62. Enligt artikeln är utgångspunkten för utövande av den registrerades rättigheter kostnadsfrihet, men till exempel i en situation där en registrerads begäran är uppenbart ogrundad eller orimlig får EPPO antingen ta ut en rimlig avgift eller rentav vägra att tillmötesgå begäran. Det åligger dock EPPO att visa att begäran är uppenbart ogrundad eller orimlig.

Artikel 58. *Information som ska göras tillgänglig för eller lämnas till den registrerade.*

I punkt 1 i artikeln bestäms om den information som EPPO åtminstone ska göra tillgänglig för den registrerade. I punkt 2 bestäms att utöver den information som avses i punkt 1 ska EPPO i specifika fall ge den registrerade närmare information, för att göra det möjligt för honom eller henne att utöva sina rättigheter. Sådana närmare uppgifter är enligt punkten till exempel behandlingens rättsliga grund och, i tillämpliga fall, kategorierna av mottagare av de operativa personuppgifterna.

I punkt 3 i artikeln bestäms om de villkor som ska vara uppfyllda för att EPPO ska få senarelägga, begränsa eller utelämna tillhandahållandet av informationen till den registrerade enligt 2. En sådan begränsning får göras endast i den utsträckning och så länge en sådan åtgärd är nödvändig och proportionell i ett demokratiskt samhälle med hänsyn tagen till den berörda fysiska personens grundläggande rättigheter och berättigade intressen. Enligt punkten kan en begränsning vara möjlig i syfte att bland annat undvika att hindra offentliga eller rättsliga undersökningar, utredningar eller förfaranden eller skydda den allmänna säkerheten i EU-medlemsstaterna.

Artikel 59. *Den registrerades rätt till tillgång.*

I artikeln bestäms om den registrerades rätt till tillgång eller så kallad kontrollrätt. Enligt artikeln ska den registrerade ha rätt att av EPPO få bekräftelse på huruvida operativa personuppgifter

som rör honom eller henne håller på att behandlas och i så fall få tillgång till de operativa personuppgifterna och annan information som uppräknas i artikeln, till exempel om ändamålen med behandlingen.

Artikel 60. *Begränsningar av rätten till tillgång.*

I artikeln bestäms om villkoren för undantag från den registrerades kontrollrätt enligt artikel 59. Enligt punkt 1 i artikeln får EPPO helt eller delvis begränsa den registrerades rätt till tillgång i den utsträckning och så länge en sådan partiell eller fullständig begränsning utgör en nödvändig och proportionell åtgärd i ett demokratiskt samhälle med hänsyn tagen till den berörda fysiska personens grundläggande rättigheter och berättigade intressen. En begränsning kan vara tillåten i syfte att undvika att hindra offentliga eller rättsliga undersökningar, utredningar eller förfaranden eller undvika menlig inverkan på förebyggande, upptäckt, utredning eller lagföring av brott eller verkställighet av straffrättsliga påföljder. Likaså kan en begränsning komma på fråga i syfte att skydda den allmänna säkerheten eller den nationella säkerheten i medlemsstaterna eller skydda andra personers rättigheter och friheter.

I punkt 2 i artikeln bestäms att om tillhandahållande av sådan information skulle undergräva ett ändamål enligt punkt 1, ska EPPO endast underrätta den berörda registrerade om att kontrollerna har utförts. EPPO behöver alltså inte lämna information som skulle kunna röja för den registrerade huruvida operativa personuppgifter om honom eller henne behandlas av EPPO eller inte. Enligt punkten ska EPPO dock underrätta den registrerade om möjligheten att lämna in ett klagomål till Europeiska datatillsynsmannen mot EPPO:s beslut eller begära rättslig prövning av detta vid EU-domstolen.

I punkt 3 i artikeln bestäms att EPPO ska dokumentera de sakliga och rättsliga grunderna för beslutet. Denna information ska på begäran göras tillgänglig för Europeiska datatillsynsmannen.

Artikel 61. *Rätt till rättelse eller radering av operativa personuppgifter och begränsning av behandling.*

Enligt punkt 1 i artikeln ska den registrerade ha rätt att av EPPO utan onödigt dröjsmål få felaktiga operativa personuppgifter som rör honom eller henne rättade. Den registrerade ska ha rätt att komplettera ofullständiga operativa personuppgifter, bland annat genom att tillhandahålla ett kompletterande utlåtande, dock med beaktande av ändamålet med behandlingen.

Enligt punkt 2 i artikeln ska EPPO radera operativa personuppgifter utan onödigt dröjsmål och den registrerade ska ha rätt att utan onödigt dröjsmål få operativa personuppgifter som rör honom eller henne raderade av EPPO, när behandlingen strider mot artikel 47, 49 eller 55 eller om de operativa personuppgifterna måste raderas för att uppfylla en rättslig förpliktelse som åvilar EPPO.

I punkt 3 i artikeln bestäms att i stället för radering ska EPPO begränsa behandling antingen om den registrerade bestrider de operativa personuppgifternas korrekthet och korrektheten eller felaktigheten inte kan fastställas, eller om de operativa personuppgifterna måste sparas som bevisning. Om behandlingen begränsas med stöd av den förstnämnda grunden, ska EPPO underrätta den registrerade innan begränsningen av behandlingen upphävs. I punkt 4 sägs att om behandlingen begränsas enligt punkt 3, ska sådana operativa personuppgifter, med undantag för lagring, endast behandlas för att skydda rättigheterna för den registrerade eller för någon annan fysisk eller juridisk person som är part i EPPO:s förfaranden eller för de ändamål som anges i punkt 3 b.

Enligt punkt 5 i artikeln ska EPPO skriftligen underrätta den registrerade om eventuell vägran att rätta eller radera operativa personuppgifter eller begränsa behandlingen. Underrättelsen ska innehåll skälen till vägran. EPPO får dock helt eller delvis begränsa tillhandahållandet av sådan information i den utsträckning som en sådan begränsning utgör en nödvändig och proportionell åtgärd i ett demokratiskt samhälle, med hänsyn tagen till den berörda fysiska personens grundläggande rättigheter och berättigade intressen, för de syften som uppräknas i punkten.

Enligt punkt 6 i artikeln ska EPPO meddela varje rättelse av felaktiga operativa personuppgifter till den behöriga myndighet från vilken de felaktiga operativa personuppgifterna kommer. Dessutom bestäms i punkt 7 att EPPO ska, när operativa personuppgifter har rättats eller raderats eller deras behandling har begränsats i enlighet med punkterna 1, 2 och 3, underrätta mottagarna och informera dem om att de måste rätta eller radera de operativa personuppgifterna eller begränsa behandlingen av de operativa personuppgifterna som utförs under deras ansvar.

Artikel 62. *Den registrerades utövande av rättigheter och kontroll genom Europeiska datatillsynsmannen.*

I artikeln bestäms om situationer där den registrerades rättigheter är begränsade med stöd av artikel 58.3, artikel 60.2 och artikel 61.5. I sådana fall får den registrerades rättigheter också utövas genom Europeiska datatillsynsmannen i enlighet med punkt 1. Enligt punkt 2 ska EPPO underrätta den registrerade om möjligheten att utöva sina rättigheter genom Europeiska datatillsynsmannen i enlighet med punkt 1.

Om den rättighet som avses i punkt 1 utövas, ska Europeiska datatillsynsmannen enligt punkt 3 åtminstone underrätta den registrerade om att alla nödvändiga kontroller eller en översyn genom Europeiska datatillsynsmannen har ägt rum. Europeiska datatillsynsmannen ska också underrätta den registrerade om rätten att begära rättslig prövning av Europeiska datatillsynsmannens beslut vid EU-domstolen.

Artikel 63. *EPPO:s skyldigheter.*

I punkt 1 artikeln förutsätts att EPPO genomför lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder för att säkerställa och kunna visa att behandlingen utförs i enlighet med EPPO-förordningen. I dessa åtgärder ska man beakta behandlingens art, omfattning, sammanhang och ändamål samt de vad gäller sannolikhetsgrad och allvar varierande riskerna för fysiska personers rättigheter och friheter. Dessa åtgärder ska ses över och uppdateras vid behov. Enligt punkt 2 i artikeln ska de åtgärder som avses i punkt 1 omfatta EPPO:s genomförande av lämpliga strategier för data-skydd, om det står i proportion till behandlingen.

Artikel 64. *Gemensamt personuppgiftsansvariga.*

I artikeln bestäms om gemensamt personuppgiftsansvariga, dvs. situationer med så kallad gemensam registerföring. I punkt 1 i artikeln sägs att om EPPO tillsammans med en eller flera personuppgiftsansvariga gemensamt fastställer ändamålen med och medlen för behandlingen, ska de vara gemensamt personuppgiftsansvariga. De ska då på ett transparent sätt fastställa sitt respektive ansvar för efterlevnaden av sina dataskyddsskyldigheter, såvida inte, och i den mån som, de personuppgiftsansvarigas respektive skyldigheter fastställs i unionsrätten eller i en av EU:s medlemsstaters nationella lagstiftning som de personuppgiftsansvariga omfattas av. Inom ramen för arrangemanget får en gemensam kontaktpunkt för de registrerade utses.

I punkt 2 i artikeln förutsätts att ett sådant arrangemang ska på lämpligt sätt återspegla de gemensamt personuppgiftsansvarigas respektive roller och förhållanden gentemot registrerade.

Det väsentliga innehållet i arrangemanget ska göras tillgängligt för den registrerade. I punkt 3 bestäms att den registrerade ska utöva sina rättigheter enligt förordningen med avseende på och emot var och en av de personuppgiftsansvariga, oavsett formerna för det arrangemang som avses i punkt 1.

Artikel 65. *Personuppgiftsbiträde.*

I artikeln bestäms om personuppgiftsbiträden och om förhållandet mellan EPPO och personuppgiftsbiträdet. I punkt 1 i artikeln sägs att när en behandling ska genomföras på EPPO:s vägnar, ska EPPO endast anlita personuppgiftsbiträden som ger tillräckliga garantier om att de kommer att genomföra lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder på ett sådant sätt att behandlingen uppfyller kraven i EPPO-förordningen och säkerställer att den registrerades rättigheter skyddas. I punkt 2 bestäms att personuppgiftsbiträdet inte får anlita ett annat personuppgiftsbiträde utan att ett särskilt eller allmänt skriftligt förhandstillstånd har erhållits av EPPO.

I punkt 3 i artikeln förutsätts dessutom att när uppgifter behandlas av ett personuppgiftsbiträde, ska hanteringen regleras genom ett avtal eller en annan rättsakt enligt unionsrätten eller enligt en av EU:s medlemsstaters nationella lagstiftning som är bindande för personuppgiftsbiträdet med avseende på EPPO. I en sådan rättsakt ska bland annat föremålet för behandlingen, behandlingens varaktighet, art och ändamål, typen av operativa personuppgifter och kategorier av registrerade samt EPPO:s skyldigheter och rättigheter anges. En sådan rättsakt ska enligt punkt 4 vara i skriftlig form. Elektronisk form uppfyller också detta krav.

I en situation där ett personuppgiftsbiträde överträder EPPO-förordning genom att fastställa ändamålen med och medlen för behandlingen, ska personuppgiftsbiträdet anses vara personuppgiftsansvarig med avseende på den behandlingen i enlighet med punkt 5 i artikeln.

Artikel 66. *Behandling under den personuppgiftsansvariges eller personuppgiftsbitrådets överinseende.*

I artikeln bestäms att personuppgiftsbiträdet och alla personer som utför arbete under EPPO:s eller personuppgiftsbitrådets överinseende och får tillgång till operativa personuppgifter får endast behandla dessa på instruktion från EPPO, såvida han eller hon inte är skyldig att göra det enligt unionsrätten eller en medlemsstats nationella lagstiftning.

Artikel 67. *Inbyggt dataskydd och dataskydd som standard.*

I punkt 1 i artikeln bestäms att EPPO ska, med beaktande av den senaste utvecklingen, kostnaden för genomförande, behandlingens art, omfattning, sammanhang och ändamål samt de vad gäller sannolikhetsgrad och allvar varierande riskerna för fysiska personers rättigheter och friheter, både vid tidpunkten då metoden för behandlingen fastställs och under själva behandlingen, vidta lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder som är utformade för genomförande av principer om dataskydd, såsom dataminimering, på ett effektivt sätt. Sådana åtgärder kan vara till exempel pseudonymisering och åtgärder för integrering av de nödvändiga skyddsåtgärderna i behandlingen, för att uppfylla kraven i EPPO-förordningen och skydda den registrerades rättigheter.

Enligt punkt 2 i artikeln ska EPPO vidta lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder som säkerställer att, i standardfallet, endast operativa personuppgifter som är adekvata och relevanta och inte överdrivet omfattande med hänsyn till behandlingens ändamål behandlas. Denna skyldighet gäller mängden insamlade operativa personuppgifter, behandlingens omfattning, lag-

ringstiden och tillgängligheten. Framför allt ska dessa åtgärder säkerställa att operativa personuppgifter i standardfallet inte utan den enskildes medverkan görs tillgängliga för ett obegränsat antal fysiska personer.

Artikel 68. *Register över kategorier av behandling.*

I punkt 1 i artikeln åläggs EPPO att föra ett register över alla kategorier av behandling som den ansvarar för. Detta register ska innehålla EPPO:s egna kontaktuppgifter samt dataskyddsombudets namn och kontaktuppgifter, ändamålen med behandlingen och en beskrivning av kategorierna av registrerade och av kategorierna av operativa personuppgifter. I registret ska dessutom beskrivas de kategorier av mottagare som de operativa personuppgifterna har lämnats eller ska lämnas ut till liksom överföringar av operativa personuppgifter till ett tredjeland eller en internationell organisation, inbegripet identifiering av tredjelandet eller den internationella organisationen. I registret ska också om möjligt uppges de förutsedda tidsfristerna för radering av de olika kategorierna av uppgifter och allmänt beskrivas de tekniska och organisatoriska säkerhetsåtgärder som avses i artikel 73.

Enligt punkt 2 i artikeln ska det register som avses i punkt 1 upprättas skriftligen, inbegripet i elektronisk form. EPPO ska enligt punkt 3 på begäran göra registret tillgängligt för Europeiska datatillsynsmannen.

Artikel 69. *Loggning när det gäller automatiserad behandling.*

I punkt 1 i artikeln åläggs EPPO skyldighet att föra logg över vissa typer av behandlingar i automatiserade databehandlingssystem. Dessa typer av behandlingar är insamling, ändring, läsning, utlämning, inklusive överföringar, sammanförande och radering av operativa personuppgifter som används för operativa ändamål. Loggarna över läsning och utlämning ska göra det möjligt att fastställa motivering, datum och tidpunkt för sådan behandling, vem som har läst eller lämnat ut operativa personuppgifter samt i möjligaste mån vilka som har fått tillgång till de operativa personuppgifterna.

Enligt punkt 2 i artikeln får loggarna endast användas för att kontrollera om behandlingen är laglig, för egenkontroll, för att säkerställa de operativa personuppgifternas integritet och säkerhet samt inom ramen för straffrättsliga förfaranden. Sådana loggar ska raderas efter tre år, om de inte krävs för en pågående kontroll. Enligt punkt 3 ska EPPO på begäran göra loggarna tillgängliga för Europeiska datatillsynsmannen.

Artikel 70. *Samarbete med Europeiska datatillsynsmannen.*

I artikeln bestäms att EPPO ska på begäran samarbeta med Europeiska datatillsynsmannen vid fullgörandet av sina uppgifter.

Artikel 71. *Konsekvensbedömning avseende dataskydd.*

I punkt 1 i artikeln bestäms att EPPO ska före behandlingen utföra en bedömning av den planerade behandlingens konsekvenser för skyddet av operativa personuppgifter, om en typ av behandling, särskilt vid användning av ny teknik och med beaktande av dess art, omfattning, sammanhang och ändamål, sannolikt leder till en hög risk för fysiska personers rättigheter och friheter.

Konsekvensbedömningen ska enligt punkt 2 i artikeln åtminstone innehålla en allmän beskrivning av den planerade behandlingen, en bedömning av riskerna för de registrerades rättigheter

och friheter, de åtgärder som planeras för att hantera dessa risker, skyddsåtgärder, säkerhetsåtgärder och rutiner för att säkerställa skyddet av operativa personuppgifter och för att visa att EPPO-förordningen efterlevs. Dessutom ska hänsyn tas till de registrerades och andra berörda personers rättigheter och berättigade intressen.

Artikel 72. *Förhandssamråd med Europeiska datatillsynsmannen.*

I artikeln bestäms om EPPO:s skyldighet att samråda med Europeiska datatillsynsmannen på förhand. EPPO ska samråda med Europeiska datatillsynsmannen före behandling som kommer att ingå i ett nytt register som ska inrättas i två typer av situationer. Förhandssamråd är obligatoriskt när en konsekvensbedömning avseende dataskydd enligt artikel 71 visar att behandlingen skulle leda till en hög risk, om inte EPPO vidtar åtgärder för att minska risken. Dessutom ska man förhandssamråda om typen av behandling, särskilt vid användning av ny teknik eller nya rutiner eller förfaranden, medför en hög risk för de registrerades rättigheter och friheter.

Enligt punkt 2 i artikeln får Europeiska datatillsynsmannen dessutom upprätta en förteckning över de olika typer av uppgiftsbehandling som omfattas av förhandssamråd enligt punkt 1. Enligt punkt 3 i artikeln ska EPPO förse Europeiska datatillsynsmannen med den konsekvensbedömning avseende dataskydd som anges i artikel 71, och på begäran med eventuell övrig information som gör att Europeiska datatillsynsmannen kan göra en bedömning av behandlingens överensstämmelse och särskilt av riskerna för skyddet av den registrerades operativa personuppgifter och av därmed sammanhängande skyddsåtgärder.

Artikel 73. *Säkerhet i samband med behandling av operativa personuppgifter.*

I artikeln bestäms om informationssäkerhet i fråga om operativa personuppgifter. Enligt punkt 1 ska EPPO vidta lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder för att säkerställa en säkerhetsnivå som är lämplig i förhållande till risken, i synnerhet när det gäller behandling av de särskilda kategorier av operativa personuppgifter som avses i artikel 55. Vid denna bedömning ska beaktas den senaste utvecklingen och genomförandekostnader, behandlingens art, omfattning, sammanhang och ändamål samt de vad gäller sannolikhetsgrad och allvar varierande riskerna för fysiska personers rättigheter och friheter.

När det gäller automatiserad behandling, ska EPPO efter en utvärdering av riskerna genomföra åtgärder som är avsedda att nå de informationssäkerhetsrelaterade mål som uppräknas i punkt 2 i artikeln, såsom vägra varje obehörig person åtkomst till utrustning för databehandling som används för behandling och säkerställa att de system som används kan återställas vid störningar.

Artikel 74. *Anmälan av en personuppgiftsincident till Europeiska datatillsynsmannen.*

Enligt punkt 1 i artikeln ska EPPO utan onödigt dröjsmål och om möjligt senast 72 timmar efter att ha fått vetskap om en personuppgiftsincident anmäla den till Europeiska datatillsynsmannen. Anmälan behöver dock inte göras, om det är osannolikt att personuppgiftsincidenten medför en risk för fysiska personers rättigheter och friheter. Om anmälan till Europeiska datatillsynsmannen inte görs inom 72 timmar, ska den åtföljas av en motivering till förseningen.

I punkt 2 i artikeln bestäms vad den anmälan som avses i punkt 1 åtminstone ska innehålla. Enligt punkt 3 får denna information tillhandahållas i omgångar utan onödigt ytterligare dröjsmål, om och i den utsträckning som det inte är möjligt att tillhandahålla informationen samtidigt.

Enligt punkt 4 i artikeln ska EPPO dokumentera alla personuppgiftsincidenter som avses i punkt 1, inbegripet omständigheterna kring personuppgiftsincidenten, dess effekter och de korrigerande åtgärder som vidtagits. Dokumentationen ska göra det möjligt för Europeiska datatillsynsmannen att kontrollera efterlevnaden av artikel 74. Dessutom förutsätts i punkt 5 att om personuppgiftsincidenten rör personuppgifter som har överförts av eller till en annan personuppgiftsansvarig, ska EPPO utan onödigt dröjsmål förmedla den information som avses i punkt 3 till den personuppgiftsansvarige.

Artikel 75. *Information till den registrerade om en personuppgiftsincident.*

Enligt punkt 1 i artikeln ska EPPO utan onödigt dröjsmål informera även den registrerade om personuppgiftsincidenten, om den sannolikt leder till en hög risk för fysiska personers rättigheter och friheter. Denna information ska enligt punkt 2 innehålla en tydlig och klar beskrivning av personuppgiftsincidentens art och åtminstone de upplysningar och de rekommendationer som anges i artikel 74.2 b, c och d.

I punkt 3 i artikeln bestäms om de situationer där den information som avses i punkt 1 inte behöver lämnas till den registrerade. Information behöver till exempel inte lämnas när EPPO har vidtagit ytterligare åtgärder som säkerställer att den höga risk för registrerades rättigheter och friheter som avses i punkt 1 sannolikt inte längre kommer att uppstå eller informationen skulle inbegripa en oproportionell ansträngning. I sistnämnda fall ska i stället allmänheten informeras eller en liknande åtgärd vidtas, genom vilken de registrerade informeras på ett lika effektivt sätt.

Om EPPO inte redan har informerat den registrerade om personuppgiftsincidenten, får Europeiska datatillsynsmannen, efter att ha bedömt saken, i enlighet med punkt 4 i artikeln kräva att EPPO gör detta eller besluta att något av de villkor som avses i punkt 3 har uppfyllts. Enligt punkt 5 kan den information till den registrerade som avses i punkt 1 i artikeln senareläggas, begränsas eller utelämnas på de villkor och av de skäl som avses i artikel 60.3.

Artikel 76. *Tillåten tillgång till operativa personuppgifter inom EPPO.*

Enligt artikeln får endast den europeiska chefsåklagaren, de europeiska åklagarna, de europeiska delegerade åklagarna och bemyndigad personal som bistår dem ha tillgång till de operativa personuppgifter som behandlas av EPPO, i syfte att fullgöra sina uppgifter och inom de tidsgränser som i övrigt fastställs i EPPO-förordningen.

Artikel 77. *Utseende av dataskyddsbudet.*

I artikel 77 i förordningen bestäms om utseende av EPPO:s dataskyddsbud. Enligt punkt 1 i artikeln ska kollegiet utse ett dataskyddsbud på grundval av ett förslag från den europeiska chefsåklagaren. Dataskyddsbudet ska vara en medlem av personalen som särskilt utnämnts till detta. Vid utförandet av sina uppgifter ska dataskyddsbudet agera oberoende och får inte ta emot några instruktioner. Enligt punkt 2 ska dataskyddsbudet väljas på grundval av sina yrkesmässiga kvalifikationer och i synnerhet sin sakkunskap om lagstiftning och praxis i fråga om dataskydd samt förmågan att fullgöra de uppgifter som avses i denna förordning, särskilt artikel 79.

Enligt punkt 3 i artikeln ska valet av dataskyddsbudet inte kunna leda till en intressekonflikt mellan ombudets uppdrag som dataskyddsbud och andra offentliga uppdrag. Dataskyddsbudet ska enligt punkt 4 utnämnas för en period på fyra år. Ombudet kan återutnämnas för totalt högst åtta år. Ombudet får avsättas från sitt uppdrag som dataskyddsbud av kollegiet,

om ombudet inte längre uppfyller de krav som ställs för att han eller hon ska kunna utföra sina uppgifter. Europeiska datatillsynsmannens måste emellertid ge sitt samtycke till avsättandet. EPPO ska i enlighet med punkt 5 offentliggöra dataskyddsbudets kontaktuppgifter och förmedla dem till Europeiska datatillsynsmannen.

Artikel 78. *Dataskyddsbudets ställning.*

I artikeln bestäms om dataskyddsbudets ställning. Enligt punkt 1 i artikeln ska EPPO säkerställa att dataskyddsbudet på ett korrekt sätt och i god tid deltar i alla frågor som rör skyddet av personuppgifter. EPPO ska enligt punkt 2 stödja dataskyddsbudet i utförandet av de uppgifter som avses i artikel 79, genom att tillhandahålla tillräckliga resurser samt ge tillgång till personuppgifter och behandlingsförfaranden.

EPPO ska enligt punkt 3 i artikeln säkerställa att dataskyddsbudet inte tar emot instruktioner som gäller utförandet av sina uppgifter. Ombudet får inte avsättas eller bli föremål för sanktioner av kollegiet för att ha utfört sina uppgifter. Dataskyddsbudet ska rapportera direkt till den europeiska chefsåklagaren.

I punkt 4 i artikeln bestäms att den registrerade får kontakta dataskyddsbudet med avseende på alla frågor som rör behandlingen av dennes personuppgifter och utövandet av dennes rättigheter. I punkt 5 bestäms att kollegiet ska anta genomförandebestämmelser för dataskyddsbudet. Dessa genomförandebestämmelser ska särskilt avse urvalsförfarandet för posten som dataskyddsbud samt ombudets avsättning, uppgifter och befogenheter samt garantier för dataskyddsbudets oberoende.

Artikel 79. *Dataskyddsbudets uppgifter.*

I punkterna 1 och 2 bestäms om de uppgifter på databehandlingsområdet som särskilt ankommer på dataskyddsbudet. Dataskyddsbudet ska bland annat på ett oberoende sätt säkerställa EPPO:s efterlevnad av de dataskyddsbestämmelser som är tillämpliga på den samt relevanta dataskyddsbestämmelser i EPPO:s interna arbetsordning och informera och ge råd till EPPO och de anställda som genomför behandlingen om deras skyldigheter enligt EPPO-förordningen och andra dataskyddsbestämmelser på unionsnivå eller nationell nivå. Dataskyddsbudet ska också samarbeta med Europeiska datatillsynsmannen samt utarbeta en årsrapport och överlämna denna till den europeiska chefsåklagaren och Europeiska datatillsynsmannen.

Enligt punkt 3 i artikeln ska dataskyddsbudet och den personal vid EPPO som bistår dataskyddsbudet i arbetet ha tillgång till de personuppgifter som EPPO behandlar och till dess lokaler i den utsträckning som krävs för att de ska kunna utföra sina uppgifter. I punkt 4 sägs att om dataskyddsbudet anser att de tillämpliga dataskyddsbestämmelserna inte har följts, ska ombudet informera den europeiska chefsåklagaren och uppmana denne att inom en angiven tidsfrist åtgärda den bristande efterlevnaden. Om den europeiska chefsåklagaren inte korrigerar den bristande efterlevnaden inom den angivna tidsfristen, ska dataskyddsbudet överlämna ärendet till Europeiska datatillsynsmannen.

Artikel 80. *Allmänna principer för överföring av operativa personuppgifter.*

I artikeln bestäms om allmänna principer för överföring av operativa personuppgifter. EPPO får, under förutsättning att övriga bestämmelser i EPPO-förordningen efterlevs, särskilt artikel 53, överföra operativa personuppgifter till ett tredjeland eller en internationell organisation, men endast om de villkor som fastställs i artiklarna 80–83 är uppfyllda. Enligt dessa villkor ska över-

föringen vara nödvändig för utförandet av EPPO:s uppgifter. Dessutom ska de operativa personuppgifterna överföras till en personuppgiftsansvarig i ett tredjeland eller en internationell organisation som är en behörig myndighet för tillämpningen av artikel 104.

I punkt 1 c i artikeln bestäms om situationer där en medlemsstat har överfört de operativa personuppgifter som ska överföras i enlighet med denna artikel till eller har gjort dem tillgängliga för EPPO. Då ska EPPO inhämta förhandstillstånd för överföringen av den relevanta behöriga myndigheten i den medlemsstaten i överensstämmelse med dess nationella lagstiftning, såvida inte den EU-medlemsstaten har gett sitt tillstånd till denna överföring i allmänna termer eller med förbehåll för särskilda villkor. Artikeln förutsätter till denna del nationella bestämmelser som preciserar på vilka villkor sådant tillstånd kan beviljas.

Ett villkor för överföring är också att kommissionen i enlighet med artikel 81 har beslutat att skyddsnivån i ett tredjeland eller en internationell organisation är adekvat eller, om inget sådant beslut om adekvat skyddsnivå föreligger, lämpliga skyddsåtgärder har vidtagits eller föreligger i enlighet med artikel 82. Om ingetdera av de ovannämnda villkoren uppfylls kan överföring till ett tredjeland eller en internationell organisation genomföras bara om något undantag för särskilda situationer i enlighet med artikel 83 i EPPO-förordningen är tillämpligt.

EPPO, vid vidare överföring till ett annat tredjeland eller en internationell organisation från ett tredjeland eller en internationell organisation, ska kräva att tredjelandet eller den internationella organisationen anholder om förhandstillstånd för vidareöverföringen. EPPO får bevilja ett sådant tillstånd först efter vederbörligt beaktande av alla relevanta faktorer, inbegripet hur allvarligt brottet är, det ändamål för vilket de operativa personuppgifterna ursprungligen överfördes och nivån på skyddet av personuppgifter i det tredjeland eller den internationella organisation som de operativa personuppgifterna förs vidare till.

Om en medlemsstat inte har beviljat förhandstillstånd till överföring av operativa personuppgifter i enlighet med punkt 1 c, får EPPO enligt punkt 2 överföra uppgifter endast om överföringen av operativa personuppgifter är nödvändig för att avvärja ett omedelbart och allvarligt hot mot den allmänna säkerheten i en EU-medlemsstat eller ett tredjeland eller mot väsentliga intressen för en EU-medlemsstat och ett förhandstillstånd inte kan erhållas i tid. Den myndighet som är ansvarig för att ge förhandstillstånd ska underrättas utan dröjsmål.

Enligt punkt 3 i artikeln får medlemsstaterna samt unionens institutioner, organ och byråer i princip inte överföra operativa personuppgifter som erhållits från EPPO till ett tredjeland eller en internationell organisation. Förbudet ska inte gälla i fall då EPPO har godkänt en sådan överföring, efter vederbörligt beaktande av alla relevanta faktorer, inbegripet hur allvarligt brottet är, det ändamål för vilket de operativa personuppgifterna ursprungligen överfördes och nivån på skyddet av personuppgifter i det tredjeland eller den internationella organisation som de operativa personuppgifterna överförs till. Denna skyldighet att erhålla förhandstillstånd av EPPO ska inte gälla de ärenden som har hänskjutits till behöriga nationella myndigheter i enlighet med artikel 34.

I punkt 4 i artikeln konstateras att artiklarna 80–83 i EPPO-förordningen ska tillämpas för att säkerställa att den nivå på skyddet av fysiska personer som säkerställs genom förordningen och genom unionsrätten inte undergrävs.

Artikel 81. *Överföring på grundval av ett beslut om adekvat skyddsnivå.*

Enligt artikeln får EPPO överföra operativa personuppgifter till ett tredjeland eller en internationell organisation, om kommissionen i enlighet med artikel 36 i dataskyddsdirektivet för brottmål har beslutat att tredjelandet, ett territorium eller en eller flera specificerade sektorer i tredjelandet eller den internationella organisationen i fråga säkerställer en adekvat skyddsnivå (s.k. adekvatsbeslut).

Artikel 82. *Överföring som omfattas av lämpliga skyddsåtgärder.*

I artikel 82.1 i förordningen bestäms om de villkor som ska vara uppfyllda för att personuppgifter ska kunna överföras till ett tredjeland eller en internationell organisation, trots att det inte föreligger något beslut om adekvat skyddsnivå. Enligt artikeln får EPPO överföra operativa personuppgifter till ett tredjeland eller en internationell organisation, om lämpliga skyddsåtgärder för operativa personuppgifter har fastställts i ett rättsligt bindande instrument (såsom ett internationellt avtal), eller om EPPO har bedömt alla omständigheter kring en överföring av operativa personuppgifter och dragit slutsatsen att lämpliga skyddsåtgärder för de operativa personuppgifterna föreligger. I den sistnämnda situationen ska EPPO enligt punkt 2 i artikeln informera Europeiska datatillsynsmannen om sådana kategorier av överföringar. Sådana överföringar ska också dokumenteras och dokumentationen på begäran göras tillgänglig för Europeiska datatillsynsmannen.

Artikel 83. *Undantag för särskilda situationer.*

I artikeln bestäms om särskilda situationer där operativa personuppgifter får överföras till ett tredjeland eller en internationell organisation även om det inte föreligger något adekvatsbeslut eller lämpliga skyddsåtgärder enligt artikel 82. Enligt punkt 1 i artikeln är en sådan överföring möjlig endast om överföringen är nödvändig för att skydda intressen som är av grundläggande betydelse för den registrerade eller för en annan person, för att skydda den registrerades berättigade intressen eller för att avvärja ett omedelbart och allvarligt hot mot den allmänna säkerheten i en EU-medlemsstat eller ett tredjeland. Dessutom är överföring möjlig med stöd av punkten i enskilda fall för utförandet av EPPO:s uppgifter såvida inte EPPO fastställer att den berörda registrerades grundläggande rättigheter och friheter väger tyngre än det allmänna intresset av en sådan överföring.

De överföringar som avses i artikeln ska dokumenteras och dokumentationen ska på begäran göras tillgänglig för Europeiska datatillsynsmannen.

Artikel 84. *Överföring av operativa personuppgifter till mottagare som är etablerade i tredje-länder.*

I artikel 84 i förordningen bestäms om överföring av operativa personuppgifter till mottagare som är etablerade i tredjeländer. I punkt 1 i artikeln sägs att genom undantag från artikel 80.1 b och utan att det påverkar tillämpningen av sådana internationella avtal som avses i punkt 2 i artikeln får EPPO i enskilda och särskilda fall överföra operativa personuppgifter direkt till mottagare som är etablerade i tredjeländer, om vissa villkor är uppfyllda. I punkt 2 preciseras att med ett internationellt avtal enligt punkt 1 avses varje gällande bilateralt eller multilateralt internationellt avtal mellan unionen och tredjeländer inom området för straffrättsligt samarbete och polissamarbete.

I punkt 1 i artikeln är överföring tillåten endast om de övriga bestämmelserna i kapitel VIII efterlevs och samtliga villkor som uppräknas i punkten är uppfyllda. Överföringen ska för det första vara absolut nödvändig för utförandet av EPPO:s uppgifter i enlighet med EPPO-förordningen för de ändamål som anges i artikel 49.1. Ett ytterligare villkor är att EPPO har fastställt

att ingen av den berörda registrerades grundläggande rättigheter och friheter väger tyngre än det allmänna intresse som nödvändiggör överföringen i det aktuella fallet. Ett villkor är också att överföring till en myndighet som är behörig för de ändamål som avses i artikel 49.1 i tredjelandet enligt EPPO:s åsikt är ineffektivt eller olämpligt, i synnerhet eftersom överföringen inte kan göras inom rimlig tid. EPPO ska ändå informera den myndighet i tredjelandet som är behörig för de ändamål som avses i artikel 49.1 utan onödigt dröjsmål, såvida detta inte är ineffektivt eller olämpligt. EPPO ska också informera mottagaren om det eller de specifika ändamål för vilka denna utslutande får behandla de operativa personuppgifterna. Sådan behandling ska vara nödvändig.

I punkt 3 i artikeln bestäms att om en överföring grundas på punkt 1, ska denna överföring dokumenteras och dokumentationen på begäran göras tillgänglig för Europeiska datatillsynsmannen. Informationen ska inkludera datum och tidpunkt för överföringen samt information om den mottagande behöriga myndigheten, om skälet till överföringen och om de operativa personuppgifter som har överförts.

Artikel 85. *Europeiska datatillsynsmannens tillsyn.*

I artikel 85 i förordningen bestäms om Europeiska datatillsynsmannens tillsyn. Enligt punkt 1 i artikeln ska Europeiska datatillsynsmannen ansvara för kontroll och säkerställandet av att bestämmelserna om skydd för personuppgifter i EPPO-förordningen tillämpas vid EPPO:s behandling av operativa personuppgifter och för rådgivning till EPPO och de registrerade i alla frågor som rör behandling av operativa personuppgifter. För detta ändamål ska Europeiska datatillsynsmannen fullgöra de uppgifter som avses i artikel 85.2, utöva de befogenheter han eller hon tilldelats enligt artikel 85.3 och samarbeta med nationella tillsynsmyndigheter i enlighet med artikel 87.

I enlighet med punkt 4 i artikeln ska Europeiska datatillsynsmannen ha tillgång till de operativa personuppgifter som EPPO behandlar och till dess lokaler i den utsträckning som krävs för att denne ska kunna utföra sina uppgifter. I punkt 5 förutsätts dessutom att Europeiska datatillsynsmannen ska upprätta en årlig rapport om EPPO:s tillsynsverksamhet.

Artikel 86. *Europeiska datatillsynsmannens tystnadsplikt.*

Enligt artikeln ska Europeiska datatillsynsmannen och dennes personal både under och efter sin ämbets tid omfattas av tystnadsplikt vad avser konfidentiell information som har kommit till deras kännedom under tjänsteutövningen.

Artikel 87. *Samarbete mellan Europeiska datatillsynsmannen och nationella tillsynsmyndigheter.*

I artikeln bestäms om samarbetet mellan Europeiska datatillsynsmannen och nationella tillsynsmyndigheter. Dataombudsmannen är nationell tillsynsmyndighet. Enligt punkt 1 i artikeln ska Europeiska datatillsynsmannen bedriva sin verksamhet i nära samarbete med nationella tillsynsmyndigheter med avseende på särskilda frågor som kräver nationellt deltagande. Man ska samarbeta i synnerhet om Europeiska datatillsynsmannen eller nationella tillsynsmyndigheter upptäcker stora skillnader mellan praxis i EU:s medlemsstater eller upptäcker eventuellt olagliga överföringar genom EPPO:s kommunikationskanaler, eller i samband med frågor rörande genomförande och tolkning av EPPO-förordningen som tas upp av en eller flera nationella tillsynsmyndigheter.

I de fall som avses i punkt 1 i artikeln får enligt punkt 2 Europeiska datatillsynsmannen och nationella tillsynsmyndigheter som ansvarar för dataskyddsövervakning inom ramen för sina respektive behörighetsområden efter behov utbyta relevanta uppgifter, bistå varandra för att utföra granskningar och kontroller, undersöka tolknings- och tillämpningssvårigheter för EPPO-förordningen, undersöka problem med anknytning till utövandet av oberoende tillsyn eller de registrerades utövande av sina rättigheter, utforma harmoniserade förslag för gemensamma lösningar på problem samt främja medvetenheten om de registrerades rättigheter.

Enligt punkt 3 i artikeln ska Europeiska dataskyddsstyrelsen, som inrättades genom allmänna dataskyddsförordningen, också utföra de uppgifter som avses i artikel 51 i dataskyddsdirektivet för brottmål i frågor som omfattas av denna förordning, särskilt de som avses i artikel 87.1 och 87.2.

Artikel 88. *Rätt att lämna in klagomål till Europeiska datatillsynsmannen.*

I artikeln bestäms om rätt att klaga hos Europeiska datatillsynsmannen. Enligt punkt 1 i artikeln ska alla registrerade ha rätt att lämna in ett klagomål till Europeiska datatillsynsmannen, om de anser att EPPO:s behandling av operativa personuppgifter som avser de registrerade står i strid med EPPO-förordningen. I punkt 2 bestäms att Europeiska datatillsynsmannen ska underrätta den registrerade om klagomålets handläggning och resultat, inbegripet rätten till rättsmedel enligt artikel 89.

Artikel 89. *Rätt till rättslig prövning mot Europeiska datatillsynsmannen.*

I artikeln bestäms att beslut av Europeiska datatillsynsmannen kan överklagas hos EU-domstolen.

Kapitel IX Finansiella bestämmelser och personalbestämmelser.

Artikel 90. *Finansiella aktörer.*

Kapitel IX i förordningen innehåller finansiella bestämmelser och personalbestämmelser som gäller EPPO. Enligt artikel 90.1 i förordningen ska den europeiska chefsåklagaren ansvara för att förbereda beslut om upprättandet av budgeten och lägga fram dem för kollegiet för antagande och enligt punkt 2 ska EPPO:s administrativa direktör som utanordnare ansvara för genomförandet av budgeten.

Artikel 91. *Budget.*

I artikel 91 i förordningen bestäms om EPPO:s budget. Enligt punkt 1 i artikeln ska den europeiska chefsåklagaren utarbeta beräkningar av EPPO:s intäkter och utgifter för varje budgetår, motsvarande kalenderåret, på grundval av ett förslag som ska utarbetas av den administrativa direktören och dessa beräkningar ska anges i EPPO:s budget. Enligt punkt 2 ska budgetens inkomster och utgifter balansera varandra. Enligt punkt 3 ska EPPO:s intäkter inbegripa ett bidrag från unionen som förs in i EU:s allmänna budget samt avgifter för publikationer och tjänster som tillhandahålls av EPPO. Ovannämnda intäkter ska ändå inte påverka EPPO:s andra medel.

Enligt punkt 4 i artikeln ska EPPO:s utgifter inbegripa lön till den europeiska chefsåklagaren, de europeiska åklagarna, de europeiska delegerade åklagarna, den administrativa direktören och EPPO:s anställda, administrativa och infrastrukturellerade kostnader och driftkostnader. I punkt 5 sägs att när europeiska delegerade åklagare utövar verksamhet inom ramen för EPPO

RP 184/2020 rd

ska de berörda utgifter som förorsakas av denna verksamhet betraktas som EPPO:s driftskostnader. Driftskostnaderna ska också inbegripa inrättandet av ett ärendehanteringssystem, utbildning, tjänsteresor och översättningar som krävs för EPPO:s interna funktion, till exempel översättningar för den permanenta avdelningen.

EPPO:s driftskostnader ska i princip inte inbegripa kostnader med anknytning till utredningsåtgärder som genomförs av behöriga nationella myndigheter eller kostnader för rättshjälp men i enlighet med punkt 6 i artikeln kan exceptionellt kostsamma utredningsåtgärd som vidtas på EPPO:s vägnar på motiverad begäran av behöriga nationella myndigheter täckas av EPPO:s disponibla medel.

Enligt punkt 7 i artikeln ska EU:s medlemsstater bära kostnaderna för EPPO i enlighet med artikel 332 i EUF-fördraget. De av medlemsstaterna i EU som inte deltar i det fördjupade samarbetet om inrättande av EPPO ska komma i åtnjutande av en justering i enlighet med artikel 11 i rådets förordning (EU, Euratom) nr 609/2014. Enligt punkt 8 ska punkt 7 inte vara tillämplig på de förvaltningskostnader som genomförandet av det fördjupade samarbetet om inrättande av EPPO orsakar.

De allmänna bestämmelserna om EPPO:s budget i artikel 91 i förordningen förefaller inte kräva kompletterande nationell lagstiftning.

Artikel 92. *Upprättande av budgeten.*

Artikel 92 i förordningen innehåller bestämmelser om upprättande av EPPO:s budget. Enligt punkt 1 i artikeln ska den europeiska chefsåklagaren varje år göra ett preliminärt utkast till beräkning av EPPO:s intäkter och utgifter för det kommande budgetåret, på grundval av ett förslag som ska utarbetas av den administrativa direktören. Den europeiska chefsåklagaren ska skicka det preliminära utkastet till beräkning till kollegiet för antagande. Enligt punkt 2 ska det preliminära utkastet till beräkning av EPPO:s inkomster och utgifter skickas till kommissionen senast i slutet av januari varje år. Senast i slutet av mars varje år ska EPPO skicka ett slutligt utkast till beräkning till kommissionen, inklusive ett utkast till tjänsteförteckning.

Enligt punkt 3 i artikeln ska kommissionen skicka beräkningen till budgetmyndigheten Europaparlamentet och rådet tillsammans med förslaget till EU:s allmänna budget. Enligt punkt 4 ska kommissionen på grundval i beräkningen i förslaget till unionens allmänna budget ta upp nödvändiga medel för personal och storleken på det bidrag som ska belasta den allmänna budgeten, och som den ska förelägga budgetmyndigheten enligt artiklarna 313 och 314 i EUF-fördraget. I enlighet med punkterna 5 och 6 ska budgetmyndigheten bevilja anslagen för bidraget från unionens allmänna budget till EPPO och anta EPPO:s tjänsteförteckning.

I enlighet med punkt 7 i artikeln ska EPPO:s budget antas av kollegiet på förslag från den europeiska chefsåklagaren. Budgeten blir slutlig när unionens allmänna budget slutgiltigt har antagits och vid behov ska den anpassas i enlighet med samma förfarande som gäller för antagandet av den första budgeten.

I enlighet med punkt 8 ska för fastighetsprojekt som kan få betydande konsekvenser för EPPO:s budget artikel 88 i kommissionens delegerade förordning (EU) nr 1271/2013 (25) gälla.

Artikel 93. *Budgetgenomförandet.*

I artikel 93 i förordningen bestäms om budgetgenomförandet. Den administrativa direktören ska genomföra budgeten under eget ansvar och inom de begränsningar som tillåts i budgeten och

agera som behörig utanordnare för EPPO. Den administrativa direktören ska varje år till budgetmyndigheten översända alla uppgifter av betydelse för resultatet av eventuella utvärderingsförfaranden.

Artikel 94. *Redovisning och förfarande för att bevilja ansvarsfrihet.*

I artikel 94 i förordningen bestäms om redovisning och förfarande för att bevilja ansvarsfrihet. Enligt punkt 1 i artikeln ska EPPO:s räkenskapsförare översända de preliminära redovisningarna för räkenskapsåret till kommissionens räkenskapsförare och till revisionsrätten senast den 1 mars följande räkenskapsår. Enligt punkt 2 ska EPPO översända en rapport om budgetförvaltningen och den ekonomiska förvaltningen till Europaparlamentet, rådet och revisionsrätten senast den 31 mars följande räkenskapsår. Enligt punkt 3 ska kommissionens räkenskapsförare senast den 31 mars efter utgången av varje räkenskapsår översända EPPO:s preliminära redovisningar som konsoliderats med kommissionens räkenskaper till revisionsrätten.

Enligt punkt 4 i artikeln ska revisionsrätten i enlighet med artikel 148.1 i förordning (EU, Euratom) nr 966/2012 senast den 1 juni påföljande år meddela sina iakttagelser i fråga om EPPO:s preliminära redovisningar. Enligt punkt 5 ska EPPO:s räkenskapsförare på eget ansvar upprätta de slutliga redovisningarna och överlämna dessa till kollegiet för yttrande efter att ha mottagit revisionsrättens iakttagelser i fråga om EPPO:s preliminära redovisningar i enlighet med artikel 148 i förordning (EU, Euratom) nr 966/2012. Enligt punkt 6 ska EPPO:s räkenskapsförare senast den 1 juli efter utgången av varje räkenskapsår översända de slutliga redovisningarna till Europaparlamentet, rådet, kommissionen och revisionsrätten tillsammans med det yttrande från kollegiet som avses i punkt 5.

Enligt punkt 7 i artikeln ska EPPO:s slutliga redovisningar offentliggöras i EU:s officiella tidning senast den 15 november året efter respektive räkenskapsår. Enligt punkt 8 ska den administrativa direktören översända ett svar till revisionsrätten på dess iakttagelser senast den 30 september efter utgången av varje räkenskapsår. Den administrativa direktören ska även översända svaret till kommissionen. Enligt punkt 9 ska den administrativa direktören för Europaparlamentet, på dess begäran och i enlighet med artikel 109.3 i delegerad förordning (EU) nr 1271/2013, lägga fram alla uppgifter som krävs för att förfarandet för beviljande av ansvarsfrihet för det berörda budgetåret ska kunna tillämpas på ett smidigt sätt. Enligt punkt 10 ska Europaparlamentet före den 15 maj år N + 2, på rekommendation av rådet som ska fatta sitt beslut med kvalificerad majoritet, bevilja den administrativa direktören ansvarsfrihet beträffande budgetens genomförande år N.

Artikel 95. *Finansiella regler.*

I artikel 95 i förordningen bestäms om EPPO:s finansiella regler, som den europeiska chefsåklagaren ska utarbeta utkastet till på grundval av ett förslag från den administrativa direktören. Dessa regler ska antas av kollegiet efter samråd med kommissionen. Enligt artikeln ska de finansiella reglerna inte avvika från dem som ingår i delegerad förordning (EU) nr 1271/2013 såvida inte en sådan avvikelse är specifikt nödvändig för EPPO:s verksamhet och förutsatt att kommissionen har gett ett förhandsgodkännande.

Artikel 96. *Allmänna personalbestämmelser.*

Artikel 96 i förordningen innehåller allmänna bestämmelser om EPPO:s anställda. I punkt 1 i artikeln sägs att tjänsteföreskrifterna och anställningsvillkoren samt de regler som antagits genom överenskommelse mellan unionens institutioner för att ge verkan åt dessa tjänsteföreskrif-

ter och anställningsvillkor ska gälla för den europeiska chefsåklagaren och de europeiska åklagarna, de europeiska delegerade åklagarna, den administrativa direktören och EPPO:s anställda, om inte annat föreskrivs i EEPO-förordningen. Den europeiska chefsåklagaren och de europeiska åklagarna ska vara tillfälligt anställda vid EPPO i enlighet med artikel 2 a i anställningsvillkoren.

Enligt punkt 2 i artikeln ska EPPO:s anställda rekryteras i enlighet med de regler och bestämmelser som gäller för tjänstemän och övriga anställda i EU. Enligt punkt 3 ska kollegiet utöva de befogenheter att ingå anställningsavtal som tillsättningsmyndigheten tilldelas enligt tjänsteföreskrifterna och anställningsvillkoren. Kollegiet får i fråga om EPPO:s anställda delegera dessa befogenheter till den administrativa direktören. Den delegering av befogenheter som avses i denna punkt ska inte gälla för den europeiska chefsåklagaren, de europeiska åklagarna, de europeiska delegerade åklagarna eller den administrativa direktören.

Enligt punkt 4 i artikeln ska kollegiet anta lämpliga genomförandebestämmelser för tjänsteföreskrifterna och anställningsvillkoren i enlighet med artikel 110 i tjänsteföreskrifterna. Kollegiet ska också anta en planering av personalresurser som en del av planeringsdokumentet.

Enligt punkt 5 i artikeln ska protokollet om EU:s immunitet och privilegier gälla för EPPO och dess anställda.

Enligt punkt 6 i artikeln ska europeiska delegerade åklagare vara anställda som särskilda rådgivare i enlighet med artiklarna 5, 123 och 124 i anställningsvillkoren. De behöriga nationella myndigheterna ska underlätta utövandet av de europeiska delegerade åklagarnas uppgifter inom ramen för denna förordning och avstå från varje agerande eller inriktning som kan skada deras karriär eller ställning inom det nationella åklagarväsendet. I synnerhet ska de behöriga nationella myndigheterna förse de europeiska delegerade åklagarna med de resurser och den utrustning som de behöver för utövandet av sin verksamhet i enlighet med denna förordning och se till att de är fullständigt integrerade i sina nationella åklagarmyndigheter. Det ska säkerställas att det finns tillräckliga arrangemang för att de europeiska delegerade åklagarnas rättigheter som har anknytning till social trygghet, pension och försäkringsskydd enligt nationell lagstiftning ska bibehållas. Det ska också säkerställas att de europeiska delegerade åklagarnas totala lön inte är lägre än vad den skulle ha varit om den berörda åklagaren hade fortsatt arbeta endast som nationell åklagare. Ansvar för de europeiska delegerade åklagarnas allmänna arbetsvillkor och arbetsmiljö ska ligga på de behöriga nationella rättsliga myndigheterna.

Till artikeln hänför sig skäl 116 i förordningens ingress, enligt vilket de europeiska delegerade åklagarnas lön som särskilda rådgivare kommer att fastställas i ett direkt avtal och bör grundas på ett särskilt beslut av kollegiet. Detta beslut bör bland annat säkerställa att de europeiska delegerade åklagarna, i det specifika fall när de även utövar verksamhet som nationella åklagare i enlighet med artikel 13.3, i princip fortsätter att få betalt i egenskap av nationella åklagare och att lönen som särskild rådgivare endast kommer att motsvara den del av arbetet som utförs som europeiska delegerade åklagare på Europeiska åklagarmyndighetens vägnar. Varje medlemsstat förblir behörig att i sin lagstiftning med iakttagande av unionsrätten fastställa de villkor som ska gälla för beviljande av förmåner inom systemen för social trygghet.

Vid den tidpunkt då propositionen överlämnas är vissa frågor som hänför sig till de europeiska delegerade åklagarnas ställning och som gäller till exempel social trygghet, semester och pension fortfarande öppna. Det är till exempel öppet huruvida EPPO över huvud taget betalar så kallade lönebikostnader. Om EPPO inte betalar lönebikostnader måste man överväga hur saken ska ordnas nationellt, antingen så att finska staten betalar dessa kostnader eller så att kostnaderna sköts med frivilliga arrangemang där den europeiska delegerade åklagaren betalar dem själv.

Enligt artikel 5 i unionens tjänsteföreskrifter för tjänstemän och anställningsvillkor för övriga anställda avses med särskild rådgivare den som på grund av sina särskilda kvalifikationer och trots annan yrkesverksamhet är anställd för att biträda en av unionsinstitutionerna, antingen regelbundet eller i perioder, och som avlönas via de totala anslagen för detta syfte i denna institutions budgetavsnitt.

Enligt artikel 123.1 i anställningsvillkoren ska en särskild rådgivares lön fastställas genom en direkt överenskommelse mellan denne och den myndighet som avses i artikel 6 första stycket. En särskild rådgivares anställningsavtal får inte överskrida två år. Det ska kunna förlängas.

I punkt 2 i artikeln sägs att en institution som avser att rekrytera en särskild rådgivare eller förlänga hans anställningsavtal ska anmäla detta till den budgetansvariga myndigheten och ange den planerade lönen. Innan anställningsavtalet slutgiltigt ingås ska det, om en ledamot av denna myndighet eller institution så begär inom en månad från dagen för anmälan, föras en diskussion med den budgetansvariga myndigheten om den föreslagna lönen.

Enligt artikel 124 i anställningsvillkoren ska artiklarna 1c, 1d, 11, 11a, 12 och 12a, artikel 16 första stycket, artiklarna 17, 17a, 19, 22, 22a och 22b, artikel 23 och artikel 25 andra stycket i tjänsteföreskrifterna om tjänstemännens rättigheter och skyldigheter samt artiklarna 90 och 91 i tjänsteföreskrifterna om överklaganden tillämpas på de europeiska delegerade åklagarna på motsvarande sätt.

Enligt punkt 7 i artikeln får europeiska åklagare och europeiska delegerade åklagare i utövandet av sina utredningsbefogenheter och lagföringsbefogenheter inte erhålla några order, riktlinjer eller instruktioner utöver de som uttryckligen föreskrivs i artikel 6 i förordningen. I den kompletterande nationella lagstiftningen tryggas i synnerhet de europeiska delegerade åklagarnas oberoende av de nationella myndigheterna genom en särskild bestämmelse när en delegerad åklagare i enlighet med principen om dubbla hattar handlägger brottmål som omfattas av EPPO:s behörighet.

Artikel 97. Tillfälligt anställda och kontraktsanställda.

Enligt artikel 97.1 i förordningen ska tillfälligt anställda vid unionens institutioner, organ eller byråer i enlighet med artikel 2 a i anställningsvillkoren som anställs av EPPO med ett anställningsavtal som ingås före och senast ett år efter det att EPPO har blivit operativ i enlighet med det beslut som avses i artikel 120.2 erbjudas anställningsavtal inom ramen för artikel 2 f i anställningsvillkoren, medan villkoren i anställningsavtalet i övrigt ska vara oförändrade, utan att detta påverkar behovet av att fullgöra de skyldigheter som härrör från anställningsvillkoren. Dessa tillfälligt anställda ska anses ha gjort hela sin tjänstgöring vid EPPO.

Enligt punkt 2 i artikeln ska kontraktsanställda vid unionens institutioner i enlighet med artikel 3a eller 3b i anställningsvillkoren som anställs av EPPO med ett anställningsavtal som ingås före och senast ett år efter det att EPPO har blivit operativ i enlighet med det beslut som avses i artikel 120.2 erbjudas anställningsavtal inom ramen för artikel 3a i anställningsvillkoren, medan villkoren i anställningsavtalet i övrigt ska vara oförändrade. Dessa kontraktsanställda ska anses ha gjort hela sin tjänstgöring vid EPPO.

I punkt 3 i artikeln bestäms att tillfälligt anställda vid unionens organ eller byråer i enlighet med artikel 2 f i anställningsvillkoren och kontraktsanställda vid unionens institutioner, organ eller byråer i enlighet med artikel 3a i anställningsvillkoren som anställs av EPPO med ett anställningsavtal som ingås före och senast ett år efter det att EPPO har blivit operativ i enlighet med

det beslut som avses i artikel 120.2, ska erbjudas anställningsavtal på samma villkor. Dessa anställda ska anses ha gjort hela sin tjänstgöring vid EPPO.

Artikel 98. *Utstationerade nationella experter och annan personal.*

I artikel 98 i förordningen bestäms om utstationerade nationella experter och annan personal. Enligt punkt 1 i artikeln får EPPO, utöver sina egna anställda, anlita utstationerade nationella experter eller andra personer som ställs till dess förfogande men som inte är anställda av EPPO. När de utstationerade nationella experterna utför uppgifter som rör EPPO:s verksamhet ska de vara underställda den europeiska chefsåklagaren.

Enligt punkt 2 i artikeln ska kollegiet anta ett beslut om fastställande av regler för utstationering till EPPO av nationella experter eller andra personer som ställs till dess förfogande men som inte är anställda av EPPO.

Kapitel X. Bestämmelser om förbindelserna mellan EPPO och dess partner.

Artikel 99. *Gemensamma bestämmelser.*

Enligt artikel 99.1 i förordningen får EPPO, i den utsträckning som krävs för fullgörandet av dess uppgifter, upprätta och upprätthålla samarbetsförbindelser med unionens institutioner, organ eller byråer, i enlighet med målen för dessa, samt med myndigheter i medlemsstater i EU som inte deltar i det fördjupade samarbetet om inrättande av EPPO, myndigheter i tredjeländer och internationella organisationer.

Enligt punkt 2 i artikeln får EPPO, i den utsträckning som det är relevant för fullgörandet av dess uppgifter, i enlighet med artikel 111 utbyta alla uppgifter direkt med de enheter som anges i punkt 1 i artikeln, om inte annat föreskrivs i denna förordning.

Enligt punkt 3 i artikeln får EPPO för de ändamål som anges i punkterna 1 och 2 ingå samarbetsavtal med de enheter som avses i punkt 1. Dessa samarbetsavtal ska vara av teknisk och/eller operativ art och ska i synnerhet syfta till att underlätta samarbetet och informationsutbytet mellan avtalsparterna. Samarbetsavtalen får varken utgöra en grund för att tillåta utbyte av personuppgifter eller ha rättsligt bindande verkningar för unionen eller dess medlemsstater.

Artikel 100. *Förbindelser med Eurojust.*

Artikel 100 i förordningen innehåller bestämmelser om förbindelserna mellan EPPO och Eurojust. Enligt punkt 1 i artikeln ska EPPO upprätta och upprätthålla en nära förbindelse med Eurojust som baseras på ett inbördes samarbete inom deras respektive mandat och på utveckling av operativa, administrativa och förvaltningsmässiga inbördes förbindelser i enlighet med vad som anges i artikeln. I detta syfte ska den europeiska chefsåklagaren och Eurojusts ordförande träffas regelbundet för att diskutera frågor av gemensamt intresse.

Enligt punkt 2 i artikeln får EPPO i operativa frågor knyta till sig Eurojust, om verksamheten gäller gränsöverskridande ärenden, genom informationsdelning, inklusive personuppgifter, om dess utredningar i enlighet med de relevanta bestämmelserna i denna förordning och genom en uppmaning till Eurojust eller dess behöriga nationella medlem(mar) om att ge stöd genom överföring av dess beslut eller begäranden om ömsesidig rättslig hjälp till och verkställighet inom EU-medlemsstater som är medlemmar i Eurojust men som inte deltar i inrättandet av EPPO samt tredjeländer.

Enligt punkt 3 i artikeln ska EPPO ha indirekt tillgång till uppgifter i Eurojusts ärendehanteringssystem på grundval av ett system med träff/icke träff. När överensstämmelse visar sig föreligga mellan uppgifter som förts in i ärendehanteringssystemet av EPPO och uppgifter som Eurojust har ska det faktum att det föreligger en överensstämmelse meddelas till både Eurojust och EPPO samt till den av EU:s medlemsstater som tillhandahöll Eurojust uppgifterna. EPPO ska vidta lämpliga åtgärder för att Eurojust ska kunna ha tillgång till uppgifter i dess ärendehanteringssystem på grundval av ett system med träff/icke träff.

Enligt punkt 4 i artikeln får EPPO förlita sig på stöd och resurser från Eurojusts förvaltning. Eurojust får för detta ändamål tillhandahålla EPPO tjänster av gemensamt intresse. Detaljerna ska regleras genom ett avtal.

Artikel 101. Förbindelser med Olaf.

Artikel 101 i förordningen innehåller bestämmelser om förbindelserna mellan EPPO och Europeiska byrån för bedrägeribekämpning Olaf. Enligt punkt 1 i artikeln ska EPPO upprätta och upprätthålla nära förbindelser med Olaf som baseras på ett inbördes samarbete inom deras respektive mandat och på informationsutbyte. Syftet med förbindelserna ska framför allt vara att säkerställa att alla tillgängliga medel används för skydd av unionens ekonomiska intressen genom Olafs komplementaritet med och stöd till EPPO.

I punkt 2 i artikeln sägs att utan att det påverkar de insatser som anges i punkt 3 ska Olaf, om EPPO genomför en brottsutredning i enlighet med denna förordning, inte inleda någon parallell administrativ utredning av samma sakförhållanden.

Enligt punkt 3 i artikeln får EPPO under en utredning som EPPO genomför begära att Olaf i enlighet med Olafs mandat stöder eller kompletterar EPPO:s verksamhet genom att i synnerhet tillhandahålla uppgifter (inbegripet kriminalteknisk analys), sakkunskap och operativt stöd, underlätta samordning av specifika insatser som de behöriga nationella administrativa myndigheterna och unionsorganen genomför samt genomföra administrativa utredningar.

Enligt punkt 4 i artikeln får EPPO, i syfte att göra det möjligt för Olaf att överväga lämpliga administrativa åtgärder i enlighet med sitt mandat, lämna relevant information till Olaf om ärenden där EPPO beslutat att inte genomföra någon utredning eller har avskrivit ett ärende.

Enligt punkt 5 i artikeln ska EPPO ha indirekt tillgång till uppgifter i Olafs ärendehanteringssystem på grundval av ett system med träff/icke träff. När överensstämmelse visar sig föreligga mellan uppgifter som förts in i ärendehanteringssystemet av EPPO och uppgifter som Olaf har, ska det faktum att det föreligger en överensstämmelse meddelas till både Olaf och EPPO. EPPO ska vidta lämpliga åtgärder för att Olaf ska kunna ha tillgång till uppgifter i dess ärendehanteringssystem på grundval av ett system med träff/icke träff.

Artikel 102. Förbindelser med Europol.

Artikel 102 i förordningen innehåller bestämmelser om förbindelserna mellan EPPO och Europol. Enligt punkt 1 i artikeln ska EPPO upprätta och upprätthålla nära förbindelser med Europol. I detta syfte ska de ingå ett samarbetsavtal där de fastställer bestämmelser för sitt samarbete.

Enligt punkt 2 i artikeln ska EPPO, om så är nödvändigt för en utredning, på begäran kunna erhålla all relevant information från Europol om brott som omfattas av myndighetens behörighet, och kan EPPO även be Europol att bistå myndigheten med analytiskt stöd vid en särskild utredning som genomförs av EPPO.

Artikel 103. *Förbindelser med andra av unionens institutioner, organ och byråer.*

Artikel 103 i förordningen innehåller bestämmelser om EPPO:s förbindelser med andra av unionens institutioner, organ och byråer. Enligt punkt 1 i artikeln ska EPPO upprätta och upprätthålla ett samarbete med kommissionen för att skydda unionens ekonomiska intressen. I detta syfte ska de ingå ett avtal där de fastställer bestämmelser för sitt samarbete.

Enligt punkt 2 i artikeln ska EPPO, utan att det påverkar det korrekta genomförandet av och sekretessen i dess utredningar, utan dröjsmål lämna tillräckliga uppgifter till de av unionens institutioner, organ eller byråer och andra brottsoffer som berörs, så att dessa kan vidta lämpliga åtgärder. Åtgärder som särskilt nämns i punkten är administrativa åtgärder, t.ex. säkerhetsåtgärder för att skydda unionens ekonomiska intressen, i detta avseende, intervention som målsägande i förfarandet, administrativa åtgärder för återkrav av penningbelopp som ska betalas till unionens budget eller disciplinära åtgärder. EPPO får också rekommendera att unionens institutioner, organ och byråer vidtar särskilda åtgärder.

Artiklarna 100–103 i förordningen innehåller bestämmelser om förbindelserna mellan EPPO och EU:s viktigaste institutioner för straffrättsligt samarbete. Artiklarna förefaller inte kräva kompletterande nationella bestämmelser, för enligt förordningen samarbetar EPPO med Eurojust, Olaf samt Europol som en självständig och oavhängig unionsinstitution i enlighet med bestämmelserna i förordningen.

Artikel 104. *Förbindelser med tredjeländer och internationella organisationer.*

Artikel 104 i förordningen innehåller bestämmelser om EPPO:s förbindelser med tredjeländer och internationella organisationer. Enligt punkt 1 i artikeln kan de samarbetsavtal som avses i artikel 99.3 i förordningen med myndigheter i tredjeländer och internationella organisationer i synnerhet handla om utbyte av strategisk information och utsändande av sambandsmän till EPPO.

Enligt punkt 2 i artikeln får EPPO, med de berörda behöriga myndigheternas samtycke, utse kontaktpunkter i tredjeländer för att underlätta samarbetet i linje med EPPO:s operativa behov.

Enligt punkt 3 i artikeln ska EPPO beröras av avtal med ett eller flera tredjeländer som unionen har ingått på områden som omfattas av EPPO:s behörighet. Detsamma ska gälla för avtal som unionen har anslutit sig till i enlighet med artikel 218 i EUF-fördraget.

I punkt 4 i artikeln sägs att om det inte finns något sådant avtal som avses i föregående punkt ska medlemsstaterna erkänna och, i tillämpliga fall, anmäla EPPO som en behörig myndighet vid tillämpning av multilaterala internationella avtal om rättslig hjälp i brottmål som de ingått. Ett villkor är att detta är tillåtet inom ramen för de multilaterala internationella avtalen och att tredjelandet ger sitt godkännande till att EPP anmäls som behörig myndighet. Medlemsstaterna ska, om så är nödvändigt och möjligt, ändra avtalen i fråga.

I punkt 5 i artikeln sägs att om det inte finns något sådant avtal som avses i punkt 3 i artikeln eller något sådant erkännande som avses i punkt 4 i får, i enlighet med artikel 13.1, den handläggande europeiska delegerade åklagaren utnyttja de befogenheter som nationella åklagare i hans eller hennes medlemsstat har att begära rättslig hjälp i brottmål från myndigheter i tredjeländer, på grundval av internationella avtal som ingåtts av den medlemsstaten eller tillämplig nationell lagstiftning och, där så krävs, genom de behöriga nationella myndigheterna.

I sådant fall ska den europeiska delegerade åklagaren informera myndigheterna i tredjeländer om att EPPO vid tillämpning av denna förordning kommer att använda den bevisning som insamlats på grundval av detta; den europeiska delegerade åklagaren ska i förekommande fall även försöka inhämta samtycke till detta från tredjeländernas myndigheter. Under alla omständigheter ska tredjelandet vederbörligen informeras om att den slutliga mottagaren av svaret på begäran är EPPO.

I de fall där EPPO inte kan utöva sin verksamhet på grundval av ett tillämpligt internationellt avtal i enlighet med vad som avses i punkt 3 eller 4 i artikeln får EPPO också, inom ramarna för sin materiella behörighet, begära rättslig hjälp i brottmål från myndigheter i tredjeländer i ett visst ärende. EPPO ska uppfylla de eventuella villkor som de myndigheterna fastställer i fråga om användningen av de uppgifter som de tillhandahållit på grundval av detta.

I punkt 6 i artikeln sägs att med förbehåll för övriga bestämmelser i förordningen får EPPO på begäran, för utredningsändamål eller för användning som bevisning i brottsutredningar, tillhandahålla behöriga myndigheter i tredjeländer eller internationella organisationer uppgifter eller bevismaterial som redan innehas av EPPO. Efter samråd med den permanenta avdelningen ska den handläggande europeiska delegerade åklagaren besluta om alla sådana eventuella överföringar av uppgifter eller bevismaterial i enlighet med den nationella lagstiftningen i sin medlemsstat och denna förordning.

I punkt 7 i artikeln sägs att om det är nödvändigt att begära utlämning av en person får den handläggande europeiska delegerade åklagaren begära att den behöriga myndigheten i hans eller hennes medlemsstat utfärdar en begäran om utlämning i enlighet med tillämpliga fördrag och/eller tillämplig nationell lagstiftning.

I Finland tillämpas lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden på internationell rättshjälp. I 1 § 3 mom. sägs att i förhållande till andra medlemsstater i Europeiska unionen tillämpas lagen endast på sådan rättshjälp som inte omfattas av lagen om genomförande av direktivet om en europeisk utredningsorder på det straffrättsliga området. Av EU:s medlemsstater tillämpas lagen dock i förhållande till Irland och Danmark. Enligt 3 § är justitieministeriet central myndighet i Finland med ansvar för uppgifterna enligt lagen. Den centrala myndigheten ska ta emot begäran om rättshjälp som framställs av utländska myndigheter och själv eller genom behöriga finska myndigheter sörja för att den rättshjälp som en utländsk myndighet har begärt lämnas, samt sända begäran om rättshjälp från behöriga finska myndigheter till utländska myndigheter. Den centrala myndigheten ska dessutom sörja för översättningen av handlingar.

På utlämning av personer tillämpas i Finland den allmänna utlämningslagen som allmän lag. Enligt lagens 1 § 2 mom., som gäller tillämpningsområde, tillämpas lagen inte i fråga om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen samt mellan Finland och de övriga nordiska länderna, som det föreskrivs särskilt om i den europeiska utlämningslagen och den nordiska utlämningslagen.

I Finland kan en europeisk delegerad åklagare, i egenskap av myndighet jämställd med den nationella åklagaren, begära att en person utlämnas från ett nordiskt land direkt med stöd av den nordiska utlämningslagen. På motsvarande sätt som det vid behandlingen av artikel 33 ovan har konstaterats i fråga om samarbete mellan EU:s medlemsstater vore det motiverat att i den kompletterande nationella lagstiftningen tillfoga de europeiska delegerade åklagarna som behöriga myndigheter även i det nordiska samarbetet. Med denna komplettering garanterar den nationella lagstiftningen bestämmelserna i punkt 7 i artikeln om europeiska delegerade åklagares befogenheter i rättshjälpssituationer som gäller utlämning av personer när utlämningen sker mellan Finland och de nordiska länderna.

I fråga om punkterna 4 och 5 i artikeln blir det dessutom aktuellt att överväga huruvida EPPO i Finland borde anmälas som behörig myndighet i fråga om rättshjälp i internationella straffrättsliga ärenden. Ett alternativt sätt att ordna förhållandet mellan EPPO och tredjeländer i fråga om rättshjälp i straffrättsliga ärenden kunde vara att gå till väga på det sätt som anges i punkt 5 i artikeln. Då kunde europeiska delegerade åklagare i enlighet med principen om dubbla hattar utöva sina rent nationella åklagarbefogenheter ”som handräckning” för att genomföra en begäran om rättshjälp. I detta alternativ ska den nationella åklagaren emellertid i enlighet med förordningen alltid underrätta myndigheterna i tredjelandet om att bevismaterial som inhämtats genom rättshjälp överförs till EPPO, och EPPO kan använda det i enlighet med sin straffrättsliga behörighet i straffprocessen. Lösningen förefaller inte nödvändigtvis kräva nationell lagstiftning som kompletterar den direkt tillämpliga förordningen, utan förfarandet kan avgöras på ändamålsenlighetsgrund i det skede då förordningen tillämpas.

Punkterna i artikeln kompletteras av skäl 109 i förordningens ingress, där det i andra stycket sägs att i avvaktan på att unionen ska ingå nya internationella avtal eller tillträda multilaterala avtal som medlemsstaterna redan ingått om rättslig hjälp i brottmål, bör medlemsstaterna underlätta för EPPO sin verksamhet i enlighet med den princip om lojalt samarbete som fastställs i artikel 4.3 i EU-fördraget. Om det är tillåtet inom ramen för det multilaterala avtalet i fråga, bör medlemsstaterna, under förutsättning att tredjelandet ger sitt godkännande, erkänna och i tillämpliga fall anmäla EPPO som en behörig myndighet vid tillämpningen av detta multilaterala avtal.

Anmälan av EPPO som rättslig myndighet i fråga om internationella avtal behandlas mer ingående nedan i avsnitt 4.4 i propositionen. Enligt det som anförs i det avsnittet kan Europarådets europeiska konventionen om inbördes rättshjälp i brottmål från 1959 (FördrS 30/1981, nedan 1959 års rättshjälpkonvention) och dess två tilläggsprotokoll (FördrS 14/1985 och FördrS 34/2014) kan betraktas som det av de i artikeln avsedda internationella avtalen som är viktigast med tanke på EPPO:s verksamhet. Europeiska unionens råds arbetsgrupp för straffrättsligt samarbete (COPEN) har från och med hösten 2019 berett en förklaring genom vilken de medlemsstater som deltar i EPPO:s verksamhet anmäler EPPO som rättslig myndighet på det sätt som avses i 1959 års rättshjälpkonvention och dess tilläggsprotokoll. Under arbetsgruppens arbete har företrädarna för Europarådet bedömt att en sådan anmälan är möjlig med stöd av konventionen i fråga. Kommissionen och Europeiska unionens råds rättstjänst har åter ansett att de medlemsstater som deltar i EPPO:s verksamhet har rättslig skyldighet att anmäla EPPO som behörig myndighet. Det har ansetts ändamålsenligt att alla medlemsstater som deltar i EPPO:s verksamhet överlämnar sina förklaringar så att förklaringen är i kraft när EPPO börjar sköta sina utrednings- och åtalsuppgifter enligt förordningen.

Med stöd av vad som anförts ovan förefaller det med tanke på förpliktelseerna enligt förordningen motiverat att även Finland ger en förklaring enligt vad som beskrivs närmare nedan. Om behov av en motsvarande förklaring identifieras i framtiden även i fråga om andra internationella avtal som gäller straffrättsligt samarbete, bör en förklaring ges även i fråga om dessa avtal.

Enligt propositionen ska europeiska åklagare och delegerade europeiska åklagare ha samma befogenheter som nationella åklagare när de i egenskap av tjänstemän hos EPPO handlägger brottmål som omfattas av EPPO:s behörighet. I praktiken utövas behörigheten normalt av delegerade europeiska åklagare. Behörigheten bestäms i enlighet med 10 § i lagen om Åklagarmyndigheten så att dessa är behöriga i åklagaruppgifter, till exempel i åklagaruppgifter som hänför sig till internationellt straffrättsligt samarbete, i hela landet.

Artikel 105. *Förbindelser med medlemsstater i Europeiska unionen som inte deltar i det fördjupade samarbetet om inrättande av EPPO.*

Artikel 105 i förordningen innehåller bestämmelser om EPPO:s förbindelser med de medlemsstater i EU som inte deltar i det fördjupade samarbetet om inrättande av EPPO. Enligt punkt 1 i artikeln kan de samarbetsavtal som avses i artikel 99.3 i förordningen med myndigheter i medlemsstater i EU som inte deltar i det fördjupade samarbetet om inrättande av EPPO i synnerhet handla om utbyte av strategisk information och utsändande av sambandsmän till EPPO.

Enligt punkt 2 i artikeln får EPPO, med de berörda behöriga myndigheternas samtycke, utse kontaktpunkter i de medlemsstater i EU som inte deltar i EPPO för att underlätta samarbetet i linje med EPPO:s behov.

I punkt 3 i artikeln sägs att om det inte finns något rättsligt instrument om straffrättsligt samarbete och överlämnande mellan EPPO och de behöriga myndigheterna i de medlemsstater i EU unionen som inte deltar i det fördjupade samarbetet om inrättande av EPPO, ska medlemsstaterna anmäla EPPO som en behörig myndighet vid tillämpning av de tillämpliga unionsakterna om straffrättsligt samarbete i ärenden som omfattas av EPPO:s behörighet, i sina förbindelser med medlemsstater i EU som inte deltar i det fördjupade samarbetet om inrättande av EPPO.

Europeiska unionens råds arbetsgrupp för straffrättsligt samarbete (COPEN) har från och med sommaren 2020 diskuterat i fråga om vilka unionsakter EPPO borde anmälas som en behörig myndighet till följd av punkt 3. Kommissionen har ansett att de medlemsstater som deltar i EPPO:s verksamhet har rättslig skyldighet att anmäla EPPO som en behörig myndighet i fråga om alla sådana akter som det kan bli aktuellt att utnyttja i EPPO:s verksamhet. I diskussionen hittills har som de mest väsentliga akterna i detta avseende bedömts vara direktiv 2014/41/EU om en europeisk utredningsorder på det straffrättsliga området, förordning (EU) 2018/1805 om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande, rambeslut 2002/584/RIF om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna, rambeslut 2002/465/RIF om gemensamma utredningsgrupper, rambeslut 2003/577/RIF om verkställighet i Europeiska unionen av beslut om frysning av egendom eller bevismaterial, i fråga om samarbete med Irland och Danmark, rambeslut 2009/829/RIF om tillämpning mellan Europeiska unionens medlemsstater av principen om ömsesidigt erkännande på beslut om övervakningsåtgärder som ett alternativ till tillfälligt frihetsberövande, rambeslut 2009/948/RIF om förebyggande och lösning av tvister om utövande av jurisdiktion i straffrättsliga förfaranden, konventionen, upprättad av rådet på grundval av artikel 34 i Fördraget om Europeiska unionen, om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål mellan Europeiska unionens medlemsstater (den s.k. MLA 2000-konventionen) och konventionen om ömsesidigt bistånd och samarbete mellan tullförvaltningar (den s.k. Neapel II-konventionen) Diskussionen om vilka akter som är väsentliga i detta avseende fortsätter i arbetsgruppen.

Det kan anses förenligt med förpliktelserna i förordningen att Finland anmäler EPPO som behörig myndighet i fråga om sådana akter som det kan bli aktuellt att utnyttja i EPPO:s verksamhet och som anses möjliggöra en sådan anmälan. Finland deltar aktivt i diskussionen i rådets arbetsgrupp och gör anmälan i enlighet vad som överenskomms gemensamt i rådet.

Enligt propositionen ska europeiska åklagare och delegerade europeiska åklagare ha samma befogenheter som nationella åklagare när de i egenskap av tjänstemän hos EPPO handlägger brottmål som omfattas av EPPO:s behörighet. I praktiken utövas behörigheten normalt av delegerade europeiska åklagare. Behörigheten bestäms i enlighet med 10 § i lagen om Åklagarmyndigheten så att dessa är behöriga i åklagaruppgifter, till exempel i samarbete enligt EU:s straffrättsliga samarbetsinstrument, i hela landet.

Kapitel XI. Allmänna bestämmelser.

Artikel 106. *Rättslig ställning och verksamhetsvillkor.*

Enligt artikel 106.1 i förordningen ska EPPO i varje medlemsstat ha den rättskapacitet som beviljas juridiska personer enligt nationell lagstiftning. I punkt 2 i artikeln sägs att de arrangemang som är nödvändiga beträffande EPPO:s lokaler och de resurser som ska tillhandahållas av Luxemburg samt de särskilda regler som är tillämpliga i den medlemsstaten på kollegiets ledamöter, den administrativa direktören och EPPO:s anställda och deras familjemedlemmar ska fastställas i ett avtal om säte mellan EPPO och Luxemburg. Detta avtal ska slutas senast den dag då EPPO åtar sig de utrednings- och lagföringsuppgifter som fastställts för EPPO. När det gäller punkt 2 i artikeln förefaller det inte framträda något behov av att införa kompletterande nationell lagstiftning. Europeiska åklagarmyndighetens rättskapacitet i Finland fastställs genom kompletterande nationell lagstiftning, där behörighet fastställs för Europeiska åklagarmyndigheten att i egenskap av myndighet vidta utrednings- och lagföringsåtgärder i de brottmål som anges i förordningen.

Artikel 107. *Bestämmelser om språkanvändning.*

I artikel 107 i förordningen bestäms om EPPO:s språkanvändning. Enligt punkt 1 i artikeln ska rådets förordning (EEG) nr 1/58 om vilka språk som skall användas i Europeiska ekonomiska gemenskapen (EGT 17, 6.10.1958, s. 385). gälla för EPPO:s arbetsordning och de akter som avses i artikel 114. Enligt punkt 2 ska kollegiet besluta med två tredjedels majoritet av ledamöterna om Europeiska åklagarmyndighetens språkanvändning.

I punkt 3 i artikeln sägs att de översättningstjänster som krävs för att EPPO: s administrativa verksamhet på central nivå ska fungera, ska tillhandahållas av Översättningscentrum för EU:s organ, såvida inte någon annan lösning krävs på grund av frågans brådskande karaktär. De europeiska delegerade åklagarna ska besluta om närmare bestämmelser om översättning för utredningsändamål i enlighet med gällande nationell lagstiftning. Som gällande nationell lagstiftning kan betraktas i synnerhet regleringen i 4 kap. 13 och 14 § i förundersökningslagen. I lagen om rättegång i brottmål finns bestämmelser som är väsentliga i detta avseende i 6 a kap. om rättegångsspråket och tolkning.

Artikel 108. *Konfidentialitet och tystnadsplikt.*

Artikel 108 i förordningen innehåller bestämmelser om konfidentialitet och tystnadsplikt. Enligt punkt 1 i artikeln ska kollegiets ledamöter, den administrativa direktören och EPPO:s anställda, utstationerade nationella experter och andra personer som ställs till EPPO:s förfogande, men som inte är anställda av EPPO, samt europeiska delegerade åklagare vara bundna av tystnadsplikt i enlighet med unionslagstiftningen avseende alla uppgifter som EPPO innehar.

Enligt punkt 2 i artikeln ska varje annan person som medverkar eller bistår vid utförandet av EPPO:s uppgifter på nationell nivå vara bundna av tystnadsplikt i enlighet med vad som föreskrivs i tillämplig nationell lagstiftning. I Finland kan bestämmelserna i artikeln anses gälla förundersökningsmyndigheterna samt domstolarna.

Enligt punkt 3 i artikeln ska tystnadsplikten gälla de personer som avses i punkterna 1 och 2 även efter avslutad uppdrag eller avslutad anställning samt efter avslutad verksamhet.

I punkt 4 i artikeln bestäms att tystnadsplikten ska, i enlighet med tillämplig nationell lagstiftning eller unionslagstiftning, gälla all information som EPPO tar emot, såvida inte informationen redan har lagligen offentliggjorts.

I punkt 5 i artikeln bestäms att utredningar som genomförs under EPPÖ:s ledning ska skyddas av reglerna om tystnadsplikt i tillämplig unionsrätt. Personer som medverkar eller bistår vid utförandet av EPPÖ:s uppgifter ska ha en skyldighet att iaktta den tystnadsplikt som föreskrivs i tillämplig nationell lagstiftning. Artikelns bestämmelser om offentlighets- och sekretessfrågor och eventuell lagstiftning för att komplettera förordningen bör bedömas med avseende på den gällande nationella lagstiftning som är förpliktande för åklagarna. I Finland tillämpas offentlighetslagens bestämmelser på förundersökningsmyndigheterna och åklagarna. På domstolarna tillämpas däremot en speciallag, lagen om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar (370/2007).

Enligt 1 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet är myndighetshandlingar offentliga, om inte något annat föreskrivs särskilt i lag. Bestämmelser om polisens, andra förundersökningsmyndigheters och åklagares handlingar som är sekretessbelagda finns i 24 § 1 mom. 3 punkten. Enligt bestämmelsen är sekretessbelagda myndighetshandlingar, om inte något annat föreskrivs särskilt, anmälan om brott till polisen eller någon annan förundersökningsmyndighet, en åklagare eller en kontroll- och tillsynsmyndighet, handlingar som har mottagits eller uppgjorts för förundersökning och åtalsprövning samt stämningsansökan, stämning och svaromål på en stämning i brottmål, tills ärendet har tagits upp till behandling vid ett domstolssammanträde eller åklagaren beslutat låta bli att väcka åtal eller ärendet avskrivits, om det inte är uppenbart att utlämnandet av uppgifter ur en sådan handling inte äventyrar brottsutredningen eller undersökningens syfte eller utan vägande skäl vållar den som har del i saken skada eller lidande eller hindrar domstolen från att utöva sin rätt att sekretessbelägga handlingar enligt lagen om offentlig vid rättegång i allmänna domstolar.

Enligt den gällande lagen är förundersökningsmaterialet på grundval av vad som förklarats ovan sekretessbelagt till dess att ärendet har varit föremål för muntlig förhandling i domstolen. Tystnadsplikten gäller anmälan om brott till förundersökningsmyndigheten samt handlingar som har mottagits eller uppgjorts för förundersökning. Anmälan till åklagaren enligt 15 § i förundersökningslagen är inte heller offentlig ens för parterna, eftersom ärendet inte är anhängigt hos åklagaren vid den tidpunkt då anmälan görs.

När det gäller åklagarens diarieuppgifter är anhängiggörandet av ett brottmål hos åklagarmyndigheten en offentlig sak, trots att det är förenat med sekretessbelagda uppgifter. Informationen blir offentlig vid den tidpunkt då diarieanteckningen görs. Av åklagarens diarieuppgifter är följande offentliga före den muntliga förhandlingen om stämningsansökan, eller före det skriftliga förberedelsesammanträdet i ett brottmål i tingsrätten eller före undertecknandet av ett beslut om åtalseftergift: åklagarens namn, i regel andras än den misstänkta namn, ärendets diarienummer, brottsbeteckningen utifrån polisanmälan eller någon annan anmälan, uppgift om sammanslagning av ärenden, uppgifter om att ärendet inkommit samt datum då ärendet och handlingarna inkommit till åklagarenheten samt uppgifter som åklagarens avgöranden under åtalsprövningen. Enligt 6 § 1 mom. 1 punkten i offentlighetslagen blir anteckningar om misstänkta i en åklagares diarium offentliga då stämningsansökan har undertecknats eller när åklagaren har beslutat låta bli att väcka åtal. Informationen om den misstänkta blir med andra ord – till skillnad från informationen om åtalets innehåll – offentlig redan när ärendet anhängiggörs i tingsrätten.

Trots att parternas personuppgifter i regel är offentliga, kan de vara sekretessbelagda med stöd av 24 § 1 mom. 26 punkten i offentlighetslagen. Enligt den lagbestämmelsen är sekretessbelagda myndighetshandlingar i princip handlingar som innehåller uppgifter om känsliga omständigheter som gäller privatlivet för någon som misstänks för ett brott, en målsägande eller någon annan som har samband med ett brottmål samt sådana handlingar som innehåller uppgifter om ett brottsoffer, om utlämnandet av uppgifter kränker offrets rättigheter, minnet av offret eller

offrets närstående, förutsatt att utlämnandet av uppgifter inte är nödvändigt för utförande av ett myndighetsuppdrag.

När man ska bedöma behovet av kompletterande lagstiftning i anslutning till bestämmelserna i artikel 108 om konfidentialitet och tystnadsplikt i fråga om uppgifter som EPPO innehar bör man först fästa uppmärksamhet vid bestämmelserna om offentlighet och sekretess för åklagarens diarieuppgifter. Uppgifter som motsvarar åklagarens nationella diarium ingår i EPPO:s ärendehanteringssystem, som det bestäms om i artikel 44.4 i förordningen samt i EPPO:s ärendeakter enligt artikel 45.

Enligt artikel 44.4 i förordningen ska ärendehanteringssystemet innehålla ett register över information som EPPO erhållit i enlighet med artikel 24 i förordningen, ett index över alla ärendeakter samt all information från ärendeakterna lagrad i elektronisk form i ärendehanteringssystemet, bland annat bevis. Nämnade uppgifter enligt artikel 24 i förordningen som ska lämnas till EPPO har behandlats tidigare i denna proposition och i fråga om dem har det ansetts föreligga behov av kompletterande nationell lagstiftning. Enligt artikel 45 i förordningen innehåller ärendeakten all information och bevisning som är tillgänglig för den europeiska delegerade åklagaren avseende utredningen eller lagföringen vid EPPO. I artikel 45.2 hänvisas vidare till den nationella lagstiftningen i fråga om förvaltningen av ärendeakten.

På sekretessen i fråga om den nationella åklagarmyndighetens anmälan till EPPO kan tillämpas offentlighetslagens bestämmelser om sekretess för förundersökningsmyndighetens anmälan till åklagaren enligt 15 § i förundersökningslagen. Anmälan berörs i enlighet med offentlighetslagen inte ens av partsoffentlighet, eftersom ärendet inte är anhängigt hos åklagaren när anmälan görs. Eftersom ärendet är anhängigt hos förundersökningsmyndigheten och förundersökningen fortfarande pågår, tillämpas bestämmelserna i 11 § 2 mom. 2 punkten i offentlighetslagen på sekretessen för anmälan.

Offentlighetslagens gällande bestämmelser kan anses vara tillämpliga även på uppgifterna i EPPO:s ärendehanteringssystem när ett ärende har kopplingar till Finland. Bestämmelser om brott mot tjänstehemlighet och brott mot tjänstehemlighet av oaktsamhet finns i SL 40 kap. 5 §.

Artikel 109. Öppenhet.

Artikel 109 i förordningen innehåller öppenhetsbestämmelser som gäller EPPO. Enligt punkt 1 i artikeln ska Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1049/2001 tillämpas på handlingar som inte utgör ärendeakter, inbegripet elektroniska bilder av dessa akter, som bevaras i enlighet med artikel 45 i den här förordningen. Enligt punkt 2 ska den europeiska chefsåklagaren inom sex månader från det datum då han eller hon utsetts, utarbeta ett förslag till närmare bestämmelser avseende tillämpningen av denna artikel. Detta förslag ska antas av kollegiet.

Enligt punkt 3 i artikeln kan beslut som fattas av EPPO i enlighet med artikel 8 i förordning (EG) nr 1049/2001 utgöra föremål för ett klagomål till Europeiska ombudsmannen eller en talan inför Europeiska unionens domstol enligt de villkor som anges i artiklarna 228 respektive 263 i EUF-fördraget.

Artikel 110. Olaf och revisionsrätten.

Artikel 110 i förordningen innehåller bestämmelser om Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (Olaf) och revisionsrätten. Enligt punkt 1 i artikeln ska EPPO, för att underlätta motverkandet av bedrägerier, korrruption och annan olaglig verksamhet enligt förordning (EU, Eura-

tom) nr 883/2013, senast sex månader efter den dag som ska fastställas av kommissionen i enlighet med artikel 120.2, ansluta sig till det interinstitutionella avtalet av den 25 maj 1999 om interna utredningar som utförs av Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (Olaf) och anta lämpliga bestämmelser som ska gälla den europeiska chefsåklagaren, de europeiska åklagarna, den administrativa direktören och EPPO:s anställda, utstationerade nationella experter och andra personer som ställs till EPPO:s förfogande men som inte är anställda av EPPO samt europeiska delegerade åklagare med användning av den mall som finns i bilagan till det avtalet.

Enligt punkt 2 i artikeln ska revisionsrätten ha befogenhet att på grundval av handlingar och på plats genomföra revision av alla uppdragstagare och underleverantörer som har mottagit unionsmedel från EPPO.

Enligt punkt 3 i artikeln kan Olaf genomföra utredningar, inbegripet kontroller och inspektioner på plats, i enlighet med de bestämmelser och förfaranden som fastställs i förordning (EU, Euratom) nr 883/2013 och rådets förordning (Euratom, EG) nr 2185/96 (29) i syfte att fastställa om det har förekommit några oegentligheter som påverkar unionens ekonomiska intressen i samband med utgifter finansierade av EPPO.

I punkt 4 i artikeln sägs att utan att det påverkar punkterna 1, 2 och 3 ska EPPO:s samarbetsavtal med unionsorgan, myndigheter i tredjeländer och internationella organisationer samt dess övriga avtal inbegripa bestämmelser genom vilka revisionsrätten och Olaf uttryckligen ges befogenhet att genomföra revisioner och utredningar i enlighet med sina respektive behörigheter.

Artikel 111. *Bestämmelser om skydd av känsliga icke säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter och av säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter.*

Artikel 111 i förordningen innehåller bestämmelser om skydd av känsliga icke säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter och av säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter. Enligt punkt 1 i artikeln ska EPPO fastställa interna bestämmelser om skydd av känsliga icke säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter, däribland skapande och behandling av sådana uppgifter vid EPPO. Enligt punkt 2 i artikeln ska EPPO fastställa interna bestämmelser om skydd av säkerhetsskyddsklassificerade EU-uppgifter vilka ska överensstämma med rådets beslut 2013/488/EU för att säkerställa en likvärdig nivå på skyddet av sådana uppgifter.

Artikel 112. *Administrativ undersökning.*

I artikel 112 i förordningen bestäms om administrativ undersökning. EPPO:s administrativa verksamhet ska vara föremål för Europeiska ombudsmannens undersökningar i enlighet med artikel 228 i EUF-fördraget.

Artikel 113. *Allmänna bestämmelser om rättsligt ansvar.*

Artikel 113 i förordningen innehåller allmänna bestämmelser om rättsligt ansvar. Enligt punkt 1 i artikeln ska EPPO:s ansvar regleras av den lag som är tillämplig på avtalet i fråga och enligt punkt 2 ska EU-domstolen vara behörig att träffa avgöranden med stöd av en skiljedoms klausul i ett avtal som ingåtts av EPPO.

I punkt 3 i artikeln sägs att vad beträffar utomobligatoriskt ansvar ska EPPO i enlighet med de allmänna principer som är gemensamma för rättsordningarna i medlemsstaterna i EU ersätta skada som orsakats av EPPO eller av dess anställda under tjänsteutövning i den mån den kan tillskrivas dem.

Enligt punkt 4 i artikeln ska punkt 3 också gälla för skada orsakad genom fel begångna av en europeisk delegerad åklagare under tjänsteutövning och på det sätt som bestäms i punkt 5 ska EU-domstolen vara behörig att döma i tvister angående ersättning för skador som avses i punkt 3.

Enligt punkt 6 i artikeln ska de nationella domstolar i EU-medlemsstaterna som är behöriga att hantera tvister som inbegriper EPPO:s avtalsrättsliga ansvar, i enlighet med vad som avses i denna artikel, fastställas genom hänvisning till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1215/2012.

Enligt punkt 7 i artikeln ska EPPO:s anställdas personliga ansvar regleras av de tillämpliga bestämmelserna i tjänsteföreskrifterna och anställningsvillkoren.

Artikel 114. *Genomförandebestämmelser och programdokument.*

Artikel 114 i förordningen innehåller genomförandebestämmelser och bestämmelser om programdokument. Enligt artikeln ska kollegiet, på förslag av den europeiska chefsåklagaren, anta årligen det programdokument som innehåller EPPO:s årliga och fleråriga programplanering, en bedrägeribekämpningsstrategi som är proportionell till risken för bedrägeri med hänsyn till kostnaden för och nyttan av de åtgärder som ska genomföras, regler för anställningsvillkor, prestationskriterier, otillräcklig yrkesskicklighet, rättigheter och skyldigheter för de europeiska delegerade åklagarna, däribland regler för förebyggande och hantering av intressekonflikter, närmare bestämmelser för tillämpningen av förordning (EG) nr 1049/2001 för EPPO:s verksamhet samt de genomförandebestämmelser som avses i artikel 24.8 i förordning (EG) nr 45/2001.

Artikel 115. *Utövande av delegeringen.*

Artikel 115 i förordningen innehåller bestämmelser om utövande av delegeringen. Enligt punkt 1 i artikeln ges befogenheten att anta delegerade akter till kommissionen med förbehåll för de villkor som anges i artikeln. På det sätt som bestäms i punkt 2 i artikeln ska den befogenhet att anta delegerade akter som avses i artikel 49.3 i förordningen ges till kommissionen tills vidare från och med den 20 november 2017.

Enligt punkt 3 i artikeln får den delegering av befogenhet som avses i artikel 49.3 när som helst återkallas av Europaparlamentet eller rådet. Ett beslut om återkallelse innebär att delegeringen av den befogenhet som anges i beslutet upphör att gälla. Beslutet får verkan dagen efter det att det offentliggörs i EU:s officiella tidning, eller vid ett senare i beslutet angivet datum. Det påverkar inte giltigheten av delegerade akter som redan har trätt i kraft.

I punkt 4 i artikeln sägs att innan kommissionen antar en delegerad akt ska den samråda med experter som utsetts av varje medlemsstat i enlighet med principerna i det interinstitutionella avtalet om bättre lagstiftning av den 13 april 2016 och på det sätt som anges i punkt 5 ska kommissionen så snart den antar en delegerad akt samtidigt delge Europaparlamentet och rådet denna.

Enligt punkt 6 i artikeln ska en delegerad akt som antas enligt artikel 49.3 i förordningen träda i kraft endast om varken Europaparlamentet eller rådet har gjort invändningar mot den delegerade akten inom en period på två månader från den dag då akten delgavs Europaparlamentet och rådet, eller om både Europaparlamentet och rådet, före utgången av den perioden, har underrättat kommissionen om att de inte kommer att invända. Denna period kan förlängas med två månader på Europaparlamentets eller rådets initiativ.

Artikel 116. *Skyndsamt förfarande.*

Artikel 116 i förordningen innehåller bestämmelser om skyndsamt förfarande. Enligt punkt 1 i artikeln ska delegerade akter som antas enligt artikeln träda i kraft utan dröjsmål och ska tillämpas så länge ingen invändning görs i enlighet med punkt 2. Delgivningen av en delegerad akt till Europaparlamentet och rådet ska innehålla en motivering till varför det skyndsamma förfarandet tillämpas.

I punkt i artikeln bestäms att såväl Europaparlamentet som rådet får invända mot en delegerad akt i enlighet med det förfarande som avses i artikel 115.6. I ett sådant fall ska kommissionen upphäva akten omedelbart efter det att Europaparlamentet eller rådet har delgett den sitt beslut om invändning.

Artikel 117. *Anmälan.*

Artikel 117 i förordningen innehåller bestämmelser om anmälan. Enligt artikeln ska varje medlemsstat utse de myndigheter som är behöriga att genomföra denna förordning. Information om de utsedda myndigheterna och alla efterföljande förändringar ska anmälas samtidigt till den europeiska chefsåklagaren, rådet och kommissionen. Medlemsstaterna ska även till EPPO anmäla en uttömmande förteckning över vilka nationella materiella straffrättsliga bestämmelser som är tillämpliga på de brott som definieras i direktiv (EU) 2017/1371 och annan relevant nationell lagstiftning. EPPO ska säkerställa att den information som mottas genom dessa förteckningar offentliggörs. Vidare ska medlemsstater som i enlighet med artikel 30.3 avser att begränsa tillämpningen av artikel 30.1 e och f till specifika grova brott anmäla en förteckning över dessa brott till EPPO.

Med stöd av artikeln ska Finland innan EPPO inleder sin verksamhet till den europeiska chefsåklagaren, rådet och kommissionen anmäla de nationellt behöriga myndigheterna, till EPPO anmäla en förteckning över de nationella materiella straffrättsliga bestämmelser som är tillämpliga på de brott som definieras i direktivet om EU-bedrägerier och annan relevant nationell lagstiftning samt till EPPO anmäla en förteckning över de brott på vilka tvångsmedel enligt artikel 30.1 e och f ska tillämpas. De sistnämnda tvångsmedlen har behandlats mer ingående i samband med behandlingen av artikel 30.

Artikel 118. *Översyn av bestämmelserna om skydd för fysiska personer med avseende på EPPO:s behandling av personuppgifter.*

Artikel 118 i förordningen innehåller bestämmelser om översyn av bestämmelserna om skydd för fysiska personer med avseende på EPPO:s behandling av personuppgifter. I artikeln sägs att inom ramen för anpassningen av förordning (EG) nr 45/2001 i enlighet med artiklarna 2.3 och 98 i förordning (EU) 2016/679 ska kommissionen se över bestämmelserna om skydd för fysiska personer med avseende på EPPO:s behandling av personuppgifter som fastställs i den här förordningen. Kommissionen ska, om så är lämpligt, lägga fram ett lagstiftningsförslag i syfte att ändra eller upphäva dessa bestämmelser.

Enligt artikel 108.2 ska varje annan person som medverkar eller bistår vid utförandet av Europeiska åklagarmyndighetens uppgifter på nationell nivå vara bundna av tystnadsplikt i enlighet med vad som föreskrivs i tillämplig nationell lagstiftning. I 6 kap. i offentlighetslagen bestäms om tystnadsplikt i fråga om myndighetshandlingar. I 23 § bestäms om myndigheters tystnadsplikt och förbud mot utnyttjande. Bestämmelser om brott mot tjänsthemlighet och brott mot tjänsthemlighet av oaktsamhet finns i SL 40 kap. 5 §.

Artikel 119. Översyn.

Enligt 119.1 i förordningen ska kommissionen senast fem år efter det datum som kommissionen ska fastställa enligt artikel 120.2, och vart femte år därefter, genomföra en utvärdering och lägga fram en utvärderingsrapport om genomförandet och effekterna av denna förordning och om ändamålsenligheten och effektiviteten i EPPO:s arbete samt dess arbetsmetoder. Kommissionen ska vidarebefordra utvärderingsrapporten tillsammans med sina slutsatser till Europaparlamentet och rådet samt till de nationella parlamenten. Resultaten från utvärderingen ska offentliggöras. I punkt 2 sägs att kommissionen ska lägga fram lagstiftningsförslag till Europaparlamentet och rådet om den anser att det är nödvändigt med ytterligare eller mer detaljerade regler för inrättandet av EPPO, dess funktioner eller för de förfaranden som är tillämpliga på dess verksamhet, däribland dess gränsöverskridande utredningar.

Artikel 120. Ikraftträdande.

Artikel 120 i förordningen innehåller bestämmelser om förordningens ikraftträdande. Enligt punkt 1 i artikeln träder förordningen i kraft den tjugonde dagen efter det att den har offentliggjorts i EU:s officiella tidning.

Enligt punkt 2 i artikeln ska EPPO utöva sin behörighet i fråga om alla brott som omfattas av dess behörighet och som begås efter den dag då denna förordning trätt i kraft. EPPO ska åta sig de utrednings- och lagföringsuppgifter som den tilldelats genom denna förordning vid en tidpunkt som ska fastställas genom ett beslut av kommissionen på grundval av ett förslag från den europeiska chefsåklagaren när EPPO har inrättats. Kommissionens beslut ska offentliggöras i EU:s officiella tidning. Det datum som kommissionen ska fastställa får inte vara tidigare än tre år efter det att denna förordning har trätt i kraft.

För de medlemsstater som deltar i det fördjupade samarbetet med stöd av ett beslut som antagits i enlighet med artikel 331.1 andra eller tredje stycket i EUF-fördraget är denna förordning tillämplig från och med den dag som anges i det berörda beslutet.

3 Nuläge och bedömning av nuläget

Kommissionen antog förslaget till förordning om inrättande av EPPO den 17 juli 2013 och i det meddelande om förslaget till förordning som gavs samtidigt (COM (2013) 532 final) konstaterades att de befintliga insatserna nationellt och på EU-nivå är inte tillräckliga för att komma till rätta med problemet med bedrägerier som riktar sig mot unionens ekonomiska intressen. Före inrättandet av EPPO har unionen haft nästan inga befogenheter att ingripa vid brottsligt missbruk som påverkar dess medel, eftersom brottsutredningar eller lagföringsåtgärder rörande brott som påverkar sådana medel har omfattats av medlemsstaternas exklusiva behörighet. På unionsnivå har dessutom utredningar av bedrägerier som riktar sig mot unionens ekonomiska intressen ofta hämmats av skillnader i lagstiftningen och de brottsbekämpande insatserna i medlemsstaterna. Fallen är ofta komplexa, det råder brist på tillräckliga resurser i medlemsstaterna och det förekommer ofta behov av att samla in bevis utanför de nationella territorierna.

Det finns ingen exakt statistik över den ekonomiska skada som åsamkats av bedrägerier riktade mot unionens medel. Detta beror delvis på att merparten av unionens budget används i medlemsstaterna, som saknar enhetlig statistikpraxis. Det har visat sig svårt att uppskatta de ekonomiska förlusterna av brott som riktar sig mot unionens ekonomiska intressen också därför att en del av unionsbedrägerierna inte kommer fram. Den potentiella nyttan av att inrätta EPPO följer i synnerhet av att bedrägerier skulle kunna lagföras och dömas oftare än nu, vinningen av brotten skulle återfås och brott skulle också kunna förebyggas. Genom att öka risken för att bli fast

kunde EPPO också ha en avskräckande effekt och därför kan EPPO antas stärka medborgarnas förtroende för Europeiska unionen och dess institutioner.

I Finland antas endast ett fåtal brott i anslutning till missbruk av ekonomiska medel begås.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

Propositionen innehåller förslag till sådan kompletterande lagstiftning som förordningen kräver.

I propositionen föreslås att det stiftas en särskild lag om Finlands deltagande i Europeiska åklagarmyndighetens verksamhet (EPPO-lagen) för att komplettera bestämmelserna i EPPO-förordningen. Till följd av förordningens bestämmelser föreslås dessutom ändringar i förundersökningslagen (805/2011), lagen om rättegång i brottmål (689/1997, BRL), lagen om Åklagarmyndigheten (32/2019), lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen (1286/2003), lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga nordiska länderna (1383/2007) samt lagen om offentlig vid rättegång i allmänna domstolar (370/2007).

Syftet med propositionen är att företa endast sådana kompletteringar i lagstiftningen som är nödvändiga för att klarlägga bestämmelser i EPPO-förordningen. De viktigaste förslagen i EPPO-lagen hänför sig till bestämmelserna om nominering av och behörighet för de europeiska åklagarna samt de europeiska delegerade åklagarna, som hör till EPPO:s anställda, utredningen av brottmål som omfattas av EPPO:s behörighet och de tvångsmedel som används därvid samt till bestämmelserna om dataskydd och EPPO:s rätt att få information.

I förslaget ingår för det första bestämmelser om förfarandet vid nominering av Finlands nationella kandidater till uppdraget som europeisk åklagare, som hör till Europeiska åklagarmyndighetens anställda. I förslaget ingår likaså bestämmelser om förfarandet vid nominering av kandidater till uppdrag som EPPO:s europeiska delegerade åklagare, som är verksamma på medlemsstatsnivå. Vid bägge nomineringsförfarandena är statsrådet den nominerande myndigheten. När det gäller den europeiska åklagaren fattar statsrådet sitt beslut på förslag av justitieministeriet och riksåklagarens byrå ges tillfälle att avge utlåtande om kandidaterna. Kandidaterna till europeiska delegerade åklagare nomineras av statsrådet på framställning av riksåklagarens byrå. Det föreslås att behörighetsvillkoren för europeiska åklagare ska motsvara vad som föreskrivs om behörighetsvillkoren för åklagare eller domare. De föreslagna behörighetsvillkoren för europeiska delegerade åklagare motsvarar behörighetsvillkoren för åklagare, eftersom de också ska vara nationella åklagare i Åklagarmyndighetens tjänst utöver att de arbetar för EPPO.

Förslaget innehåller dessutom bestämmelser om straffprocessuella tvångsmedel som kompletterar artikel 30 i EPPO-förordningen. Syftet med den föreslagna bestämmelsen är att klarlägga motsvarigheten mellan de tvångsmedel som uppräknas i EPPO-förordningen och tvångsmedlen enligt den gällande tvångsmedelslagen. I förslaget ingår inga bestämmelser om nya typer av tvångsmedel eller ändring av innehållet i de nuvarande tvångsmedlen. Med tanke på gränsöverskridande utredningar föreslås i propositionen att förutsättningen för ett tvångsmedel som en annan medlemsstat i EPPO begärt och som används i Finland ska vara att användningen av tvångsmedlet skulle vara tillåten enligt finsk lag, om den brottsliga gärningen hade begåtts i Finland under motsvarande förhållanden. I fråga om gränsöverskridande tvångsmedel innehåller förslaget dessutom bestämmelser som innebär att om en gränsöverskridande utredningsåtgärd i Finland skulle kräva beslut av någon annan myndighet än åklagaren, ska ett sådant beslut alltid inhämtas som grund för utredningsåtgärden.

Det föreslås vidare att i ärenden som omfattas av EPPO:s behörighet ska EPPO vara behörig att lämna in ansökan om besvärstillstånd till högsta domstolen. Dessutom föreslås det att delegerade europeiska åklagare ska föra talan i brottmål i högsta domstolen på EPPO:s vägnar. Den föreslagna bestämmelsen kompletterar bestämmelserna om lagföring vid nationella domstolar i artikel 36 i EPPO-förordningen.

Det föreslås att bestämmelsen om begränsning av förundersökningen på grund av erkännande samt åtalsuppgörelse i förundersökningsskedet i 3 kap. 10 a § i förundersökningslagen ändras genom en bestämmelse om EPPO:s samtycke. Genom förslaget klarläggs bestämmelserna om förenklade åtalsförfaranden i artikel 40 i EPPO-förordningen. Enligt förslaget ska en europeisk delegerad åklagare i en situation enligt 3 kap. 10 a § i förundersökningslagen, innan förundersökningen begränsas på grund av erkännande eller andra åtgärder enligt systemet med åtalsuppgörelse vidtas, föra frågan till en permanent avdelning vid EPPO för avgörande på det sätt som anges i artikel 40.3 i EPPO-förordningen. Motsvarande ändring föreslås i 1 kap. 10 § i lagen om rättegång i brottmål. Det föreslås att ett nytt 2 mom. fogas till 5 kap. 1 § i förundersökningslagen för att komplettera bestämmelserna om inrapportering av brottmål som omfattas av EPPO:s behörighet i artikel 24 i EPPO-förordningen. I enlighet med den föreslagna bestämmelsen ska förundersökningsmyndigheten underrätta åklagaren om ett brottmål som kommit för undersökning och som på grund av de omständigheter som framkommit kunde omfattas av EPPO:s behörighet. Därefter ska den nationella åklagarmyndigheten informera EPPO i enlighet med 7 § i den föreslagna EPPO-lagen.

Förslaget innehåller bestämmelser om utlämnande av personuppgifter från de nationella myndigheterna till EPPO samt bestämmelser om rätt för den europeiska åklagaren och de europeiska delegerade åklagarna att få uppgifter från de nationella myndigheterna när de utför sina uppgifter enligt EPPO-förordningen. Enligt förslaget ska omfattningen av rätten att få information motsvara de rättigheter som föreskrivits för nationella åklagare i den gällande lagstiftningen. Dessutom föreslås det att en europeisk delegerad åklagare ska kunna bevilja även EPPO:s andra europeiska delegerade åklagare tillgång till information som lagrats i EPPO:s ärendehanteringssystem, om det behövs för att sköta uppgifter enligt EPPO-förordningen. Genom bestämmelsen kompletteras bestämmelserna i artikel 46 i EPPO-förordningen.

Det föreslås att en ny befogenhet som kompletterar bestämmelserna i artikel 26 i EPPO-förordningen fogas till riksåklagarens uppgifter i 11 § i lagen om Åklagarmyndigheten. Enligt propositionen ska riksåklagaren avgöra meningsskiljaktigheter mellan EPPO och den nationella åklagarmyndigheten som gäller behörighetsfördelningen i andra fall än sådana där justitiekanslern i statsrådet eller riksdagens justitieombudsman är nationell åklagarmyndighet. Riksåklagarens eller justitiekanslern i statsrådets eller riksdagens ombudsmans beslut som gäller behörighet ska föras till Helsingfors tingsrätt för avgörande. Bestämmelser om förfarandet föreslås i 9 § i EPPO-lagen. Vid behandlingen av ärendet i Helsingfors tingsrätt gäller i tillämpliga delar vad som föreskrivs om behandling av ansökningsärenden i rättegångsbalken. Enligt förslaget ska Helsingfors tingsrätt ge EPPO och den nationella åklagarmyndighet som handhar ärendet tillfälle att bli hörd. Helsingfors tingsrätts beslut ska inte få överklagas genom besvär. En ny 16 a § om offentlighet för handläggningen i Helsingfors tingsrätt samt om offentlighet för rättegångshandlingarna föreslås blir fogad till 4 kap. i lagen om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar. Enligt de föreslagna bestämmelserna ska rättegångshandlingarna från behandlingen av en behörighetskonflikt kunna sekretessbeläggas på begäran av en part eller om domstolen annars anser det behövt högst till dess att åtalsärendet behandlas eller målet har avskrivits. Dessutom kan det på begäran av en part eller även annars av särskilda skäl beslutas att den muntliga förhandlingen i ärendet ska ske utan att allmänheten är närvarande. Grunden till att sekretessbelägga rättegångshandlingarna och begränsa handläggningens offentlighet ska framför allt vara orsaker som har samband med utredningen.

Det föreslås att till 12 § i lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen och till 9 § i lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga nordiska länderna fogas bestämmelser om den europeiska åklagarens och de europeiska delegerade åklagarnas behörighet. Enligt förslaget ges den europeiska åklagaren och europeiska delegerade åklagare samma befogenheter som nationella åklagare i åklagaruppgifter som hänför sig till en europeisk arresteringsordning och en nordisk arresteringsorder. Förslagen kompletterar bestämmelserna i artiklarna 33 och 104 i EPPO-förordningen.

4.2 Laglighetskontrollen av EPPO:s verksamhet

Europeiska åklagarmyndigheten handhar på såväl central nivå som delegerad nivå uppgifter som nationellt är föremål för laglighetskontroll. I propositionen behandlas därför i ett separat avsnitt laglighetskontrollen av EPPO:s verksamhet och i synnerhet EPPO-förordningens och den kompletterande lagstiftningens förhållande till de nationella bestämmelserna om de högsta laglighetsövervakarna och eventuella behov av att ändra bestämmelserna. Som en specialfråga fåst uppmärksamhet vid de högsta laglighetsövervakarnas specialåklagarställning i förhållande till förordningen och den kompletterande lagstiftningen.

4.2.1 Laglighetskontrollen av EPPO:s verksamhet som helhet

I 10 kap. i grundlagen föreskrivs tämligen likadana befogenheter för justitiekanslern och justitieombudsmannen. Enligt grundlagen är det bägge laglighetsövervakarnas uppgift att övervaka att domstolarna, myndigheterna och andra som sköter offentliga uppdrag följer lagen i sin verksamhet. En väsentlig del av de högsta laglighetsövervakarnas laglighetskontroll går ut på att övervaka att de grundläggande fri- och rättigheterna samt de mänskliga rättigheterna tillgodoses. I bägge laglighetsövervakarnas befogenheter ingår också att övervaka lagligheten av statsrådets, ministrarnas och republikens presidents beslut och åtgärder enligt vad som föreskrivs i grundlagen.

De högsta laglighetsövervakarna övervakar lagligheten av myndighetsverksamheten genom att behandla klagomål mot denna verksamhet samt ingripa i missförhållanden även på eget initiativ och utföra inspektioner. Laglighetsövervakarna kan inte på grund av en övervakningsåtgärd ingripa i innehållet i en myndighets beslut genom att ändra eller upphäva dem. Däremot kan laglighetsövervakaren ge en anmärkning eller underrätta myndigheten om sin uppfattning om ett lagenligt förfarande samt uppmärksamma myndigheten på kraven på god förvaltning eller synpunkter som främjar de grundläggande fri- och rättigheterna samt de mänskliga rättigheterna. Laglighetsövervakaren kan likaså göra olika framställningar till exempel för att korrigera ett fel eller undanröja en brist som upptäckts i lagstiftningen. Justitiekanslern och justitieombudsmannen har rätt att ansöka om att ett beslut av en domstol eller en myndighet ska återbrytas genom extraordinärt ändringssökande. Saken kan också leda till någon annan åtgärd, såsom förordnande om förundersökning eller att laglighetsövervakarens tidigare ställningstagande delges myndigheten.

Förordningen baserar sig på artikel 86 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget), där det i punkt 3 sägs att det genom förordning bestäms om bland annat de processrättsliga reglerna för Europeiska åklagarmyndighetens verksamhet. Den rättsliga grunden förefaller alltså göra det möjligt att i förordningen bestämma om även den laglighetskontroll som riktas mot EPPO:s verksamhet och som utgör en del av den verksamhet som i Finland ankommer på de högsta laglighetsövervakarna.

Enligt artikel 5.3 i förordningen ska nationell lagstiftning gälla i den utsträckning ett ärende inte regleras av förordningen. Såvida inte annat framgår av förordningen, ska tillämplig nationell

lagstiftning vara lagstiftningen i den medlemsstat vars europeiska delegerade åklagare handlägger ärendet i enlighet med artikel 13.1. När ett ärende regleras av både nationell lagstiftning och förordningen, ska den senare gälla.

Enligt artikel 6.1 i förordningen ska EPPO vara oberoende. Den europeiska chefsåklagaren, de biträdande europeiska chefsåklagarna, de europeiska åklagarna, de europeiska delegerade åklagarna, den administrativa direktören och EPPO:s anställda ska verka i hela unionens intresse, enligt den definition som ges i lagstiftning, och får varken be om eller ta emot instruktioner från någon person utanför EPPO, någon av medlemsstaterna i EU eller någon av unionens institutioner, organ eller byråer vid fullgörandet av sina skyldigheter enligt förordningen. Medlemsstaterna i EU och unionens institutioner, organ och byråer ska respektera EPPO:s oberoende och inte försöka påverka myndigheten vid utförandet av dess uppgifter.

När man ska bedöma vilken betydelse artikel 6 i förordningen har för laglighetskontrollen av europeiska delegerade åklagare eller europeiska åklagare måste man för det första konstatera att med tanke på förordningens syfte och mål torde i förordningen avses med oberoende framför allt oberoende av aktörer som är föremål för eventuella åtalsåtgärder, av de högsta nationella åklagarmyndigheterna eller av att man nationellt försöker prioritera utredningen av andra brott än sådana som skadar unionens ekonomiska intressen på bekostnad av utredningen av dessa brott. På motsvarande sätt betonas åklagarnas och rättskipningens oberoende till exempel i lagen om Åklagarmyndigheten (32/2019), och med tanke på detta har inte laglighetskontrollen över åklagarna betraktats som problematisk liksom inte heller riksåklagarens möjlighet att överta avgörandet av ett ärende som ankommer på en underlydande åklagare eller förordna att en underlydande åklagare ska utföra ett åtal som riksåklagaren har beslutat att väcka. Det kan också påpekas att enligt artikelns ordalydelse gäller oberoendet bara aktiv verksamhet i ett enskilt brottmål ("...ta emot instruktioner.. vid fullgörandet av sina skyldigheter enligt förordningen ..").

Dessutom är det skäl att kort granska jämförbara situationer i den gällande EU-lagstiftningen. Exempelvis enligt artikel 52 i EU:s dataskyddsförordning ((EU) 2016/679) ska varje tillsynsmyndighet vara fullständigt oberoende i utförandet av sina uppgifter och utövandet av sina befogenheter i enlighet med förordningen, och varje tillsynsmyndighets ledamot eller ledamöter ska i utförandet av sina uppgifter och utövandet av sina befogenheter i enlighet med denna förordning stå fria från utomstående påverkan, direkt såväl som indirekt, och får varken begära eller ta emot instruktioner av någon. Detta har ändå inte ansetts förhindra att den nationella tillsynsmyndighet som avses i artikeln, dvs. dataombudsmannen, fortfarande övervakas av justitiekanslern och justitieombudsmannen med stöd av 108 och 109 § i grundlagen (RP 9/2018 rd s. 55 och GrUU 14/2018 rd).

Enligt artikel 13.1 i förordningen ska de europeiska delegerade åklagarna agera på EPPO:s vägnar i sina respektive medlemsstater och ha samma befogenheter som nationella åklagare när det gäller utredningar, lagföring och väckande av talan, utöver och med förbehåll för de särskilda befogenheter och den särskilda ställning som tillkommer dem och på de villkor som anges i förordningen. De europeiska delegerade åklagarna ska ansvara för de utredningar och lagföringar som de har inlett, tilldelats eller övertagit genom sin rätt att överta förfaranden. De europeiska delegerade åklagarna ska följa den ledning och de instruktioner som ges av den permanenta avdelning som handlägger ärendet samt instruktioner från den övervakande europeiska åklagaren. Enligt punkt 3 i artikeln får de europeiska delegerade åklagarna även utöva verksamhet som nationella åklagare i den utsträckning som detta inte hindrar dem från att fullgöra sina skyldigheter enligt förordningen. Enligt artikel 28.4 i förordningen får i de undantagsfall som anges närmare i artikeln den övervakande europeiska åklagaren fatta ett motiverat beslut om att personligen genomföra utredningen, antingen genom att personligen vidta utredningsåtgärder och andra åtgärder eller genom att instruera de behöriga myndigheterna i sin medlemsstat. I

sådana undantagsfall ska medlemsstaterna se till att den europeiska åklagaren har rätt att begära eller beordra utredningsåtgärder och andra åtgärder och att denne har alla de befogenheter, skyldigheter och förpliktelser som en europeisk delegerad åklagare har enligt förordningen och nationell lagstiftning.

Artikel 42 i förordningen gäller enligt artikelns rubrik rättslig prövning. Enligt punkt 1 i artikeln ska processuella beslut av EPPO som är avsedda att ha rättsverkan i förhållande till tredje man kunna bli föremål för prövning vid de behöriga nationella domstolarna i enlighet med de krav och förfaranden som föreskrivs i nationell rätt. Detsamma gäller för EPPO:s underlåtenhet att anta processuella beslut som är avsedda att ha rättsverkan i förhållande till tredje man och som den inom ramen för denna förordning hade en lagstadgad skyldighet att anta. Punkt 2 innehåller en förteckning över fall där Europeiska unionens domstol (EU-domstolen) ska vara behörig att meddela förhandsavgöranden i enlighet med artikel 267 i EUF-fördraget. Med stöd av de andra punkterna i artikeln ska EU-domstolen kunna pröva EPPO:s beslut att avskryva ett ärende och vara behörig att avgöra tvister om skiljedomsklausuler i avtal som ingåtts av EPPO. Dessutom ska EU-domstolen vara behörig i fråga om avsättning av den europeiska chefsåklagaren eller av europeiska åklagare i enlighet med artikel 14.5 respektive 16.5. EU-domstolen ska också vara behörig att avgöra tvister om skadestånd för skada som orsakats av EPPO samt tvister i personalfrågor.

I artikel 42 är det således uttryckligen fråga om domstolskontroll som utövas av de nationella domstolarna och EU-domstolen. Till denna del kan uppmärksamhet fästas vid skäl 87 i ingressen, som kompletterar artikeln och som säger att om det i den nationella lagstiftningen föreskrivs rättslig prövning för processuella beslut som inte är avsedda att ha rättsverkan i förhållande till tredje man eller för rättsliga åtgärder som gäller annan underlåtenhet att agera, bör denna förordning inte tolkas som att den påverkar sådana rättsliga bestämmelser.

När man bedömer förordningens bestämmelser om laglighetskontroll och rättslig prövning bör man dessutom beakta Europeiska ombudsmannens roll i saken. Enligt artikel 112 i förordningen ska EPPO:s administrativa verksamhet vara föremål för Europeiska ombudsmannens undersökningar i enlighet med artikel 228 i EUF-fördraget. Enligt artikel 228 i EUF-fördraget, som det hänvisas till i artikeln, har Europeiska ombudsmannen befogenhet att från varje unionsmedborgare eller varje annan fysisk eller juridisk person som är bosatt eller har sitt säte i en medlemsstat ta emot klagomål om missförhållanden i unionsinstitutionernas, unionsorganens eller unionsbyråernas verksamhet, med undantag för EU-domstolen då den utövar sina domstolsfunktioner. Europeiska ombudsmannen ska undersöka och rapportera om dessa klagomål. Dessutom hänvisas det till Europeiska ombudsmannen i artikel 109.3 om öppenhet i förordningen, där det sägs att beslut som fattas av EPPO i enlighet med artikel 8 i förordning (EG) nr 1049/2001, kan utgöra föremål för ett klagomål till Europeiska ombudsmannen eller en talan inför Europeiska unionens domstol enligt de villkor som anges i artiklarna 228 respektive 263 i EUF-fördraget. Punkten kompletteras av en mening i skäl 119 i ingressen, enligt vilken administrativa undersökningar som genomförs av Europeiska ombudsmannen bör respektera det krav på sekretess som gäller för EPPO.

Utifrån genomgången av de bestämmelser i förordningen som är väsentliga med tanke på laglighetskontrollen kan det konstateras att förordningen, utöver bestämmelserna om Europeiska ombudsmannens tillsyn över EPPO:s administrativa verksamhet, inte innehåller just några bestämmelser om annan laglighetskontroll än den som utövas av domstolarna. När det gäller domstolarnas laglighetskontroll är förordningens bestämmelser fokuserade på sökande av ändring i enskilda ärenden och EU-domstolens roll som prejudikatsdomstolar samt behörig domstol i vissa enskilda frågor som anges närmare i förordningen. Förordningen innehåller inte i övrigt

några bestämmelser vilka som sådana skulle förutsätta bedömning av de nationella högsta laglighetsövervakarnas ställning. Å andra sidan innehåller förordningen inte heller någon bestämmelse med stöd av vilken de högsta laglighetsövervakarnas verksamhet skulle stå utanför förordningens bestämmelser, till den del det är fråga om verksamhet som regleras av förordningen.

En princip som fastställs i artikel 5 i förordningen är att nationell lagstiftning ska gälla i den utsträckning ett ärende inte regleras av förordningen. Oberoendet enligt artikel 6 gäller dessutom uttryckligen oberoende när åtgärder utförs i ett enskilt åtalsärende. Sålunda kan det inte anses att förordningen kategoriskt begränsar de högsta laglighetsövervakarnas laglighetskontroll i nuvarande form, som allmänt riktar sig till de europeiska delegerade åklagarnas och de europiska åklagarnas åtalsverksamhet i finska domstolar. EPPO-förordningen och den kompletterande lagstiftningen ska dock i fortsättningen beaktas som en del av rättsordningen, vars efterlevnad kontrolleras av de högsta laglighetsövervakarna och i enlighet med vilken dessa ska agera även i sin egen verksamhet i fortsättningen.

4.2.2 Förhållandet mellan de högsta laglighetsövervakarnas ställning som specialåklagare och förordningen och den kompletterande lagstiftningen

EPPO:s materiella behörighet

För att bedöma förordningens betydelse för de högsta laglighetsövervakarnas ställning som specialåklagare är det först skäl att behandla vilka gärningar som omfattas av EPPO:s behörighet på grund av direktivet om EU-bedrägerier som det hänvisas till i artikel 22 i förordningen.

De brott enligt direktivet om EU-bedrägerier som omfattas av EPPO:s behörighet definieras i artiklarna 3 och 4 i direktivet. Artikel 3 i direktivet gäller bedrägeri som riktar sig mot unionens finansiella intressen, varmed avses för det första varje handling eller underlåtenhet som avser i) användning eller presentation av falska, felaktiga eller ofullständiga uppgifter eller dokument, om detta leder till att medel eller tillgångar från unionens budget eller från budgetar som förvaltas av unionen eller för dess räkning, otillbörligen uppbärs eller innehålls, ii) undanhållande av information som ska lämnas i enlighet med särskilda föreskrifter, om gärningen har samma effekt, eller iii) användning av sådana medel eller tillgångar för andra syften än de som medlen ursprungligen har beviljats för. Det har ansetts att nationellt uppfylls dessa kriminaliseringsförpliktelser genom strafflagens straffbestämmelser om subventionsbedrägeri (SL 29:5), subventionsmissbruk (SL 29:7) och bedrägeri (SL 36:1).

Med bedrägeri som riktar sig mot unionens finansiella intressen avses enligt artikel 3 dessutom varje handling eller underlåtenhet som avser i) användning eller presentation av falska, felaktiga eller ofullständiga uppgifter eller dokument, om detta leder till att medel från unionens budget eller från budgetar som förvaltas av unionen eller för dess räkning minskas, ii) undanhållande av information som ska lämnas i enlighet med särskilda föreskrifter eller missbruk av en förmån som lagligen erhållits, om gärningen har samma effekt, eller iii) presentation av korrekta uppgifter avseende mervärdesskatt i syfte att bedrägligen dölja en utebliven betalning eller otillbörligen skapad rätt till återbetalning av mervärdesskatt. Det har ansetts att nationellt uppfylls dessa kriminaliseringsförpliktelser genom strafflagens straffbestämmelser om skattebedrägeri (SL 29:1) och bedrägeri (SL 36:1).

Artikel 4 i direktivet gäller andra brott som riktar sig mot unionens finansiella intressen, varmed i direktivet avses penningtvätt som inbegriper egendom som utgör vinning av brott som omfattas av direktivet om EU-bedrägerier, uppsåtlig passiv och aktiv korrupktion för att en tjänsteman i strid med sina skyldigheter ska utföra eller underlåta att utföra en handling i tjänsten eller vid

utövandet av tjänsten på ett sätt som skadar eller kan skada unionens finansiella intressen, samt uppsåtlig förskingring varmed i direktivet avses en handling utförd av en offentlig tjänsteman som direkt eller indirekt är anförtrodd uppdraget att förvalta medel eller tillgångar, för att göra åtaganden eller betala ut medel eller anslå eller använda tillgångar i strid med det syfte för vilket de var avsedda på ett sätt som skadar unionens finansiella intressen. Det ansetts att nationellt uppfylls dessa kriminaliseringsförpliktelser genom strafflagens straffbestämmelser om penningtvätt (SL 32:6), tagande av muta (SL 40:1 och 40:4) och givande av muta (SL 16:13 och 16:14 a) samt missbruk av tjänsteställning och missbruk av Europeiska unionens medel som riksdagsledamot (SL 40:7 och 40:8 a).

EPPO:s utövande av sin behörighet

I enlighet med artikel 25.1 i förordningen, som det hänvisas till i artikel 22, ska EPPO utöva sin behörighet antingen genom att inleda en utredning i enlighet med artikel 26 eller genom att besluta att utöva sin rätt att överta förfaranden i enlighet med artikel 27. Om EPPO beslutar att utöva sin behörighet ska de behöriga nationella myndigheterna inte utöva sin behörighet i fråga om samma brottsliga handling. I punkt 2 i artikeln är det fråga om brott där EPPO i regel inte utövar sin behörighet eftersom den skada som åsamkas EPPO är så ringa och i punkt 3 a om att EPPO avstår från att utöva sin behörighet eftersom den maximala påföljden för det aktuella bedrägeribrottet inte är strängare än den maximala påföljden för det sammankopplade brottet samt i punkt 3 b om att de skador som unionens ekonomiska intressen åsamkats genom ett brott som avses i artikel 22 inte är större än de skador som något annat brottsoffer åsamkats. Det senare ledet gäller dock endast andra brott än sådana som avses i artikel 3.2 a, b och d i direktivet om EU-bedrägerier.

I artikel 26.1, som det hänvisas till i artikeln, sägs att om det i enlighet med tillämplig nationell lagstiftning finns rimliga skäl att anta att ett brott som omfattas av EPPO:s behörighet håller på att begås eller har begåtts, ska den europeiska delegerade åklagaren i en medlemsstat som enligt sin nationella lagstiftning är behörig i fråga om brottet, utan att det påverkar de regler som fastställs i artikel 25.2 och 25.3, inleda en utredning och ange detta i ärendehanteringssystemet.

Det väsentliga för utövandet av EPPO:s behörighet är att det i enlighet med artikel 27 i förordningen uttryckligen är fråga om EPPO:s rätt att överta ärenden som omfattas av dess behörighet. Det förefaller klart att EPPO inte övertar alla sådana ärenden där EPPO skulle ha behörighet enligt förordningen. På detta tyder också förordningens uttryckliga bestämmelser om möjlighet för kollegiet, som består av EPPO:s chefsåklagare och europeiska åklagare, att utfärda riktlinjer om att det inte finns något behov av att utreda eller lagföra ett ärende på unionsnivå och att det inte skulle tjäna effektiviteten i utredningen eller lagföringen (artiklarna 27.8 och 34.3 i förordningen).

Till saken hänför sig vidare artikel 28.1 i förordningen, enligt vilken den europeiska delegerade åklagare som handlägger ett ärende får, i enlighet med denna förordning och nationell lagstiftning, antingen vidta utredningsåtgärder och andra åtgärder på egen hand eller instruera behöriga myndigheter i sin medlemsstat. Dessa myndigheter ska, i enlighet med nationell lagstiftning, se till att alla instruktioner följs och vidta de åtgärder som har anvisats till dem.

I fråga om ärenden som omfattas av EPPO:s behörighet är det således utifrån förordningen klart, om EPPO beslutar att utöva sin behörighet i fråga om dessa ärenden, att uttryckligen en europeisk delegerad åklagare ska ansvara för utredningarna. Utifrån artikel 28 i förordningen förefaller i och för sig en sådan modell möjlig där den europeiska delegerade åklagaren endast fungerar som mellanhand mellan EPPO och den nationellt behöriga myndigheten (till exempel en

specialåklagare). Även då ska emellertid den europeiska delegerade åklagaren sköta de åtgärder som behövs i ärendet i riktning mot EPPO och den nationellt behöriga myndighetens åtgärder ska övervakas av EPPO.

Förordningens rättsliga grund (artikel 86 i EUF-fördraget) och grundlagsutskottets ställningstaganden i anslutning till saken

I enlighet med vad som konstaterats ovan baserar sig förordningen på artikel 86 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget). Enligt punkt 1 i artikeln får rådet genom förordningar i enlighet med ett särskilt lagstiftningsförfarande inrätta EPPO för att bekämpa brott som skadar unionens ekonomiska intressen. Enligt punkt 2 är EPPO behörig att utreda och lagföra gärningsmän och andra medverkande som har begått brott som skadar unionens ekonomiska intressen, i enlighet med förordningen. Myndigheten ska föra talan för dessa brott vid medlemsstaternas behöriga domstolar. Enligt punkt 3 ska förordningen innehålla stadgan för den europeiska åklagarmyndigheten, villkoren för dess verksamhet, de processrättsliga reglerna för denna verksamhet, liksom regler om tillåtligheten av bevisning och regler för domstolskontroll av de processuella åtgärder som myndigheten beslutar när den utövar sin verksamhet.

Nämnda artikel 86 i EUF-fördraget var en orsak till att Lissabonfördraget sattes i kraft i så kallad inskränkt grundlagsordning. Då ansåg grundlagsutskottet att en åklagares uppdrag utan tvekan inbegriper utövning av sådan betydande offentlig makt som inte kan anförtros någon annan än en nationell myndighet utan att det strider mot 1 och 104 § i grundlagen om statens suveränitet och åklagarväsendet (GrUU 13/2008 rd s. 8). Enligt utskottets utlåtande i det skede då man överlade om förordningen (GrUU 61/2016 rd) är det väsentliga att riksdagen med grundlagsutskottets medverkan i samband med antagandet och det nationella ikraftsättandet av Lissabonfördraget har godkänt möjligheten enligt artikel 86 i EUF-fördraget att EPPO inrättas.

Det är EU-domstolen som avgör den slutliga tolkningen av huruvida den rättsliga grunden för förordningen är korrekt och av bestämmelserna i förordningen, såsom dess tillämpningsområde. Grundlagsutskottet har emellertid betonat att om det finns en klar och godtagbar grund för en EU-förordning i fördragen, är det inte fråga om överföring av behörighet i författningsrättslig bemärkelse och om en ny begränsning av suveräniteten (GrUU 28/2013 rd s. 5). I enlighet med vad som konstaterats ovan förefaller det klart att den rättsliga grunden för förordningen möjliggör en heltäckande reglering, som innefattar rättslig tillsyn över EPPO:s åtgärder, i fråga om de brott som definieras i förordningen.

Grundlagsutskottet har emellertid påpekat att artikel 4.2 i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget) föreskriver att unionen ska respektera medlemsstaternas likhet inför fördragen samt deras nationella identitet, som kommer till uttryck i deras politiska och konstitutionella grundstrukturer, inbegripet det lokala och regionala självstyret. Enligt utskottet uttrycker bestämmelsen principen att den materiella EU-rätten inte kan anses ifrågasätta den konstitutionella och institutionella strukturen hos den offentliga maktutövningen i medlemsstaterna. Utskottet har med hänvisning till EU-domstolens avgörandepraxis granskat den respekt för den nationella konstitutionella identiteten som avses i artikel 4.2 i EU-fördraget med avseende på proportionaliteten och kom i det aktuella ärendet, som gällde EU:s dataskyddsförordning, fram till att ge betydelse åt sin bedömning att det inte rör sig om en materiell konflikt mellan EU-rätten och innehållet i grundlagen. Däremot handlar det om att EU-rätten leder till en sådan konflikt med de institutionella lösningarna i Finlands grundlag som dataskyddsförordningen inte uttryckligen syftar till (GrUU 14/2018 rd s. 14). Det sagda kan ges en viss tyngd även i detta ärende. Förordningens syfte har inte varit att ingripa i de högsta laglighetsövervakarnas författningsrättsliga ställning, som i Finland verkar avvika från den modell som antagits i de andra medlemsstaterna,

utan att säkerställa effektiva utrednings- och åtalsåtgärder i fråga om brott som åsamkar EU betydande ekonomisk skada.

Förordningens praktiska betydelse för ärenden där de högsta laglighetsövervakarna har ställning som specialåklagare

Inom den laglighetskontroll som utövas av de högsta laglighetsövervakarna är tjänsteåtal det strängaste sättet att ingripa i lagstridig verksamhet. I grundlagen föreskrivs om åtalsrätt för såväl justitiekanslern som justitieombudsmannen. Enligt 110 § i grundlagen fattas beslut om väckande av åtal mot en domare för lagstridigt förfarande i en ämbetsåtgärd av justitiekanslern eller justitieombudsmannen. Dessa kan utföra åtal eller förordna att åtal ska väckas också i andra ärenden som omfattas av deras laglighetskontroll. De högsta laglighetsövervakarna är således specialåklagare inom gränsen för den kontrollbehörighet som tillkommer dem.

Utifrån vad som ovan konstaterats om innehållet i förordningen och direktivet om EU-bedrägerier, som kompletterar bestämmelserna i den, förefaller det i och för sig åtminstone i princip möjligt att EPPO:s behörighet kunde omfatta även ett sådant brott där justitiekanslern eller justitieombudsmannen kan utföra åtal eller förordna att åtal ska väckas. Utifrån förordningen förefaller det emellertid klart att åklagare i ärenden som handläggs av EPPO kommer uttryckligen att vara en europeisk delegerad åklagare (eller i undantagsfall den europeiska åklagaren). Trots att artikel 28 i förordningen verkar möjliggöra en modell där åklagaren i fråga endast ger den egna medlemsstatens behöriga myndigheter i uppdrag att utföra de åtgärder som avses i förordningen, kan det inte anses att en modell, där de högsta laglighetsövervakarna på detta sätt i praktiken fungerar som specialåklagare i ett ärende där en europeisk delegerad åklagare fungerar som ansvarig nationell myndighet i riktning mot EPPO:s centralnivå och under EPPO:s centralnivås övervakning och ledning, på ett naturligt sätt passar ihop med de högsta laglighetsövervakarnas ställning. Dessutom är det med stöd av artikel 24 i förordningen klart att den myndighet som är behörig i ärendet enligt den nationella lagstiftningen ska underrätta EPPO om all kriminell verksamhet beträffande vilken EPPO kunde utöva sin behörighet.

I praktiken har det antagits att nationellt begås endast ett fåtal sådana brott som omfattas av EPPO:s behörighet. Den gemensamma förutsättningen för dylika gärningar är att någon genom brottet skadar eller försöker skada unionens ekonomiska intressen. Nationellt har man bedömt att en typisk fråga kan gälla till exempel undgående av tull för import över EU:s yttre gräns eller försök därtill. Ett typexempel på brott som omfattas av EPPO:s behörighet är i princip också en situation där en person för att få EU-stöd lämnar felaktig information om en omständighet som är ägnad att inverka väsentligt på erhållandet av stöd eller stödbeloppet och genom att agera på detta sätt skaffar eller försöka skaffa sig själv betydande ekonomisk nytta. EPPO har åter bedömts kunna tillföra ett mervärde särskilt för bekämpandet av omfattande gränsöverskridande brott som syftar till ogrundad återbäring av mervärdesskatt (s.k. karusellbedrägerier).

I enlighet med vad som konstaterats ovan förefaller det klart att EPPO inte övertar alla sådana förfaranden där EPPO skulle ha behörighet enligt förordningen. I det skede då EPPO-förordningen bereddes har det bedömts att antalet brott som omfattas av EPPO:s behörighet är tämligen stort på EU-nivå, och det kan antas att EPPO kommer att koncentrera sig på de fall som allvarligast med tanke på EU:s ekonomiska intressen. I varje fall förefaller det mycket sannolikt att EPPO i praktiken ytterst sällan kommer att utöva sin behörighet i situationer som nationellt kan skötas av de högsta laglighetsövervakarna till följd av deras ställning som specialåklagare.

Slutsats

I enlighet med granskningen ovan har riksdagen med grundlagsutskottets medverkan godkänt artikel 86 i EUF-fördraget, enligt vars ordalydelse EPPO ska föra talen för brott som omfattas av dess behörighet vid medlemsstaternas behöriga domstolar och enligt vilken EPPO-förordningen kan innehålla regler för domstolskontroll av EPPO:s åtgärder. Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande om lagstiftning som kompletterar EU:s dataskyddsförordning GrUU 14/2018 rd bekräftat att det är klart att unionslagstiftningen enligt EU-domstolens etablerade rättspraxis har företräde framför nationell rätt i överensstämmelse med de villkor som lagts fast i denna rättspraxis (se GrUU 20/2017 rd s. 6 och GrUU 51/2014 rd s. 2). Utskottet har konstaterat att det inte finns skäl att i vår nationella lagstiftning gå in för lösningar som strider mot EU-lagstiftningen (GrUU 26/2017 rd s. 42).

Med tanke på det som sagts ovan kan förhållandet mellan de högsta laglighetsövervakarnas ställning som specialåklagare och förordningen beaktas på tre olika sätt.

Det första alternativet är att man i den nationella lagstiftning som kompletterar förordningen strävar efter att på ett heltäckande sätt reglera en situation där det tycks föreligga en potentiell konflikt mellan förordningen och de högsta laglighetsövervakarnas ställning som specialåklagare. Då är tolkningen att förordningen möjliggör reglering genom vilken sådana situationer omfattas av förordningens tillämpningsområde, men i fråga om dem kan godkännas bestämmelser om undantag från det huvudsakliga förfarandet. Med beaktande av det som sagts ovan om förordningens innehåll förefaller det emellertid mycket svårt att utarbeta en sådan modell, så att den kunde anses bibehålla de högsta laglighetsövervakarnas nuvarande ställning och ändå tolkas som att den överensstämmer med förordningen.

Det andra alternativet är att i den nationella lagstiftning som kompletterar förordningen ta in en klar enskild bestämmelse om att förordningen inte inverkar på den nationella lagstiftningen till den del det är fråga om saker som nationellt kan ankomma på de högsta laglighetsövervakarna på grund av deras ställning som specialåklagare.

Bägge alternativen som behandlas ovan, genom vilka man i den nationella lagstiftningen uttryckligen försöker samordna de högsta laglighetsövervakarnas nuvarande ställning som specialåklagare med regleringen i förordningen, skulle dock vara tämligen svåra att genomföra i praktiken så att de inte skulle tolkas som stridande mot förordningen. I praktiken kunde detta leda till att kommissionen fäster uppmärksamhet vid saken när den bedömer den kompletterande lagstiftningen förenlighet med förordningen och inleder överträdelseförfarande i EU-domstolen.

Det tredje alternativet och det som valts i denna proposition är att tolka förordningens formulering så att den klart förutsätter att dylika situationer omfattas av förordningens tillämpningsområde. Då anses det att förordningen utgör ett i samband med antagandet av Lissabonfördraget godkänt undantag från annan nationell reglering om saken. Med beaktande av det som sagts ovan ska undantaget ändå inte betraktas som praktiskt betydande och det ska inte anses inverka på kärnområdet för de högsta laglighetsövervakarnas verksamhet. I lösningen kan dessutom oberoende av förordningen beaktas den synpunkt som de högsta laglighetsövervakarna framfört i samband med beredningen av saken och som innebär att riksåklagaren, som hör till dem som omfattas av justitiekanslerns och justitieombudsmannens laglighetskontroll, inte kan avgöra en behörighetskonflikt mellan EPPO och den nationella åklagarmyndigheten i en fråga där justitiekanslern eller justitieombudsmannen är nationell åklagarmyndighet.

4.3 Behandling av ministeransvarighetsärenden

Enligt 114 § i grundlagen behandlas åtal mot en medlem av statsrådet för lagstridigt förfarande i ämbetet i riksätten enligt vad som närmare bestäms genom lag. Beslut om väckande av åtal fattas av riksdagen sedan grundlagsutskottet tagit ställning till lagligheten av en ministers ämbetsåtgärd. Före beslutet ska riksdagen bereda medlemmen av statsrådet tillfälle att avge förklaring. När utskottet behandlar ärendet ska utskottet vara fulltaligt. Åtal mot en medlem av statsrådet utförs av riksåklagaren. I 115 § i grundlagen föreskrivs det om hur en undersökning av frågan om en ministers ämbetsåtgärd är laglig kan inledas i riksdagens grundlagsutskott och i 116 § om förutsättningar för väckande av åtal mot en minister.

Närmare bestämmelser om behandling av ministeransvarighetsärenden finns i lagen om riksätten och behandling av ministeransvarighetsärenden (196/2000). Enligt lagens 1 § tillämpas bestämmelserna i 2 kap., som gäller behandling av ministeransvarighetsärenden i riksdagen, vid undersökning av lagligheten av statsrådsmedlemmarnas, statsrådets justitiekanslers, biträdande justitiekanslerns och dennes ställföreträdare samt riksdagens justitieombudsmans, de biträdande justitieombudsmännens och ställföreträdaren för de biträdande justitieombudsmännens ämbetsåtgärder. Enligt lagens 2 § tillämpas bestämmelserna i 3–5 kap., som gäller riksrettens sammansättning, rättegången i riksätten och ändringssökande, när riksätten behandlar åtal som har väckts i ett ministeransvarighetsärende och åtal som har väckts mot en ledamot av högsta domstolen eller högsta förvaltningsdomstolen för lagstridigt förfarande i ämbetsutövningen samt åtal som avses i 113 § grundlagen och som gäller presidentens straffrättsliga ansvar.

När det gäller EPPO:s materiella behörighet och utövande av behörigheten kan det hänvisas till det som framfördes om saken i avsnitt 4.2.2. Sålunda är det i EPPO:s verksamhet fråga om EPPO:s rätt i stället för skyldighet att överta behandlingen av ärenden som normalt kan antas vara andra ärenden än ministeransvarighetsärenden. Dessutom innehåller förordningen uttryckliga bestämmelser om möjlighet för EPPO:s kollegium att utfärda riktlinjer om att det inte finns något behov av att utreda eller lagföra ett ärende på unionsnivå och att det inte skulle tjäna effektiviteten i utredningen eller lagföringen. När det gäller ministeransvarighetsärenden kan särskild uppmärksamhet fästas vid artikel 4.2 i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget), enligt vilken unionen ska respektera medlemsstaternas likhet inför fördragen samt deras nationella identitet, som kommer till uttryck i deras politiska och konstitutionella grundstrukturer. Om EPPO ändå övertar behandlingen av ett ärende som nationellt omfattas av ministeransvarighetsprocessen, förefaller med stöd av artikel 28 i förordningen en sådan modell möjlig där en europeisk delegerad åklagare fungerar som mellanhand mellan EPPO och den nationellt behöriga myndigheten. Som helhet kan man således bedöma att förordningen inte förutsätter att de nationella bestämmelserna om ministeransvarighetsärenden ändras.

4.4 Anmälan av EPPO som rättslig myndighet i fråga om internationella avtal

4.4.1 Förordningens bestämmelser om saken

Enligt artikel 104.3 i EPPO-förordningen ska internationella avtal med ett eller flera tredjeländer som unionen i enlighet med artikel 218 i EUF-fördraget har ingått eller anslutit sig till på områden som omfattas av EPPO:s behörighet vara bindande för EPPO. I artikel 104.4 sägs att om det inte finns något sådant avtal som avses i punkt 3 ska medlemsstaterna, om det är tillåtet inom ramen för det multilaterala internationella avtalet i fråga och under förutsättning att tredjelandet ger sitt godkännande, erkänna och, i tillämpliga fall, anmäla EPPO som en behörig myndighet vid tillämpning av multilaterala internationella avtal om rättslig hjälp i brottmål som de ingått, till exempel, om så är nödvändigt och möjligt, genom en ändring av de avtalen. Med-

lemsstaterna får också anmäla EPPO som en behörig myndighet vid tillämpning av andra internationella avtal om rättslig hjälp i brottmål som de ingått, till exempel genom en ändring av dessa avtal.

Punkterna i artikeln kompletteras av skäl 109 i förordningens ingress, där det i andra stycket sägs att i avvaktan på att unionen ska ingå nya internationella avtal eller tillträda multilaterala avtal som medlemsstaterna redan ingått om rättslig hjälp i brottmål, bör medlemsstaterna underlätta för EPPO sin verksamhet i enlighet med den princip om lojalt samarbete som fastställs i artikel 4.3 i EU-fördraget. Om det är tillåtet inom ramen för det multilaterala avtalet i fråga, bör medlemsstaterna, under förutsättning att tredjelandet ger sitt godkännande, erkänna och i tillämpliga fall anmäla EPPO som en behörig myndighet vid tillämpningen av detta multilaterala avtal. Detta kan i vissa fall innebära en ändring av dessa avtal, men en omförhandling av avtalen bör inte anses vara ett obligatoriskt steg, eftersom detta kanske inte alltid är möjligt. Medlemsstaterna får också anmäla EPPO som en behörig myndighet vid tillämpning av andra internationella avtal om rättslig hjälp i brottmål som de ingått, till exempel genom en ändring av dessa avtal.

4.4.2 1959 års rättshjälpskonvention

Europarådets europeiska konventionen om inbördes rättshjälp i brottmål från 1959 (FördrS 30/1981, nedan 1959 års rättshjälpskonvention) och dess två tilläggsprotokoll (FördrS 14/1985 och FördrS 34/2014) kan betraktas som det av de i artikeln avsedda internationella avtalen som är viktigast med tanke på EPPO:s verksamhet. I 1959 års rättshjälpskonvention förpliktas parterna att lämna varandra rättshjälp i största möjliga utsträckning i mål och ärenden som faller under den anmodande partens judiciella myndigheters jurisdiktion. Konventionen innehåller bestämmelser om bl.a. framställningar om rannsakan och beslag samt andra framställningar om bevisupptagning och om delgivning av rättegångshandlingar och domstolsbeslut. EU är inte part i 1959 års rättshjälpskonvention och därför blir artikel 104.4 i EPPO-förordningen, som det redogjorts för ovan, tillämplig.

Enligt artikel 24 i 1959 års rättshjälpskonvention, sådan artikeln lyder ändrad i det andra tilläggsprotokollet, ska en stat vid tiden för undertecknandet eller vid depositionen av sitt ratifikations-, godtagande-, godkännande- eller anslutningsinstrument genom en förklaring ställd till Europarådets generalsekreterare ange vilka myndigheter som den anser vara rättsliga myndigheter i den mening som avses i 1959 års rättshjälpskonvention. Staten kan senare, när som helst och på samma sätt, ändra villkoren för sin förklaring. När Finland satte i kraft 1959 års rättshjälpskonvention 1981, gav Finland en förklaring enligt artikel 24. Finland ändrade sin förklaring samtidigt som lagen om straffrättslig rättshjälp stiftades 1994. Finland gav då en ny förklaring till artikel 24, enligt vilken de judiciella myndigheter som avses i 1959 års rättshjälpskonvention i Finland är justitieministeriet, tingsrätterna, hovrätterna och högsta domstolen, allmänna åklagarna samt polisen, tullen och gränsbevakningsväsendets tjänstemän när de med stöd av förundersökningslagen av den 30 april 1987 (449/87) är förundersökningsmyndigheter i brottmål. Därefter gav Finland en ny förklaring till artikel 24 då det andra tilläggsprotokollet till 1959 års rättshjälpskonvention antogs. Grunden till förklaringen var att den nya förundersökningslagen (805/2011) trädde i kraft den 1 januari 2014. Enligt den förklaringen är de rättsliga myndigheter som avses i 1959 års rättshjälpskonvention i Finland fr.o.m. den 1 januari 2014 justitieministeriet, tingsrätterna, hovrätterna och högsta domstolen, allmänna åklagarna samt polisen, tullen och gränsbevakningsväsendets tjänstemän när de med stöd av förundersökningslagen av den 22 juli 2011 är förundersökningsmyndigheter i brottmål.

Europeiska unionens råds arbetsgrupp för straffrättsligt samarbete (COPEN) har från och med hösten 2019 berett en förklaring genom vilken de medlemsstater som deltar i EPPO:s verksamhet anmäler EPPO som rättslig myndighet på det sätt som avses i 1959 års rättshjälpskonvention och dess tilläggsprotokoll. Under arbetsgruppens arbete har företrädarna för Europarådet bedömt att en sådan anmälan är möjlig med stöd av konventionen i fråga. Företrädarna för Europarådet har i detta sammanhang betonat att förklaringen borde med tanke på rättssäkerheten tillräckligt noggrant beskriva förklaringens effekter. Kommissionen och Europeiska unionens råds rättstjänst har åter ansett att de medlemsstater som deltar i EPPO:s verksamhet har rättslig skyldighet att anmäla EPPO som behörig myndighet. Det har ansetts ändamålsenligt att alla medlemsstater som deltar i EPPO:s verksamhet överlämnar sina förklaringar om detta så att förklaringen är i kraft när EPPO börjar sköta sina utrednings- och åtalsuppgifter enligt förordningen.

Enligt förklaringen anmäler en medlemsstat som ger förklaring EPPO som rättslig myndighet enligt 1959 års rättshjälpskonvention jämte tilläggsprotokoll vid såväl framställande som besvarande av begäran om rättshjälp, om det är fråga om brott där EPPO utövar behörighet. Förklaringen kompletterar medlemsstatens eventuella tidigare förklaringar.

Enligt förklaringen förbehåller sig den medlemsstat som ger förklaring rätten att tolka förklaringens rättsliga verkningar så att en hänvisning i konventionen eller dess tilläggsprotokoll till den instans som framställt eller tagit emot en begäran om rättshjälp betraktas som en hänvisning till den behöriga europeiska delegerade åklagarens medlemsstat, när det är fråga om en begäran om rättshjälp som EPPO framställt eller överlämnat till denna. När konventionen eller dess tilläggsprotokoll hänvisar till en parts lag, kan detta, när det är fråga om EPPO, anses avse unionsrätten, särskilt EPPO-förordningen och lagstiftningen i den behöriga europeiska delegerade åklagarens medlemsstat. När konventionen eller dess tilläggsprotokoll möjliggör förklaringar och reservationer, kan en medlemsstats förklaringar och reservationer anses vara tillämpliga när EPPO tar emot en begäran om rättshjälp i ett ärende där den medlemsstatens europeiska delegerade åklagare är behörig. När EPPO är den part som framställer en begäran om rättshjälp iakttar EPPO sådana villkor för användning av uppgifter eller bevismaterial som den part som besvarat begäran har ställt. De förpliktelser som följer av artiklarna 11 och 12 i konventionen för den rättsliga myndighet som framställer en begäran av rättshjälp berör också den EPPO-medlemsstat vars europeiska delegerade åklare är behörig i ärendet.

Enligt de tilläggförklaringar (additional declarations) som kompletterar förklaringen ska de begäranden om rättshjälp som skickats till EPPO i enlighet med artikel 15 i konventionen och de uppgifter som parterna meddelat i enlighet med artikel 21 i konventionen riktas direkt till EPPO. Begärandena ska skickas antingen till EPPO:s centrala nivå eller till den behöriga europeiska delegerade åklagaren. EPPO skickar vid behov begärandena vidare till de behöriga nationella myndigheterna i en situation där EPPO inte är behörig i brottmålet i fråga eller inte utövar sin behörighet. Begäranden enligt artikel 11 i konventionen skickas till via justitieministeriet eller någon annan behörig myndighet i den behöriga europeiska delegerade åklagarens medlemsstat. Enligt tilläggförklaringarna anmäler dessutom en medlemsstat med anledning av artikel 33.2 i tilläggsprotokollet att när en gemensam utredningsgrupp har för avsikt att verka på dess territorium kan EPPO vara behörig nationell myndighet i medlemsstaten i enlighet med EPPO-förordningen och medlemsstatens nationella lagstiftning. I den sistnämnda situationen kan medlemsstaten ändå i enlighet med tilläggförklaringen förutsätta att medlemsstatens myndigheter ska förhandsgodkänna verksamheten eller att förhandsanmälan ska göras till dem.

Förklaringen har antagits i rådets skriftliga förfarande i oktober 2020. Samtidigt har de medlemsstater som deltar i EPPO:s verksamhet uppmanats att ge förklaring till Europarådet så att förklaringen är i kraft när EPPO inleder sin verksamhet. I samband med att förklaringen antogs

gav Finland en deklARATION till protokollet, enligt vilken Finland godkänner förklaringen och att man kommer att ge en förklaring till Europarådet för egen del om riksdagen godkänner förfarandet. Det kan anses motiverat att även Finland ger en sådan förklaring som beskrivits ovan. Om Finland måste ge förklaringen till Europarådet innan riksdagen har godkänt förfarandet och om riksdagen kräver det så återtar Finland förklaringen.

4.4.3 Andra internationella avtal

I framtiden kan det uppstå behov som motsvarar det som beskrivits ovan att anmäla EPPO som behörig nationell myndighet även i fråga om andra internationella avtal. Europarådskonventioner som kan komma i fråga är till exempel konventionen om penningtvätt, efterforskning, beslag och förverkande av vinning av brott och om finansiering av terrorism (ETS 198, den s.k. Warszawakonventionen) samt konventionen om it-relaterad brottslighet (ETS 185, den s.k. Budapestkonventionen). FN-konventioner som kan komma i fråga är åtminstone FN:s konvention mot gränsöverskridande organiserad brottslighet (den s.k. Palermokonventionen) och FN:s konvention mot korruption. Om ett sådant behov identifieras, kan en förklaring liknande den som nu granskats ges även i fråga om andra avtal.

4.5 De huvudsakliga konsekvenserna

Allmänt

Genom de föreslagna lagändringarna kompletteras EPPO-förordningen, som träder i kraft som en rättsakt på lagnivå som gäller som sådan i Finland. Syftena med inrättandet av EPPO har behandlats i avsnittet om propositionens målsättningar. Utöver de nationella konsekvenserna förväntas inrättandet av EPPO också ha konsekvenser på unionsnivå som riktar sig mot olika myndigheters verksamhet.

Dessutom förväntas inrättandet av EPPO ha positiva ekonomiska konsekvenser på unionsnivå, när bedrägerier som riktas mot unionens medel utreds och lagförs effektivare än nu i medlemsstaternas domstolar. Ju effektivare man kan ingripa mot brott som skadar EU:s budget och i vinningen av brott i medlemsstaterna, desto större betydelse har EPPO:s verksamhet för EU:s utgifter och unionens trovärdiga verksamhet över huvud. Detta gynnar i synnerhet EU:s nettobetalare, såsom Finland. Det går inte att exakt uppskatta hur stor ekonomisk nytta EPPO kan tillföra på unionsnivå. Även mer försiktiga uppskattningar på unionsnivå visar emellertid att de ekonomiska bedrägerierna uppgår till miljardtals euro per år.

Ekonomiska konsekvenser

EPPO:s driftsutgifter täcks ur dess budget och finansieringen av EPPO ingår i EU:s budget. När de europeiska delegerade åklagarna verkar i medlemsstaterna inom ramen för EPPO, betraktas utgifter för deras åtgärder som EPPO:s driftsutgifter. I enlighet med den föreslagna principen om dubbla hattar ska de europeiska delegerade åklagarna också vara verksamma som nationella åklagare och stå i tjänsteförhållande till Åklagarmyndigheten. EPPO:s uppgifter ska dock ha företräde i enlighet med förordningens bestämmelser. Avsikten är att Finland i det första skedet utser två europeiska delegerade åklagare. EPPO svarar för de europeiska delegerade åklagarnas lön till den del dessa sköter brottmål som omfattas av EPPO:s behörighet. Närmare diskussioner om fördelningen av de europeiska delegerade åklagarnas arbetsinsats mellan EPPO:s och nationella åklagaruppgifter samt om lönebikostnaderna, inklusive sociala avgifter samt arbetslöshetsförsäkrings- och arbetspensionsavgifter, pågår fortfarande. Beloppet av eventuella kostnader för Åklagarmyndigheten preciseras först när bl.a. de frågor som beskrivits ovan utretts och

ställning till det behov av tilläggsresurser som kostnaderna eventuellt orsakar tas på normalt sätt under de beslutsprocesser som gäller anslagen enligt framtida beslut om ramarna för statsfinanserna och statsbudgeter.

En viktig fråga som fortfarande är öppen i det skede då EPPO inrättas är uppbyggnaden av EPPO:s ärendehanteringssystem (CMS) enligt artikel 44 i förordningen och en förbindelse mellan medlemsstaternas åklagarmyndigheters nationella informationssystem och CMS. Enligt artikel 43 i förordningen ska europeiska delegerade åklagare kunna erhålla all relevant information som finns lagrad i nationella databaser för brottsutredning och brottsbekämpning samt andra relevanta register som tillhör offentliga myndigheter, på samma villkor som de som gäller enligt nationell lagstiftning i liknande ärenden. I den första fasen när EPPO inleder sin verksamhet inrättar EPPO en skyddad internetportal och använder FTP (file transfer protocol) som metod för överföring av dokument mellan EPPO och medlemsstaternas myndigheter. För att genomföra denna kontaktplan förutsätts lätt utrustning (arbetsstation, program och mobiltelefon), administrativa arrangemang samt ett gränssnitt. Europeiska delegerade åklagare har tillträde till åklagarnas nationella system med Åklagarmyndighetens utrustning och till CMS med EPPO:s utrustning. Nationellt finns det beredskaps att ta i bruk denna lösning genast när EPPO:s CMS är färdigt. I detta skede uppskattas kostnaderna till cirka 20.000-30.000 euro per år. De täcks inom ramen för anslag enligt besluten om ramarna för statsfinanserna och statsbudgeterna.

I den andra fasen som genomförs senare tar man i bruk en direkt teknisk anslutning/gränssnitt mellan CMS och det nationella informationssystemet. Åklagarmyndigheten behandlar för närvarande operativa ärenden i Sakari-systemet, som enligt planerna ska ersättas med AIPA-systemet som tas i bruk inom de närmaste åren, uppskattningsvis i slutet av 2022. Med tanke på Sakaris ålder och eftersom användningen upphör är det inte ändamålsenligt att bygga upp en förbindelse till Sakari. I den planeringsfas som inleds förbereder man sig alltså på att bygga ett gränssnitt från CMS till AIPA i samarbete med EPPO och de nationella myndigheterna. Man bedömer om eCodex och eJustice eventuellt kunde utnyttjas för bland annat informationsöverföring och begäranden till andra länder. I Finland svarar riksåklagarens byrå och Rättsregistercentralen, vid behov i samarbete med Domstolsmyndigheten, som företrädare för Åklagarmyndigheten för beredningen. I projektet definierar man tekniska och säkerhetskrav, planerar det gemensamma systemet och de delfaktorer som krävs, tar den tekniska lösningen i bruk, testar förbindelsen och övergår från manuell kontakt till automatisk kontakt. I detta skede av beredningen är CMS närmare uppbyggnad, funktioner och egenskaper ännu inte klara. Av denna orsak är det utmanande att göra någon exakt kostnadsberäkning. Konsultbyrån Accenture, Åklagarmyndigheten, AIPA-projektbyrå och Rättsregistercentralen har i samarbete gjorts en preliminär kostnadsberäkning för uppbyggnaden av gränssnittet och genomförandet av informationsutbytet. I beräkningen har man beaktat möjlighet för EPPO att följa undersökningen av EPPO-mål och behandlingen av ärenden, information om operativa beslut, materialleveranser och förandet av ärenden till åtalsprövning. Enligt uppskattning kan en grov och mycket preliminär kostnadsberäkning i detta skede anses vara sammanlagt cirka 1,7-3,2 miljoner euro för planering, genomförande och utrustning. Beräkningen är emellertid förenad med betydande osäkerhetsfaktorer när det gäller det tekniska genomförandet och även funktionaliteten.

Flera medlemsstater har under beredningen av ärendet ansett att kostnaderna för uppbyggnaden av gränssnittet borde täckas ur EPPO:s budget. Detta förefaller ändå inte sannolikt i nuläget, och för närvarande, då regeringens propositionen av orsaker som hänför sig till genomförandet av systemet måste överlämnas, råder det inte heller i övrigt säkerhet om kostnadsfördelningen. Det är också osäkert huruvida en del av kostnaderna för planeringen och genomförandet kan täckas ur olika EU-fonder efter ansökan. Av dessa orsaker och de orsaker som anförts ovan är det möjligt att ta ställning till kostnaderna och deras årliga fördelning först senare. Till den del som kostnaderna ska täckas av finska staten tas ställning till det behov av tilläggsresurser som

kostnaderna eventuellt orsakar på normalt sätt under de beslutsprocesser som gäller anslagen enligt framtida beslut om ramarna för statsfinanserna och statsbudgeter, och beslut om hur de ska skötas fattas under framtida ram- och budgetförhandlingar.

Konsekvenser för myndigheterna

Trots att en helt ny institution och straffrättslig myndighet inrättas i EU genom EPPO-förordningen, har de föreslagna lagarna inga direkta konsekvenser för de nationella myndigheternas uppgifter eller till exempel behörighetsförhållandena mellan de nationella förundersökningsmyndigheterna och EPPO. I enlighet med principen om dubbla hattar ska de europeiska delegerade åklagarna också vara verksamma som nationella åklagare med de befogenheter som i nationella lagstiftningen föreskrivs för åklagare. Genom förordningens bestämmelser och i lagförslagen föreslås inga ändringar i behörighetsförhållandena mellan åklagaren och förundersökningsmyndigheterna i fråga om till exempel vem som leder utredningar. Konsekvenserna för myndigheterna av utredningen av bedrägerier som omfattas av EPPO:s behörighet har också bedömts i regeringens proposition om genomförande av direktivet om EU-bedrägerier (RP 231/2018 rd s. 10).

Till följd av inrättandet av EPPO måste det i behövlig utsträckning ses till att de tjänstemän som ska tillämpa förordningen och de föreslagna bestämmelserna får utbildning i detta. De största utbildningsbehoven under de närmaste åren kan gälla samarbetsrutiner mellan EPPO och de nationella myndigheterna (åklagare, förundersökningsmyndigheter).

Den nationella tillsynsmyndighet med avseende på förordningen som avses i artikel 87 är i Finland dataombudsmannen. Detta kan betraktas som en ny uppgift och för skötseln av den bör det reserveras tillräckliga resurser, uppskattningsvis 0,2 årsverken.

I regeringens proposition om genomförande av direktivet om EU-bedrägerier (RP 231/2018 rd s. 10) har man allmänt bedömt att det nationellt begås endast ett fåtal sådana brott som avses i direktivet och omfattas av EPPO:s behörighet. Tullens bedömning är att det i Finland kan förekomma några sådana brottmål per år som omfattas av EPPO:s formella behörighet. De tullbrott som ska utredas och som eventuellt omfattas av EPPO:s behörighet är samtliga undvikande av tull för import över EU:s yttre gräns eller försök därtill. Vanligtvis hänför sig även andra skattebrott samtidigt till dessa gärningar. Enligt polisens bedömning har man de senaste åren undersökt endast ett begränsat antal sådana brott som i framtiden kommer att omfattas av EPPO:s behörighet.

5 Alternativa handlingsvägar

5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser

Utgångspunkten för propositionen har varit att genom den föreslagna lagstiftningen komplettera EPPO-förordningens bestämmelser endast i den mån som det är nödvändigt. Förordningen är i kraft som sådan och den får inte förklaras eller preciseras genom nationell reglering. Förordningen får inte heller skrivas om eller på något annat sätt tas in i den nationella lagstiftningen.

På vissa punkter i de föreslagna bestämmelserna har det emellertid varit möjligt att överväga till exempel huruvida förordningen över huvud förutsätter eller möjliggör kompletterande reglering, vilken aktör ska anges som i förordningen avsedd behörig nationell myndighet eller vilket slag nomineringsförfarande ska betraktas som nationellt motiverat vid valet av finländsk europeisk åklagare eller finländska europeiska delegerade åklagare. Dessa val och grunderna

för dem behandlas ovan i avsnitt 2. I avsnitt 4.2 behandlas dessutom förhållandet mellan de högsta laglighetsövervakarnas ställning som specialåklagare och förordningen och den kompletterande lagstiftningen och bedöms eventuella alternativa sätt att beakta den.

5.2 Handlingsmodeller som används eller planeras i andra medlemsstater

När det gäller andra staters rättsordningar kan det konstateras att när internationella förpliktelser genomförs har information om andra staters bestämmelser inte samma referensvärde som när man bedömer behovet av att ändra lagstiftningen från rent nationella utgångspunkter, då man kan ta modell av lagstiftningslösningar som används allmänt eller annars visat sig vara lyckade i andra stater. Förordningen torde förutsätta lagändringar även i andra medlemsstater, men innehållet i dem klarar först närmare den tidpunkt då EPPO inleder sin verksamhet. Det kan antas att även andra stater som deltar i EPPO går in för liknande lösningar i fråga om behovet av reglering som vad som föreslås i denna proposition, eftersom det delvis är fråga om i vilka avseenden förordningen kan anses möjliggöra eller kräva kompletterande nationell lagstiftning. Medlemsstaterna företar dock sådana innehållsmässiga ändringar som förordningen möjliggör och som passar just deras nationella system. Av dessa orsaker har inte ansetts motiverat att göra någon egentlig internationell jämförelse med andra länders regleringssystem i propositionen.

6 Remissvar

I klart största delen av yttrandena om det betänkande som föregick propositionen (Lagstiftning som kompletterar förordningen om inrättande av Europeiska åklagarmyndigheten, justitieministeriets betänkande och utlåtanden 30/2019) ansågs förordningen och den föreslagna kompletterande lagstiftningen motiverade. I det följande läggs fokus på det som anförts i yttrandena endast i den mån som det föreslagits ändringar i betänkandets förslag. Dessa yttranden fokuserade i synnerhet på de föreslagna bestämmelserna om det nationella beslutsfattandet om behörighetsfördelningen mellan EPPO och den nationella åklagarmyndigheten samt förordningens och den kompletterande lagstiftningens konsekvenser för de högsta laglighetsövervakarnas verksamhet.

De tingsrätter (Helsingfors, Birkaland och Uleåborg) som yttrat sig om betänkandet ansåg för det första att det är skäl att klarlägga 9 § 2 mom. om avgörandet av behörighetskonflikter i lagen om Finlands deltagande i EPPO:s verksamhet eller motiveringen till momentet till den del det förblir oklart om riksåklagarens i momentet avsedda beslut alltid ska föras till Helsingfors tingsrätt för avgörande. Den föreslagna formuleringen kan till denna del betraktas som entydig ("... ska föras till Helsingfors tingsrätt för avgörande..."). Motiveringen till momentet har dock preciserats till följd av responsen. Det har betraktats som motiverat att saken inte blir beroende av enbart riksåklagarens beslut. Det kan påpekas att i de situationer som avses i momentet är det alltid fråga om en meningsskiljaktighet mellan EPPO och de nationella åklagarmyndigheterna där den ena parten är en nationell åklagarmyndighet. Dessutom kan det betraktas som motiverat att föra saken till domstol för att på ett effektivt sätt möjliggöra EU-domstolens rätt att meddela förhandsavgörande, som förutsätts i artikel 42.2 c i förordningen.

Helsingfors och Birkalands tingsrätter fäste dessutom uppmärksamhet vid huruvida några andra aktörer än Europeiska åklagarmyndigheten kan höras vid tingsrättsbehandlingen eller beredas tillfälle att avge ett skriftligt yttrande. Utifrån responsen och den fortsatta prövningen av saken har nämnda 9 § i propositionen kompletterats så att även den åklagare som skött ärendet ska ges tillfälle att bli hörd. I princip förefaller det inte motiverat att i större utsträckning höra personer som är parter i ärendet, eftersom det inte är fråga om ett materiellt avgörande av det ärende som behandlas utan om den processuella omständigheten huruvida ett brott som börjat utredas i Finland omfattas av EPPO:s eller den nationella åklagarmyndighetens behörighet. Det kan också

anses ligga i de personers intresse som är parter i ärendet att behandlingen inte sväller ut i onödan utan att man försöker sköta saken så snabbt som möjligt.

Vasa hovrätt har ansett att ett klarare alternativ än den begränsning av besvärsrätten som föreskrivs i förslaget till 9 § 5 mom. vore att bevilja rätt att söka ändring hos högsta domstolen genom begäran om besvärstillstånd. I propositionen har man ändå stannat för att behålla den begränsning av besvärsrätten som föreslagits i betänkandet. Motiveringen till detta är framför allt att man på detta sätt försöker säkerställa att en fråga om behörighetsfördelningen avgörs snabbt i ett så tidigt skede som möjligt av utredningen. Det kan påpekas att redan det ursprungliga beslutet, som alltså ska föras till Helsingfors tingsrätt för avgörande, har fattats av riksåklagaren eller en högsta laglighetsövervakare. Man kan också lägga märke till att det föreslagna momentet samtidigt kompletterar bestämmelserna i artikel 42.2 c i EPPO-förordningen tryggar således skyldigheten att föra en tolkningsfråga som gäller behörighetsfördelningen i EPPO-förordningen till EU-domstolen för behandling så snabbt som möjligt.

Vasa hovrätt bad dessutom att man skulle överväga om det borde föreskrivas i lagen eller genom att hänvisa till lagen om förebyggande av jurisdiktionstvister när det gäller rätt att söka ändring i EPPO:s avgöranden samt besvärinstansen åtminstone vad gäller valet av forum. Även i detta avseende har man stannat för samma utgångspunkt som i allmänhet iakttagits i propositionen, nämligen att i den nationella lagstiftningen företas endast sådana ändringar som behövs till följd av förordningen och som har ansetts krävas för att förordningen ska fungera effektivt. I övrigt iaktas det nationella förfarandet och bestämmelserna om det.

Helsingfors och Uleåborgs tingsrätter har dessutom ansett att det vore bra att foga även förstärkt reseförbud till förteckningen över tvångsmedel som EPPO förfogar över i 10 § i lagen om Finlands deltagande i EPPO. Förslaget har genomförts. Till förteckningen har dessutom fogats häktningsarrest, eftersom också de tvångsmedel som står till förfogande i besvärsskedet har ansetts väsentliga för behandlingen av ärenden enligt förordningen.

Justitiekanslersämbetet (JKÄ) ansåg att EPPO-förordningen och den kompletterande nationella lagstiftningen är i princip mycket nödvändiga och motiverade. JKÄ bedömde emellertid att inrättandet av EPPO, förordning (EU) 2017/1939 och Finlands kompletterande nationella lagstiftning kan ha konsekvenser för den i Finlands grundlag föreskrivna högsta laglighetskontrollens verksamhet och för hur den laglighetskontroll som säkerställer att rättsstats- och laglighetsprinciperna samt de grundläggande och mänskliga rättigheterna tillgodoses sträcker sig till ärenden som omfattas av EPPO:s behörighet. JKÄ ansåg det vara viktigt att se till att saken inte föranleder brister i laglighetskontrollen och önskade att detta skulle utredas ännu noggrannare under den fortsatta beredningen. JKÄ bedömde att inledandet av EPPO:s verksamhet i princip kan betyda att de högsta laglighetsövervakarna, justitiekanslern i statsrådet och riksdagens justitieombudsman, innehållsmässigt likadant reglerade laglighetskontroll begränsas. JKÄ ansåg därför att det vore motiverat att beskriva laglighetskontrollen av EPPO som helhet på ett heltäckande sätt i propositionen. Dessutom ansåg JKÄ att det vore skäl att komplettera de förslag som gäller utövande av behörighet mellan den nationella åklagaren och EPPO, eftersom riksåklagaren, som hör till dem som övervakas av justitiekanslern och justitieombudsmannen, inte kan avgöra en behörighetsfråga där justitiekanslern eller justitieombudsmannen är part.

Riksdagens justitieombudsman har ansett att man i betänkandet inte har dryftat förhållandet mellan förordningen och den föreslagna lagstiftningen och justitieombudsmannens behörighet. Dessutom har justitieombudsmannen ansett att betänkandet väcker frågan om vilken ställning justitieombudsmannen har i förhållande till å ena sidan det inrapporteringsförfarande som avses i artikel 24 i förordningen och å andra sidan EPPO:s rätt att överta förfaranden i artikel 27.

Enligt justitieombudsmannen är det inte förenligt med justitieombudsmannens författningsrättsliga ställning att justitieombudsmannen ska vara skyldig att rapportera ett ärende som utreds till EPPO för att EPPO ska kunna besluta om man övertar förfarandet. Det vore likaså olämpligt att en europeisk delegerad åklagare, om han eller hon prövar det lämpligt, kan överta ett ärende som utreds av justitieombudsmannen efter att ha fått information om detta ärende på någon annan väg. Ett arrangemang där riksåklagaren, som övervakas av justitieombudsmannen, avgör en behörighetskonflikt där justitieombudsmannen är part är inte heller förenligt med justitieombudsmannens författningsrättsliga ställning. Riksdagens justitieombudsman ansåg att det är nödvändigt att inhämta grundlagsutskottets utlåtande om en eventuell regeringsproposition.

Till följd av JKÄ:s och riksdagens justitieombudsmans utlåtanden har laglighetskontrollen av EPPO:s verksamhet behandlats rätt ingående i avsnitt 4.2 som gäller saken. Dessutom har 9 § i den föreslagna lagen om Finlands deltagande i EPPO utökats med ett nytt 2 mom., enligt vilket det som föreskrivs om riksåklagarens avgörandebefogenheter tillämpas inte om justitiekanslern i statsrådet eller riksdagens justitieombudsman är nationell åklagarmyndighet.

Enligt Riksåklagarämbetet (sedermera riksåklagarens byrå) var det vid den tidpunkt då betänkandet överlämnades fortfarande öppet hur kostnaderna för de europeiska delegerade åklagarna ska fördelas mellan EPPO och medlemsstaten. EPPO betalar deras lön för den tid de sköter EPPO-uppdrag, men det finns ännu inte något avtal som vem som ska betala till exempel lönebikostnaderna. Likaså är det fortfarande omöjligt att uppskatta kostnaderna för ärendehanteringsystemet. Det är inte känt hur EPPO och det nationella systemet ska kunna länkas till varandra i enlighet med EPPO:s nuvarande krav.

Dataombudsmannens byrå konstaterade att förordningens nationella dataskyddstillsynsmyndighet är dataombudsmannen enligt dataskyddslagen (1050/2018). Enligt dataombudsmannens byrå borde det också reserveras tillräckliga resurser för denna nya uppgift. I propositionens avsnitt om ekonomiska konsekvenser och konsekvenser för myndigheterna har den nya uppgiften beaktats och det har konstaterats att tillräckliga resurser bör reserveras för skötseln av den, uppskattningsvis 0,2 årsverken.

För att säkerställa att bedömningen av propositionens konsekvenser och i synnerhet de kostnader som den orsakar är så tillförlitlig som möjligt har propositionen överlämnats först när EPPO:s uppgifter i det skede då EPPO inrättas och de lösningar som påverkar de konsekvenser som EPPO orsakar nationellt är kända i så stor utsträckning som möjligt.

7 Specialmotivering

7.1 Lagen om Finlands deltagande i Europeiska åklagarmyndighetens (EPPO) verksamhet

1 §. Tillämpningsområde. I paragrafen föreslås en bestämmelser om lagens tillämpningsområde. Förordningen om Europeiska åklagarmyndigheten (EPPO) sätts inte i kraft, eftersom förordningen som sådan är gällande rätt. Av denna orsak innehåller den föreslagna lagen endast de bestämmelser som behövs för att komplettera EPPO-förordningen.

2 §. Europeiska åklagarmyndighetens behörighet i Finland. I den föreslagna paragrafen föreskrivs om EPPO:s straffrättsliga behörighet i Finland. Behovet av bestämmelsen har behandlats närmare ovan i den artikelspecifika motiveringen.

Avsikten är inte att genom propositionen ändra åklagarens ställning i det finländska förundersökningssystemet. Även i brottmål som omfattas av EPPO:s behörighet ankommer det på förundersökningsmyndigheten att leda förundersökningen, och åklagaren fungerar i enlighet med

2 kap. 4 § i förundersökningslagen som undersökningsledare endast om en polisman misstänks ha begått ett brott. Att nuläget inte förändras framhävs också av skrivningen i skäl 15 i EPPO-förordningens ingress, enligt vilken förordningen inte påverkar det sätt på vilket brottsutredningar organiseras enligt medlemsstaternas nationella system.

Enligt artikel 4 i förordningen ska EPPO:s straffrättsliga behörighet basera sig på brott som föreskrivs i direktivet om EU-bedrägerier och på bestämmelserna i artiklarna 22, 23 och 25.1–3 i EPPO-förordningen. Genom sin rätt att överta förfaranden kan EPPO utöva självständig straffrättslig utrednings- och lagföringsbefogenheter i Finland för det första i fråga om brott enligt artikel 22.1 i EPPO-förordningen, varmed avses i direktivet om EU-bedrägerier avsedda brott som riktas mot unionens ekonomiska intressen. Direktivet har till denna del genomförts genom lagen om ändring av strafflagen (368/2019).

EPPO har i enlighet med artikel 22.2 behörighet även i fråga om brott som rör deltagande i en kriminell organisation, om fokus för en sådan kriminell organisations brottsliga verksamhet är att begå något av de brott som avses i direktivet om EU-bedrägerier.

EPPO har straffrättslig behörighet i enlighet med artikel 22.3 också i fråga om varje annat brott, så kallade sammankopplade brott, som är oupplösligt sammankopplat med en brottslig handling som omfattas av punkt 1 i artikeln. I fråga om sammankopplade brott begränsas EPPO:s straffrättsliga behörighet av bestämmelserna i artikel 25.3 i förordningen. Enligt den punkten ska EPPO avstå från att utöva sin behörighet för det första om det i den nationella lagstiftningen föreskrivs att det sammankopplade brottet ska bestraffas lika hårt eller hårdare än EU-bedrägeriet. För det andra ska EPPO avstå från att utöva sin behörighet om de skador som ett i artikel 22 avsett brott som utreds har åsamkat unionens ekonomiska intressen är lika stora eller mindre än den ekonomiska skada som åsamkats andra målsäganden.

EPPO:s territoriella och personliga behörighet baserar sig på bestämmelserna i artikel 23 i förordningen. Enligt artikeln ska EPPO ha behörighet i fråga om de brott som avses i artikel 22 för det första om brotten helt eller delvis har begåtts på en medlemsstats territorium. För det andra ska EPPO ha behörighet om brotten har begåtts av en medborgare i en medlemsstat och en medlemsstat är behörig i fråga om sådana brott när de begås utanför dess territorium. För det tredje ska EPPO ha behörighet om brotten har begåtts utanför medlemsstaternas territorier av en person som när brottet begicks omfattades av unionens tjänsteföreskrifter eller anställningsvillkor, under förutsättning att medlemsstaten är behörig i fråga om sådana brott när de begås utanför dess territorium.

3 §. Förfarandet vid nominering av kandidater till uppdraget som europeisk åklagare. Enligt 1 mom. i den föreslagna paragrafen ska ett vid EPPO ledigförklarat uppdrag som europeisk åklagare utannonseras innan kandidater nomineras. Annonseringen som gäller uppdraget som europeisk åklagare ska publiceras på lämpligt sätt. Detta har normalt avsett att annonseringen publiceras på webbplatsen valtiolle.fi. Dessutom kan annonseringen publiceras på andra lämpliga webbplatser, såsom Åklagarmyndighetens och domstolsväsendets intranät. I annonseringen bör kort redogöras för behörighetsvillkoren enligt EPPO-förordningen och den nationella lagstiftningen. I annonseringen bör dessutom redogöras för de särskilda yrkesmässiga förutsättningar som förväntas av sökanden i anslutning till handhavandet av krävande ekonomiska brott och brottmål med internationella kopplingar och dessutom för eventuella andra förutsättningar, till exempel språkkunskaper. Endast sådana som sökt uppdraget kan nomineras.

I 2 mom. föreskrivs om behörighetsvillkoren för dem som nomineras till kandidater till uppdraget som europeisk åklagare. I momentet hänvisas till artikel 16.1 i EPPO-förordningen, där det bestäms om behörighetsvillkoren för europeiska åklagare. Enligt punkten ska kandidater som

nomineras till posten som europeisk åklagare vara oberoende och aktiva medarbetare i åklagarväsendet eller rättsväsendet i den berörda medlemsstaten, som har nödvändiga kvalifikationer för utnämning till höga åklagarämbeten eller juridiska ämbeten i sina respektive medlemsstater och som har relevant praktisk erfarenhet av de nationella rättssystemen, ekonomiska utredningar och av internationellt straffrättsligt samarbete. Aktiv medarbetare i åklagarväsendet eller rättsväsendet betyder att sökanden innehar en åklagar- eller domartjänst. Tjänsten kan vara ordinarie eller för viss tid. Även en person som är tjänstledig från en ordinarie åklagar- eller domartjänst är behörig att söka uppdraget som europeisk åklagare. Tjänstledighetens längd ska inte ha någon betydelse när saken bedöms. Det väsentliga är att sökandens kunnande i fråga om utredning av ekonomiska brott och internationellt straffrättsligt samarbete är ajour. I 2 mom. föreskrivs dessutom att på behörighetsvillkoren för den som utnämns till europeisk åklagare tillämpas vad som föreskrivs om behörighetsvillkor för åklagare eller domare. Bestämmelser om behörighetskraven för åklagare finns i 16 § 2 mom. i lagen om Åklagarväsendet (32/2019) och om de allmänna behörighetsvillkoren för domare i 10 kap. 1 § i domstolslagen (673/2016).

I 3 mom. föreskrivs om förfarandet när Finlands nationella kandidater till uppdraget som europeisk åklagare nomineras. Bestämmelser som utnämning av europeiska åklagare finns i artikel 16 i EPPO-förordningen. Enligt punkt 1 i artikeln ska varje medlemsstat nominera tre kandidater till posten som europeisk åklagare. I punkterna 2 och 3 bestäms att rådet ska, med enkel majoritet, utnämna europeiska åklagare för en period på sex år. Rådet ska välja ut och utnämna en av medlemsstatens tre kandidater till posten som europeisk åklagare efter att ha erhållit ett motiverat yttrande från den urvalskommitté som avses i artikel 14.3 i EPPO-förordningen. Justitieministeriet ska ansvara för ansökningsförfarandet avseende uppdraget som europeisk åklagare, eftersom åklagarväsendet hör till dess förvaltningsområde enligt 3 § 3 mom. i lagen om Åklagarmyndigheten. Förfarandet vid nominering av kandidater till uppdraget som europeisk åklagare motsvarar förfarandet vid utnämning av statsåklagarna enligt 17 § i lagen om Åklagarmyndigheten vad gäller nomineringsbehörigheten. Statsrådet fattar beslutet på framställning av justitieministeriet. Till skillnad från förfarandet vid utnämning av statsåklagarna bereds ärendet i justitieministeriet.

Eftersom uppdraget som europeisk åklagare är ett utpräglat åklagaruppdrag, föreslås i propositionen att riksåklagarens byrå ska få tillfälle att avge utlåtande om de kandidater som sökt uppdraget. Eftersom riksåklagarens byrå kan anses ha goda förutsättningar att bedöma kandidaternas kunnande när det gäller utredning av ekonomiska brott samt internationellt straffrättsligt samarbete kan en företrädare för riksåklagarens byrå också vara med och intervjua kandidaterna.

I 4 mom. föreskrivs om rätt för den som utsetts till europeisk åklagare att få tjänstledighet utan lön från sin tjänst för den tid som han eller hon sköter uppdraget som europeisk åklagare. Bestämmelser om rätt för tjänsteman att få tjänstledighet utan lön ingår i flera lagar. Sådana bestämmelser ingår i till exempel det statsrådsbeslut som gäller beviljande av ledighet för makar till utsända tjänstemän inom utrikesrepresentationen (ingår i finansministeriets föreskrift P 6/89), lagen om militär krishantering (211/2006), lagen om civilpersoners deltagande i krishantering (1287/2004), lagen om fortbestånd av arbetsavtals- och tjänsteförhållandet för den som fullgör skyldighet att försvara landet (305/2009) samt det mellan Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige ingångna avtalet om den rättsliga ställningen för samnordiska institutioner och deras anställda (89/1989).

En kandidat kan nomineras till uppdraget som europeisk åklagare från såväl åklagarväsendet som rättsväsendet i enlighet med behörighetsvillkoren i artikel 16.1 i EPPO-förordningen. Europeiska åklagare utnämns av rådet. Tjänstledighet för den tid en person sköter uppdraget som europeisk åklagare beviljas således av en annan aktör än den utnämmande myndigheten. Av denna orsak kan det betraktas som motiverat att tjänstemannen garanteras rätt till tjänstledighet

från sin tjänst som åklagare eller domare. Med beaktande av det som förklarats ovan, den internationella karaktären av uppdraget som europeisk åklagare liksom att motsvarande specialbestämmelse ingår även i andra lagar som gäller internationella uppdrag, föreslås att en bestämmelse om tjänstemannens rätt till tjänstledighet tas in även i EPPO-lagen.

4 §. Förfarandet vid nominering av kandidater till uppdragen som europeiska delegerade åklagare. I 1 mom. i paragrafen föreskrivs att ett vid EPPO ledigförklarat uppdrag som europeisk delegerad åklagare ska utannonseras innan kandidater nomineras. Annonsen om ett ledigförklarat uppdrag som europeisk delegerad åklagare ska publiceras på lämpligt sätt, på det sätt som förklarats i fråga om den europeiska åklagarens i samband med 3 §. I annonsen bör kort redogöras för behörighetsvillkoren för åklagare enligt EPPO-förordningen och den nationella lagstiftningen. I annonsen bör dessutom redogöras för de särskilda yrkesmässiga förutsättningar som förväntas av sökanden i anslutning till handhavandet av krävande ekonomiska brott och brottmål med internationella kopplingar och dessutom för eventuella andra förutsättningar, till exempel språkkunskaper. Innehållet i annonsen förklaras mer ingående i motiveringen till bestämmelsen om förfarandet vid nominering av kandidater till uppdraget som europeisk åklagare. Endast sådana som sökt uppdraget kan nomineras.

I 2 mom. föreskrivs om behörighetsvillkoren för personer som utnämns till europeiska delegerade åklagare. I momentet hänvisas för det första till artikel 17.2 i EPPO-förordningen, enligt vilken de som utnämns till europeiska delegerade åklagare ska från tidpunkten för utnämning till europeisk delegerad åklagare till tidpunkten för avsättning vara aktiva medarbetare i åklagarväsendet eller rättsväsendet i respektive medlemsstater som nominerat dem. Deras oberoende ska inte kunna ifrågasättas och de ska ha nödvändiga kvalifikationer och relevant praktisk erfarenhet av det nationella rättssystemet. I 2 mom. föreskrivs dessutom om de nationella behörighetsvillkoren för europeiska delegerade åklagare. De europeiska delegerade åklagarna ska ha samma befogenheter som nationella åklagare. Till följd av detta föreskrivs i paragrafen att behörighetsvillkoren för nationella åklagare ska tillämpas även på de europeiska delegerade åklagarna.

I 3 mom. föreskrivs om förfarandet vid nominering av kandidater till uppdragen som europeiska delegerade åklagare. På det sätt som anges i artikel 17.1 i förordningen ska kollegiet på förslag av den europeiska chefsåklagaren utnämna europeiska delegerade åklagare bland kandidater som nominerats av medlemsstaterna. De europeiska delegerade åklagarnas mandatperiod är fem år, som kan förnyas. I paragrafen föreslås det att kandidaterna nomineras av statsrådet på framställning av riksåklagarens byrå. Nomineringsförfarandet motsvarar förfarandet vid utnämning av statsåklagarna, som det föreskrivs om i 17 § 2 mom. i lagen om Åklagarmyndigheten. För Åklagarmyndighetens betydande roll i nomineringsförfarandet talar i synnerhet det faktum att de europeiska delegerade åklagarna i enlighet med principen om dubbla hattar i praktiken ska handha även nationella krävande ekonomiska brottmål. Riksåklagarens byrå bereder ett utnämningssäkert och gör en framställning om saken till justitieministeriet. Statsrådets allmänna sammanträde fattar beslutet på framställning av justitieministeriet.

I 4 mom. föreskrivs om den tjänstemannarättsliga ställningen för en person som utses till europeisk delegerad åklagare. En europeisk delegerad åklagare utnämns för viss tid till en tjänst som åklagare för den tid som han eller hon är verksam som europeisk delegerad åklagare, om han eller hon inte redan har en åklagartjänst. Syftet med bestämmelsen är att göra det möjligt att verka som europeiska delegerade åklagare även för tjänstemän som arbetar vid domstolar och andra personer som uppfyller behörighetsvillkoren för åklagare och de yrkesmässiga och andra krav som uppgiften ställer. Den som utsetts till europeisk delegerad åklagare och som inte har en åklagartjänst från tidigare utnämns till en tjänst som nationell åklagare för viss tid av riksåklagarens byrå i enlighet med 17 § 3 mom. i lagen om Åklagarmyndigheten. Längden på ett

tjänsteförhållande för viss tid ska vara bunden till uppdraget som europeiska delegerad åklagare. Om EPPO säger upp eller av någon annan orsak avslutar den europeiska delegerade åklagarens uppdrag, upphör också ett sådant uppdrag för viss tid till vilket personen i fråga har utnämnts på grund av uppdraget som europeisk delegerad åklagare.

I 5 mom. föreskrivs att den som har utsetts till europeisk delegerad åklagare har rätt att få tjänstledighet utan lön från sin tjänst för den tid som han eller hon sköter uppdraget som europeisk delegerad åklagare. Bestämmelsen motiveras mer ingående i samband med 3 §, som gäller den europeiska åklagaren.

Med beaktande av behörighetsvillkoren och de andra krav på yrkeskunnande för europeiska delegerade åklagare kan man anta att de europeiska delegerade åklagarna i regel utses inom Åklagarmyndigheten. För den föreslagna bestämmelsens ändamålsenlighet talar i synnerhet det att i enlighet med artikel 17.2 i EPPO-förordningen är avsikten att uppdrag som europeiska delegerade åklagare ska vara öppna även för personer som tjänstgör vid bland annat domstolar. Med beaktande av vad som anförts ovan, den klart internationella karaktären hos uppdraget som europeisk delegerad åklagare liksom att motsvarande specialbestämmelser ingår även i andra lagar om internationella uppgifter, föreslås att det även i EPPO-lagen föreskrivs om rätt till tjänstledighet.

5 §. *Den europeiska åklagarens och de europeiska delegerade åklagarnas befogenheter.* I den föreslagna paragrafen föreskrivs det om den europeiska åklagarens och de europeiska delegerade åklagarnas befogenheter. Syftet med den föreslagna bestämmelsen är att i enlighet med artikel 13.1 i EPPO-förordningen fastställa samma befogenheter för europeiska delegerade åklagare som nationella åklagare har när de i egenskap av tjänstemän hos EPPO handlägger brottmål som omfattas av EPPO:s behörighet. I fråga om den europeiska åklagaren föreskrivs i paragrafen om hans eller hennes befogenheter när han eller hon i egenskap av tjänsteman hos EPPO utför tjänsteuppdrag i ärenden som omfattas av EPPO:s behörighet. När en åklagare i egenskap av tjänsteman hos EPPO handlägger brottmål som omfattas av EPPO:s behörighet saknar åklagarens nationella ställning som till exempel regional, special- eller statsåklagare betydelse för åklagarens behörighet. Behörigheten bestäms i enlighet med 10 § i lagen om Åklagarmyndigheten så att de är behöriga i åklagaruppgifter i hela landet.

Genom bestämmelsen kompletteras också artikel 13.3 i EPPO-förordningen, där det bestäms om de europeiska delegerade åklagarnas befogenheter att utföra utredningar i ärenden som omfattas av EPPO:s behörighet. I punkten sägs att om en europeisk delegerad åklagare vid en given tidpunkt inte kan utföra sina uppgifter som europeisk delegerad åklagare, får den europeiska åklagaren föreslå den permanenta avdelningen att omtilldela ärendet till en annan europeisk delegerad åklagare i samma medlemsstat eller att han eller hon genomför utredningen själv i enlighet med artikel 28.3 och 28.4. Av denna orsak måste också den europeiska åklagaren ha samma befogenheter som nationella åklagare. Man kan dock anta att den europeiska åklagaren endast sällan använder de nämnda åklagarbefogenheterna. Ansvar för utredningsåtgärder i ärenden som omfattas av Europeiska åklagarmyndighetens behörighet vilar i regel på de europeiska delegerade åklagarna inom ramen för förundersökningsarbetet.

Bestämmelser som anknyter till åklagares straffprocessuella befogenheter finns förutom i lagen om Åklagarmyndigheten även i lagen om rättegång i brottmål, förundersökningslagen samt tvångsmedelslagen.

6 §. *Europeiska delegerade åklagares verksamhet som nationella åklagare.* I paragrafen föreskrivs om europeiska delegerade åklagares ställning och uppgifter som nationell åklagare. I paragrafen hänvisas till artikel 13.3 i förordningen, där det bestäms om den så kallade principen

om dubbla hattar. De europeiska delegerade åklagarna får på det sätt som anges i förordningen även utöva verksamhet som nationella åklagare i den utsträckning som detta inte hindrar dem från att fullgöra sina i förordningen angivna uppgifter som tjänstemän hos EPPO. De europeiska delegerade åklagarna ska dock på det sätt som EPPO-förordningen förutsätter i första hand ställa sin arbetsinsats till EPPO:s förfogande.

I artikel 13.3 i förordningen sägs att om en europeisk delegerad åklagare vid en given tidpunkt inte kan utföra sina uppgifter som europeisk delegerad åklagare på grund av utövandet av verksamhet som nationell åklagare, ska han eller hon informera den övervakande europeiska åklagaren. Den övervakande europeiska åklagaren ska därefter, efter samråd med de nationella åklagarmyndigheterna, fastställa om den europeiska delegerade åklagaren bör ge prioritet till ett ärende som omfattas av EPPO:s behörighet framom nationella skyldigheter. När de europeiska delegerade åklagarna i enlighet med vad som föreslås senare i propositionen handlägger brottmål som omfattas av EPPO:s behörighet ska inte den rätt som i 11 § 2 mom. i lagen om Åklagarmyndigheten föreskrivs för riksåklagaren att överta avgörandet av ett ärende som ankommer på en underlydande åklagare tillämpas på dem.

Europeiska åklagarmyndigheten utövar i varje fall i stor utsträckning den arbetsledningsrätt som ankommer på arbetsgivaren i förhållande till de europeiska delegerade åklagarna och svarar i enlighet med förordningen för egen del också för de förmåner och rättigheter som tillkommer dem på grund av anställningsförhållandet. De anställningsvillkor som anges i förordningen eller som bestämts med stöd av den och som Europeiska åklagarmyndigheten tillämpar överlappar delvis de statliga anställningsvillkoren. Denna behörighet begränsar de rättigheter och skyldigheter som annars ankommer på den nationella myndigheten som arbetsgivare, och anställningsförhållandet till Åklagarmyndigheten avviker således från ett sådant anställningsförhållande som regleras i statstjänstemannalagen.

7 §. Information om brottmål till Europeiska åklagarmyndigheten. I 1 mom. föreskrivs om förfarandet när åklagaren informerar EPPO. Enligt artikel 24 i EPPO-förordningen ska unionens institutioner, organ och byråer och de av medlemsstaternas myndigheter som enligt tillämplig nationell lagstiftning är behöriga utan onödigt dröjsmål till EPPO inrapportera alla brottsliga handlingar i fråga om vilka den skulle kunna utöva sin behörighet.

I paragrafen föreslås att i Finland ska den myndighet som lämnar informationen vara åklagaren, som på det sätt som anges i förundersökningslagen har fått information från förundersökningsmyndigheten om ett brott som på grund av de omständigheter som kommit fram kunde anses omfattas av EPPO:s behörighet. Som åklagare kan också betraktas de specialåklagare som definieras i 8 § i lagen om Åklagarmyndigheten, dvs. justitiekanslern i statsrådet och riksdagens justitieombudsman, när dessa fungerar som nationell åklagarmyndighet i ett ärende. Åklagaren ska informera en europeisk delegerad åklagare, som i enlighet med EPPO:s interna arbetsordning förmedlar informationen vidare inom EPPO:s ärendehanteringssystem. Det vore ändamålsenligt att komma överens om detaljerna i förfarandet mellan Åklagarmyndigheten och de europeiska delegerade åklagare som representerar EPPO.

Efter det att EPPO informerats handlägger den nationella åklagare som förordnats att handha ärendet det som ett vanligt brottmål tills EPPO har beslutat att antingen överta förfarandet eller avstå från sin behörighet i fråga om ärendet. Den utsedda åklagaren svarar för brådskande åtgärder i fråga om ett mål som EPPO informerats om och sköter förundersökningsarbetet med förundersökningsmyndigheten på normalt sätt. Bestämmelser om brådskande jouråtgärder utanför tjänstetid finns i 25 § i lagen om Åklagarmyndigheten. Bestämmelsen tillämpas också i fråga om åtgärder i anslutning till brottmål som meddelats EPPO. Efter det att EPPO informerats ska den nationella åklagaren beakta bestämmelserna i artikel 27.2 i förordningen, enligt

vilken de nationella myndigheterna då ska avhålla sig från att fatta några sådana beslut enligt nationell lagstiftning som kan leda till att EPPO hindras från att utöva sin rätt att överta förfaranden. Sådana beslut är till exempel beslut enligt 3 kap. 10 § och 10 a § i förundersökningslagen om att begränsa förundersökningen.

I 2 mom. föreskrivs om innehållet i informationen till EPPO. I paragrafen hänvisas det till artikel 24.4 i EPPO-förordningen, där det bestäms de uppgifter som åtminstone ska ingå i rapporten till EPPO. Till dem hör en beskrivning av sakförhållandena, däribland en bedömning av den skada som åsamkats eller som sannolikt kommer att åsamkas. Vidare ska rapporten innehålla möjlig brottsrubricering, varmed avses tillämpliga brottsrekvisit, samt andra uppgifter som är nödvändiga för att handlägga det aktuella ärendet.

8 §. Samråd med de nationella myndigheterna. I paragrafen föreskrivs om riksåklagarens byrås uppgift att fungera som nationell myndighet i vissa situationer som anges i EPPO-förordningen och som förutsätter samråd med nationella myndigheter. Bestämmelser om sådana samrådsförfaranden ingår i artiklarna 13, 25, 27, 39 och 40 i EPPO-förordningen.

Enligt artikel 13.2 i förordningen ska den europeiska chefsåklagaren efter samråd och uppnådd överenskommelse med medlemsstaternas berörda myndigheter godkänna antalet europeiska delegerade åklagare och den funktionella och territoriella uppdelningen av befogenheter mellan europeiska delegerade åklagare i varje medlemsstat. I punkt 3 i artikeln bestäms åter om möjlighet för europeiska delegerade åklagare att i enlighet med principen om dubbla hattar utöva verksamhet som nationella åklagare. Enligt förordningen ska den övervakande europeiska åklagaren samråda med de nationella åklagarmyndigheterna när han eller hon beslutar om en europeisk delegerad åklagare borde ge prioritet till EPPO:s uppdrag framom nationella åklagaruppdrag när den europeiska delegerade åklagaren inte kan sköta uppdrag som ankommer på EPPO på grund av nationella åklagaruppdrag.

I artikel 25 i förordningen bestäms om EPPO:s utövande av sin behörighet. I enlighet med vad som bestäms i punkt 2 i artikeln ska EPPO rådgöra med de behöriga nationella myndigheterna för att fastställa huruvida de kriterier för utövande av behörighet som anges i punkten är uppfyllda. EPPO:s beslut enligt punkt 3 att avstå från att utöva sin behörighet ska föregås av rådgörelse med de behöriga nationella myndigheterna.

I artikel 27 i förordningen bestäms om EPPO:s rätt att överta förfarandet i fråga om ett brott som EPPO informerats om. Efter ett sådant beslut övertar EPPO handläggningen av brottmålet helt och hållet och de nationella myndigheterna ska avhålla sig från att utföra nya utredningar i fråga om samma brott. Enligt punkt 4 i artikeln ska EPPO vid behov rådgöra med de nationella myndigheterna innan ett sådant beslut fattas.

Enligt bestämmelserna i artikel 39.3 i förordningen får EPPO inte avskriva ett sammankopplat brott som omfattas av dess behörighet utan att först ha konsulterat de nationella myndigheter som är behöriga enligt artikel 25.6 i förordningen att besluta om behörighetsfördelningen mellan EPPO och den nationella åklagarmyndigheten. Nationell myndighet som avses i artikel 25.6 i förordningen är riksåklagaren som högsta åklagare i enlighet med vad som konstaterats i samband med behandlingen av artikel 25. Det bestäms om saken i 11 § 1 mom. 5 punkten i lagen om Åklagarmyndigheten. På de grunder som anförts i samband med behandlingen av artikel 39 har det ändå ansetts ändamålsenligare att uttryckligen riksåklagarens byrå betraktas som i punkt 3 avsedd nationell myndighet när det gäller konsultation enligt den punkten. Lösningen ger riksåklagaren möjlighet att överföra uppgiften även på någon annan tjänsteman vid byrån, vilket kan bidra till att påskynda förfarandet.

Artikel 40 i förordningen gäller förenklade åtalsförfaranden. Enligt punkt 1 i artikeln ska den handläggande europeiska delegerade åklagaren samråda med de nationella åklagarmyndigheterna innan han eller hon föreslår att ett förenklat åtalsförfarande ska tillämpas.

I 4 § 1 mom. i lagen om Åklagarmyndigheten föreskrivs det om riksåklagarens byrås uppgift att styra och utveckla Åklagarmyndigheten och åklagarverksamheten, samt att sköta det nationella och internationella samarbetet inom sitt verksamhetsområde. Sålunda vore det motiverat att riksåklagarens byrå i egenskap av nationell myndighet svarar för de samrådsförfaranden som förklaras mera ingående ovan. Det föreslås inga närmare bestämmelser om samrådsförfarandena enligt förordningen. Det vore ändamålsenligt att beslut om detaljerna och rutinerna i samrådsförfarandet fattas i samarbete mellan riksåklagarens byrå och de europeiska delegerade åklagare som representerar EPPO i Finland.

9 §. Avgörande av meningsskiljaktigheter som gäller utövande av behörighet. I paragrafen föreskrivs om situationer där det råder oenighet mellan den nationella åklagarmyndigheten och EPPO om vem som är behörig i fråga om ett brott som börjat utredas i Finland och där EPPO enligt sin åsikt kunde utöva sin behörighet. Genom bestämmelsen kompletteras bestämmelserna i 25.6 i EPPO-förordningen om avgörandet av meningsskiljaktigheter som gäller behörigheten. Om meningsskiljaktighet uppstår mellan Europeiska åklagarmyndigheten och den nationella åklagarmyndigheten om huruvida den brottsliga handlingen omfattas av artikel 22.2 eller 22.3 eller artikel 25.2 eller 25.3 ska de nationella myndigheter som är behöriga att besluta om behörighetsfördelning avseende lagföring på nationell nivå besluta vem som ska vara behörig i fråga om utredningen av ärendet. Medlemsstaterna ska utse denna behöriga nationella myndighet.

I 1 mom. föreskrivs om den nationella myndighet som avses ovan och som är riksåklagaren. Det föreslås att en motsvarande bestämmelse fogas till 11 § i lagen om Åklagarmyndigheten, där det föreskrivs om riksåklagarens uppgifter som högsta åklagare. Riksåklagarens behörighet som högsta åklagare omfattar att överta avgörandet av ett ärende som ankommer på en underlydande åklagare eller förordna att en underlydande åklagare ska utföra ett åtal. Denna riksåklagarens devolutions- och substitutionsrätt kan betraktas som i artikel 25.6 i förordningen avsedd behörighet att besluta om behörighetsfördelning avseende lagföring på nationell nivå.

I momentet föreskrivs dessutom om förande av ett ärende till Helsingfors tingsrätt för avgörande. Helsingfors tingsrätt ska avgöra om riksåklagarens beslut är korrekt med stöd av förordningen och antingen fastställa eller ändra beslutet om behörig instans i ärendet. Det förefaller motiverat att saken inte är beroende av enbart riksåklagarens beslut. Till denna del kan det påpekas att i sådana situationer som avses i momentet är det alltid fråga om en meningsskiljaktighet mellan EPPO och den nationella åklagarmyndigheten, där den nationella åklagarmyndigheten är en part. Dessutom kan det anses motiverat att föra ärendet till domstol för att på ett effektivt sätt ge EU-domstolen möjlighet att utöva sin rätt att meddela förhandsavgöranden, vilket förutsätts i artikel 42.2 c i förordningen. Det kan betraktas som ändamålsenligt att på föreslaget sätt koncentrera behörigheten till Helsingfors tingsrätt, eftersom även beslutsfattande som baserar sig på flera andra straffrättsliga samarbetsinstrument mellan EU:s medlemsstater är koncentrerat till den.

Enligt 2 mom. ska det som föreskrivs i 1 mom. om riksåklagarens avgörandebefogenheter inte tillämpas om justitiekanslern i statsrådet eller riksdagens justitieombudsman är nationell åklagarmyndighet i ett ärende. De specialbestämmelser som gäller dem motiveras mera ingående i det avsnitt ovan som gäller de högsta laglighetsövervakarnas ställning som specialåklagare. I propositionen har det ansetts att riksåklagaren, som hör till dem som övervakas av justitiekanslern och justitieombudsmannen, inte kan avgöra en behörighetsfråga där justitiekanslern

eller justitieombudsmannen är part. När justitiekanslern i statsrådet eller riksdagens justitieombudsman är nationell åklagarmyndighet ska denna därför föra ett ärende som gäller utövande av behörighet till Helsingfors tingsrätt för avgörande inom 14 dagar på samma sätt som föreskrivs i 1 mom. På samma sätt som i fråga om 1 mom. ska tingsrätten avgöra om justitiekanslern i statsrådets eller riksdagens justitieombudsmans beslut är korrekt med stöd av förordningen och antingen fastställa eller ändra beslutet om behörig instans i ärendet.

I 3 mom. föreslås att Helsingfors tingsrätt ska ge EPPO och den nationella åklagare som skött ärendet tillfälle att bli hörda i ärendet. Det beslut av riksåklagaren som avses i paragrafen kan vara i enlighet med antingen den nationella åklagarmyndighetens eller EPPO:s ståndpunkt, och därför förefaller det motiverat att de båda instanser som bäst känner till behörighetsfrågan ges lika tillfälle att bli hörda i ärendet. Bestämmelsen begränsar inte hörandet av andra instanser, om detta anses motiverat i ett enskilt fall. Det förefaller ändå inte i princip motiverat att i större utsträckning höra personer som är parter i ärendet, eftersom det i enlighet med vad som relaterats ovan inte är fråga om det materiella avgörandet av det ärende som handläggs utan om den processuella omständigheten huruvida ett brott som börjat utredas i Finland och där EPPO kunde utöva sin behörighet omfattas av EPPO:s eller den nationella åklagarmyndighetens behörighet. Det kan också anses ligga i de personers intresse som är parter i ärendet att behandlingen inte sväller ut i onödan utan att man försöker sköta saken så snabbt som möjligt. Arrangemangen som gäller EPPO:s förande av talan blir beroende av bestämmelserna i EPPO-förordningen och EPPO:s interna arbetsordning. Sannolikt företräds EPPO i samrådsförfarandet av antingen den europeiska åklagaren eller en europeisk delegerad åklagare i enlighet med EPPO:s interna anvisningar.

I fråga om bestämmelser som gäller behandling hänvisas det i paragrafen i tillämpliga delar till bestämmelserna om behandling av ansökningsärenden. Dessa bestämmelser ingår i 8 kap. i rättegångsbalken (RB). Tillämpliga blir till exempel bestämmelserna om behandling av ett ansökningsärende i kansliet eller vid ett sammanträde för ansökningsärenden i RB 8 kap. 3 §, bestämmelserna om hörande av den som har del i saken och skriftlig utsaga i 5–7 § och bestämmelserna om tingsrättens beslut i 10–12 §. Enligt förslaget ska ett ärende som gäller en behörighetskonflikt avgöras skyndsamt. Syftet med skyndsamt behandling är att säkerställa en snabb total behandlingstid för det brottmål som tvisten gäller och säkra den behöriga åklagarens deltagande i förundersökningen av det brott som utreds genom förundersökningssamarbete på det sätt som föreskrivs i förundersökningslagen.

I 4 mom. ingår bestämmelser om tingsrättens sammansättning. Enligt det är tingsrätten domförd med ordföranden ensam. Avgörandet av ett ärende som gäller en behörighetskonflikt kan på grund av arten och omfattningen betraktas som ett sådant ärende som får avgöras av en tingsnotarie på det sätt som föreskrivs i lagen om domstolspraktik (674/2016).

Paragrafens 5 mom. gäller offentlighet för rättegångsförhandlingarna och vid muntlig förhandling i ett förfarande som gäller en behörighetskonflikt. Bestämmelser om offentlighet finns i den nya 16 a § i lagen om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar, som det hänvisas till i det föreslagna momentet.

I 6 mom. föreskrivs att Helsingfors tingsrätts beslut inte får överklagas genom besvär. Eftersom Helsingfors tingsrätt sålunda blir sistainstansdomstol att avgöra behörighetskonflikter, ska Helsingfors tingsrätt på det sätt som anges i artikel 267 i EUF-fördraget vara skyldig att begära EU-domstolens förhandsavgörande angående tolkningen av artiklarna 22 och 25 i EPPO-förordningen, om det krävs för att avgöra ärendet. Genom det föreslagna momentet kompletteras samtidigt bestämmelserna i artikel 42.2 c i EPPO-förordningen och säkerställs således möjlighet

att föra en tolkningsfråga i EPPO-förordningen som gäller en behörighetskonflikt till EU-domstolen för behandling.

Bestämmelser som motsvarar den föreslagna begränsningen av besvärsrätten ingår i lagstiftningen, till exempel i lagen om förebyggande och lösning av jurisdiktionstvister (295/2012). Strävan med begränsningen av besvärsrätten är att säkerställa ett snabbt förfarande i ärenden med anknytning till behörighetskonflikter och att frågor om behörighetsfördelningen ska avgöras i ett så tidigt skede som möjligt när en utredning inletts.

10 §. Användning av tvångsmedel. I paragrafen föreskrivs för det först om vad de åtgärder som avses i artikel 30.1 och 30.4 i förordningen kan anses betyda nationellt. Med åtgärderna avses nationellt de tvångsmedel som det föreskrivs om i tvångsmedelslagen. Behovet av bestämmelsen har motiverats mer ingående i motiveringen av artikel 30 i förordningen.

I 1 mom. uppräknas de tvångsmedel som artikel 30.1 och 30.4 i förordningen avser nationellt. De är gripande, anhållande, häktning, häktningsarrest, begränsning av kontakter, reseförbud, förstärkt reseförbud, kvarstad samt beslag samt kopiering av handlingar, genomsökning och föreläggande att säkra data, avspärrning av utredningsplatser och utredningsobjekt, upptagande av signalement, bestämning av DNA-profiler, televlyssning, inhämtande av information i stället för televlyssning, teleövervakning, inhämtande av lägesuppgifter för att nå misstänkta och dömda, inhämtande av basstationsuppgifter, systematisk observation, förtäckt inhämtande av information, teknisk observation, täckoperationer, bevisprovokation genom köp, styrd användning av informationskällor och kontrollerade leveranser.

Begreppet beslag täcker alla åtgärder som avses i 7 kap. i tvångsmedelslagen, dvs. också beslag och kopiering av försändelser (7 kap. 5 §) samt kvarhållande av försändelser (7 kap. 6 §). Kopiering av handlingar (7 kap. 2 §) nämns för tydlighetens skull separat. Begreppet genomsökning täcker alla åtgärder som ingår i 8 kap. i tvångsmedelslagen inklusive kroppsvisitation och kroppsbesiktning. I förteckningen ingår också alla åtgärder som nämns i 9 och 10 kap. i tvångsmedelslagen. Begreppet teknisk observation täcker inhämtande av identifieringsuppgifter för teledresser eller teleterminalutrustning samt installation och avinstallation av anordningar, metoder eller programvara. Dessa kan inte betraktas som självständiga tvångsmedel, utan som hjälpmedel till de egentliga tvångsmedlen.

Enligt 2 mom. i paragrafen är en förutsättning för användningen av tvångsmedel enligt 1 mom. vid i artikel 31 i förordningen avsedda utredningar att användningen skulle vara tillåten om den gärning som utreds hade begåtts i Finland under motsvarande förhållanden. Momentets ordalydelse innebär att det räcker med att den gärning som utreds är sådan att användningen av tvångsmedel skulle vara tillåten enligt finsk lag, om gärningen hade begåtts i Finland under motsvarande förhållanden. Det förutsätts till exempel inte att gärningen är straffbar i Finland med samma brottsbeteckning som i den handläggande europeiska delegerade åklagarens medlemsstat, om denna europeiska delegerade åklagare begär att en finsk biträdande europeisk delegerad åklagare ska utföra åtgärden i Finland. Momentet förutsätter att alla förutsättningar enligt finsk lag ska föreligga för att användningen av tvångsmedel ska vara möjlig.

Paragrafens 3 mom. innehåller en förtydligande bestämmelse enligt vilken på förfarandet vid fattandet av beslut om användning av tvångsmedel och vid användningen av tvångsmedel tillämpas vad som föreskrivs i finsk lag och i artikel 32 i förordningen. Bestämmelsen motsvarar i stor utsträckning innehållet i 23 § i den gällande lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden samt 9 § 7 mom. i lagen om genomförande av direktivet om en europeisk utredningsorder på det straffrättsliga området (430/2017). När det gäller finsk lagstiftning är i synnerhet tvångsmedelslagen väsentlig. Dessutom kan bestämmelserna i till exempel lagen om

brottsbekämpning inom Tullen (623/2015) vara av betydelse. Genom hänvisningen till artikel 32 i förordningen klarläggs i synnerhet att formaliteter och förfaranden som den europeiska delegerade åklagare som handlägger ärendet i en annan medlemsstat uttryckligen har angett ska följas även av den biträdande europeiska delegerade åklagaren i Finland såvida de inte strider mot de grundläggande rättsprinciperna i finsk lagstiftning. Att något strider mot de grundläggande rättsprinciperna i finsk lagstiftning kan anses betyda samma sak som i till exempel 11 och 12 § i lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden. Sålunda kunde det här vara fråga om till exempel att följandet av formaliteterna och förfarandena skulle strida mot principerna om de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna eller skulle förutsätta att sådana uppgifter utlämnas som det har föreskrivits att ska hemlighållas till exempel för att skydda en enskilds privatliv, om tystnadsplikten inte är tillräckligt effektivt tryggad i den främmande staten. Man kan anta att begränsning till följd av att något strider mot de grundläggande principerna i finsk lagstiftning i praktiken kommer att tillämpas rätt sällan.

11 §. Gränsöverskridande utredningsåtgärder. I den föreslagna paragrafen föreskrivs det om situationer med anknytning till gränsöverskridande utredningsåtgärder, där en europeisk delegerad åklagare i enlighet med artikel 31 i EPPO-förordningen begär att en europeisk delegerad åklagare i en annan medlemsstat ska utföra utredningsåtgärder.

När det gäller gränsöverskridande utredningsåtgärder bör man nationellt skilja mellan två olika situationer. I den ena är en finsk europeisk delegerad åklagare handläggande åklagare och begär att utredningsåtgärder ska utföras i en annan medlemsstat. I det andra fallet framställs begäran av en europeisk delegerad åklagare i en annan medlemsstat och den begärda utredningsåtgärden utförs i Finland. Då är en finsk europeisk delegerad åklagare biträdande europeisk delegerad åklagare i ärendet.

Syftet med bestämmelsen är att säkra ett rättsläge där den behöriga nationella myndigheten ska ansöka om tillstånd av domstol i fråga om alla sådana gränsöverskridande åtgärder för vilka domstolstillstånd förutsätts i Finland. Inhämmandet av beslut påverkas således inte av om de åtgärder som förutsätter domstolstillstånd utförs i en annan medlemsstat på begäran av en europeisk delegerad åklagare eller i Finland på begäran av en annan medlemsstat. Syftet med den föreslagna bestämmelsen är i synnerhet att säkerställa att den bevisning som erhållits genom utredningsåtgärderna kan utnyttjas i straffprocessens senare skeden.

Utredningsåtgärder som förutsätter tillstånd av domstol förklaras mer ingående i motiveringen till artikel 31.

12 §. Utlämnande av överskottsinformation och signalement. I 1 mom. ingår en förtydligande bestämmelse där det sägs att om det för en gränsöverskridande utredning enligt artikel 31 i förordningen krävs att sådan överskottsinformation som avses i 10 kap. 55 § i tvångsmedelslagen lämnas ut till en annan medlemsstat, är en förutsättning för utlämnandet att informationen i enlighet med 10 kap. 56 § 1, 2 eller 4–6 mom. i tvångsmedelslagen skulle få användas i en motsvarande situation i Finland. Bestämmelsen ska tillämpas oberoende av om överskottsinformationen förts in i de laglighetsövervakande myndigheternas informationssystem eller inte.

I 2 mom. förtydligas att på utlämnande av sådan information som avses i 9 kap. 3 § 2 mom. i tvångsmedelslagen tillämpas vad som föreskrivs i det momentet. Bestämmelsen betyder att signalement som avses i 9 kap. 3 § 2 mom. i tvångsmedelslagen inte får lämnas ut för utredning av andra brott.

Behovet av bestämmelsen har motiverats i motiveringen till artikel 31 i förordningen.

13 §. Avskrivande av mål och delgivning av beslut. Paragrafen innehåller bestämmelser som kompletterar artikel 39.4 i förordningen om avskrivande av ett ärende som EPPO handlagt. I enlighet med bestämmelserna i artikeln ska EPPO, när det är lämpligt enligt nationell lagstiftning, informera de misstänkta eller tilltalade samt brottsoffren om ett beslut genom vilket EPPO på grunder enligt artikel 39 har avskrivit ärendet och inte leder lagföringsåtgärder i en nationell domstol. Paragrafen innehåller en hänvisning till 1 kap. 9 § i lagen om rättegång i brottmål, där det föreskrivs om delgivning av ett beslut om åtal eftergift till parterna. Genom den föreslagna bestämmelsen försöker man se till att en eventuell målsägandes sekundära åtalsrätt tillgodoses efter det att handläggningen vid EPPO har avslutats och brottmålet inte hänskjuts till de nationella åklagarmyndigheterna i enlighet med artikel 34 i förordningen. I praktiken är det en europeisk delegerad åklagare som informerar om EPPO:s beslut.

14 §. Rätt för de europeiska delegerade åklagarna och den europeiska åklagaren att få information. I paragrafen föreskrivs om rätt för de europeiska delegerade åklagarna och den europeiska åklagaren att få information och om utlämnande av information. Enligt den ska vad som i 22 § i lagen om Åklagarmyndigheten föreskrivs om en åklagares rätt att få information också tillämpas på de europeiska delegerade åklagarna och den europeiska åklagaren när de sköter i EPPO-förordningen angivna åtgärder. Dessutom föreskrivs i paragrafen att vad som i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (16/2019), lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet (639/2019), lagen om behandling av personuppgifter inom Tullen (650/2019) och i andra lagar föreskrivs om utlämnande av uppgifter till åklagaren tillämpas också på utlämnade av uppgifter till de europeiska delegerade åklagarna och den europeiska åklagaren när de sköter i EPPO-förordningen angivna uppgifter. Hänvisningen till ”andra lagar” behövs eftersom det bestäms om rätt att lämna ut personuppgifter till åklagaren i flera olika lagar utöver dem som nämns i paragrafen, till exempel straffregisterlagen (770/1993) och lagen om behandling av personuppgifter vid Brottsåtgärdsmyndigheten (1069/2015).

I bestämmelsen ges de europeiska delegerade åklagarna och den europeiska åklagaren motsvarande rätt att få personuppgifter som en nationell åklagare har. Bestämmelsen behövs för att komplettera artikel 43.1 i EPPO-förordningen. Åklagarens rätt till information enligt 22 § i lagen om Åklagarmyndigheten är dock mer omfattande än vad som förutsätts i artikel 43.1 i EPPO-förordningen i synnerhet till den del som den nationella åklagaren har rätt att få uppgifter trots bland annat företags-, bank- eller försäkringshemligheten. I artikel 43.1 i EPPO-förordningen endast att europeiska delegerade åklagare ska kunna erhålla all relevant information som finns lagrad i nationella databaser för brottsutredning och brottsbekämpning samt andra relevanta register som tillhör offentliga myndigheter, på samma villkor som de som gäller enligt nationell lagstiftning i liknande ärenden. Trots att ordalydelsen i artikel 43.1 uttryckligen hänvisar till nationella databaser för brottsutredning och brottsbekämpning samt andra relevanta register som tillhör offentliga myndigheter, är det med tanke på EPPO:s verksamhet nödvändigt att göra det möjligt att få information även från andra relevanta register oberoende av om de tillhör myndigheter. I detta avseende utsträcker alltså den föreslagna bestämmelsen rätten att få information mera än vad som förutsätts i EPPO-förordningen. Å andra sidan är det nödvändigt att föreskriva om rätten till information på det föreslagna sättet på grund av artikel 13.1 i EPPO-förordningen. I den nämnda punkten sägs att de europeiska delegerade åklagarna ska agera på EPPO:s vägnar i sina respektive medlemsstater och ha samma befogenheter som nationella åklagare när det gäller utredningar, lagföring och väckande av talan.

15 §. Beviljande av tillgång till ärendehanteringssystemet. Genom paragrafen kompletteras artikel 46 i EPPO-förordningen. Enligt artikeln får andra europeiska delegerade åklagare begära tillgång till information som lagras i elektronisk form i ärendehanteringssystemet samt till alla ärendeakter. Den handläggande europeiska delegerade åklagaren ska fatta beslut om beviljandet av sådan tillgång för andra europeiska delegerade åklagare i enlighet med tillämplig nationell

lagstiftning. Enligt den föreslagna bestämmelsen kan en delegerad europeisk åklagare i fråga om ärenden som han eller hon handlägger på begäran bevilja en annan delegerad europeisk åklagare tillgång till information som lagrats i Europeiska åklagarmyndighetens ärendehanteringssystem, om tillgång behövs för att uppgifter som anges i EPPO-förordningen ska kunna skötas. Bestämmelser om EPPO:s uppgifter finns i artikel 4 i EPPO-förordningen.

16 §. Tillstånd för överföring av personuppgifter till ett tredjeland eller en internationell organisation. I paragrafen föreskrivs om beviljande av tillstånd i en situation där EPPO överför personuppgifter som fåtts från en finsk myndighet vidare till ett tredjeland eller en internationell organisation i enlighet med artikel 80 i EPPO-förordningen. I artikel 80.1 c i EPPO-förordningen sägs att om de operativa personuppgifter som ska överföras i enlighet med artikel 80 har överförts eller gjorts tillgängliga för EPPO av en medlemsstat i Europeiska unionen, ska EPPO inhämta förhandstillstånd för överföringen av den relevanta behöriga myndigheten i den medlemsstaten i överensstämmelse med dess nationella lagstiftning, såvida inte den medlemsstaten har gett sitt tillstånd till denna överföring i allmänna termer eller med förbehåll för särskilda villkor. Det är nödvändigt att föreskriva särskilt om beviljande av tillstånd, eftersom till exempel 41 i dataskyddslagen för brottmål inte är tillämplig som sådan i situationen.

Enligt den föreslagna bestämmelsen beviljas tillstånd av den behöriga myndighet som gjorde den ursprungliga överföringen. I enlighet med EPPO:s interna arbetsordning kan till exempel en europeisk delegerad åklagare begära tillstånd av den nationella myndigheten. Tillståndsprövningen ska enligt förslaget beaktas motsvarande omständigheter som förutsätts i 41 § 3 mom. i dataskyddslagen för brottmål. Dessa omständigheter är brottets allvar, det ändamål för vilket personuppgifterna ursprungligen överfördes och andra relevanta omständigheter i ärendet. Andra relevanta omständigheter i ärendet kan vara bland annat situationen beträffande de mänskliga rättigheterna i det land som tar emot uppgifterna eller förhållanden där någon person till följd av utlämnandet av uppgifterna hotas av dödsstraff, tortyr, annan behandling som kränker människovärdet, förföljelse, godtyckligt frihetsberövande eller orättvis rättegång.

17 §. Företrädande av Europeiska åklagarmyndigheten i högsta domstolen. Den föreslagna paragrafen innehåller bestämmelser om en situation där ändring söks i hovrättens avgörande i ett ärende som omfattas av EPPO:s behörighet. När åklagaren i nuläget ansöker om besvärstillstånd hos högsta domstolen beslutar riksåklagaren om inlämnande av ansökan om besvärstillstånd och om vem som företräder åklagarna i högsta domstolen i enlighet med 11 § 1 mom. 2 punkten i lagen om Åklagarmyndigheten. Enligt 1 mom. i den föreslagna paragrafen ska i brottmål i fråga om vilka EPPO utövar behörighet EPPO besluta om inlämnande av ansökan om besvärstillstånd till högsta domstolen i en ordning som anges i EPPO-förordningen och EPPO:s egen arbetsordning. I enlighet med artikel 36.7 i förordningen ska den behöriga permanenta avdelningen vid EPPO besluta om överklagande utifrån den europeiska åklagarens utkast till beslut. Ansökan om besvärstillstånd och besvaren ska även i brottmål som omfattas av EPPO:s behörighet lämnas in inom den tidsfrist på 60 dagar som föreskrivs i 30 kap. 5 § i rättegångsbalken från den dag då hovrättens dom eller utslag gavs. Med beaktande av den tidsfrist på 21 dagar som enligt vad som förklaras ovan anges för EPPO:s interna förfarande, kan rättegångsbalkens tidsfrist på 60 dagar betraktas som tillräcklig.

I 2 mom. föreslås att efter det att ansökan om besvärstillstånd och besvaren lämnats in ska EPPO företrädas av en europeisk delegerad åklagare i högsta domstolen. Den europeiska delegerade åklagaren ska driva brottmålet i högsta domstolen och vid en eventuell muntlig förhandling i högsta domstolen. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar de nationella arrangemangen i nuläget, där det vanligtvis är samma åklagare som drivit ett brottmål i lägre rättsinstanser som efter

riksåklagarens ansökan om besvärstillstånd och besvär driver det i högsta domstolen. Motsvarande ändringar föreslås också i 11 § om riksåklagarens uppgifter i lagen om Åklagarmyndigheten.

18 §. Ikraftträdande. Paragrafen innehåller en sedvanlig bestämmelse om ikraftträdande. Avsikten är att de föreslagna lagarna ska träda i kraft när EPPO inleder sin verksamhet. EPPO inleder sin verksamhet tidigast i november 2020, men det slutliga datumet fastställs i ett beslut som kommissionen utfärdar innan verksamheten inleds.

7.2 Förundersökningslagen

3 kap. Allmänna bestämmelser om hur förundersökning ska genomföras.

10 a §. Begränsning av förundersökningen på grund av erkännande. Det föreslås att paragrafen utökas med ett nytt 6 mom., där det föreskrivs om de åtgärder som ingår i systemet med åtalsuppgörelse när ett brottmål omfattas av EPPO:s behörighet och EPPO också utövar sin behörighet.

Genom den föreslagna bestämmelsen kompletteras bestämmelserna om förenklade åtalsförfaranden i artikel 40 i EPPO-förordningen. Enligt artikel 40.1 i förordningen får den handläggande europeiska delegerade åklagaren föreslå för den behöriga permanenta avdelningen att ett förenklat åtalsförfarande som den nationella lagstiftningen föreskriver ska tillämpas på ett brottmål som omfattas av EPPO:s behörighet. I punkt 3 i artikeln sägs att om den permanenta avdelningen samtycker till förslaget, ska den handläggande europeiska delegerade åklagaren tillämpa det förenklade åtalsförfarandet i enlighet med de villkor som fastställs i nationell lagstiftning. I finsk lag kan som ett förenklat åtalsförfarande enligt artikel 40 i förordningen betraktas det system med åtalsuppgörelse (L 670/2014) som trädde i kraft 2015 och beträffande vilket bestämmelser ingår i 3 kap. 10 a § i förundersökningslagen och dessutom i 1 kap. 10 och 10 a § och i 5 b kap. om erkännanderättegång i lagen om rättegång i brottmål.

Det föreslås därför att ett nytt 6 mom., där det hänvisas till ovan relaterade bestämmelser i artikel 40 i EPPO-förordningen, fogas till 10 a § om de åtgärder som ingår i systemet med åtalsuppgörelse under förundersökningen. Enligt förslaget ska ett förslag om användning av åtalsuppgörelse i ett ärende som omfattas av EPPO:s behörighet föras till den behöriga permanenta avdelningen vid EPPO för avgörande innan de åtgärder som avses i 1–3 mom. inleds. Syftet med bestämmelsen är att stärka rättsskyddet för svaranden i ett brottmål under åtalsuppgörelsen och därigenom också stärka hela åtalsuppgörelsesystemets trovärdighet och kvalitetskrav.

Tidsmässigt kan en åtalsuppgörelse som syftar till att avfatta ett domsförslag ordnas i förundersökningsfasen, efter det att ärendet gått till åtalsprövning, samt med beaktande av rådande rättspraxis också efter det att åtal väckts. Eftersom den europeiska delegerade åklagaren ska inhämta godkännande av den behöriga permanenta avdelningen vid EPPO för att tillämpa uppgörelse redan innan överläggningar förs med den misstänkte och domsförslaget avfattas, undviker man situationer där den permanenta avdelningen anser att överläggningar som redan inletts för en åtalsuppgörelse inte kan slutföras trots att den europeiska delegerade åklagaren och den misstänkte redan har undertecknat det domsförslag som ligger till grund för erkännanderättegången. För att trygga en korrekt åtalsuppgörelse ska den europeiska delegerade åklagaren efter att det att initiativ till åtalsuppgörelse framkommit i ett så tidigt skede som möjligt informera den misstänkte om att förslaget måste till EPPO för behandling innan de egentliga åtalsuppgörelseåtgärderna vidtas och domsförslaget avfattas.

5 kap. Förundersökningssamarbete mellan förundersökningsmyndigheter och åklagare.

1 §. Underrättelse till åklagaren. Det föreslås att paragrafen utökas med ett nytt 2 mom., där det föreskrivs om särskild skyldighet för förundersökningsmyndigheten att underrätta åklagaren. Förundersökningsmyndigheten ska genast underrätta åklagaren om ett brott som kommit för undersökning och som på grund av de omständigheter som framkommit kunde anses omfattas av EPPO:s behörighet. Underrättelseskyldigheten är redan omfattande på grund av förundersökningsmyndigheternas och åklagarnas gemensamma myndighetsanvisningar och praxis. Syftet med det nya momentet är att framhäva att brottmål som omfattas av Europeiska åklagarmyndighetens behörighet utgör undantagsfall. När det gäller dessa brott finns det ett behov av att utan dröjsmål genom underrättelseskyldigheten få information om ett brott som utredas till åklagaren och via denne till EPPO. Enligt artikel 24 i EPPO-förordningen ska unionens institutioner, organ och byråer och de av medlemsstaternas myndigheter som enligt tillämplig nationell lagstiftning är behöriga utan onödigt dröjsmål till EPPO inrapportera alla brottsliga handlingar i fråga om vilka den skulle kunna utöva sin behörighet i enlighet med förordningen. I Finland är denna myndighet åklagaren, som har underrättats om ett misstänkt brott av förundersökningsmyndigheten.

Syftet med det nya 2 mom. är inte att ändra förfarandena i anslutning till underrättelseskyldigheten mellan förundersökningsmyndigheterna och åklagarna, utan innehållet i underrättelsen och sättet att lämna den förblir som förr även i fråga om brott med anknytning till EPP. Underrättelsen går i praktiken på elektronisk väg från förundersökningsmyndigheternas Patja-system till åklagarnas Sakari-system. I framtiden är avsikten att ersätta förundersökningsmyndigheternas Patja-system med Vitja-system, som enligt planerna ska stå i förbindelse med AIPA-systemet som ersätter Sakari-systemet.

7.3 Lagen om rättegång i brottmål

1 kap. Om åtalsrätt och åtalsprövning.

10 §. I propositionen föreslås det att ett nytt 5 mom. som gäller åtalsuppgörelser i brottmål som omfattas av EPPO:s behörighet fogas till 1 kap. 10 § i lagen om rättegång i brottmål. På samma sätt som genom det nya 6 mom. som föreslås i 3 kap. 10 a § i förundersökningslagen kompletterar den föreslagna bestämmelsen bestämmelserna om förenklade åtalsförfaranden i artikel 40 i EPPO-förordningen. Enligt artikel 40.1 i förordningen får den handläggande europeiska delegerade åklagaren föreslå för den behöriga permanenta avdelningen att ett förenklat åtalsförfarande som föreskrivs i den nationella lagstiftningen ska tillämpas på ett brottmål som omfattas av EPPO:s behörighet. I punkt 3 i artikeln sägs att om den permanenta avdelningen samtycker till förslaget, ska den handläggande europeiska delegerade åklagaren tillämpa förfarandet i enlighet med de villkor som fastställs i nationell lagstiftning. I finsk lag kan systemet med åtalsuppgörelse (L 670/2014), som trädde i kraft 2015, betraktas som ett förenklat åtalsförfarande enligt artikel 40 i förordningen. Bestämmelser om det ingår förutom i förundersökningslagen, som behandlats ovan, dessutom i 1 kap. 10 och 10 a samt i 5 b kap. om erkännanderättegång i lagen om rättegång i brottmål.

Det föreslås därför att BRL 1 kap. 10 §, som gäller förutsättningarna för åtalsuppgörelse, utökas med ett 5 mom., enligt vilket inledandet av åtgärder för att påbörja en åtalsuppgörelse och avfatta ett domsförslag i ett ärende som omfattas av EPPO:s behörighet förutsätter, utöver de övriga förutsättningar som föreskrivs i 1 kap. 10 §, ett beslut av den permanenta behöriga avdelningen vid Europeiska åklagarmyndigheten om att åtalsuppgörelse kan tillämpas. I paragrafen hänvisas till de bestämmelser i artikel 40 i EPPO-förordningen som relaterats ovan.

På samma sätt som med det 6 mom. som föreslås fogat till 3 kap. 10 a § i förundersökningslagen och som behandlas ovan är syftet med bestämmelsen att stärka rättsskyddet för svaranden i ett brottmål under åtalsuppgörelsen och därigenom också stärka hela åtalsuppgörelsesystemets trovärdighet och kvalitetskrav. Eftersom den europeiska delegerade åklagaren ska inhämta beslut av den behöriga permanenta avdelningen vid EPPO för att tillämpa åtalsuppgörelse redan innan överläggningar förs med den misstänkte och domsförslaget avfattas, undviker man situationer där den permanenta avdelningen anser att överläggningar som redan inletts för en åtalsuppgörelse inte kan slutföras trots att den europeiska delegerade åklagaren och den misstänkte redan har undertecknat det domsförslag som ligger till grund för erkännanderättegången. För att trygga en korrekt åtalsuppgörelse ska den europeiska delegerade åklagaren efter att det är initiativ till åtalsuppgörelse framkommit i ett så tidigt skede som möjligt informera den misstänkte om att förslaget måste till EPPO för behandling innan de egentliga åtalsuppgörelseåtgärderna vidtas och domsförslaget avfattas.

7.4 Lagen om Åklagarmyndigheten

11 §. Riksåklagarens uppgifter som högsta åklagare och riksåklagarens beslutanderätt. Det föreslås att paragrafen ändras genom att de ändringar i riksåklagarens uppgifter som förordningen föranleder tas in i den. Det föreslås att 1 mom., där det föreskrivs om riksåklagarens uppgifter, för det första utökas med en ny 5 punkt. Enligt den nya punkten ska det vara riksåklagarens uppgift att som nationell myndighet avgöra behörighetskonflikter mellan EPPO och den nationella åklagarmyndigheten. Ett undantag från detta utgör i enlighet med 9 § 2 mom. i lagen om Finlands deltagande i Europeiska åklagarmyndighetens verksamhet, som det hänvisas till i punkten, situationer där justitiekanslern i statsrådet eller riksdagens justitieombudsman fungerar som nationell åklagarmyndighet i ett ärende. Enligt artikel 25.6 i EPPO-förordningen ska de nationella myndigheter som är behöriga att besluta om behörighetsfördelning avseende lagföring på nationell nivå besluta vem som ska vara behörig i fråga om utredningen av ärendet i en situation där EPPO och den nationella åklagarmyndigheten är av olika åsikt om huruvida den brottsliga handlingen omfattas av artikel 22.2 eller 22.3 eller artikel 25.2 eller 25.3 i EPPO-förordningen. I Finland vore det ändamålsenligt att riksåklagaren som högsta åklagare skulle vara denna nationellt behöriga myndighet. Dessutom föreslås det att 1 mom. 2 punkten kompletteras i enlighet med 17 § i den i propositionen föreslagna lagen om Finlands deltagande i Europeiska åklagarmyndighetens verksamhet för att klargöra att Europeiska åklagarmyndigheten beslutar om inlämnande av åklagarens ansökan om besvärstillstånd till högsta domstolen och om vem som företräder åklagarna i högsta domstolen i ärenden där Europeiska åklagarmyndigheten utövar behörighet.

Dessutom föreslås det att 2 mom. ändras till följd av förordningen så att i ärenden i fråga om vilka Europeiska åklagarmyndigheten utövar behörighet tillämpas inte riksåklagarens rätt enligt 11 § 2 mom. att överta avgörandet av ett ärende som ankommer på en underlydande åklagare, förordna att en underlydande åklagare ska utgöra ett åtal eller förordna att en underlydande åklagare ska utgöra åtalsprövningen. Momentet täcker också sådana ärenden där EPPO ännu inte har beslutat om utövande av behörighet, om det de facto förefaller möjligt att EPPO kan utöva behörighet i ärendet i fråga.

7.5 Lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen

12 §. Behöriga åklagare. Det föreslås att 12 § i lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen utökas med ett nytt 3 mom., genom vilket den europeiska åklagaren och de europeiska delegerade åklagarna ges motsvarande befogen-

heter att sköta åklagaruppgifter enligt lagen i anslutning till utlämning som de nationella åklagarna har. Genom bestämmelsen kompletteras bestämmelserna om provisoriskt frihetsberövande och gränsöverskridande överlämnande i artikel 33 i EPPO-förordningen. I punkt 2 i artikeln sägs att i de fall där det är nödvändigt att anhålla och överlämna en person som inte befinner sig i den medlemsstat där den handläggande europeiska delegerade åklagaren finns ska den senare utfärda, eller begära att den behöriga myndigheten i den medlemsstaten utfärdar, en europeisk arresteringsorder. Motsvarande befogenheter föreslås också för den europeiska åklagaren, för enligt artikel 28.4 i förordningen ska medlemsstaterna se till att den europeiska åklagaren har rätt att begära eller beordra utredningsåtgärder och andra åtgärder och att denne har alla de befogenheter, skyldigheter och förpliktelser som en europeisk delegerad åklagare har. Genom den föreslagna bestämmelsen ges därför den europeiska åklagaren och de europeiska delegerade åklagarna möjlighet att utöva sina befogenheter att utfärda en europeisk arresteringsorder i ett ärende som omfattas av EPPO:s behörighet och även sköta andra åklagaruppgifter enligt lagen i anslutning till utlämning. Genom förslaget ändras inte nuläget beträffande ett ärende som omfattas av EPPO:s behörighet men där EPPO inte utövar sin behörighet utan ärendet sköts enligt normalt nationellt förfarande.

7.6 Lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga nordiska länderna

9 §. Behöriga åklagare. På samma sätt som 12 § i lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen föreslås det att 9 § i lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga nordiska länderna utökas med ett nytt 3 mom., genom vilket den europeiska åklagaren och de europeiska delegerade åklagarna ges motsvarande befogenheter att sköta åklagaruppgifter enligt lagen i anslutning till utlämning som de nationella åklagarna har. Genom bestämmelsen kompletteras bestämmelserna i artikel 104.7 i förordningen. Enligt förordningen får den europeiska delegerade åklagaren begära att den behöriga myndigheten i hans eller hennes medlemsstat utfärdar en begäran om utlämning i enlighet med tillämpliga fördrag och tillämplig nationell lagstiftning. Motsvarande befogenheter föreslås också för den europeiska åklagaren, för enligt artikel 28.4 i förordningen ska medlemsstaterna se till att den europeiska åklagaren har rätt att begära eller beordra utredningsåtgärder och andra åtgärder och att denne har alla de befogenheter, skyldigheter och förpliktelser som en europeisk delegerad åklagare har. Genom den föreslagna bestämmelsen ges den europeiska åklagaren och de europeiska delegerade åklagarna motsvarande behörighet som de nationella myndigheterna. Genom förslaget ändras inte nuläget beträffande ett ärende som omfattas av EPPO:s behörighet men där EPPO inte utövar sin behörighet utan ärendet sköts enligt normalt nationellt förfarande.

7.7 Lagen om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar

16 a §. Offentligheten i ärenden som gäller Europeiska åklagarmyndighetens behörighet. Det föreslås att lagen utökas med en ny 16 a § om offentligheten i ärenden som gäller EPPO:s behörighet. Det är fråga om handläggningen av beslut som riksåklagaren fattat vid meningsskiljaktigheter om EPPO:s och den nationella åklagarmyndighetens befogenhet att genomföra utredningar och väcka åtal. På motsvarande sätt ska paragrafen gälla ärenden där justitiekanslern i statsrådet eller riksdagens justitieombudsman är nationell åklagarmyndighet och beträffande vilka ärenden som gäller beslut om justitiekanslerns eller riksdagens justitieombudsmans utövande av behörighet förs till Helsingfors tingsrätt för avgörande.

Paragrafen innehåller specialbestämmelser om handläggningens och rättegångshandlingarnas offentlighet. I övrigt tillämpas vad som bestäms på andra ställen i lagen. Även om det föreslås att paragrafen placeras i 4 kap., som i huvudsak innehåller endast bestämmelser om offentligheten för muntlig förhandling, innehåller paragrafen också bestämmelser om rättegångshand-

lingarnas offentlighet. Med tanke på systematiken har det ändå betraktats som ett klarare alternativ att placera dessa specialbestämmelser som gäller en ärendegrupp på ett och samma ställe. Dessutom motsvarar lösningen den grundläggande lösningen i fråga om offentligheten i tvångsmedelsärenden och är således också det klaraste alternativet med tanke på systematiken.

Enligt 1 mom. tillämpas lagen i fråga om rättegångens och rättegångshandlingarnas offentlighet i ärenden som gäller en behörighetskonflikt enligt 9 § i lagen om Finlands deltagande i Europeiska åklagarmyndighetens verksamhet, om inte något annat följer av paragrafen. Det är fråga om en klarläggande bestämmelse som också ingår i paragrafen om offentligheten i tvångsmedelsärenden.

Enligt 2 mom. kan domstolen på begäran av den som har del i saken eller av andra skäl besluta att den muntliga förhandlingen i ett ärende helt eller till behövliga delar ska ske utan att allmänheten är närvarande. Momentet tillämpas på Helsingfors tingsrätts behandling av en behörighetskonflikt enligt 9 § i den föreslagna EPPO-lagen när det ordnas muntlig förhandling i ärendet. Huvudregeln är fortfarande att en muntlig förhandling som gäller en behörighetskonflikt ska vara offentlig i enlighet med lagens 14 § 1 mom. Begäran om förhandling inom stängda dörrar kan framföras vid den muntliga förhandlingen av antingen EPPO eller den nationella åklagarmyndigheten. Grunden för begäran kan vara skäl som har samband med utredningen av det brottmål som behörighetskonflikten gäller. Den föreslagna bestämmelsen har samma syfte som bestämmelsen i 16 § 2 mom. i samma lag om muntlig förhandling i tvångsmedelsärenden som hålls utan att allmänheten är närvarande. I den bestämmelsen kan begäran framföras av den som den som kräver tvångsmedel av skäl som har samband med utredningen eller av den som misstänks för brott. Enligt bestämmelsen kan domstolen besluta att ett ärende ska handläggas utan att allmänheten är närvarande också när domstolen anser det vara nödvändigt. I ett ärende som gäller en behörighetskonflikt är det emellertid inte fråga om ett tvångsmedelsärende, utan vid behandlingen tillämpas i enlighet med 9 § i EPPO-lagen i tillämpliga delar vad som föreskrivs om behandling av ansökningsärenden i 8 kap. i rättegångsbalken.

Enligt 3 mom. kan rättegångshandlingarna från behandlingen av en behörighetskonflikt enligt 9 § i EPPO-lagen, med undantag av den rättegångshandling som innehåller avgörandet, om en part anger orsaker som har samband med utredningen eller om domstolen av andra orsaker anser det vara nödvändigt, sekretessbeläggas högst till dess att åtalet handläggs eller målet avskrivs. Den föreslagna bestämmelsen är tillämplig på Helsingfors hovrätts behandling av ett beslut om en meningsskiljaktighet som gäller EPPO:s och den nationella åklagarens behörighet. Med avskrivning avses åklagarmyndighetens slutgiltiga beslut som inte leder till att åtal väcks i domstolen. I förslaget har således beaktats även sådana situationer där ett brottmål som ursprungligen varit föremål för en behörighetskonflikt inte leder till att åtalsärendet behandlas. Den handling som innehåller Helsingfors tingsrätts avgörande i ett ärende som gäller en behörighetskonflikt ska emellertid alltid vara offentlig.

Den föreslagna bestämmelsen är formulerad på samma sätt som bestämmelserna om sekretess i fråga om rättegångshandlingar från en förhandling om tvångsmedel eller mottagande av bevis i 4 kap. 16 § 2 och 3 mom. i samma lag. Enligt 2 mom. är förutsättningen för sekretess i fråga om tvångsmedelsärenden att den som kräver tvångsmedel yrkar på detta av skäl som har samband med utredningen eller att domstolen av andra orsaker anser det vara nödvändigt. I den bestämmelse som föreslås nu är den främsta grunden för att hemlighålla rättegångshandlingar som gäller en behörighetskonflikt på samma sätt som i tvångsmedelsärenden att skydda utredningen av brottmålet. Den föreslagna bestämmelsen har ingen inverkan på rätten att få eller skyldigheten att lämna information för parterna i själva brottmålet, utan där gäller vad som föreskrivs i 4 kap. 15 § i förundersökningslagen.

8 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft när EPPO inleder sin verksamhet. EPPO inleder sin verksamhet tidigast i november 2020, men det slutliga datumet fastställs i ett beslut som kommissionen utfärdar innan verksamheten inleds.

9 Verkställighet och uppföljning

I enlighet med vad som konstateras närmare i avsnitt 2 ska Finland med stöd av artikel 117 innan EPPO inleder sin verksamhet till den europeiska chefsåklagaren, rådet och kommissionen anmäla de nationellt behöriga myndigheterna, till EPPO anmäla en förteckning över de nationella materiella straffrättsliga bestämmelser som är tillämpliga på de brott som definieras i direktivet om EU-bedrägerier och annan relevant nationell lagstiftning samt till EPPO anmäla en förteckning över de brott på vilka tvångsmedel enligt artikel 30.1 e och f ska tillämpas. De sistnämnda tvångsmedlen behandlas mer ingående i samband med behandlingen av artikel 30 i avsnitt 2.

I enlighet med vad som konstateras närmare i avsnitt 2 ska kommissionen med anledning av artikel 119 i förordningen senast fem år efter det att EPPO inlett sin verksamhet, och vart femte år därefter, genomföra en utvärdering och lägga fram en utvärderingsrapport om genomförandet och effekterna av förordningen och om ändamålsenligheten och effektiviteten i EPPO:s arbete samt dess arbetsmetoder. Kommissionen ska vidarebefordra utvärderingsrapporten tillsammans med sina slutsatser till Europaparlamentet och rådet samt till de nationella parlamenten. Resultaten från utvärderingen ska offentliggöras. Kommissionen ska lägga fram lagstiftningsförslag till Europaparlamentet och rådet om den anser att det är nödvändigt med ytterligare eller mer detaljerade regler för inrättandet av EPPO, dess funktioner eller för de förfaranden som är tillämpliga på dess verksamhet, däribland dess gränsöverskridande utredningar.

10 Behov av riksdagens samtycke

Enligt 94 § 1 mom. i grundlagen godkänner riksdagen bland annat sådana fördrag och internationella förpliktelser som innehåller sådana bestämmelser som hör till området för lagstiftningen. Enligt riksdagens grundlagsutskotts tolkningspraxis täcker denna godkännandebefogenhet som riksdagen enligt grundlagen har täcker alla bestämmelser i anknytning till en internationell förpliktelse som i materiellt hänseende omfattas av lagen. En bestämmelse i ett fördrag bör således anses höra till området för lagstiftningen, om bestämmelsen gäller utövande eller inskränkning av en grundläggande rättighet som är tryggad i grundlagen, om bestämmelsen i övrigt gäller grunderna för individens rättigheter eller skyldigheter, om det enligt grundlagen ska föreskrivas i lag om den sak som bestämmelsen avser eller om det finns gällande bestämmelser i lag om den sak som bestämmelsen avser eller om det enligt rådande uppfattning i Finland ska föreskrivas om den i lag. Frågan påverkas inte av om bestämmelsen står i strid med eller harmonierar med en bestämmelse som utfärdats genom lag i Finland (GrUU 11/2000 rd, GrUU 12/2000 rd samt GrUU 19/2010 rd). Grundlagsutskottet brukar också utgå från att riksdagen genom sitt explicita beslut ger sitt samtycke till reservationer, uttalanden och förklaringar som påverkar innehållet i en för Finland bindande internationell förpliktelse eller förpliktelsens omfattning i relation till själva konventionerna (GrUU 16/2005 rd, GrUU 29/2010 rd).

Avsikten är att Finland ger en sådan förklaring enligt artikel 24 i 1959 års rättshjälpskonventionen som beretts i Europeiska unionens råds arbetsgrupp för straffrättsligt samarbete (COPEN) om att EPPO anses om rättslig myndighet på det sätt som avses i 1959 års rättshjälpskonvention och dess tilläggsprotokoll. Enligt förklaringen kompletterar förklaringen Finlands tidigare för-

klaringar. Således förblir även Finlands tidigar förklaring i kraft, enligt vilken de rättsliga myndigheter som avses i 1959 års rättshjälpskonvention i Finland är fr.o.m. den 1 januari 2014 justitieministeriet, tingsrätterna, hovrätterna och högsta domstolen, allmänna åklagarna samt polisen, tullen och gränsbevakningsväsendets tjänstemän när de med stöd av förundersökningslagen av den 22 juli 2011 är förundersökningsmyndigheter i brottmål. I framtiden kan det uppstå motsvarande behov av att anmäla EPPO som behörig nationell myndighet även i fråga om de andra internationella avtal om straffrättsligt samarbete som beskrivs närmare ovan. Om ett sådant behov identifieras, kan en liknande förklaring ges även i fråga om dessa avtal.

I enlighet med vad som föreslås i denna proposition kommer Europeiska åklagarmyndigheten att vara behörig i enlighet med EPPO-förordningen att genomföra utredningar och väcka åtal i Finland. Europeiska åklagarmyndighetens ställning som behörig nationell myndighet även i internationellt samarbete grundar sig särskilt på bestämmelserna i artiklarna 13, 28 och 104 i EPPO-förordningen, som är direkt tillämplig och förpliktande för Finland. Enligt propositionen har dessutom den europeiska åklagaren och de europeiska delegerade åklagarna även med stöd av nationell lag samma befogenheter när de sköter sina uppgifter som en åklagare enligt finsk lag. Att Europeiska Åklagarmyndigheten utses till behörig myndighet i fråga om 1959 års rättshjälpskonvention och dess tilläggsprotokoll eller andra internationella avtal om straffrättsligt samarbete som beskrivs närmare ovan utvidgar eller ändrar inte innehållet i dessa förpliktelser jämfört med vad som förutsätts i den redan antagna förordningen. Eftersom förklaringen sålunda inte inverkar på innehållet i eller omfattning av Finlands internationella förpliktelser jämfört med den redan antagna förordningen och eftersom det i förklaringen är fråga enbart om utnämning av behöriga myndigheter som bestäms enligt Finlands nationella lagstiftning, anses det i propositionen att förklaringen och eventuella motsvarande förklaringar som gäller andra internationella avtal inte förutsätter riksdagens samtycke (GrUU 45/2000 rd, GrUU 9/2003 rd).

11 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Propositionen är av betydelse för det första med avseende på 1 och 104 § i grundlagen om statens suveränitet och åklagarväsendet. Den rättsliga grunden för EPPO utgörs av artikel 86 i EUF-fördraget, som ingår i Lissabonfördraget. Den nämnda artikeln har varit en orsak till att Lissabonfördraget har satts i kraft i så kallad inskränkt grundlagsordning (RP 23/2008 rd s. 335, GrUU 13/2008 rd s. 8/I).

I det skede då man överlade om EPPO-förordningen har riksdagens grundlagsutskott tagit ställning till inrättandet av EPPO i sina utlåtanden om de kompletterande U-skrivelserna (GrUU 61/2016 rd, GrUU 19/2017 rd). Grundlagsutskottet har ansett (GrUU 61/2016 rd s. 4 och de utlåtanden som det hänvisas till där) att om det finns en klar och godtagbar grund för en EU-förordning i fördragen är det inte fråga om överföring av behörighet i författningsrättslig bemärkelse och om en ny begränsning av suveräniteten. Utskottet har ansett att en åklagares uppdrag utan tvekan inbegriper sådan utövning av offentlig makt som inte kan anförtros någon annan än en nationell myndighet utan att det strider mot 1 och 104 § i grundlagen om statens suveränitet och åklagarväsendet. Utskottet har emellertid funnit det väsentligt att riksdagen med grundlagsutskottet medverkan i samband med antagandet och det nationella ikraftsättandet av Lissabonfördraget har godkänt inrättandet av EPPO enligt artikel i EUF-fördraget. Med stöd av det som anförts ovan står förordningen inte i strid med grundlagen och den tillämpas som en författning på lagnivå i Finland. I EPPO-lagen föreslås dessutom bestämmelser om EPPO:s behörighet i Finland i 2 §, som uppfyller kravet i GL 104 § att föreskriva närmare i lag om de myndigheter som utövar behörighet som åklagare.

Propositionen är också av betydelse med tanke på 108-110 och 115 § i grundlagen om de högsta laglighetsövervakarnas ställning och åklagarverksamheten. Enligt grundlagen är det bägge laglighetsövervakarnas uppgift att övervaka att domstolarna, myndigheterna och andra som sköter offentliga uppdrag följer lagen i sin verksamhet. En väsentlig del av de högsta laglighetsövervakarnas laglighetskontroll går ut på att övervaka att de grundläggande fri- och rättigheterna samt de mänskliga rättigheterna tillgodoses. I bägge laglighetsövervakarnas befogenheter ingår också att övervaka lagligheten av statsrådets, ministrarnas och republikens presidents beslut och åtgärder enligt vad som föreskrivs i grundlagen. I enlighet med vad som konstaterats tidigare i propositionen i avsnittet om laglighetskontrollen av EPPO:s verksamhet kan det inte anses att förordningen kategoriskt begränsar de högsta laglighetsövervakarnas laglighetskontroll i nuvarande form, som allmänt riktar sig till de europeiska delegerade åklagarnas och de europeiska åklagarnas åtalsverksamhet i finska domstolar.

Inom den laglighetskontroll som utövas av de högsta laglighetsövervakarna är tjänsteåtal det strängaste sättet att ingripa i lagstridig verksamhet. I grundlagen föreskrivs om åtalsrätt för såväl justitiekanslern som justitieombudsmannen. Enligt 110 § i grundlagen fattas beslut om väckande av åtal mot en domare för lagstridigt förfarande i en ämbetsåtgärd av justitiekanslern eller justitieombudsmannen. Dessa kan utföra åtal eller förordna att åtal ska väckas också i andra ärenden som omfattas av deras laglighetskontroll. De högsta laglighetsövervakarna är således specialåklagare inom gränsen för den kontrollbehörighet som tillkommer dem. Förordningen och den kompletterande lagstiftningen ska anses gälla även brottmål som nationellt kunde skötas av de högsta laglighetsövervakarna på grund av deras ställning som specialåklagare. I enlighet med vad som konstaterats ovan utgör förordningen ett i samband med antagandet av Lissabonfördraget godkänt undantag från annan nationell reglering om saken. Undantaget ska inte betraktas som praktiskt betydande och det ska inte anses inverka på kärnområdet för de högsta laglighetsövervakarnas verksamhet. Frågan har behandlats mer ingående ovan i avsnittet om laglighetskontrollen av EPPO:s verksamhet.

Den reglering som föreslås i propositionen är dessutom av betydelse med tanke på skyddet för privatlivet och personuppgifter enligt 10 § i grundlagen. Den föreslagna regleringen är av betydelse också med tanke på till exempel EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna. I artikel 7 i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna garanteras respekt för privatlivet och i artikel 8 var och ens rätt till skydd för personuppgifter som rör honom eller henne. Enligt artikeln ska personuppgifter behandlas lagenligt för bestämda ändamål och på grundval av den berörda personens samtycke eller någon annan legitim och lagenlig grund. EU-domstolens domar anger det centrala innehållet i skyddet för privatlivet och personuppgift till dessa delar. På samma sätt har även artikel 8 om skydd för privatlivet i Europakonventionen ansetts omfatta även skydd för personuppgifter.

Enligt 10 § 1 mom. i grundlagen utfärdas närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter genom lag. Bestämmelser om skydd för personuppgifter ingår i allmänna dataskyddsförordningen och i dataskyddslagen, som kompletterar den nationellt, samt i dataskyddslagen för brottmål, genom vilken dataskyddsdirektivet för brottmål har genomförts.

Grundlagsutskottet har ansett att dataskyddsförordningens detaljerade bestämmelser, som tolkas och tillämpas i enlighet med de rättigheter som garanteras i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna, över lag utgör en tillräcklig rättslig grund även med avseende på skyddet för privatlivet och personuppgifter enligt GL 10 § (GrUU 14/2018 rd s. 4). Utskottet har också konstaterat att till skillnad från den direkt tillämpliga dataskyddsförordningen innehåller dataskyddsdirektivet för brottmål inte några detaljerade bestämmelser som skulle utgöra en tillräcklig rättslig grund för skyddet av privatlivet och personuppgifter i GL 10 § (GrUU 14/2018 rd s.

7). När grundlagsutskottet bedömde propositionen med förslag till allmän lagstiftning om genomförande av dataskyddsdirektivet för brottmål fann utskottet det betydelsefullt att författningen innehåller relevanta och detaljerade bestämmelser om de allmänna förutsättningarna och principerna för behandling av personuppgifter, den registrerades rättigheter, tillsynen och exempelvis informationssäkerheten (GrUU 26/2018 rd).

På behandlingen av administrativa personuppgifter som Europeiska åklagarmyndigheten behandlar tillämpas den nya dataskyddsförordningen för institutioner, genom vilken dataskyddsbestämmelserna för unionens institutioner har reformerats så att de bättre ska motsvara den allmänna dataskyddsförordningen. På behandlingen av operativa personuppgifter som Europeiska åklagarmyndigheten behandlar tillämpas EPPO-förordningens bestämmelser, som i många avseende sammanfaller med dataskyddsdirektivet för brottmål. EPPO-förordningens reglering är dock som helhet mer exakt än det som föreskrivs i dataskyddsdirektivet för brottmål. I EPPO-förordningen bestäms bland annat om de allmänna förutsättningarna och principerna för behandling av personuppgifter (artiklarna 47 och 49), tidsfristerna för lagring av personuppgifter (artikel 50), den registrerades rättigheter och utövning av dem (artiklarna 59–62), tillsyn (artikel 85) och informations säkerhet (artikel 73). Förordningens dataskyddsbestämmelser är således så heltäckande och detaljerade att de garanterar sådant skydd för personuppgifter som utlämnats till Europeiska åklagarmyndigheten och behandlas av den som GL 10 § 1 mom. förutsätter.

Enligt det första lagförslaget får åklagaren lämna ut personuppgifter till Europeiska åklagarmyndigheten trots sekretessbestämmelserna. Åklagaren får lämna ut uppgifter som avses i artikel 24.4 i EPPO-förordningen och dessutom andra uppgifter som är nödvändiga för att ett ärende ska kunna behandlas. Dessutom har de delegerade europeiska åklagarna och den europeiska åklagaren rätt att få sådan behövlig information som deras uppgifter förutsätter av myndigheter och sammanslutningar i enlighet med 22 § i lagen om Åklagarmyndigheten. I informationen ingår vanligtvis sådana uppgifter som grundlagsutskottet i sin utlåtandep Praxis betecknat som känsliga uppgifter, till exempel uppgifter om den som är misstänkt för ett brott eller om domar för brott.

När grundlagsutskott bedömt utlämnande av uppgifter till EU:s myndighetsregister har utskottet betonat att det är skäl att inskränka bland annat behandlingen av känsliga uppgifter om brott genom exakta och noggrant avgränsade bestämmelser till det som är nödvändigt med tanke på det aktuella systemet (GrUU 3/2017 rd). Enligt artikel 24.4 i EPPO-förordningen ska rapporten till Europeiska åklagarmyndigheten minst innehålla en beskrivning av sakförhållandena, däribland en bedömning av den skada som åsamkats eller som sannolikt kommer att åsamkas, möjlig brottsrubricering och alla tillgängliga uppgifter om potentiella brottsoffer, misstänkta personer och eventuella andra inblandade parter. Bestämmelsen anger på ett förpliktande sätt de uppgifter som åtminstone ska utlämnas, så till denna del är den noggrant avgränsad och begränsad till de nödvändiga. För att behandla ett ärende kan det emellertid vara motiverat att lämna ut även andra uppgifter i anslutning till ärendet. Enligt förslaget kan således andra uppgifter utlämnas som är nödvändiga för att ett ärende ska kunna behandlas. Enligt artikel 46.3 i EPPO-förordningen kan andra än den handläggande europeiska delegerade åklagaren beviljas tillgång till uppgifter i enlighet med nationell lagstiftning. Enligt lagförslaget kan en delegerad europeisk åklagare bevilja tillgång, om tillgång behövs för att uppgifter som anges i EPPO-förordningen ska kunna skötas.

I artikel 80 i EPPO-förordningen bestäms om överföring av uppgifter som utlämnats till Europeiska åklagarmyndigheten till ett tredjeland eller en internationell organisation. Villkor för överföringen är bland annat tillstånd av den medlemsstat som ursprungligen överfört uppgifterna och tillräcklig nivå på dataskyddet i mottagarlandet. Enligt lagförslaget kan tillstånd till

RP 184/2020 rd

överföring av uppgifter beviljas av den behöriga myndighet som gjorde den ursprungliga överföringen med tillbörligt beaktande av brottets allvar, det ändamål för vilket personuppgifterna ursprungligen överfördes och andra relevanta omständigheter i ärendet. Bestämmelsen har i huvudsak samma innehåll som 41 § 3 mom. i dataskyddslagen för brottmål, som stiftades med grundlagsutskottets medverkan (GrUU 26/2018 rd). Andra relevanta omständigheter i ärendet kan vara bland annat situationen beträffande de mänskliga rättigheterna i det land som tar emot uppgifterna eller förhållanden där någon person till följd av utlämnandet av uppgifterna hotas av dödsstraff, tortyr, annan behandling som kränker människovärdet, förföljelse, godtyckligt frihetsberövande eller orättvis rättegång.

På ovannämnda grunder kan lagförslagen behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Eftersom inverkan på de högsta laglighetsövervakarnas grundlagsenliga ställning ändå kan betraktas som principiellt betydande, är det motiverat att begära grundlagsutskottets utlåtande om propositionen.

Kläm

Eftersom förordningen (EU) 2017/1939 om genomförande av fördjupat samarbete om inrättande av Europeiska åklagarmyndigheten innehåller bestämmelser som föreslås bli kompletterade genom lag, föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om Finlands deltagande i Europeiska åklagarmyndighetens (EPPO) verksamhet

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag innehåller bestämmelser som kompletterar rådets förordning (EU) 2017/1939 om genomförande av fördjupat samarbete om inrättande av Europeiska åklagarmyndigheten, nedan *EPPO-förordningen*.

2 §

Europeiska åklagarmyndighetens behörighet i Finland

Europeiska åklagarmyndigheten är behörig att i Finland utöva de befogenheter att genomföra utredningar och väcka åtal som avses i EPPO-förordningen.

3 §

Förfarandet vid nominering av kandidater till uppdraget som europeisk åklagare

Ett vid Europeiska åklagarmyndigheten ledigförklarat uppdrag som europeisk åklagare ska utannonseras innan kandidater nomineras och annonsen ska publiceras på lämpligt sätt. Endast sådana som sökt uppdraget kan nomineras.

Utöver vad som föreskrivs i artikel 16.1 i EPPO-förordningen tillämpas på behörighetsvillkoren för en europeisk åklagare vad som föreskrivs om behörighetsvillkor för åklagare eller domare.

Finlands kandidater till uppdraget som europeisk åklagare nomineras av statsrådet på framställning av justitieministeriet. Riksåklagarens byrå ska ges tillfälle att avge utlåtande om de personer som sökt uppdraget.

Den som har utnämnts till europeisk åklagare ska beviljas tjänstledighet utan lön från sin tjänst för den tid som han eller hon sköter uppdraget som europeisk åklagare.

4 §

Förfarandet vid nominering av kandidater till uppdragen som europeiska delegerade åklagare

Ett vid Europeiska åklagarmyndigheten ledigförklarat uppdrag som europeisk delegerad åklagare ska utannonseras innan kandidater nomineras och annonsen ska publiceras på lämpligt sätt. Endast sådana som sökt uppdraget kan nomineras.

Utöver vad som föreskrivs i artikel 17.2 i EPPO-förordningen tillämpas på behörighetsvillkoren för europeiska delegerade åklagare vad som föreskrivs om behörighetsvillkor för åklagare.

RP 184/2020 rd

Finlands kandidater till uppdragen som europeiska delegerade åklagare nomineras av statsrådet på framställning av riksåklagarens byrå.

En europeisk delegerad åklagare utnämns för viss tid till en tjänst som åklagare vid Åklagarmyndigheten, om han eller hon inte har utnämnts till en åklagartjänst. På utnämningförfarandet tillämpas vad som föreskrivs i 17 § i lagen om Åklagarmyndigheten (32/2019).

Den som har utnämnts till europeisk delegerad åklagare ska beviljas tjänstledighet utan lön från sin tjänst för den tid som han eller hon sköter uppdraget som europeisk delegerad åklagare.

5 §

Den europeiska åklagarens och de europeiska delegerade åklagarnas befogenheter

Utöver vad som föreskrivs i EPPO-förordningen har den europeiska åklagaren och de europeiska delegerade åklagarna samma befogenheter när de sköter sina uppgifter som åklagare har enligt finsk lag.

6 §

Europeiska delegerade åklagares verksamhet som nationella åklagare

De europeiska delegerade åklagarna får i enlighet med vad som anges i artikel 13.3 i EPPO-förordningen även utöva verksamhet som nationella åklagare.

7 §

Information om brottmål till Europeiska åklagarmyndigheten

Åklagaren ska informera en europeisk delegerad åklagare om brottmål som avses i artikel 24 i EPPO-förordningen.

Informationen får trots sekretessbestämmelserna innehålla sådana uppgifter som avses i artikel 24.4 i EPPO-förordningen och andra uppgifter som är nödvändiga för att ett anhängigt ärende ska kunna behandlas.

8 §

Samråd med de nationella myndigheterna

Vid de samrådsförfaranden som avses i artikel 13.2, 13.3, 25.2, 25.3, 27.4, 39.3 samt 40.1 i EPPO-förordningen är riksåklagarens byrå nationell myndighet.

9 §

Avgörande av meningsskiljaktigheter som gäller utövande av behörighet

Sådana i artikel 25.6 i EPPO-förordningen avsedda meningsskiljaktigheter mellan Europeiska åklagarmyndigheten och den nationella åklagarmyndigheten som gäller utövande av behörighet avgörs av riksåklagaren. Riksåklagarens beslut ska motiveras och ärendet ska föras till Helsingfors tingsrätt för avgörande inom 14 dagar från det att beslutet fattades.

Vad som föreskrivs i 1 mom. tillämpas inte om justitiekanslern i statsrådet eller riksdagens justitieombudsman är nationell åklagarmyndighet i ärendet. Då ska justitiekanslern i statsrådet eller riksdagens justitieombudsman föra ett ärende som gäller utövande av behörighet till

Helsingfors tingsrätt för avgörande inom 14 dagar från det att deras beslut om utövande av behörighet fattades.

Tingsrätten ska ge Europeiska åklagarmyndigheten och den åklagare som skött ärendet tillfälle att bli hörda i ärendet. Vid behandlingen av ärendet gäller i övrigt i tillämpliga delar vad som föreskrivs om behandling av ansökningsärenden. Ärendet ska behandlas skyndsamt.

Tingsrätten är domför med ordföranden ensam.

Bestämmelser om offentlighet för rättegångshandlingarna från behandlingen av ett ärende och om offentlighet vid muntlig förhandling finns i 16 a § i lagen om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar (370/2007).

Tingsrättens avgörande får inte överklagas genom besvär.

10 §

Användning av tvångsmedel

De åtgärder som avses i artikel 30.1 och 30.4 i EPPO-förordningen är gripande, anhållande, häktning, häktningsarrest, begränsning av kontakter, reseförbud, förstärkt reseförbud, kvarstad, beslag, kopiering av handlingar, genomsökning, föreläggande att säkra data, avspärning av utredningsplatser och utredningsobjekt, upptagande av signalement, bestämning av DNA-profiler, teleavlyssning, inhämtande av information i stället för teleavlyssning, teleövervakning, inhämtande av lägesuppgifter för att nå misstänkta och dömda, inhämtande av basstationsuppgifter, systematisk observation, förtäckt inhämtande av information, teknisk observation, täckoperationer, bevisprovokation genom köp, styrd användning av informationskällor och kontrollerade leveranser.

Om gränsöverskridande utredningar enligt artikel 31 i EPPO-förordningen kräver att ett tvångsmedel enligt 1 mom. används, förutsätter användningen av tvångsmedlet att det enligt finsk lag skulle vara tillåtet att använda tvångsmedlet om den gärning som utreds hade begåtts i Finland under motsvarande förhållanden.

Bestämmelser om förfaranden som ska följas när beslut om användning av tvångsmedel fattas och tvångsmedel används finns i artikel 32 i EPPO-förordningen och på andra ställen i lag.

11 §

Gränsöverskridande utredningsåtgärder

Om det för en gränsöverskridande utredning enligt artikel 31 i EPPO-förordningen under motsvarande förhållanden i Finland krävs beslut av någon annan myndighet än den handläggande europeiska delegerade åklagaren, ska ett sådant beslut inhämtas som grund för utredningsåtgärden.

12 §

Utlämnande av överskottsinformation och signalement

Om det för en gränsöverskridande utredning enligt artikel 31 i EPPO-förordningen krävs att sådan överskottsinformation som avses i 10 kap. 55 § i tvångsmedelslagen (806/2011) lämnas ut till en annan medlemsstat i Europeiska unionen, förutsätter utlämnandet av informationen att den i enlighet med 56 § 1, 2 eller 4-6 mom. i det kapitlet skulle få användas i en motsvarande situation i Finland.

På utlämnande av sådan information som avses i 9 kap. 3 § 2 mom. i tvångsmedelslagen tillämpas vad som föreskrivs i det momentet.

13 §

Avskrivande av mål och delgivning av beslut

Den som är part i ett brottmål ska, med tillämpning av vad som i 1 kap. 9 § i lagen om rättgång i brottmål (689/1997) föreskrivs om delgivning, informeras om Europeiska åklagarmyndighetens beslut att på det sätt som föreskrivs i artikel 39 i EPPO-förordningen avskrivna ett brottmål som hör till dess behörighet utan att hänskjuta målet till den nationella åklagarmyndigheten.

14 §

Rätt för den europeiska åklagaren och de europeiska delegerade åklagarna att få information

Vad som i 22 § i lagen om Åklagarmyndigheten (32/2019) föreskrivs om en åklagares rätt att få information tillämpas också på den europeiska åklagaren och de europeiska delegerade åklagarna när de sköter sina uppgifter enligt EPPO-förordningen. Vad som i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (616/2019), lagen om behandling av personuppgifter vid Gränsbevakningsväsendet (639/2019), lagen om behandling av personuppgifter inom Tullen (650/2019) och i andra lagar föreskrivs om utlämnande av uppgifter till åklagaren tillämpas också på utlämnande av uppgifter till den europeiska åklagaren och de europeiska delegerade åklagarna när de sköter sina uppgifter enligt EPPO-förordningen.

15 §

Beviljande av tillgång till ärendehanteringssystemet

En delegerad europeisk åklagare kan i fråga om ärenden som han eller hon handlägger på begäran bevilja en annan delegerad europeisk åklagare tillgång till information som lagrats i Europeiska åklagarmyndighetens ärendehanteringssystem, om tillgång behövs för att uppgifter som anges i EPPO-förordningen ska kunna skötas.

16 §

Tillstånd för överföring av personuppgifter till ett tredjeland eller en internationell organisation

Ett i artikel 80.1 c i EPPO-förordningen avsett förhandstillstånd för vidareöverföring av personuppgifter till ett tredjeland eller en internationell organisation kan beviljas av den behöriga myndighet som gjorde den ursprungliga överföringen. När ett ärende som gäller förhandstillstånd avgörs ska på behörigt sätt beaktas brottets allvar, det ändamål för vilket personuppgifterna ursprungligen överfördes och andra relevanta omständigheter i ärendet.

17 §

Företrädande av Europeiska åklagarmyndigheten i högsta domstolen

Europeiska åklagarmyndigheten ska besluta om inlämnande av ansökan om besvärstillstånd till högsta domstolen i brottmål där Europeiska åklagarmyndigheten utövar behörighet.

Delegerade europeiska åklagare ska föra talan i brottmål i högsta domstolen på Europeiska åklagarmyndighetens vägnar.

RP 184/2020 rd

18 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den . _____

2.

Lag

om ändring av 3 kap. 10 a § och 5 kap. 1 § i förundersökningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 3 kap. 10 a § i förundersökningslagen (805/2011), sådan paragrafen lyder i lag 672/2014, ett nytt 6 mom. och till 5 kap. 1 §, sådan den lyder i lag 988/2016, ett nytt 2 mom. som följer:

3 kap.

Allmänna bestämmelser om hur förundersökning ska genomföras

10 a §

Begränsning av förundersökningen på grund av erkännande

I ett brottmål där Europeiska åklagarmyndigheten utövar behörighet förutsätts det för att 1–3 mom. ska tillämpas att en permanent avdelning vid Europeiska åklagarmyndigheten har samtyckt till förfarandet. Målet ska på det sätt som föreskrivs i artikel 40 i rådets förordning (EU) 2017/1939 om genomförande av fördjupat samarbete om inrättande av Europeiska åklagarmyndigheter föras till den permanenta avdelningen för avgörande innan åklagaren fattar beslut om de åtgärder som avses i 1–3 mom.

5 kap.

Förundersökningssamarbete mellan förundersökningsmyndigheter och åklagare

1 §

Underrättelse till åklagaren

Förundersökningsmyndigheten ska utan dröjsmål underrätta åklagaren också om brottmål där Europeiska åklagarmyndigheten kan utöva behörighet.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

3.

Lag

om ändring av 1 kap. 10 § i lagen om rättegång i brottmål

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 1 kap. 10 § i lagen om rättegång i brottmål (689/1997), sådan paragrafen lyder i lag
670/2014, ett nytt 5 mom. som följer:

1 kap.

Om åtalsrätt och åtalsprövning

10 §

I ett brottmål där Europeiska åklagarmyndigheten utövar behörighet förutsätts det för fram-
läggande av ett domsförslag att en permanent avdelning vid Europeiska åklagarmyndigheten
har samtyckt till förfarandet. Målet ska på det sätt som föreskrivs i artikel 40 i rådets förordning
(EU) 2017/1939 om genomförande av fördjupat samarbete om inrättande av Europeiska
åklagarmyndigheten föras till den permanenta avdelningen för avgörande innan åklagaren fattar
beslut om att lägga fram ett domsförslag.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

4.

Lag

om ändring av 11 § i lagen om Åklagarmyndigheten

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Åklagarmyndigheten (32/2019) 11 § som följer:

11 §

Riksåklagarens uppgifter som högsta åklagare och riksåklagarens beslutanderätt

Riksåklagaren ska

- 1) vara åklagare i de mål som enligt lag ska skötas av riksåklagaren eller som han eller hon åtar sig,
- 2) besluta om inlämnande av en åklagares ansökan om besvärstillstånd till högsta domstolen och om vem som företräder åklagarna i högsta domstolen i andra mål än sådana där Europeiska åklagarmyndigheten utövar behörighet,
- 3) övervaka och främja åklagarverksamhetens rättsliga kvalitet och enhetlighet,
- 4) förordna de i 2 kap. 4 § i förundersökningslagen (805/2011) avsedda åklagare som är undersökningsledare när en polisman misstänks ha begått ett brott,
- 5) i enlighet med 9 § 1 mom. i lagen om Finlands deltagande i Europeiska åklagarmyndighetens (EPPO) verksamhet (/) avgöra i artikel 25.6 i rådets förordning (EU) 2017/1939 om genomförande av fördjupat samarbete om inrättande av Europeiska åklagarmyndigheten avsedda meningsskiljaktigheter mellan Europeiska åklagarmyndigheten och den nationella åklagarmyndigheten när det gäller behörighet att genomföra utredningar och väcka åtal.

Riksåklagaren kan överta avgörandet av ett ärende som ankommer på en underlydande åklagare eller förordna att en underlydande åklagare ska utföra ett åtal som riksåklagaren beslutat väcka. Riksåklagaren kan också förordna att en underlydande åklagare ska utföra åtalsprövningen i ett mål. Vad som föreskrivs i detta moment tillämpas inte på mål där Europeiska åklagarmyndigheten utövar behörighet.

Riksåklagaren kan för viss tid bevilja en sådan namngiven tjänsteman i ett annat tjänsteförhållande som är tjänstledig från sin åklagartjänst sådana åklagarbefogenheter som tjänstemannen behöver för ett visst uppdrag. På den som utövar åklagarbefogenheter tillämpas i övrigt vad som föreskrivs om åklagare.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

5.

Lag

om ändring av 12 § i lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 12 § i lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen (1286/2003), sådan paragrafen lyder i lagarna 658/2015 och 41/2019, ett nytt 3 mom. som följer:

12 §

Behöriga åklagare

I brottmål som omfattas av Europeiska åklagarmyndighetens behörighet är den europeiska åklagaren och europeiska delegerade åklagare behöriga att sköta åklagaruppgifter enligt denna lag.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

6.

Lag

om ändring av 9 § i lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga nordiska länderna

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 9 § i lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga nordiska länderna (1383/2007), sådan paragrafen lyder i lagarna 659/2015 och 40/2019, ett nytt 3 mom. som följer:

9 §

Behöriga åklagare

I brottmål som omfattas av Europeiska åklagarmyndighetens behörighet är den europeiska åklagaren och europeiska delegerade åklagare behöriga att sköta åklagaruppgifter enligt denna lag.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

7.

Lag

om ändring av lagen om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till lagen om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar (370/2007) en ny 16 a §
som följer:

16 a §

Offentligheten i ärenden som gäller Europeiska åklagarmyndighetens behörighet

I fråga om rättegångens och rättegångshandlingars offentlighet i ärenden som gäller en behörighetskonflikt enligt 9 § i lagen om Finlands deltagande i Europeiska åklagarmyndighetens (EPPO) verksamhet (/) tillämpas denna lag, om inte något annat följer av denna paragraf.

På begäran av den som har del i saken eller av andra särskilda skäl kan domstolen besluta att den muntliga förhandlingen i ett ärende helt eller till behövliga delar ska ske utan att allmänheten är närvarande, om det är fråga om att avgöra ett ärende enligt 9 § 1 eller 2 mom. i lagen om Finlands deltagande i Europeiska åklagarmyndighetens (EPPO) verksamhet som gäller meningsskiljaktigheter mellan Europeiska åklagarmyndigheten och den nationella åklagarmyndigheten när det gäller behörighet att genomföra utredningar och väcka åtal.

Rättegångshandlingarna från den behandling av en behörighetskonflikt enligt 9 § i lagen om Finlands deltagande i Europeiska åklagarmyndighetens (EPPO) verksamhet som sker innan handläggningen av ett åtal inleds kan, med undantag av den rättegångshandling som innehåller avgörandet, om en part lägger fram orsaker som hänför sig till utredningen eller om domstolen annars anser att det behövs, sekretessbeläggas högst till dess att åtalet handläggs eller målet avskrivs.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

Helsingfors 22.10.2020

Statsminister

Sanna Marin

Justitieminister Anna-Maja Henriksson

2.

Lag

om ändring av 3 kap. 10 a § och 5 kap. 1 § i förundersökningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 3 kap. 10 a § i förundersökningslagen (805/2011), sådan paragrafen lyder i lag 672/2014, ett nytt 6 mom. och till 5 kap. 1 §, sådan den lyder i lag 988/2016, ett nytt 2 mom. som följer:

Gällande lydelse

3 kap.

Allmänna bestämmelser om hur förundersökning ska genomföras

10 a §

Begränsning av förundersökningen på grund av erkännande

(ny)

5 kap.

Förundersökningssamarbete mellan förundersökningsmyndigheter och åklagare

1 §

Föreslagen lydelse

3 kap.

Allmänna bestämmelser om hur förundersökning ska genomföras

10 a §

Begränsning av förundersökningen på grund av erkännande

I ett brottmål där Europeiska åklagarmyndigheten utövar behörighet förutsätts det för att 1–3 mom. ska tillämpas att en permanent avdelning vid Europeiska åklagarmyndigheten har samtyckt till förfarandet. Målet ska på det sätt som föreskrivs i artikel 40 i rådets förordning (EU) 2017/1939 om genomförande av fördjupat samarbete om inrättande av Europeiska åklagarmyndigheten föras till den permanenta avdelningen för avgörande innan åklagaren fattar beslut om de åtgärder som avses i 1–3 mom.

5 kap.

Förundersökningssamarbete mellan förundersökningsmyndigheter och åklagare

1 §

RP 184/2020 rd

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Underrättelse till åklagaren

Underrättelse till åklagaren

(ny)

*Förundersökningsmyndigheten ska utan
dröjsmål underrätta åklagaren också om
brottmål där Europeiska åklagarmyndigheten
kan utöva behörighet.*

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av 1 kap. 10 § i lagen om rättegång i brottmål

I enlighet med riksdagens beslut fogas till 1 kap. 10 § i lagen om rättegång i brottmål (689/1997), sådan paragrafen lyder i lag 670/2014, ett nytt 5 mom. som följer:

Gällande lydelse

1 kap.

Om åtalsrätt och åtalsprövning

10 §

(ny)

Föreslagen lydelse

1 kap.

Om åtalsrätt och åtalsprövning

10 §

I ett brottmål där Europeiska åklagarmyndigheten utövar behörighet förutsätts det för framläggande av ett domsförslag att en permanent avdelning vid Europeiska åklagarmyndigheten har samtyckt till förfarandet. Målet ska på det sätt som föreskrivs i artikel 40 i rådets förordning (EU) 2017/1939 om genomförande av fördjupat samarbete om inrättande av Europeiska åklagarmyndigheten föras till den permanenta avdelningen för avgörande innan åklagaren fattar beslut om att lägga fram ett domsförslag.

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag

om ändring av 11 § i lagen om Åklagarmyndigheten

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Åklagarmyndigheten (32/2019) 11 § som följer:

Gällande lydelse

11 §

Riksåklagarens uppgifter som högsta åklagare och riksåklagarens beslutanderätt

Riksåklagaren ska

1) vara åklagare i de mål som enligt lag ska skötas av riksåklagaren eller som han eller hon åtar sig,

2) besluta om inlämnandet av en åklagares ansökan om besvärstillstånd till högsta domstolen och om vem som företräder åklagarna i högsta domstolen,

3) övervaka och främja åklagarverksamhetens rättsliga kvalitet och enhetlighet,

4) förordna de i 2 kap. 4 § i förundersökningslagen (805/2011) avsedda åklagare som är undersökningsledare när en polisman misstänks ha begått ett brott.

Riksåklagaren kan överta avgörandet av ett ärende som ankommer på en underlydande åklagare eller förordna att en underlydande åklagare ska utföra ett åtal som riksåklagaren

Föreslagen lydelse

11 §

Riksåklagarens uppgifter som högsta åklagare och riksåklagarens beslutanderätt

Riksåklagaren ska

1) vara åklagare i de mål som enligt lag ska skötas av riksåklagaren eller som han eller hon åtar sig,

2) besluta om inlämnande av en åklagares ansökan om besvärstillstånd till högsta domstolen och om vem som företräder åklagarna i högsta domstolen *i andra mål än sådana där Europeiska åklagarmyndigheten utövar behörighet,*

3) övervaka och främja åklagarverksamhetens rättsliga kvalitet och enhetlighet,

4) förordna de i 2 kap. 4 § i förundersökningslagen (805/2011) avsedda åklagare som är undersökningsledare när en polisman misstänks ha begått ett brott,

5) i enlighet med 9 § 1 mom. i lagen om Finlands deltagande i Europeiska åklagarmyndighetens (EPPO) verksamhet (!) avgöra i artikel 25.6 i rådets förordning (EU) 2017/1939 om genomförande av fördjupat samarbete om inrättande av Europeiska åklagarmyndigheten avsedda meningsskiljaktigheter mellan Europeiska åklagarmyndigheten och den nationella åklagarmyndigheten när det gäller behörighet att genomföra utredningar och väcka åtal.

Riksåklagaren kan överta avgörandet av ett ärende som ankommer på en underlydande åklagare eller förordna att en underlydande åklagare ska utföra ett åtal som riksåklagaren

Gällande lydelse

beslutat väcka. Riksåklagaren kan också förordna att en underlydande åklagare ska utföra åtalsprövningen i ett mål.

Riksåklagaren kan för viss tid bevilja en sådan namngiven tjänsteman i ett annat tjänsteförhållande som är tjänstledig från sin åklagartjänst sådana åklagarbefogenheter som tjänstemannen behöver för ett visst uppdrag. På den som utövar åklagarbefogenheter tillämpas i övrigt vad som föreskrivs om åklagare.

Föreslagen lydelse

beslutat väcka. Riksåklagaren kan också förordna att en underlydande åklagare ska utföra åtalsprövningen i ett mål. *Vad som föreskrivs i detta moment tillämpas inte på mål där Europeiska åklagarmyndigheten utövar behörighet.*

Riksåklagaren kan för viss tid bevilja en sådan namngiven tjänsteman i ett annat tjänsteförhållande som är tjänstledig från sin åklagartjänst sådana åklagarbefogenheter som tjänstemannen behöver för ett visst uppdrag. På den som utövar åklagarbefogenheter tillämpas i övrigt vad som föreskrivs om åklagare.

Denna lag träder i kraft den 20 .

5.

Lag

om ändring av 12 § i lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 12 § i lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen (1286/2003), sådan paragrafen lyder i lagarna 658/2015 och 41/2019, ett nytt 3 mom. som följer:

Gällande lydelse

12 §

Behöriga åklagare

(ny)

Föreslagen lydelse

12 §

Behöriga åklagare

—————
I brottmål som omfattas av Europeiska åklagarmyndighetens behörighet är den europeiska åklagaren och europeiska delegerade åklagare behöriga att sköta åklagaruppgifter enligt denna lag.

—————
Denna lag träder i kraft den 20 .

6.

Lag

om ändring av 9 § i lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga nordiska länderna

I enlighet med riksdagens beslut fogas till 9 § i lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga nordiska länderna (1383/2007), sådan paragrafen lyder i lagarna 659/2015 och 40/2019, ett nytt 3 mom. som följer:

Gällande lydelse

9 §

Behöriga åklagare

(ny)

Föreslagen lydelse

9 §

Behöriga åklagare

I brottmål som omfattas av Europeiska åklagarmyndighetens behörighet är den europeiska åklagaren och europeiska delegerade åklagare behöriga att sköta åklagaruppgifter enligt denna lag.

Denna lag träder i kraft den 20 .

7.

Lag

om ändring av lagen om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till lagen om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar (370/2007) en ny 16 a §
som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

16 a §

16 a §

Offentligheten i ärenden som gäller Europeiska åklagarmyndighetens behörighet

Offentligheten i ärenden som gäller Europeiska åklagarmyndighetens behörighet

(ny)

I fråga om rättegångens och rättegångshandlingars offentlighet i ärenden som gäller en behörighetskonflikt enligt 9 § i lagen om Finlands deltagande i Europeiska åklagarmyndighetens (EPPO) verksamhet (!) tillämpas denna lag, om inte något annat följer av denna paragraf.

På begäran av den som har del i saken eller av andra särskilda skäl kan domstolen besluta att den muntliga förhandlingen i ett ärende helt eller till behövliga delar ska ske utan att allmänheten är närvarande, om det är fråga om att avgöra ett ärende enligt 9 § 1 eller 2 mom. i lagen om Finlands deltagande i Europeiska åklagarmyndighetens (EPPO) verksamhet som gäller meningsskiljaktigheter mellan Europeiska åklagarmyndigheten och den nationella åklagarmyndigheten när det gäller behörighet att genomföra utredningar och väcka åtal.

Rättegångshandlingarna från den behandling av en behörighetskonflikt enligt 9 § i lagen om Finlands deltagande i Europeiska åklagarmyndighetens (EPPO) verksamhet som sker innan handläggningen av ett åtal inleds kan, med undantag av den rättegångshandling som innehåller avgörandet, om en part lägger fram orsaker som hänför sig till utredningen eller om domstolen annars anser

RP 184/2020 rd

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse
att det behövs, sekretessbeläggas högst till
dess att åtalet handläggs eller målet avskrivs.

Denna lag träder i kraft den 20 .